

Nadaný žák

1

Byl to americký kluk jak víno, když si to tak šlapal na skládacím schwinnu s vysokými řídky ulicí ve vilovém předměstí; přesně takový byl: Todd Bowden, třináct let, sto sedmdesát centimetrů a pětadesát kilo zdravých svalů a kostí, vlasy barvy dozrálé kukuřice, modré oči, souměrné bílé zuby a lehce opálená pleť, nepoškozená ještě ani prvním náznakem pubertální trudoviny.

S letním prázdninovým úsměvem na tváři si to šlapal sluncem a stínem nedaleko od domova. Vypadal na kluka, který možná rozvází noviny, a po pravdě řečeno také tomu tak bylo - rozvázal santodonatský Clarion. Vypadal také na kluka, který třeba za odměnu prodává, pohlednice, a tohle on také dělal. Byly to skládací pohlednice, co mají uvnitř vytištěné vaše jméno - JACK A MARY BURKEOVI nebo DON A SALLY nebo MANŽELÉ MURCHISONOVI. Vypadal na kluka, který si nejspíš při práci píská, a to také často dělal. Dokonce pískal docela pěkně. Jeho táta byl inženýr architekt a vydělával čtyřicet tisíc dolarů ročně. Máma vystudovala na vysoké škole francouzštinu a s Toddovým otcem se seznámila v době, kdy zoufale sháněl někoho na doučování. Ve volném čase opisovala na stroji. Pečlivě ukládala všechna Toddova stará školní vysvědčení. Nejraději měla Toddovo závěrečné vysvědčení ze čtvrté třídy, na které paní Upshawová naškrábala: „Todd je neobyčejně nadaný žák.“ To také byl. Pořád jen samá áčka a béčka. Kdyby měl ještě lepší známky - třeba jen samá áčka - přátelé by si o něm nejspíš začali myslet, že není normální.

Todd zabrzdil před domem číslo 963 v Claremont Street a seskočil z kola. Byl to malý přízemní domek diskrétně postavený na zadní části pozemku. Byl bílý se zelenými okenicemi a zelenými rámy. Vpředu byl živý plot. Plot byl dobře zaléváný a stříhaný.

Todd si odhrnul blondáté vlasy z očí a došel se schwinnem po betonové cestičce ke schodům, Stále se usmíval a jeho úsměv byl

otevřený, krásný a plný naděje. Nohou obutou v běžecké botě Nike vysunul opěrku kola a pak zdvihl z dolního schodu složené noviny. Nebyl to *Clarion*, byly to *Los Angeles Times*. Stočil noviny do podpaží a stoupal po schodech. Nahoře byly za zamčenou mříží těžké dřevěné dveře bez okénka. Na rámu dveří vpravo byl zvoněk a pod zvonkem dva drobné nápisy, oba pečlivě přišroubované do dřeva a pokryté ochrannou fólií, aby se nerozmočily nebo nezežloutly. Německá důkladnost, napadlo Todda a jeho úsměv se maličko rozšířil. Byla to dospělácká myšlenka a Todd si vždycky v duchu pogrataloval, když ho něco takového napadlo.

Horní nápis říkal ARTHUR DENKER.

Spodní odrazoval POJIŠŤOVACÍ AGENTI A PODOMNÍ OBCHODNÍCI NEŽÁDOUCÍ.

Stále s úsměvem Todd zazvonil.

Tlumené předení zvonku kdesi hluboko uvnitř domu bylo sotva slyšet. Todd sundal prst z tlačítka a nastavil ucho, zda nezaslechne kroky. Nic. Pohlédl na své hodinky Timex (jedna z odměn, které dostával za prodej pohlednic) a viděl, že je dvanáct minut podesáté. Ten člověk by teď už měl být vzhůru. Todd sám vstával vždycky nejpozději v půl osmé, a to i o letních prázdninách. Ranní ptáče dál doskáče.

Naslouchal ještě třicet vteřin, a když se z domu nic neozývalo, opřel se o tlačítka zvonku a sledoval přitom vteřinovou ručičku na timexech. Mačkal zvoněk přesně jednasedmdesát vteřin, než konečně zaslechl šouravé kroky. Trepky, odvodil z měkkého pleskavého zvuku. Todd rád dedukoval. Jeho současnou ctižádostí bylo stát se soukromým detektivem, ovšem až vyroste.

„No jo! No jo!“ volal hašteřivě muž, jenž předstíral, že je Arthur Denker. „Už jdu! Přestaňte! Už jdu!“

Todd přestal mačkat tlačítka zvonku.

Na vnitřní straně dveří zarachotil řetěz a zámek. Pak se dveře otevřely.

Za mříží stál stařec oblečený v županu. Mezi prsty mu doutnala cigareta. Todda napadlo, že ten muž vypadá jako cosi mezi Albertem Einsteinem a Borisem Karloffem. Dlouhé bílé vlasy mu začínaly nepříjemně žloutnout a připomínaly spíš barvu nikotinu než slonoviny. Vrásčitou tvář měl pomačkanou od spánku, a jak si Todd znechuceně

všiml, posledních pár dní se ani nenamáhal oholit. Toddův otec rád říkával „Hladce oholen, dobře naladěn“. Toddův otec se holil každý den, ať už musel jít do práce či ne.

Oči zírající na Todda byly pozorné, ale hluboko zapadlé a protkané červenými žilkami. Todd na okamžik pocítil hluboké zklamání. Ten chlap *opravdu* vypadal trochu jako Albert Einstein a *opravdu* vypadal trochu jako Boris Karloff, ale nejvíc ze všeho se podobal některému z těch starých vandráků, co se poplakují kolem bývalého nádraží.

Todd si ale hned připomněl, že ten muž právě vstal. Todd už dříve Denker viděl mnohokrát (i když si dával moc dobrý pozor, aby Denker neviděl jeho, *ani náhodou, ty bláho*), a na veřejnosti Denker vypadal jako ze škatulky, řeky byste důstojník na penzi každým coulem, přestože mu je šestasedmdesát, jestli ty články, které Todd četl v knihovně, uvádějí datum jeho narození správně. Ve dnech, kdy ho Todd sledoval na cestě do obchodního střediska, kde Denker obvyčejně nakupoval, nebo do některého ze tří kin podél autobusové linky - Denker neměl auto - měl vždy na sobě jeden ze tří pečlivě udržovaných obleků, ať bylo sebevětší horko. Když to vypadalo na déšť, nosil pod paží složený deštník a připomínal oficíra s vycházkovou hůlkou. Někdy nosil měkký plstěný klobouk. A vždy, když šel ven, byl Denker bezvadně oholen a bílý knír (který měl zakrýt nedokonale odstraněný rozštěp) měl pečlivě přistřižen.

„Chlapec,“ řekl teď Denker. Hlas měl zastřený a ospalý. Todd si s novým zklamáním všiml, že má vyšisovaný a nemoderní župan. Zakulacený konec klopky se v opilém úhlu vypínal k starcovu vrásčitému krku. Na druhé klopě měl skvrnu od kečupu nebo ještě spíš od steakové omáčky A-1 a páchl cigaretami a zvětralým pivem.

„Chlapec,“ opakoval. „Nic nepotřebuju, chlapče. Přečti si to. Umíš přece číst? Ovšem že umíš. Všichni američtí chlapci umějí číst. Neobtěžuj, chlapče. Sbohem.“

Dveře se začaly zavírat.

Právě teď toho mohl nechat, napadlo Todda mnohem později za jedné z těch nocí, kdy spánek stále nepřicházel. Snad to bylo způsobeno jeho zklamáním z prvního blízkého setkání s tím mužem, když ho spatřil bez tváře určené pro veřejnost - dalo by se říct, že tato tvář

visela odložená v šatníku někde vedle deštníku a plstěného klobouku. V tu chvíli všechno mohlo skončit a tichounkým, bezvýznamným cvaknutím zámku mohlo být stejně čistě jako nůžkami odstřiženo vše, co se stalo později. Jak ale muž sám poznamenal, Todd byl americký chlapec a jako takový byl vychováván k tomu, že vytrvalost je ctnost.

„Nezapomeňte noviny, pane Dussandere,“ připomněl Todd a zdvořile mu podal *Times*.

Dveře se ve svém pohybu rázem zastavily, jen několik centimetrů od zárubně. Ve tváři Kurta Dussandera se mihl napjatý a pozorný výraz a hned zase zmizel. V tom výrazu mohl být strach. To, jak nechal ten výraz zmizet, bylo dobré, ale Todd byl zklamán potětí. Nečekal, že Dussander bude dobrý, čekal, že Dussander bude *fantastický*.

Ty bláho, povzdechl si Todd v duchu znechuceně. *Ty bláho bláhovej*.

Muž opět dveře otevřel. Artrózou pokroucená ruka odemkla mříž. Pak mříž pootevřela, jen natolik, aby se mohla prosoukat jako pavouk, a chňapla po konci novin, které jí Todd podával. Znechucený chlapec zpozoroval, že stařec má dlouhé, žluté a zrohovatělé nehty. Byla to ruka, která většinu času mimo dobu spánku držela jednu cigaretu za druhou. Todd považoval kouření za odporný a nebezpečný zlovyk, jemuž by on sám nikdy nepodleh. Byl opravdu div, že Dussander žil tak dlouho.

Stařec zatáhl za papír. „Dej mi ty noviny.“

„Zajisté, pane Dussandere.“ Todd pustil noviny. Pavoučí ruka je vsoukala dovnitř. Mříž se zavřela.

„Jmenuji se Denker,“ poznamenal stařec. „Žádný Du-Zander. Zřejmě neumíš číst. To je škoda. Sbohem.“

Dveře se opět začaly zavírat. Todd mluvil rychle do zužující se škvíry. „Bergen-Belsen, leden 1943 až červen 1943. Auschwitz, červen 1943 až červen 1944, *Unterkommandant*. Patin ... „

Dveře se opět zarazily. Starcova pomačkaná a pobledlá tvář visela ve škvíře jako splasklý, polovypuštěný balón. Todd se usmál.

„Odešel jste z Patinu těsně před příchodem Rusů. Dostal jste se do Buenos Aires. Podle některých lidí jste tam zbohatl, když jste zla-

to, které jste si odvezl z Německa, investoval do obchodu s drogami. Ať už to bylo jakkoli, v letech 1950 až 1952 jste byl v Mexico City. Potom ... „

„Straší ti ve věži, chlapče.“ Jedním z artrózních prstů si poklepal na čelo. Ale bezzubá ústa se nejistě a panicky chvěla.

„Období 1952 až 1958 neznám,“ pokračoval Todd a usmál se ještě víc. „Řekl bych, že to nikdo nezná, nebo aspoň o tom nikdo nemluví. Ale jeden izraelský agent vás spatřil na Kubě, kde jste pracoval v recepci velkého hotelu, těsně předtím než se Castro dostal k moci. Ztratili vás, když povstalci vstoupili do Havany. V roce 1965 jste se objevil v Západním Berlíně. Málem vás dostali.“ Poslední slovo na něj téměř vystřelil. Zároveň k sobě přitiskl obě dlaně a krouživým pohybem naznačil neúprosně svíravý lis. Dussander stočil zrak na ty pěkně tvarované a dobře živené americké ruce, ruce, jež byly stvořeny k stavění dětských motokár či lodních modelů. Todd dělal obojí. Před rokem dokonce postavil s tátou model Titaniku. Trvalo to skoro čtyři měsíce a Toddův otec ho teď má v kanceláři.

„Nemám ponětí, co to plácáš,“ zamumlal Dussander. Bez zubní protézy zněla jeho slova šišlavě a to se Toddovi nelíbilo. Neznělo to ... prostě to neznělo opravdově. Plukovník Klink v *Hóganových hrdiněch* zněl jako nacista víc než Dussander. Ale ve své době to musel být kanón. V článku o koncentračních táborech v časopisu *Men's Action* se o něm mluví jako o krvavé bestii z Patinu. „Vypadni, chlapče. Než zavolám policii.“

„Fajn, tak jim raději zavolejte, pane Dussandere. Nebo Herr Dussander, jestli se vám to líbí víc.“ Nepřestal se usmívat a ukazoval přitom dokonalé zuby, které dostávaly fluór od samého začátku Toddova života a které byly téměř stejně dlouho třikrát denně koupány v pěnové zubní pastě Crest. „Po roce 1965 vás už nikdo nespattřil ... až jsem vás uviděl já, před dvěma měsíci v autobusu do centra.“

„Jsi blázen.“

„Tak jestli chcete, zavolejte policii,“ vyzval ho Todd s úsměvem, „jen do toho. Já počkám za dveřmi, Ale jestli je nechcete zavolat, co kdybych šel dál? Promluvíme si.“

Stařec se dlouze zahleděl na usměvavého chlapce. Na stromech švitořili ptáci. Někde v sousedství hlučela elektrická sekačka a v dál-

ce na rušnějších ulicích vytrubovaly klaksony svůj vlastní rytmus života a obchodu.

Todd pocítil navzdory všemu záchvěv pochybnosti. Ale přece se nemůže mýlit? Udělal snad Nějakou chybu? Nemyslel si to, ale tohle není školní cvičení. To je skutečný život. A tak pocítil vlnu úlevy (*mírné* úlevy, jak se později ujistil), když Dussander ustoupil: „Jestli chceš, můžeš jít na chvíli dál. Ale jen proto, že ti nechci způsobit potíže, jasné?“

„Jasný, pane Dussandere,“ odpověděl Todd. Otevřel mříž a vstoupil do předsíně. Dussander bouchnutím dveří odstříhl zářivý den za nimi. Dům čpěl alkoholem. Tentýž zápach znal Todd i z domova, když rodiče někdy pořádali večírek a matka nestihla do rána vyvětrat. Tenhle zápach byl ale horší. Byl nasáklý úplně do všeho. Byl to alkohol, přepálený olej, cukroví, staré šatstvo a nějaká čpavá medicína jako Vick's nebo tygří mast. V předsíni byla tma a Dussander stál těsně u Todda. Hlava mu trčela z límce županu jako hlava supa čekajícího, až se zraněný živočich vzdá vší naděje. V tu chvíli, navzdory neholenému strništi a ochable svráštělé pokožce, Todd spatřil toho muže, co chodíval v černé uniformě SS, mnohem jasněji než kdykoli předtím na ulici. A ucítil v břiše náhlé bodnutí strachu. *Mírného* strachu, upřesnil později.

„Měl bych vás upozornit, že kdyby se mi něco stalo ... „, začal Todd, ale Dussander se za zvuku pleskajících trepek prošoural kolem něho do obývacího pokoje. Mávl na Todda pohrdavě rukou a Todd ucítil, jak mu do hrdla a do tváří prudce stoupla krev.

Todd ho následoval a poprvé se mu vytratil úsměv. Nepředstavoval si, že by se to mohlo odehrát právě takhle. Ale půjde to. Všechno se zase srovná. Samozřejmě že se to srovná. Vždycky se všechno setřepe. Když vstoupil do obývacího pokoje, už se zase začínal usmívat.

Bylo to další zklamání - a jaké! - ale zklamání, na jaké měl být připraven. Pochopitelně, nebyl tady žádný portrét Hitlera s patkou do čela a s očima, které by vás pořád sledovaly. Žádné krabičky s medailemi, na zdi žádný ceremoniální mečík, na krbové římsě žádný luger nebo PPK Walther (nebyla tu totiž ani žádná krbová římsa). No jistě, řekl si v duchu Todd, ten chlap by musel být blázen, kdyby ně-

co z těch věcí vystavil lidem na oči. Stejně je ale těžké pustit z hlavy všechno, co vídáte v kině nebo v televizi. Vypadalo to zde jak v obyčejném pokoji jakéhokoli starého mužského, který žije sám a z nevelké penze. Falešný krb byl olemován falešnými cihlami. Nad ním visely pendlovky. Byla tu černobílá televize na podstavci; konce bytové antény byly zabaleny do kovové fólie, aby se zlepšil příjem. Na podlaze ležel šedý koberec, místy skoro prošoupaný. V polici na čapsovisy vedle pohovky byly výtisky *National Geographic*, *Reader's Digest* a *Los Angeles Times*. Místo Hitlera nebo ceremoniálního mečičku visel na zdi zarámovaný diplom o státním občanství a obrázek ženy v legračním klobouku. Dussander mu později vysvětlil, že takovému klobouku se říkalo zvonek a že býval velice populární ve dvacátých a třicátých letech.

„Moje žena,“ poznamenal Dussander sentimentálně. „Zemřela v roce 1955 na plíce. V té době jsem pracoval v automobilce Menschler v Essenu. Úplně mě to zničilo.“

Todd se pořád usmíval. Prošel pokojem, jako by chtěl lépe vidět na ženu na fotografii. Místo obdivování fotografie ukázal prstem na stínítko stolní lampičky.

„*Nech toho!*“ vyštěkl ostře Dussander. Todd trochu odskočil.

„To bylo dobrý,“ řekl upřímně. „Znělo to opravdu velitelsky. To Ilse Kochová si nechávala dělat stínidla na lampy z lidské kůže, že jo? A ona taky dělala ty triky se zkumavkami.“

„Nevím, co to plácáš,“ odsekl Dussander. Na televizi ležela krabička mentolek bez filtru. Nabídl Toddovi. „Cigaretu?“ zeptal se s úšklebkem. Jeho škleb byl odporný.

„Ne. Je z toho rakovina plic. Táta dřív kouřil, ale nechal toho. Dal se k nekuřákům.“

„No ne.“ Dussander vytáhl z kapsy županu dřevěnou zápalku a bezmyšlenkovitě ji škrtnl o plastickou skříňku televize. Vydechl dým a zeptal se: „Můžeš mi říct jediný důvod, proč bych neměl zavolat policii a povědět jim o těch obludných obviněních, která jsi právě vyslovil? Jediný důvod? Mluv rychle, chlapče. Telefon je hned v předsíni. Řekl bych, že ti otec nařeže. Aspoň týden budeš sedat u večeře na polštáři; tak co?“

„Rodiče nevěří v žádné mlácení. Tělesné tresty působí víc pro-

blémů, než kolik jich odstraní.“ Toddovy oči se náhle rozzářily. „Mlátil jste je? Ženy? Svlékal jste je a ... „

Dussander s tlumeným výkřikem vykročil k telefonu.

Todd chladně poznamenal: „Raději byste to neměl dělat.“

Dussander se otočil. Odměřeným tónem, který kazilo jen to, že neměl nasazenou zubní protézu, prohlásil: „Říkám ti to teď jednou provždy, chlapče. Jmenuji se Arthur Denker. Nikdy jsem se jinak nejmenoval, ani jsem si jméno nepoameričtil. Jmeno Arthur mi totiž dal otec, který velice obdivoval příběhy Arthura Conana Doylea. Nikdy jsem se nejmenoval Du-Zander, ani Himmler, ani děda Mráz. Za války jsem byl poručíkem v záloze. Nikdy jsem nebyl v nacistické straně. Tři týdny jsem bojoval v bitvě o Berlín. Připouštím, že koncem třicátých let, když jsem se poprvé oženil, jsem podporoval Hitlera. Hitler skoncoval s hospodářským poklesem a vrátil nám trochu hrdosti, kterou jsme ztratili v důsledku ohavné Versailleské smlouvy. Myslím, že jsem ho podporoval hlavně proto, že jsem dostal práci a že byl zase tabák a já už se nemusel hrabat v odpadkových koších, když jsem si potřeboval zakouřit. Ale nakonec se zbláznil a velel armádám přeludů podle rozmarů astrologa. Dokonce dal smrtící tabletu i svému psu Blondimu. To byl čin šílence; ke konci byli všichni šílení, zpívali *Horst Wessel Lied* a cpali své děti jedem. Druhého května 1945 se můj pluk vzdal Američanům. Pamatuji se, že vojín jménem Hackermeyer mi dal tabulku čokolády. Já se rozbrečel. Nebylo proč dál bojovat; bylo po válce a bylo po ní vlastně už od února. Internovali mě v Essenu a zacházeli se mnou velmi dobře. V rádiu jsme sledovali norimberský proces, a když Göering spáchal sebevraždu, vyměnil jsem čtrnáct amerických cigaret za půl láhve *šnapsu* a opil jsem se. Když mě pustili, montoval jsem volanty do vozů v essenské automobilce až do roku 1963, kdy jsem šel do penze. Později jsem emigroval do Spojených států. Celý život jsem toužil dostat se sem. V roce 1967 jsem dostal státní občanství. Jsem Američan. Hlasuji. Žádné Buenos Aires. Žádné obchodování s drogami. Žádný Berlín. Žádná Kuba.“ Vyslovil do *Kchů-ba*. „A teď, jestli neodejdeš, zavolám policii.“

Pozoroval Todda, ale ten se nehýbal. Muž prošel předsíní a zdvihl sluchátko. Todd pořád stál v obývacím pokoji u stolu s lampičkou.

Dussander začal vytáčet číslo. Todd ho sledoval pohledem, srdce mu tlouklo stále rychleji, až mu v hrudi úplně bubnovalo. Po čtvrtém čísle se Dussander otočil a pohlédl na něj. Ramena mu poklesla. Zavěsil sluchátko.

„Chlapec,“ vydechl. „Chlapec.“

Todd se usmíval zeširoka, ale dosti skromně.

„Jak jsi na to přišel?“

„Troška štěstí a spousta dřiny,“ odpověděl Todd. „Mám jednoho kamaráda, jmenuje se Harold Pegler, jenže všichni kluci mu říkají Lišák. Dělá v našem mužstvu nahazovače. Jeho otec má v garáži všechny tyhle časopisy. Strašnou spoustu. Válečné časopisy. Jsou ale staré. Sháněl jsem nějaké nové, ale jeden chlápek, co má naproti škole novinový stánek, říká, že už většinou nevycházejí. Ve spoustě z nich jsou obrázky Němčourů - teda německých vojáků - a Japončků, jak mučí ženy. A články o koncentračních táborech. To je fakt věc, všechno o těch koncentracích.“

„To je ... věc?“ Dussander na něj užasle zíral, rukou si jezdil po tváři nahoru a dolů a bylo slyšet tichý šelest, jako by jezdil prstem po smirkovém papíru.

„No věc. Chápete. Já to prostě žeru: Zajímá mě to.“

Pamatoval si ten den v Lišákově garáži jasněji než cokoli jiného v životě. Pamatoval se taky, jak v páté třídě, před Dnem povolání, paní učitelka Andersonová (všichni kluci jí říkali Králice, protože měla velké přední zuby) jim vyprávěla o tom, čemu říkala najít SVŮJ VELKÝ ZÁJEM.

„Přijde to úplně najednou,“ rozplývala se Králice Andersonová. „Spatříte něco poprvé v životě a v tu ránu víte, že jste našli SVŮJ VELKÝ ZÁJEM. Je to, jako když se otočí klíč v zámku. Nebo když se člověk poprvé zamiluje. Proto je Den povolání tak důležitý, děti - může to být den, kdy najdete SVŮJ VELKÝ ZÁJEM.“ A pak jim vyprávěla o svém vlastním VELKÉM ZÁJMU, z něhož se kupodivu nevyklubalo vyučování v páté třídě, ale sbírání pohlednic z devatenáctého století.

Todd si tenkrát myslel, že paní Andersonová jen tak žvaní, ale toho dne v Lišákově garáži si na její slova vzpomněl a napadlo ho, jestli nakonec neměla pravdu.

Toho dne foukal studený vítr a na východě hořely křovinaté porosty. Pamatoval si i ten zápach spáleniny, horký a mastný. Pamatoval si Lišákovu ostříhanou hlavu i pomádu v jeho vlasech. Pamatoval si *všechno*.

„Někde tady musí být obrázkový seriály,“ říkal Lišák. Jeho matka měla kocovinu a vyhodila je z domu, že tam dělají moc velký rámus. „Docela slušný. Většinou jsou to westerny, ale je tady i *Turok, syn skály a ...* „

„Co je tohle za časopisy?“ zeptal se Todd a ukázal na napěchovanou kartónovou krabici pod schody.

„Ty - ty nejsou k ničemu,“ odpověděl Lišák. „Většinou pravdivý příběhy z války. Nuda.“

„Můžu se na ně mrknout?“

„Jasně. Já najdu ty seriály.“

Když je tlustý Lišák Pegler konečně našel, Todd už dávno neměl zájem. Byl ztracen. Naprosto ztracen.

Je to, jako když se otočí klíč v zámku. Nebo když se člověk poprvé zamiluje.

Bylo to takové. O válce samozřejmě už něco věděl - ne o té slabomyslné; co právě probíhá a co v ní Američani dostávají na frak od hrstky rákosníků v černých pyžamech - ale o druhé světové válce. Věděl, že Američani nosili kulaté přilby se sítkou a Němčouři že měli přilby spíš hranaté. Věděl, že Američani většinu bitev vyhráli a že Němci ke konci vynalezli rakety a stříleli je z Německa na Londýn. Dokonce věděl i něco o koncentračních táborech.

Rozdíl mezi tím vším a tím, co našel v časopisech pod schody v Lišákově garáži, byl asi jako rozdíl mezi tím, když vám někdo *vypráví* o baktériích a když je pak skutečně uvidíte pod mikroskopem, živé a pohyblivé.

Tady byla Ilse Kochová. Tady byla krematoria s otevřenými dveřmi, zavěšenými na začouzených pantech. Tady byli důstojníci v uniformách SS a vězni v pruhovaných mundůrech. Zápach starého novinového papíru připomínal zápach z křovin, které nekontrolovaně vzplály východně od Santo Donata. Todd cítil, jak se mu starý papír drolí pod prsty, a listoval stránkami, už ne v Lišákově garáži; ale chycen kdesi uprostřed času, a snažil se pochopit myšlenku, že *oni tohle*

skutečně dělali, že někdo tohle skutečně dělal a že někdo dovolil, aby tohle dělali. Z náporu ošklivosti a vzrušení ho začala bolet hlava a pálily ho oči, ale Todd četl dál a z tiskového sloupce pod obrázkem hromady mrtvol v jakémsi místě a jménem Dachau na něho vyskočilo toto číslo:

6 000 000.

A napadlo ho: tady někdo zazmatkoval, někdo přidal jednu nebo dvě nuly, *vždyť je to dvakrát tolik lidí, než kolik žije v Los Angeles!* Ale potom, v jiném časopisu (na jeho obálce byla žena přikovaná ke zdi a právě k ní přistupoval rozšklebený chlap v nacistické uniformě s pohrabáčem v ruce) to uviděl znovu:

6 000 000.

Hlava ho rozbolela ještě víc. V ústech mu vyschlo. Nejasně, jako z velké dálky zaslechl Lišáka, jak říká, že musí jít na večeři. Todd se zeptal, Jestli může zůstat v garáži a číst si, než se Lišák navečeří. Lišák na něj trochu udiveně pohlédl, pokrčil rameny a řekl, že jasně. A Todd četl, ponořený do krabic starých opravdických válečných časopisů, dokud nezatelefonovala matka s dotazem, jestli se někdy hodlá vrátit domů.

Jako když se otočí klíč v zámku.

Všechny ty časopisy říkaly, že to, co se stalo, bylo špatné. Ale všechny příběhy pokračovaly na zadních stránkách časopisu a slova o tom, jak to bylo špatné, byla obklopena inzeráty, které nabízely německé nože, opasky a přilby, stejně jako zázračné kýlní pásy či zaručené vodičky na růst vlasů. Tyto inzeráty nabízely německé vlajky s hákovým křížem, nacistické lugery a hru zvanou Tankový útok, různé dálkové kursy a návody, jak zbohatnout prodejem bot s vysokým podpatkem malým mužům. Říkaly, že to bylo špatné, ale zdálo se, že spouště lidí je to šumafuk.

Jako když se člověk zamiluje.

Ano, ano, na ten den se pamatoval moc dobře. Pamatoval si všechno kolem - žlutnoucí trhačí kalendář z předchozího roku na zadní stěně, olejovou skvrnu na betonové podlaze i to, jak byly časopisy převázány oranžovým provázkem. Pamatoval si, jak ho hlava rozbolela o trochu víc vždy, když pomyslel na to neuvěřitelné číslo

6 000 000.

Pamatoval si, jak ho napadlo: Chci vědět všechno, co se tam dělo. Všechno. A chci vědět, co je pravdivější - ta slova nebo ty inzeráty vedle nich.

Když konečně strkal krabice zpátky pod schody, vzpomněl si na Králici Andersonovou a napadlo ho: Měla pravdu. Našel si SVŮJ VELKÝ ZÁJEM.

Dussander na Todda dlouho hleděl. Pak přešel obývací pokoj a těžce usedl do rozvrzaného křesla. Pohlédl znovu na Todda, neschoopen pochopit trochu zasněný a trochu nostalgický výraz chlapcovy tváře.

„Jo. Ty časopisy probudily můj zájem, ale měl jsem dojem, že spousta věcí z toho byly - víte sám - jen kecy. Tak jsem šel do knihovny a tam jsem toho našel mnohem víc. Leccos bylo ještě daleko lepší. Všivák knihovník mi nejdřív nechtěl žádnou z těch knih půjčit, protože byly v části pro dospělé, ale já mu řekl, že to potřebuju do školy. Stejně zavolal tátovi.“ Todd posměšně obrátil oči v sloup. „Jako by si myslel, že táta neví, co dělám.“

„Věděl to?“

„Jistě. Táta si myslí, že děti by měly vědět o životě co nejdřív - to dobré i to špatné. Pak na to budou připraveny. Říká, že život je tygr, kterého musíte popadnout za ocas, a když neznáte povahu té šelmy, tak vás sežere.“

„Hmmm,“ zabručel Dussander.

„Máma si to myslí taky.“

„Hmmm.“ Dussander vypadal jak omámený, jako by ani nevěděl, kde je.

„Ale stejně,“ pokračoval Todd, „ty věci z knihovny byly fakt dobrý. Jen v naší knihovně v Santo Donatu mají aspoň sto knih o nacistických koncentračních táborech. Spoustě lidí se to čtení musí líbit. Není tam tolik fotek jako v časopisech Lišákova otce, ale to ostatní je fakt senza. Židle s bodci na sedadlech. Vytrhávání zlatých zubů kleštěmi. Jedovatý plyn ze sprch.“

„Senza,“ vydechl těžce Dussander.

„Já jsem to opravdu zpracoval do školy a víte, co jsem za to dostal? A-plus. Ovšem musel jsem být opatrný. Tyhle věci musíte psát

určitým způsobem. Musíte být opatrný.“

„Opatrný?“ zeptal se Dussander. Roztřesenou rukou si vzal další cigaretu.

„No Jistě. Všechny ty knihy hovoří určitým způsobem. Jako by se jejich autorům dělalo zle z toho, o čem píšou.“ Todd byl zamračený, jak usilovně zápasil s vyjádřením své myšlenky. Bylo to o to těžší, že v jeho slovníku ještě nebylo slovo *tón* ve vztahu k psaní. „Všichni píšou, jako když kvůli tomu nemůžou spát. Jak musíme dávat pozor, aby se už nikdy nic takového nestalo. Takhle jsem napsal ten referát a myslím, že mi učitel dal áčko jen proto, že jsem dokázal prostudovat prameny, aniž bych se pozvracel.“ Todd se ještě jednou vítězně usmál.

Dussander mohutně nasál kouř z mentolky bez filtru. Její konec se lehce chvěl. Vypustil dým nosem a stařecky si odchrchlal. „Tenhle rozhovor se mi snad jenom zdá,“ zapochyboval nakonec. Naklonil se kupředu a upřeně se na Todda zahleděl. „Slyšel jsi, chlapče, někdy slovo „existencialismus“?“

Todd otázku ignoroval. „Setkal jste se někdy s Ilse Kochovou?“

„S Ilse Kochovou?“ opakoval Dussander téměř neslyšně. „Ano, setkal.“

„Byla krásná?“ zeptal se Todd dychtivě. „Myslím jako ...“ opsal rukama ve vzduchu tvar přesýpacích hodin.

„Ty jsi přece musel vidět její fotografii?“ opáčil Dussander. „Takový aficionado jako ty?“

„Co to je af ... afic ...“

„Aficionado,“ vysvětlil Dussander, „je člověk, který je do něčeho blázen. Kdo ... něčemu fandí?“

„Jo. Dobrý.“ Toddův úšklebek, na chvíli zmatený a slabý, opět triumfálně zazářil. „Jistě, její fotku jsem viděl. Ale víte sám, jaké fotografie v těch knihách jsou.“ Mluvil, jako by je Dussander všechny měl. „Černobílé, rozmazané ... Jen momentky. Nikdo z těch lidí nevěděl, že dělá snímky pro - no prostě pro *historii*. Byla hodně vysoká?“

„Byla tlustá, podsaditá a měla špatnou plet,“ odvětil krátce Dussander. Zamáchl polovkouřenou cigaretu na talířku se zbytky jídla a se spoustou nedopalků.

„Páni!“ Toddovi poklesla brada.

„Jen náhoda,“ Dussander se zamyšleně zahleděl na Todda. „Viděl jsi mou fotografii v některém časopisu s válečnými příběhy a náhodou jsi jel vedle mě v autobuse. To snad není pravda!“ Lehce udeřil pěstí o opěradlo křesla.

„Ne, ne, pane Dussandere. To bylo složitější. Mnohem složitější,“ zdůraznil vážně Todd a naklonil se dopředu.

„Opravdu?“ Huňaté obočí se zvedlo a naznačilo zdvořilou nevěru.

„Fakt, teda vaše fotky, co mám v sešitě s výstřížky z časopisů, jsou všechny nejmíň třicet let staré. Máme přece rok 1974.“

„Ty si lepší vystříhané fotografie do sešitu?“

„No právě! A mám jich spoustu. Stovky fotek. Jednou vám to ukážu. Budete zírat.“

V Dussanderově tváři se objevil výraz vnitřního odporu, ale neřekl nic.

„Při několika prvních setkáních s vámi jsem si vůbec nebyl jistý. Pak jste jednou nastoupil do autobusu, když přšelo, a měl jste na sobě ten lesklý černý přšiplášť ...“

„Tak takhle,“ vydechl Dussander.

„Přesně. V jednom z těch časopisů v garáži u Lišáka byla vaše fotka v takovém plášti. Taky v jedné knize z knihovny jste na snímku v dlouhém šedém plášti SS. A když jsem vás toho dne uviděl, tak jsem si jen řekl: „to je hotovka. Je to Kurt Dussander.“ No a od té chvíle jsem se na vás pověsil ...“

„Co ses na mě?“

„Pověsil. Začal jsem vás sledovat. Chci se stát soukromým detektivem, jako je Sam Spade v knížkách nebo Mannix v televizi. V každém případě jsem byl děsně opatrný. Nechtěl jsem vás poplašit. Nechcete se podívat na nějaké fotky?“

Todd vytáhl ze zadní kapsy složenou obálku. Její chlopeň se potem téměř přilepila. Todd ji pečlivě odloupl. Oči mu zářily jako chlupci, který myslí na své narozeniny, na vánoce nebo na to, jak bude 4. července odpalovat rachejtle.

„*Tys mě fotografoval?*“

„To bych prosil. Mám takový malý aparát. Kodak. Je malý a úz-

ký a vejde se akorát do dlaně. Když se jednou ten grif naučíte, můžete fotit, co chcete, jen tak z dlaně; stačí roztáhnout trochu prsty, aby nezakrývaly čočku. Pak zmáčknete spoušť palcem.“ Todd se skromně zasmál. „Ten grif jsem se naučil, ale stejně jsem měl ze začátku na spoustě snímků jen prsty. Byl jsem ale vytrvalý. Myslím, že člověk dokáže všechno, když se dost snaží. Je to sice otřepaný, ale je to tak.“

Kurt Dussander byl bílý jako stěna a zdálo se, že se v županu úplně ztrácí. „Ty snímky sis nechal vyvolat a zvětšit v nějakém servisu, chlapče?“

„Cože?“ Todda to úplně šokovalo a naplnilo ho to opovržením. „Ne! Myslíte si, že jsem padlel na hlavu? Táta má temnou komoru. Od devíti let si vyvolávám filmy a dělám fotky sám.“

Dussander neřekl nic, ale trochu se uvolnil a do tváře se mu začala vracet barva.

Todd mu podal několik lesklých fotografií, jejichž okraje prozrazovaly, že byly vyvolány amatérsky. Dussander si je zachmuřeně a beze slova prohlížel. Tady sedí vzpřímeně u okna autobusu do centra města, v ruce výtisk posledního románu Jamese Michenera. Tady je na autobusové zastávce Devon Avenue, deštník v podpaží a hlava zakloněná v úhlu připomínajícím De Gaulla v jeho nejmajestátnějším postoji. Tady stojí ve frontě před kinem Majestic, rovný jak pravítko a důstojný, tolik nápadný svou výškou a držením těla mezi nedbale pokroucenými mladíky a ženami z domácnosti, tupě zírajícími s natáčkami na hlavách. A konečně, tady nakukuje do své schránky na dopisy.

„Při téhle jsem měl strach, že mě uvidíte,“ poznamenal Todd. „Bylo to riziko, s kterým jsem počítal. Byl jsem přímo přes ulici. Jo, kdybych si tak mohl dovolit minoltu s teleobjektivem. Snad jednou ...“ Todd vypadal toužebně.

„Určitě jsi měl po ruce, pro každý případ, nějakou historku.“

„Byl bych se vás zeptal, Jestli jste neviděl mého psa. No a když jsem filmy vyvolal, srovnával jsem snímky s tímhle.“

Podal Dussanderovi tři oxeroxované fotografie. Dussander je všechny už dříve mnohokrát viděl. Na první byl ve své kanceláři v koncentračním táboře v Patinu; fotografie byla vystřížena tak, že ukazovala jen jeho a nacistickou vlajku na stojanu vedle psacího sto-

lu. Druhý snímek byl ze dne, kdy narukoval. Na třetím si potřásl rukou s Heinrichem Glücksem, jenž byl podřízen jen Himmlerovi osobně.

„Byl jsem si tehdy už dost jistý, ale kvůli tomu vašemu kníru jsem si nemohl ověřit, jestli máte rozštěp. A abych měl jistotu, opatřil jsem si tohle.“

Podal mu poslední papír ze své obálky. Byl mnohokrát přeložený a pěkně špinavý. Rohy byly zohýbané a otřepané - tak jako to bývá u papírů, jež se nadlouho ocitnou v kapsách kluků, kteří toho mají tolik na práci a na šmejdění. Byla to kopie izraelské vyhlášky o pátrání po Kurtu Dussanderovi. Když ji Dussander vzal do ruky, vzpomněl si na vyprávění o nepokojných mrtvolách, jež odmítají zůstat zakopány.

„Sejmul jsem vám otisky prstů,“ usmál se Todd. „A pak jsem je srovnal s otisky na vyhlášce o pátrání.“

Dussander zalapal po dechu a pak ze sebe vyrazil: „*Scheisse!* Tos neudělal!“

„Ovšem že udělal. Rodiče mi dali loni k vánocům soupravu na snímání otisků. Opravdovou, žádnou hračku. Je v ní hliníkový prášek, tři štětečky na tři různé povrchy a daktyloskopická fólie na snímání. Naši vědí, že chci být soukromým detektivem, až budu velký. Pochopitelně, myslí si, že z toho vyrostu.“ Lhostejně pokrčil rameny a opustil tyto úvahy. „Příručka k tomu vysvětluje všechno o papilárních liniích a daktyloskopických obrazcích a znacích. Říká se jim specifické *znaky*. Aby soud otisk prstů přijal, potřebujete osm znaků.

No a tak jednou, když jste byl v kině, jsem přišel sem, poprášil vaši schránku na dopisy a kliku u dveří a sejmul z nich všechny otisky. Dost mazaný, ne?“

Dussander neřekl nic. Svíral opěradla křesla a bezzubá propadlá ústa se mu chvěla. To se Toddovi nelíbilo. Dussander tak vypadal, jako by se chtěl už už rozbřechet. To bylo ovšem směšné. Krvavá bestie z Patinu v slzách? To byste mohli stejně dobře čekat, že zkrachuje Chevrolet nebo že McDonald přestane prodávat hamburgery a vrhne se na lanýžě a kaviár.

„Získal jsem dvě sady otisků,“ pokračoval Todd. „Jedna se vůbec nepodobala otiskům na vyhlášce. Usoudil jsem, že patří listonoši. Ostatní byly vaše. Našel jsem víc než osm znaků. Našel jsem dobrých

čtrnáct. “ Zasmál se. „Tak takhle jsem to udělal.“

„Ty malej parchante,“ řekl Dussander a na okamžik se mu oči nebezpečně zaleskly. Todd ucítil malé bodnutí strachu, jako předtím v předsíni. Pak Dussander zase sklesl.

„Komu jsi to řekl?“

„Nikomu.“

„Ani tomu kamarádovi? Té Lišce Peglerovi?“

„Lišák. Lišák Pegler. Ne, to je slepičí prdýlka. Neřekl jsem to nikomu. Tak moc nikomu nevěřím.“

„Co chceš? Peníze? Obávám se, že tu žádné nejsou. V Jižní Americe jsem něco měl, i když ne z něčeho tak romantického nebo nebezpečného, jako je obchod s drogami. V Brazílii, Paraguayi a Santo Domingu je - byla - síť starých kamarádů. Válečných uprchlíků. Stal jsem se součástí jejich okruhu a jakžtakž jsem se živil obchodováním s rudami - cín, měď, bauxit. Pak přišly změny. Nacionalismus, antiamerikanismus. Mohl jsem ty změny nějak vydržet, ale tou dobou chytli mou stopu Wiesenthalovi lidi. A na mě se začala lepit smůla za smůlou. Dvakrát mě málem dostali; jednou jsem ty židáky slyšel v sousedním pokoji.

Pověsili Eichmanna,“ zašeptal. Jednu ruku zvedl k hrdlu a vytřeštil oči jako dítě, když poslouchá nejchmurnější části hrůzostrašného příběhu - třeba O Modrovousovi nebo O perníkové chaloupce. „Byl to stařec, nikomu už nebyl nebezpečný. O politiku se nestaral. A stejně ho pověsili.“

Todd přikývl.

„Nakonec jsem šel k jediným lidem, kteří mi mohli pomoci. Pomohli už dříve jiným a já už nemohl utíkat.“

„Obrátil jste se na Odessu?“ zeptal se Todd dychtivě.

„Na Siciliány,“ odpověděl suše Dussander a Toddovi opět klesla brada. „Všechno se zařídilo. Falešné doklady, falešná minulost. Nechceš něco k pití, chlapče?“

„To jo. Máte kolu?“

„Ne, kolu ne.“ Vyslovil to *koulu*.

„Mléko?“

„Mléko.“ Dussander zašel do kuchyně. Za otevřenými dvířky chladničky se probudila k životu zářená žárovíčka. „Teď žiju z cen-

ných papírů,“ ozval se Dussanderův hlas. „Ty akcie jsem si opatřil po válce ještě pod jiným jménem. Prostřednictvím jedné banky ve státě Maine. Ten bankéř, co mi je koupil, šel přesně rok nato do vězení za vraždu své ženy ... život je někdy divný, chlapče.“

Dvířka chladničky se zavřela.

„Ti sicilští šakalové nevěděli o těch cenných papírech, to se rozumí,“ pokračoval Dussander. „Dneska jsou Siciliani všude, ale tenkrát býval Boston nejsevernější místo, kde je bylo možné najít. Kdyby o těch papírech věděli, určitě by mi je vzali. Obrali by mě dohola a pak by mě poslali do Ameriky hladovět ze sociálních příspěvků a potravinových lístků.“

Todd zaslechl, jak se otvírají dvířka od kredence; pak uslyšel nalévání tekutiny do sklenice.

„Pár General Motors, pár American Telephone and Telegraph, sto padesát akcií Revlonu. Všechno podle výběru toho bankéře. Dufresne se jmenoval - pamatuju se, protože to zní trochu jako moje jméno. Při vraždění ženy zřejmě nebyl tak šikovný jako při výběru dobrých akcií. *Crime passionel*, chlapče. To jen potvrzuje, že všichni muži jsou oslově, kteří se naučili číst.“

Souravým krokem se vrátil do pokoje. V rukou měl dvě zelené sklenice z umělé hmoty, jaké se někdy rozdávají při zahájení provozu nové benzínové pumpy. Naplníte si nádrž a jako premií dostanete zdarma sklenici. Dussander jednu sklenici přistrčil k Toddovi.

„Prvních pět let, co jsem byl tady, jsem žil docela slušně z toho balíku akcií od Dufresneho. Pak jsem ale prodal akcie Diamond Match, abych si mohl koupit tenhle domek a malou chatu na pobřeží. A přišla inflace. Hospodářský pokles. Prodal jsem chatu a pak jsem prodával jednu akcii za druhou, většinou tedy s obrovským ziskem. Jen kdybych jich býval nakoupil víc! Ale zase jsem byl dobře chráněn v jiném směru; a koneckonců, cenné papíry, to je vždycky riziková investice ...“ Bezzubými ústy vydal sykavý zvuk a luskl prsty.

Todda to nudilo. Nepřišel sem, aby poslouchal Dussanderovo fňukání o peněžích a brebtání o akciích. Myšlenka na vydírání nepřišla Toddovi nikdy na mysl. Peníze? Co by s nimi dělal? Má své kapesné, má rozvážku novin. Kdyby potřeboval víc peněz, než kolik dá každý týden. dohromady, vždycky se najde někdo, kdo potřebuje po-

sekat trávnick.

Todd zdvihl sklenici s mlékem ke rtům a pak zaváhal. Opět zazářil jeho úsměv - obdivný úsměv. Podal prémiovou sklenici od benzínové pumpy Dussanderovi.

„Ochutnejte to,“ vyzval ho vychytrale.

Dussander na něj chvíli nechápavě koukal, potom zakoulel zarudlýma o tma. „*Grüss Gott!*“ Vzal sklenici, dvakrát si lokl a podal ji zpátky. „Žádné lapání po dechu, žádné svírání hrdla, žádná vůně hořkých mandlí. To je mléko, chlapče. Mléko. Z mlékárny. Na kartónu je obrázek rozchechtané krávy.“

Todd ho chvíli znepokojeně pozoroval a pak se malinko napil. Ano, chutná to jako mléko, ale nějak už vůbec nemá žízeň. Odložil sklenici na stůl. Dussander pokrčil rameny, zdvihl svou sklenici, dal si pořádný doušek a pak si pomlaskl.

„*Šnaps?*“ zeptal se Todd.

„Whisky. Ancient Age. Moc dobrá. A levná.“

Toddovy prsty jezdily po švech na džínách:

„Takže,“ vyhlásil Dussander, „jestli ses rozhodl pro „rizikovou investici“, měl bys vědět, že sis vybral bezcenné papíry.“

„Ehm?“

„Vydírání,“ upřesnil Dussander. „Neříká se tomu tak v detektivkách? Jestli jsi měl na mysli ...“

Ale Todd se smál - jako malý kluk. Zavrtěl hlavou, zkoušel něco říct; ale nešlo to, a tak se jen dál smál.

„Ne,“ řekl Dussander a náhle vypadal daleko šedivější a daleko vystrašenější. Znovu si mohutně zavdal, ušklíbl se a pokrčil rameny. „Koukám, že asi nejde o ... vydírání peněz. Ale i když se směješ, nějaké vydírání v tom stejně cítím. O co jde? Proč jsi sem přišel, proč rozčiluješ starého člověka? Kdysi jsem třeba byl, jak říkáš, nacista. Dokonce esesák. Teď už jsem jen starý, a když chci jít na záchod, musím si vzít projímadlo. Tak co chceš?“

Todd se opět uklidnil. Díval se na Dussandera s otevřenou a bezelstnou upřímností. „Proč ... Chci o tom slyšet. Nic víc. Nic víc nechci. Opravdu.“

„*Slyšet* o tom?“ ozval se Dussander jako ozvěna. Vypadal na-prosto zmateně.

Todd se předklonil, opálené lokty na kolenou v džínách. „Přesně. O popravčích četách. Plynových komorách. Pecích. O lidech, co si museli vykopat vlastní hrob a pak se postavit na kraj, aby do něho spadli. O ...“ zvlhl si jazykem rty. „O vyslýchání. O pokusech. O všem. O všech těch přesnejch věcech.“

Dussander na něho vytrřštěně hleděl s jakýmsi udiveným odstupem, asi tak, jak by se díval veterinář na kočku rodící dvouhlavá koťata. „Ty jsi zrůda,“ řekl tiše.

Todd si odfrkl. „Podle knih, které jsem četl kvůli svému referátu, jste zrůda vy, pane Dussandere. Ne já. Vy jste posílal do pecí, ne já. V Patinu to byly dva tisíce denně, než jste přišel vy, po vašem příchodu to byly tři tisíce a tři tisíce pět set, než přišli Rusové a než vás zastavili. Himmler vás nazval výkonným odborníkem a dál vám vyznamenání. Takže vy říkáte, že já jsem zrůda. To mě podrž!“

„To všechno je svinská americká lež,“ popuzeně vyskočil Dussander. Praštil sklenicí o stůl, až mu whisky vyšplouchla na ruku. „Já si to ani nevymyslel, ani jsem o tom nerozhodoval. Dostával jsem rozkazy a směrnice a ty jsem prováděl.“

Toddův úsměv se rozšířil do samolibého úšklebku.

„Já vím, jak to Američani všechno pokroutili,“ brebtal Dussander. „Ale proti vašim vlastním politikům vypadá náš dr. Goebbels jako dítě, které si hraje na písku s bábovičkami. Mají plnou hubu morálky a přitom koupají děti a staré ženy v hořícím napalmu. Ti, kdo odmítají povolávací rozkaz, jsou nazýváni zbabělci. Kdo odmítne splnit rozkaz, toho buď zavřou do vězení, nebo ho vyženou ze země. Když někdo demonstruje proti nešťastnému asijskému dobrodružství téhle země, zmlátěj ho na ulicích pendreky. Vojáci, co zabíjejí nevinné, dostávají od prezidenta metály, a když se od spálených nemocnic a probodaných dětí vracejí domů, Jsou vítáni s jásotem a vlajkoslavou. Pořádají se pro ně slavnostní obědy, dostávají klíče od městských bran a volňasky na první ligu.“ Pozdvihl sklenici jako k přípitku. „Jen ti, kdo prohrají, jsou za plnění rozkazů a směrnic souzeni jako váleční zločinci.“ Napil se a vzápětí dostal záchvat kašle, při němž se mu do tváří vrátilo trochu barvy.

S Toddem to celou dobu šilo, jako když poslouchával hovory svých rodičů při večerních zprávách televize. Dussanderovy politické

názory ho zajímaly tak málo jako Dussanderovy akcie. Podle jeho vlastního mínění vynalezli lidé politiku, aby mohli dělat to, co chtějí, Jako loni, když chtěl sáhnout Sharon Ackermannové pod sukni. Sharon říkala, že něco takového je ošklivé, i když z tónu jejího hlasu bylo zřejmé, že ji ten nápad docela nadchl. Tak jí řekl, že se chce stát doktorem, až bude velký, a ona mu to pak dovolila. To byla politika. Chtěl slyšet o německých lékařích, kteří zkoušeli pářit psy s ženami a dávali do ledniček identická dvojčata, aby zjistili, zda zemřou ve stejnou dobu nebo zda jedno bude žít déle, o léčbě elektrickými šoky, o operacích bez anestetik a o německých vojácích, znásilňujících každou ženu, kterou chtěli. To ostatní byly jen nudné kecy, které měly zakrýt všechny ty senza věci potom, co někdo přišel a všechno stopnul.

„Kdybych neplnil rozkazy, tak bych byl už dávno mrtvý.“ Dussander ztěžka dýchal a kýval trupem dopředu dozadu, až křeslo skřípělo. Kolem se šířil obláček alkoholických výparů. „Pořád tu byla ruská fronta, *nicht wahr?* Naši vůdci byli šílenci, to je jasné, ale což-pak se dá se šílenci diskutovat ... zvláště když ten nejšílenější z nich měl úplně ďábelské štěstí. O centimetry unikl skvěle připravenému pokusu o atentát. Spiklence pomalu uškrtili klavírní strunou. Jejich smrtelné křeče byly nafilmovány pro poučení elity ... “

„Páni! To je věc!“ vykřikl Todd impulsivně. „Viděl jste ten film?“

„Ano. Viděl. Všichni jsme viděli, co se stalo těm, kdo chtěli utéct před vichrem. Co jsme tenkrát dělali, bylo správné. Vzhledem k době a místu to bylo správné. Udělal bych to zas. Ale ... “

Obrátil zrak ke sklenici. Byla prázdná.

„... ale nechci o tom mluvit, dokonce ani na to myslet. Co jsme dělali, bylo motivováno jen přežitím a na přežití není nic pěkného. Míval jsem sny ... “ Pomalu si vzal cigaretu z krabičky na televizi. „Ano. Celá léta jsem je míval. Tma a zvuky ve tmě. Traktorové motory. Buldozerové motory. Pažby pušek bušící do něčeho, co může být stejně dobře zamrzlá zem jako lidské lebky. Pískání, sirény, výstřely z pistolí, výkřiky. Dveře dobytčích vagónů, otevírající se rachtavě za studených zimních podvečerů.

Pak v mých snech všechny zvuky ustaly - a ve tmě se otevřely

oči, planoucí jak oči zvířat v deštném pralese. Celá léta jsem žil na okraji džungle, proto jsem asi také v těch snech vždycky cítil džungli. Když psem se ze sna probouzel, býval jsem celý propocený, srdce mi v hrudi bušilo a ruku jsem měl vraženou do úst, abych udusil výkřiky hrůzy. A bylo mi jasné: *Ten sen je pravda*. Brazílie, Paraguay, Kuba ... ta místa jsou sen. Ve skutečnosti jsem pořád v Patinu. Rusové jsou dnes zase blíže než včera. Někteří z nich si pamatují, jak v třiačtyřicátém museli jíst zmrzlé německé mrtvolky, aby přežili. Teď se touží napít horké německé krve. Říkalo se, chlapče, že po přechodu německých hranic někteří právě tohle dělali: prořízli zajatcům hrdlo a pili jejich krev z holínky. Budil jsem se a uvažoval: *Práce musí pokračovat, když pro nic jiného, tak proto, aby nezůstalo žádné svědectví o tom, co jsme tady dělali, nebo jen tak málo, že svět, který tomu nechce uvěřit, tomu nebude muset uvěřit. Uvažoval jsem: Práce musí pokračovat, jestli máme přežít.*“

Todd nyní naslouchal pozorně a s velkým zájmem. Tohle bylo dost dobré, ale v příštích dnech se určitě objeví ještě leccos lepšího. Dussander potřebuje jen trochu popíchnout. Panebože, to je klika! Spousty lidí v jeho věku jsou už úplně senilní.

Dussander opět mohutně zadýmal z cigarety. „Později, když ty sny přestaly, jsem míval dny, kdy jsem si myslel, že vidím někoho z Patinu. Nikdy stráže nebo důstojníky, vždycky vězně. Pamatuji si jedno odpoledne v západním Německu před deseti lety. Na *autobahnu* došlo k dopravní nehodě. Provoz ve všech jízdnicích pruzích se zastavil. Seděl jsem ve svém morrisu, poslouchal rádio a čekal, až se to zase rozjede. Podíval jsem se napravo. Ve vedlejšímu pruhu byla hodně stará simca a za volantem seděl muž, který se na mě díval. Bylo mu asi padesát a nevypadal zdravě. Na tváři měl jizvu. Vlasy měl bílé, krátké, špatně ostříhané. Odvrátil jsem se. Minuty mýjely a pořád se nic ani nehnulo. Začal jsem na muže v simce kradmo pokukovat. Pokaždé jsem viděl, že ze mě nespouští zrak. Tvář měl mrtvolně nehybnou, oči zapadlé v důlkách. Byl jsem přesvědčen, že ten člověk byl v Patinu. Byl tam a poznal mě.“

Dussander si protřel rukou oči.

„Bylo to v zimě. Ten muž měl na sobě plášť. Ale byl jsem přesvědčen; že kdybych vystoupil z vozu, šel k němu, svlékl mu kabát a

vyhrnul rukávy, uviděl bych na jeho paži vytetované číslo.

Konečně se vozy daly zase do pohybu a já se mohl od té simky vzdálit. Kdyby ta zácpa trvala ještě deset minut, byl bych vylezl z auta, vytáhl toho chlapa ven a zmlátil ho, tetování netetování. Zmlátil bych ho za to, jak se na mě díval.

Krátce nato jsem z Německa navždy odjel.“

„Ke svému štěstí,“ poznamenal Todd.

Dussander pokrčil rameny. „Všude to bylo stejné. Havana, Mexico City, Řím. Víš, byl jsem tři roky v Římě. Každou chvíli jsem viděl nějakého muže, jak se na mě dívá v kavárně přes své *cappucino* ... ženu v hotelové hale, která se zřejmě zajímá víc o mě než o svůj časopis ... číšníka v restauraci, který ze mě nespouští oči, bez ohledu na to, koho obsluhuje. Začal jsem být přesvědčen, že mě ti lidé zkoumají, a za takových nocí přicházel ten sen - zvuky, džungle, oči.

Když jsem ale přijel do Ameriky, pustil jsem to z hlavy. Chodím do kina, jednou týdně někam na večeři - vždycky do některé té nabýskané a báječně osvětlené samoobsluhy. Tady doma luštím křížovky, většinou mizerné, a dívám se na televizi. Večer piju, dokud neusnu. Ty sny se mi už nevracejí. Když vidím, že si mě v obchodním domě, v knihovně nebo u trafikanta někdo prohlíží, pomyslím si, že mu nejspíš připomínám dědečka ... nebo starého učitele ... nebo souseda z města, kde před lety bydlíval.“ Zavrtěl na Todda hlavou. „Ať už se v Patinu stalo cokoli, stalo se to jinému člověku. Ne mně.“

„Senzace!“ vykřikl Todd. „Chci o tom slyšet všechno.“

Dussander prudce zavřel oči a pak je zase pomalu otevřel. „Nic nechápeš. Já o tom nechci mluvit.“

„Ale budete. A jestli nebudete, řeknu každému, kdo jste.“

Dussander na něj zíral, popelavý v tváři. „Věděl jsem,“ řekl, „že na vydírání dřív nebo později stejně narazím.“

„Dneska chci slyšet o plynových komorách,“ požádal Todd. „A o tom, jak jste je pekli, když byli mrtví.“ Jeho široký úsměv zářil a já sal. „Ale než začnete, tak si nasad'te zuby. Vypadáte s nimi líp.“

Dussander učinil, co mu bylo řečeno. Vyprávěl o plynových komorách, dokud Todd nemusel jít domů na oběd. Pokaždé, když se pokusil sklouznout k nějakým všeobecnostem, Todd se přísně zamračil a přesnými otázkami ho vrátil k tématu. Dussander při vyprávění

hodně pil. Neusmíval se. Todd se usmíval: Todd se usmíval tolik, že to stačilo za oba dva.

2

Srpen 1974

Seděli na Dussanderově zadní verandě pod bezmračným, usměvavým nebem. Todd měl na sobě džíny, kecky a sportovní tričko: Dussander byl navlečen do beztvare šedé košile a sloních khaki kalhot s kšandami - do vandrácových kalhot, pomyslel si s vnitřní nevolí Todd: kalhoty vypadaly, jako by pocházely přímo z balíku, zaslaneého na adresu Armády spásy dole ve městě. Bude opravdu muset něco udělat s tím, jak se Dussander obléká, když je doma. Úplně to kazí náladu.

Oba jedli velké hamburgery, které Todd přivezl v košíku na kole; šlapal ostošest, aby nevystydly. Todd srkal kolu brčkem z umělé hmoty. Dussander měl sklenici whisky.

Jeho stařecký hlas stoupal a klesal, roztřesený, váhavý, někdy téměř neslyšný. Světle modré oči, . protkané obvyklými rudými žilkami, nebyly ani chvíli klidné..Pozorovatel mohl ty dva považovat za dědečka a vnuka ve chvíli, kdy vnuk zřejmě prochází jakýmsi zasvěcovacím obřadem.

„A to je všechno, na co si vzpomínám,“ skončil zrovna Dussander a zakousl se do sendviče s hamburgerem. McDonaldův speciální kečup mu stekl na bradu.

„Vy si přece ještě na něco vzpomenete,“ vybídl ho lehce Todd.

Dussander si dal pořádný lok whisky. „Vězeňské mundúry se dělaly z papíru,“ zavrčel nakonec vztekle. „Když vězeň zemřel, šaty se předávaly dál, dokud se daly nosit. Někdy se v jednom papírovém mundúru vystříдалo až čtyřicet vězňů. Dostával jsem vysoké hodnocení za hospodárnost.“

„Od Glückse?“

„Od Himmlera.“

„Ale v Patinu byl závod na výrobu konfekce, Říkal jste mi to minulý týden. Proč jste si tam nenechávali šít vězeňské mundúry? Moh-

li je dělat vězňové sami.“

„Úkolem závodu v Patinu bylo vyrábět uniformy pro německé vojáky. A pokud šlo o nás ...“ Dussanderovi na chvíli selhal hlas, ale opět se přiměl k pokračování. „My jsme nebyli žádné rekreační zařízení,“ dokončil s námahou.

Todd zářil širokým úsměvem.

„Pro dnešek stačí? Prosím tě. Bolí mě v krku.“

„Tak byste neměl tolik kouřit,“ odpověděl mu usměvavý Todd. „Povídejte mi ještě něco o oblečení.“

„Koho? Vězňů, nebo SS?“ Dussanderův hlas zněl rezignovaně.

Todd s úsměvem upřesnil: „Těch i těch.“

3

Září 1974

Todd byl doma v kuchyni a mazal si chleba arašídovou pomazánkou a džemem. Kuchyň tvoří vyvýšený prostor, blyštící se chromem a nerezavějící ocelí, do kterého se chodí po šesti sekvojových schodech. Matčin elektrický psací stroj šel nepřetržitě od té doby, co se Todd vrátil ze školy. Přepisovala diplomovou práci jedné studentce. Ta studentka měla krátké vlasy, nosila silné brýle a podle Toddova skromného mínění vypadala trochu jako mimozemšťan. Diplomka se zabývala rozšířením octomilky v Salinas Valley podruhé světové válce nebo nějakou podobnou ptákovinou. Teď se stroj zastavil a matka vyšla z pracovny.

„Toddíčku,“ pozdravila syna.

„Moničko,“ odpověděl Todd roztomile.

Na šestatřicet let je matka docela pěkná kočka, napadlo Todda; plavé vlasy, protkané tu a tam stříbrnými pramínky, vysoká, s pěknou postavou, teď právě oblečená do červených šortek a zlatohnědé blůzy - její cípy byly pod prsy svázané a bylo vidět štíhlé, hladké břicho. Ve vlasech, nedbale sepnutých tyrkysovou sponou, měla zastrčenou propisovací tužku.

„Tak co škola?“ zeptala se na schodech do kuchyně. Lehce ho políbila a pak vklouzla na židli u pultíku, kde snídávali.

„Normálka.“

„Bude zas vyznamenání?“

„Hotovka.“ Po pravdě ho napadlo, že teď v prvním čtvrtletí možná nebudou známky jako obvykle. Tráví spoustu času s Dussanderem, a i když zrovna s tím starým Němčourem není; stejně pořád přemýšlí o tom, co mu Dussander vyprávěl. Jednou nebo dvakrát se mu dokonce o těch věcech zdálo. Ale s tím se nedalo nic dělat.

„Nadaný žák,“ řekla matka a pohládila ho po střapatých vlasech. „Jaký je ten chleba?“

„Jde to,“ usoudil Todd.

„Namaž mi, prosím tě, taky jeden a přines mi ho do pokoje.“

„Nemůžu,“ řekl Todd a vstal. „Slíbil jsem panu Denkerovi, že k němu zajdu a budu mu hodinku číst.“

„Pořád čtete *Robinsona Crusoa*?“

„Ne.“ Ukázal jí hřbet tlusté knihy, kterou koupil za dvacet centů v antikvariátu. „*Toma Jonese*.“

„No to mě podrž! To budeš číst celý školní rok, Toddíčku. Nemůžeš aspoň sehnat nějaké zkrácené vydání, jako byl ten *Robinson*?“

„To bych moh, ale on tohle chce slyšet celé. Říkal to.“

„Hm.“ Chvilí se na něj dívala, pak ho objala. Nebývala často tak spontánní a Todd se cítil trochu nesvůj. „Jsi zlato, že obětuješ tolik svého volna, jen abys mu předčítal. Myslíme si s otcem, že to je prostě ... prostě něco úplně výjimečného.“

Todd skromně sklopil oči.

„A nechť o tom nikomu ani říct,“ pokračovala matka. „Tajit svůj dobrý skutek.“

„Ale kluci by si mysleli, že mi nejspíš straší ve věži,“ vysvětlil Todd a skromně se usmíval na podlahu. „Znáš ty kecý.“

„Takhle nemluv,“ napomenula ho nepřítomně a pak se zeptala: „Myslíš, že by pan Denker chtěl někdy přijít k nám na večeři?“

„Třeba jo,“ připustil Todd nezávazně. „Teď ale sebou už musím fakt hodit.“

„Dobře. Večeře je v půl sedmé. Nezapomeň.“

„To víš, že ne.“

„Otec musí dneska pracovat dlouho, takže budeme zase u večeře

jen my dva.“

„To neva, Moničko.“

S hrdým úsměvem sledovala Todda, jak odchází, a doufala, že v *Tomu Jonesovi* není nic, co by snad neměl číst: je mu teprve třináct. Nic závadného nepředpokládala. Todd vyrůstal ve společnosti, kde časopisy jako Penthouse jsou dostupné každému, kdo má v kapse dolar a čtvrt, stejně tak jako každému klukovi, který dosáhne na horní polici stánku s časopisy s stihne se rychle mrknout, než ho prodavač okřikne, aby to koukal dát zpátky a zmizel. Ve společnosti, jež zřejmě ze všeho nejvíc vyznává víru v násilí a sex, není přece možné najít v knize dvě stě let staré nic moc, co by Toddovi popletlo hlavu - a přitom pro toho starého pána to může být zážitek. A jak Richard rád říkával, pro kluka je celý svět laboratoř. Musíte děti nechat, ať si vše samy osahají. A jestli má takové dítě zdravý domov a milující rodiče, může projít různými úskalími a ze všeho nakonec vyjde ještě silnější.

A nejzdravější dítě, které znala, si to už šlapalo na svém schwinnu předměstskou ulicí. *Dobře toho kluka vychováváme*, pomyslela si a začala si mazat chleba. *A to teda sakra dobře.*

4

Říjen 1974

Dussander zhubl. Seděli v kuchyni, umolousaný výtisk Toma Jonese mezi sebou na ubrusu z voskovaného plátna (Todd se snažil; aby nikdy nic neopomenul, a tak zakoupil z kapesného Cliffův rozbor Torna Jonese a pečlivě přečetl celý zkrácený obsah díla a byl připraven na případné dotazy rodičů). Todd právě jedl velikou palačinku s čokoládou, kterou koupil na trhu. Koupil také jednu pro Dussandera, ale ten se jí ani nedotkl. Občas na ni rozmrzele pohlédl a dál upíjel whisky. Todd nesnášel pomyšlení, že by něco tak dobrého mělo přijít vniveč. Jestli se Dussander do palačinky hezky rychle nepustí, požádá ho, aby si ji mohl vzít.

„Tak jak se to svinstvo do Patinu dováželo?“ zeptal se Dussandera.

„V železničních vagónech,“ odpověděl Dussander. „V železnič-

ních vagónech s označením ZDRAVOTNICKÝ MATERIÁL. Přicházelo to v dlouhých bednách, které vypadaly jako rakve. To sedí, co? Věžňové bedny vyložili a naskládali je na ošetřovnu. Později je naši muži přemístili do skladu. Dělali to v noci. Sklad byl za sprchami.“

„Byl to vždycky Zyklon-B?“

„Ne, občas poslali něco jiného: Pokusné plyny. Vrchní velitelství se pořád zajímalo o zvyšování účinnosti. Jednou nám poslali plyn pod krycím názvem PEGASUS. Nervový plyn. Díkybohu, už ho víckrát neposlali. Ten plyn ...“ Dussander viděl, jak se Todd předklonil a jak se mu zostřil pohled; odmlčel se a jen tak si pohrával s prémiovou sklenicí od benzínové pumpy. „Nefungoval moc dobře,“ řekl nakonec. „Byla to otrava.“

Ale Todd se nedal ošálit, ani trochu. „Co ten plyn dělal?“

„Zabil je - co si myslíš, že asi dělal, naučil je chodit po vodě? Zabil je, nic víc.“

„Povídejte.“

„Ne,“ odmítl Dussander, teď už neschopen zakrýt hrůzu, kterou cítil. Na PEGASUS si už nevzpomněl ... jak dlouho? Deset let? Dvačet? „Nic ti neřeknu! Odmítám!“

„Povídejte,“ opakoval Todd a olizoval si z prstů čokoládovou polevu. „Povídejte nebo víte co.“

Ano, pomyslel si Dussander. Víš co. To opravdu víš, ty prašivá malá zřůdo.

„Způsobil, že se roztancovali,“ řekl neochotně.

„Oni tancovali?“

„Stejně jako Zyklon-B se ten plyn pouštěl ze sprch. A oni ... začali poskakovat. Někteří nařikali. Většina z nich se smála. Začali zvracet a ... bezmocně vyprazdňovat střeva.“

„No teda,“ nadýchl se Todd. „Posrali se?“ Ukázal na Dussandrovu palačinku. Sám svou už dojedl. „Budete to jíst?“

Dussander neodpověděl. Oči měl zamžené vzpomínkami. Jeho tvář byla vzdálená a chladná jako odvrácená strana planety, je se nikdy neotáčí. V mysli pocítoval tu nejpodivnější směsici zhnusení a - je to možné? - nostalgie?

„Začali se zmítat a z hrdla vyráželi zvláštní vysoké zvuky. Moji

muži ... nazývali PEGASUS „jódlovací plyn“. Nakonec se všichni zhroutili a jen leželi na podlaze ve vlastních výkalech, leželi tam, ano, leželi tam na betonu a naříkali a jódlovali a z nosu jim tekla krev. Ale já ti lhal, chlapče. Ten plyn je nezabil, buď nebyl dost silný nebo my jsme se na to nevydrželi dívat tak dlouho. Myslím, že šlo spíš o to druhé. Lidi v tom stavu by nemohli dlouho žít. Nakonec jsem poslal dovnitř pět mužů s puškami, aby ukončili ty jejich smrtelné křeče. Kdyby se to prozradilo, odrazilo by se to moc špatně na mém hodnocení, o tom vůbec nepochybuji - bylo by to označeno za mrhání náboji; a to v době, kdy führer označil každý náboj za národní majetek. Těm pěti mužům jsem ale věřil. Bývaly doby, chlapče, kdy jsem si myslel, že na ty zvuky nikdy nezapomenu. Jódlování. Smích.“

„To si teda myslím,“ připustil Todd. Dussanderova palačinka v něm zmizela na dvě skousnutí. Kdo šetří, má za tři, říkávala při jídle Toddova matka, když si Todd výjimečně stěžoval, že už nemůže. „To byl pěkný příběh, pane Dussandere. Vy pokaždé tak pěkně vyprávíte, když se do toho konečně dáte.“

Todd se na něj usmál. Ač to zní neuvěřitelně - určitě ne, že by chtěl - Dussander zjistil, že se usmívá také.

5

Listopad 1974

Dick Bowden, Toddův otec, se pozoruhodně podobal televiznímu herci jménem Lloyd Bochner. Bylo mu - Bowdenovi, ne Bochnerovi - osmatřicet. Byl to štíhlý až hubený muž, jenž rád nosil sportovní košile a obleky solidní, většinou tmavé barvy. Když byl na staveništi, nosil khaki oblek a na hlavě ochrannou přilbu, památku na doby, kdy s Mírovými sbory pomáhal projektovat a stavět dvě přehradu v Africe. Když pracoval doma ve svém pokoji, nosil brýle, které mívaly ve zvyku klouzat mu ke špičce nosu, takže vypadal jak děkan nějaké fakulty. Právě teď měl ty brýle na nose a rukou nervózně tiskl synovo čtvrtletní vysvědčení na lesklou skleněnou desku psacího stolu.

„Jedno B. Čtyři C. Jedno D. Sakra, D! Todde, matka to nedává

znát, ale je opravdu hrozně zklamaná.“

Todd sklopil oči. Neusmíval se. Když otec sakruje, to není nic dobrého.

„Bože můj, takové vysvědčení jsi ještě *nikdy* neměl. D ze základů algebry? Co to *znamení*?“

„Nevím, tati.“ Koukal se pokorně na kolena.

„Myslíme si s matkou, že třeba trávíš trochu moc času s panem Denkerem. Nevěnuješ se dost učením. Myslíme si, že bys to měl omezit jen na víkendy. Aspoň do doby, než uvidíme zlepšení ...“

Todd zvedl oči a Bowdenovi se zdálo, že v nich na okamžik zahlédl divoký, zsinálý hněv. Vlastní oči se mu rozšířily, prsty sevřely nažloutlý papír Toddova vysvědčení ... a v tu chvíli to byl zase jen Todd, hledící na něj otevřeně a spíš dost nešťastně. Byl tam opravdu ten hněv? Určitě ne. Ale ta chvilka ho vyvedla z míry natolik, že najednou nevěděl, jak dál. Todd nebyl blázen a Dick Bowden z něj žádného blázna také dělat *nechtěl*. Jsou se synem přátelé, vždycky přátelé byli a Dick chtěl, aby všechno zůstalo při starém. Neměli před sebou žádné tajemství (s výjimkou faktu, že Dick Bowden býval občas nevěrný se svou sekretářkou, ale to nepatří přesně k těm věcem, které sdělujete třináctiletému synovi ... a kromě toho to nemá naprosto žádný vliv na jeho domácí život, na jeho *rodinný* život). Tak to také má být, dokonce *musí* být, ve světě, kde vrahové zůstávají nepotrestáni, středoškoláci si píchají heroin a kluci v Toddově věku si léčí pohlavní nemoci.

„Ne, tati, prosím tě, to nedělejte. Teda, netrestejte pana Denkera za moji chybu. To by ho úplně zničilo. Já se polepším. Opravdu. Ta algebra ... fakt mě to vzalo. Už jsem byl párkrát u Bena Tremainea a stačilo několik dní, co jsme se společně učili, a já tomu začínám rozumět. Ze začátku jsem to ... no bral jsem to trochu hákem.“

„Myslím, že s ním trávíš moc času,“ trval na svém Bowden, ale už ne tak důrazně. Bylo těžké Toddovi něco odmítnout, bylo těžké ho zklamat a to, co říkal o potrestání starého pána za Toddovo selhání ... sakra, na tom také něco je.

„Pan učitel Storrmann, co ho máme na algebru, je fakt strašně přísný,“ vysvětloval Todd. „Spousta kluků má D. A tři nebo čtyři mají F.“

Bowden zamyšleně přikývl.

„Nebudu už chodit v úterý. Dokud si nezlepším známky.“ Zkoumal otcův pohled. „A místo courání budu každý den zůstatvat po vyučování ve škole a učit se. Slibuju.“

„Ty máš toho starýho chlapíka opravdu tak rád?“

„On je fakt bezva,“ řekl Todd upřímně.

„No tak dobře. Zkusíme to, jak říkáš, ty flinku jeden. Ale na lednovém vysvědčení chci vidět velké zlepšení známek, doufám, že rozumíš. Myslím na tvou budoucnost. Třeba si myslíš, že v osmé třídě je na to ještě dost času, ale chyba lávky.“ Stejně jako matka ráda říkala *Kdo šetří, má za tři*, tak otec rád říkal *Chyba lávky*.

„Rozumím, tati,“ přikývl Todd vážně. Byl to rozhovor mezi muži.

„Teď běž, vem si knihy a makej.“ Postrčil si brýle na nose a poklepal Toddovi po rameni.

Toddovi se na tváři rozzářil široký úsměv. „Už letím, tati!“

Bowden sledoval s hrdým úsměvem odcházejícího Todda. Miliónovej kluk! A to v jeho tváři, to nebyl žádný hněv. *Stoprocentně*. Možná raněná pýcha, kdoví ... ale určitě ne tak silná emoce, kterou se mu nejdřív zdálo, že tam vidí. Kdyby byl Todd takový blázen, už by to musel dávno vědět; syna má přece přečteného skrz naskrz. Odjakživa.

Po splnění otcovských povinností si Dick Bowden začal pískat; rozbalil roli výkresů a sklonil se nad ně.

6

Prosinec 1974

Tvář, jež se objevila na Toddovo vytrvalé zvonění, byla vyzáblá a žlutavá. Vlasy, v červenci ještě tak bujné, teď začínaly ustupovat z kostnatého čela; ztrácely lesk a lámaly se. Dussanderovo tělo, vždy štíhlé, bylo teď vyhublé ... i když, jak Todda napadlo, zdaleka ne tak, jako těla vězňů, kteří mu kdysi přišli do rukou.

Když Dussander přišel ke dveřím, Todd měl levou ruku schovanou za zády. Teď ji vytáhl a podal Dussanderovi balík ovázaný stuž-

kou. „Veselé vánoce!“ zaječel na starého muže.

Dussander nejprve ucukl, ale pak si balíček Vzal, aniž dal najevo potěšení nebo překvapení. Zacházel s ním tak opatrně, jako kdyby v něm mohla být výbušnina. Venku pršelo. Poprchávalo už skoro týden a Todd přinesl dárek pod kabátem. Zabalil ho do křiklavě červeného papíru.

„Co je to?“ zeptal se Dussander bez nadšení cestou do kuchyně.

„Rozbalte to a uvidíte.“

Todd vyndal z kapsy saka láhev koky a položil ji na červenobílý kostkovaný ubrus z voskovaného plátna, jenž pokrýval kuchyňský stůl. „Raději stáhněte závěsy,“ doporučil důvěrně.

V Dussanderově tváři se ihned objevila nedůvěra. „Cože? Proč?“

„No ... nikdy nevíte, kdo se může koukat,“ usmál se Todd. „Nechoval jste se tak snad celá léta? Že jste viděl lidi, kteří vás mohli hledat, dřív než vás spatřili?“

Dussander zatáhl závěsy na oknech v kuchyni. Pak si nalil sklenici whisky. Potom rozvázal stužku na balíku. Todd ho zabalil tak, jak chlapci často balívají vánoční dárky - chlapci, kteří mají na mysli daleko důležitější věci, třeba fotbal, hokejový zápas s kluky z vedlejší ulice a sobotní televizní seriál, na který se koukáte s kamarádem pozvaným na víkend, zabalení do jedné deky a namačkání na kraji gauče, tváře od ucha k uchu. Balík se vyznačoval množstvím potrhaných rohů, spoustou neohrabaně přeložených konců papíru a zejména spoustou použité lepicí pásky. Vypovídal o nedostatku trpělivosti s takovou ženskou záležitostí.

Dussander byl sám sobě navzdory trochu dojat. A později, když už hrůza trochu polevila, si pomyslel: *že mě to nenapadlo*.

Byla to uniforma. Uniforma SS. Kompletní, i s holínkami.

Otupěle zvedl zrak od obsahu balíku a pohlédl na kartónovou krabici: KVALITNÍ ODĚVY FIRMY PETER‘S - NA STEJNÉ ADRESE OD ROKU 1951!

„Ne,“ řekl tiše. „To si neobléknu. Tady to končí, chlapče. Raději zemřu, než bych to vzal na sebe.“

„Vzpomeňte si, co udělali s Eichmannem,“ upozornil ponuře Todd. „Byl to starý člověk a o politiku se nezajímal. Neřikal jste to? Kromě toho jsem na to šetřil celý podzim. Stálo to, i s botama, přes

osmdesát dolarů. V roce 1944 vám taky nevadilo to nosit. Ani trochu.“

„Ty malej *parchante!*“ Dussander zvedl pěst nad hlavu. Todd se ani nepohnul. Stál na místě jako přikovaný a oči mu svítily.

„Jo,“ vydechl tiše. „Jen pojd'te a uhoďte. Dotknete se mě jen *jednou.*“

Dussanderovi klesla ruka. Rty se mu chvěly. „Jsi pekelná stvůra,“ zamumlal.

„Oblékněte si to,“ vyzval ho Todd.

Dussander zvedl ruce k hrdlu a těžce dýchal. Prosící ovčí oči se upíraly na Todda. „Prosím tě,“ řekl. „Jsem starý člověk. Už ne.“

Todd pomalu, ale pevně zavrtěl hlavou. Oči mu stále svítily. Líbilo se mu, když Dussander prosil. Tak jako kdysi oni museli prosit jeho. Vězňové v Patinu.

Dussander nechal spadnout župan na podlahu. Až na trepky a boxerské trenýrky stál úplně nahý. Hrudník měl propadlý, břicho mírně vypouklé. Stařecké paže byly kost a kůže. Ale ta uniforma, pomyslel si Todd. V té uniformě to bude hned jiné.

Dussander pomalu vyndal z krabice blůzu a začal si ji oblékat.

O deset minut později už stál úplně oblečen v uniformě SS. Čepici měl trochu nakřivo, ramena pokleslá, ale znak s bílou lebkou byl zcela zřetelný. Dussander měl nyní zlověstnou důstojnost - aspoň v Toddových očích - kterou dříve nemíval. Navzdory jeho seschlé postavě, navzdory křivým nohám byl Todd spokojen. Dussander poprvé připadal Toddovi takový, jaký by podle něj měl být. Starší, ano. Porazený, ano. Ale opět v uniformě. Nikoli stařec, trávící čas čekáním na smrt před umatlanou černobílou televizí s pokojovou anténou obalenou kovovou fólií, ale Kurt Dussander, Krvavá bestie z Patinu.

Pokud jde o Dussandera, ten se cítil nesvůj, znechucen ... ale náhle si uvědomil i mírný pocit úlevy. Na tento pocit měl později trochu vztek, neboť ho,napadlo; že to je zatím nepřesvědčivější důkaz chlapcovy psychologické nadvlády nad ním. Byl chlapcovým vězněm a pokaždé, když měl podstoupit další nedůstojnost, pocítil mírnou úlevu, zatímco chlapcova moc rostla. Ale jemu se přesto ulevilo. Vždyť to je jen látka, knoflíky a patentky ... a navíc jen napodobeni-

na. Zip na poklopci - tam přece mají být knoflíky. Označení hodnosti je špatné, krejčovská práce humpolácká, boty z levné kožené imitace: Když se to vezme kolem a kolem, je to jen operetní uniforma a z té se tedy zrovna nezblázní. Ne. To tedy ...

„*Upravte si čapku!*“ vyštěkl Todd.

Dussander na něj udiveně zamrkal.

„*Upravte si čapku, vojáku!*“

Dussander uposlechl a podvědomě dal čepici poslední povýšenecký dotyk, tak typický pro jeho bývalé oberleutnanty; smutné na tom bylo, že toto byla navíc oberleutnantská uniforma.

„*Stoj přímý!*“

Dussander zvučně cvakl podpatky; učinil tak zcela bezmyšlenkovitě, jako by všechna minulá léta zmizela zároveň se županem.

„*Achtung!*“

Vypnul se do pozoru a Todd se na chvilku vyděsil - skutečně vyděsil. Měl pocit jako čarodějův učeň, který probudil duchy a teď je neumí zastavit. Stařec žijící v lesklé bídě zmizel. Stál zde Dussander.

Toddův strach pak vystřídal vzrušující pocit moci.

„*Čelem vzad!*“

Dussander provedl přesný obrat a zapomněl přitom na whisky i na utrpení posledních čtyř měsíců. Uslyšel opět cvaknutí svých podpatků a před sebou uviděl zamaštěný sporák. Za ním spatřil prašný execírák vojenské akademie, kde se učil vojenskému řemeslu.

„*Čelem vzad!*“

Opět se otočil, tentokrát neprovedl povel tak přesně a trochu ztratil rovnováhu. Kdysi by to znamenalo přísné pokárání; špička důstojnické hůlky vražená do břicha by mu bolestivě vyrazila dech. V duchu se pousmál. Ten kluk nezná zdaleka všechny triky. Kdepak.

„*Pochodéém vchod!*“ zavelel Todd. Oči mu žhavě planuly.

Z Dussanderových ramen se rázem vytratil vojácký postoj a celá postava se opět sesula. „Ne,“ zašeptal. „Prosím tě ...“

„*Pochodovat! Řek jsem pochodovat!*“

Dussander zachrčel a jeho boty začaly z výšky dopadat na vybledlé linoleum kuchyňské podlahy. Provedl vpravo vbok, aby se vyhnul stolu, a znovu vpravo vbok, když se přiblížil ke zdi. Bezvýrazný pohled směřoval mírně vzhůru. Nohy se před ním vymršťovaly a du-

pání roztrásalo laciné hrnký v polici nad dřezem. Ruce se míhaly v krátkých kmitech.

Todda opět napadla představa kráčejších duchů a s ní se vrátil strach. Náhle si uvědomil, že nechce, aby Dussandera cokoli z toho bavilo, a že nejspíš chce, aby Dussander vypadal směšně a ne opravdově. Ale ten muž, navzdory svému stáří i navzdory vetešnickému zařízení kuchyně, nevypadal ani za mák směšně. Šel z něj strach. Mrtvoly z jam a krematorií připadaly Toddovi poprvé reálné. Fotografie propletených paží, nohou a trupů, bělajících se ve studeném dešti jarního Německa, nebyly něčím nainscenovaným jako ve filmovém hororu - hromada těl z figurín získaných z výloh obchodního domu, které po natočení scény rekvizitáři zase odnesou - ale prostě reálný fakt, ohromující, nevysvětlitelný a zlý. Na okamžik se mu zdálo, že cítí neurčitý, lehce kouřový zápach rozkladu.

Hrůza ho vzpamatovala.

„*Stát!*“ vykřikl.

Dussander pochodoval dál s prázdným, nepřítomným pohledem. Hlavu měl ještě více vzpřímenou, vychrtlé kuřecí šlachy na krku se vypjaly a brada trčela v arogantním úhlu. Nad ní čněla oplzle do prostoru skoba nosu.

Todd ucítil v podpaží čůrky potu. „*Halt!*“ zařval.

Dussander se zastavil; pravá noha vpředu, levá nahoru a pak jediným pohybem jako píst dolů vedle pravé. Jeho tvář měla ještě chvíli chladnou bezvýraznost nemyslicího robota - a pak ji vystřídal zmatek. Zmatek, za nímž následovala porážka. Dussander se opět sesul.

Todd si tiše oddechl úlevou a na okamžik se rozzlobil sám na sebe. *Tak kdo tady rozkazuje?* Znovu ho zaplavila vlna sebedůvěry. *Já, aby bylo jasno. A on ať na to raději nezapomíná.*

Začal se opět usmívat. „Docela dobrý. Ale myslím, že s trochou cviku budete daleko lepší.“

Dussander stál se svěšenou hlavou, beze slova a jen lapal po dechu.

„Teď se můžete převléknout,“ dodal Todd velkomyslně ... a napadlo ho, zda vůbec chce, aby si to Dussander ještě někdy oblékl. Na pár vteřin ...

7

Leden 1975

Todd odešel ze školy hned po posledním zvonění, sedl na kolo a zajel do parku. Našel si opuštěnou lavičku, postavil schwinna na opěrku a ze zadní kapsy kalhot vyndal vysvědčení. Rozhlédl se kolem, zda tu není někdo známý, ale v dohledu byl jen nějaký kluk s kamarádkou, kteří se muchlali u jezírka, a pak ještě dva přiopilí vandráci, přemítající nad papírovým pytle. Zasraný vandráci, řekl si v duchu; ale nebyli to oni, co mu kazilo náladu. Rozevřel vysvědčení.

Angličtina: C. Americké dějiny: C. Přírodopis: D. Naše společnost: B. Základy francouzštiny: F. Základy algebry: F.

Nevěřicně zíral na známky. Věděl, že to bude špatné, ale tohle byla katastrofa.

Třeba je to tak nejlepší, promluvil náhle vnitřní hlas. *Třeba jsi to udělal schválně, protože část tvého já s tím chce skoncovat. Potřebuje s tím skoncovat. Než se stane něco hrozného.*

Rázně tu myšlenku zapudil. Nic hrozného se nemůže stát. Dussandera má pevně pod palcem. Úplně pod palcem. Stařík si myslí, že jeden z Toddových kamarádů má dopis, ale neví, který kluk by to mohl být. Kdyby se Toddovi něco stalo - cokoliv - ten dopis půjde na policii. Kdysi míval pocit, že by to Dussander stejně mohl zkusit; teď už byl na takový závod příliš starý, nešel by do něj, i kdyby dostal fóra.

„Mám ho v hrsti,“ zašeptal Todd a udeřil se do stehna, až mu naskočila na svaly boule. Povídat si nahlas je nenormální - to dělají cvoci. Získal ten zlozvyk v posledních asi šesti týdnech a vypadalo to, že se ho nedokáže zbavit. Přistihl několik lidí, jak si ho kvůli tomu několikrát divně prohlíželi. Pár z nich byli učitelé. A ten vylízanec Bernie Everson se ho rovnou zeptal, jestli mu nestraší na majáku. Todd už málem, málem vrazil tomu hajzlíkovi jednu do zubů a přitom tyhle věci - rvačky, tahanice a vůbec všechny, potyčky - to není nic dobrého. Při nich se vždycky dostanete den do špatného světla. Povídat si nahlas je zlé, to je fakt, ale ...

„Sny jsou taky zlé,“ zašeptal. Tentokrát se nepřistihl. Teprve

úplně nedávno začal mít velice ošklivé sny. Ve snu měl na sobě vždycky uniformu, i když její typ se lišil. Někdy to byl papírový mundúr a Todd stál v řadě mezi stovkami vyzáblých mužů; ve vzduchu byla cítit spálenina a zaléhal sem hluk buldozerových motorů. Pak před řadu předstoupil Dussander a namátkou ukázal na toho či onoho. Ti zůstali na místě. Ostatní byli odvedeni k spalovně. Někteří z nich zápasili a kopali kolem sebe, ale většinou byli příliš podvyživení, příliš vyčerpaní. Potom stanul Dussander před Toddem. Jejich oči se setkaly na dlouhou, ochromující chvíli a pak Dussander ukázal na Todda vybledlým deštníkem.

„Toho vezměte do laboratoře,“ přikázal Dussander ve snu. Ohrnul ret a odhalil falešné zuby. „Toho amerického *chlapce*.“

V jiném snu byl oblečen do uniformy SS. Nablýskané holínky byly jak zrcadlo. Znaky lebky a zalomených blesků se třpytily. Ale Todd stál uprostřed hlavní třídy v Santo Donatu a všichni se na něj dívali. Začali ukazovat prstem. Někteří se začali smát. Jiní vypadali šokovaně, rozzlobeně nebo pobouřeně. Ve snu u něj zastavilo se skřípěním staré auto a z něj se vyklonil Dussander. Vypadal na dvě stě let a se svou žlutavou svažetelou kůží se podobal mumii.

„Znám vás!“ prohlásil řezavým hlasem snový Dussander. Podíval se na přihlížející a pak znovu na Todda. „Byl jste velitelem Patinu! Všichni se podívejte! Tohle je Krvavá bestie z Patinu! Himmle-rův výkonný expert! Odhalil jsem tě, ty řezníku! Odhalil jsem tě, vrahu nemluvnat! Odhalil jsem tě!“

V dalším snu měl na sobě pruhovanou vězeňskou uniformu a dva strážci, podobní Toddovým rodičům, ho odváděli chodbou, sevřenou kamennými zdmi. Oba strážci měli na pažích zřetelně viditelné žluté pásky s Davidovou hvězdou. Za nimi kráčel kněz a předčítal z páté knihy Mojžíšovy. Todd se ohlédl přes rameno a viděl, že kněz je Dussander a že má na sobě černé sako důstojníka SS.

Na konci kamenné chodby se otvíraly dvojité dveře do osmiúhelníkové prosklené místnosti. Za skleněnými stěnami stály řady zmrzačených mužů a žen, všichni nazí, všichni se stejným, záhadně bezvýrazným pohledem. Na každé paži měli modré číslo.

„Je to v pořádku,“ zašeptal si Todd pro sebe. „Všechno je ve fi-guře, všechno máme pevně v rukou.“

Mladý pár, který se opodál pořád cical, na něj vrhal kradmé pohledy. Todd se na ně podíval tak divoce, že se neodvážili ani pýpnout. Nakonec se odvrátili na druhou stranu. Nešklebil se ten kluk?

Todd vstal, nacpal vysvědčení do zadní kapsy kalhot a sedl na kolo. Asi o dva bloky dál byla drogerie. Koupil lahvičku odstraňovače inkoustu a plnicí pero s modrou náplní. Vrátil se do parku (mladý pár už byl pryč, ale vandráci tam zasmrádali dál) a změnil známku z angličtin na B, americké dějiny na A, přírodopis na B, základy francouzštiny na C a základy algebry na B. U předmětu „naše společnost“ známku vymazal pak ji znovu napsal, aby vysvědčení vypadalo jednotně.

„A je to,“ zašeptal. „Tohle je zdrží. Tohle je určitě zdrží.“

Jedné noci koncem měsíce, bylo po druhé hodině k ránu, se Kurt Dussander probudil za naříkavého sípání uprostřed rvačky s vlastním prostěradlem; vytřeštil oči do svíravé a děsivé tmy. Byl napůl udušen a zcela ochromen strachem. Měl pocit, že mu na prsou leží těžký kámen a napadlo ho, zda to není infarkt. Těžce šmátral ve tmě po stolní lampičce, a když rozsvěcoval, málem ji shodil.

Jsem ve svém pokoji, uvažoval, ve vlastní ložnici, tady v Santo Donato, jsem v Kalifornii, v Americe. Podívej, to jsou tytéž hnědé závěsy na týchž oknech, tytéž police s knížkami za pěták z knihkupectví na Soren Street, tentýž šedivý koberec, tytéž modré tapety. Žádný infarkt. Žádná džungle. Žádné oči.

Hruža se ho ale držela jako klíště a srdce bušilo o závod. Vrátil se mu ten sen. Věděl, že se to dříve nebo později stane, jestli toho ten kluk nenechá. Toho mu byl čert dlužen. Napadlo ho, pochopitelně, že chlapcův ochranný dopis je jen bluf a navíc dost špatný - nejspíš okouknutý z televizních detektivek. Jakému příteli by ten kluk mohl věřit, že neotevře tak důležitý dopis? Žádnému, to dá rozum. Takhle uvažoval. Jen kdyby mohl mít *jistotu* ...

Sevřel dlaně, ucítil známou artrózní bolest a zase je pomalu rozevřel.

Vzal ze stolku krabičku cigaret, dřevěnou sirkou škrtl o pelest a zapálil si. Ručičky hodin ukazovaly 2:41. Dnes v noci už neusne. Vdechl kouř a pak ho v sérii trýznivých křečí vykašlal. Teď už neu-

sne, pokud se mu nebude chtít sejít dolů a dát si jednu či dvě sklenky. Nebo tři. A za těch posledních šest týdnů už toho vypil až dost. Dávno už nebyl mladíkem, který do sebe mohl házet jednu za druhou, tak jako tenkrát v devětatřicátém, když byl jako důstojník na dovolené v Berlíně; ve vzduchu visela vůně vítězství a všude jste slyšeli führerův hlas a viděli jeho planoucí, panovačné oči ...

Ten kluk ... ten zatracenej kluk!

„Vzpamatuj se,“ řekl nahlas a leknutím ze zvuku vlastního hlasu v tichém pokoji maličko poskočil. Neměl ve zvyku povídat si nahlas, ale nebylo to ani poprvé, co se mu to stalo. Pamatoval se, že to občas dělával během několika posledních týdnů v Patinu, když se kolem nich všechno hroutilo a ruské hromobití bylo stále silnější, ze začátku každým dnem, později každou hodinou. Tenkrát bylo dost přirozené povídat si sám pro sebe. Byl ve stresu a lidé ve stresu se často chovají podivně - dlaní v kapse u kalhot si přikrývají varlata, cvakají zubama ... Wolff báječně cvakal zubama. Přitom se šklebil. Hoffmannovi se třáslы prsty a klepal se mu zadek; vytvářel přitom rychlý, složitý rytmus, jehož si zřejmě vůbec nebyl vědom. On, Kurt Dussander, si někdy povídal sám pro sebe. Ale teď ...

„Jsi zase ve stresu,“ řekl nahlas. Uvědomil si, že mluví německy. Nemluvil německy už celá léta, ale teď mu ten jazyk připadal vřelý a konejšivý. Uklidňoval ho, ukolébával. Byl sladký a tajuplný.

„Ano, jsi ve stresu. Kvůli tomu klukovi. Ale buď čestný sám k sobě. Na lhaní je příliš brzy ráno. Tak moc zase toho povídání nelituješ. Nejdříve tě děsilo, že ten kluk nedokáže nebo nebude chtít zachovat tajemství. Řekne to kamarádovi, ten dalšímu příteli, který to poví dvěma jiným. Jestli to ale udržel takhle dlouho, udrží to dál. Když mě seberou, ztratí svou ... svou mluvící knihu. Tohle pro něho jsem? Řekl bych, že ano.“

Odmíchl se, ale myšlenky šly dál. Je sám a je mu smutno - nikdo se nikdy nedoví, jak je osamělý. Bývaly doby, kdy téměř vážně uvažoval o sebevraždě. Nebyl dobrým poustevníkem. Hlasy, které slychal, přicházely jen z rádia. Byl starý, a i když měl strach ze smrti, větší strach měl z osamělého stárání.

Občas ho podvedl měchýř. Býval na půl cesty na záchod, když se mu na kalhotách rozšířila tmavá skvrna. Za vlhkého počasí se mu

nejdříve rozklepou a pak rozpláčou klouby; bývaly dny, kdy od svítání do soumraku spolykal celou tubu prášků proti artrózním bolestem ... a bolesti přitom zahnal vždycky den aspirín. I takové činnosti, jako je zvednutí knížky z police nebo zapnutí televize, se stávaly cvičeními v bolesti. Zrak má špatný občas něco převrhne, narazí si holeň nebo se praští do hlavy. Žil v hrůze, že si zlomí nohu a nedokáže se dostat k telefonu, a žil v hrůze, že se k němu dostane a sežene nějakého doktora, jenž odhalí jeho skutečnou minulost, až neexistující lékařská dokumentace pana Denkera vzbudí jeho podezření.

Ten kluk něco z toho zmírnil. Když je tady, Dussander může přivolávat staré časy. Pamatuje se na ty dny s perverzní přesností; chrlí ze sebe téměř nekonečný přehled jmen a událostí, i počasí toho kterého díle. Vzpomínal na vojína Henreida, jenž byl u kulometu na severovýchodní věži, a na výrůstek, který měl vojín Henreid mezi očima. Někteří kamarádi mu říkali Třetí oko nebo Starý Kyklop. Vzpomínal na Kessela, jenž měl fotografii své dívky, jak leží nahá na gauči s rukama za hlavou. Za ukázání fotky vybíral Kessel poplatek. Pamatoval si jména lékařů i jejich pokusy - práh bolesti, mozkové vlny umírajících mužů a žen, fyziologická retardace, účinky různých druhů ozáření a desítky dalších. *Stovky* dalších.

Měl pocit, že chlapci vypráví tak, jak staří lidé vyprávějí, ale zároveň si uvědomoval, že má mnohem větší štěstí než většina starců, jejichž posluchači jsou netrpěliví, bez zájmu nebo vysloveně hrubí. *Jeho* posluchač byl naprosto fascinován.

Je snad za to pár ošklivých snů příliš vysokou cenou?

Zamáčkl cigaretu, chvíli zůstal ležet a hleděl do stropu, pak spustil nohy na podlahu. Pomyslel si, že jsou oba s chlapcem odporní, jeden žije z druhého ... navzájem se požírají. Jestliže jeho samotného někdy rozbolí břicho po té ponuré, ale bohaté stravě, kterou si dopřávají v jeho odpolední kuchyni, jak asi bývá chlapci? Spí dobře? Asi ne. Poslední dobou mu chlapec připadal hodně pobledlý a hubenější, než když vstoupil poprvé Dussanderovi do života.

Přešel ložnici a otevřel skříň. Shrnul ramínka napravo, sáhl dovnitř a vyndal falešnou uniformu. Visela mu v ruce jak kůže mrchožrouta. Dotkl se jí druhou rukou. Dotkl se jí ... a pak ji pohladil.

Po dlouhé době ji sundal z ramínka a pomalu, pomalu si ji oblékl;

nepodíval se přitom do zrcadla, dokud všechny knoflíky uniformy nebyly zapnuty, řemení upevněno (a falešný poklopec zavřen na zip).

Teprve pak se na sebe podíval do zrcadla a přikývl.

Vratil se do postele, lehl si a vykouřil další cigaretu. Když dokouřil, cítil se zase ospalý. Zhasl noční lampičku a pořád nevěřil, že by to mohlo být tak snadné. O pět minut později však již spal a jeho spánek byl tentokrát bezesný.

8

Únor 1975

Po večeři vytáhl Dick Bowden láhev koňaku, který Dussander soukromě považoval za hrozný. Usmíval se, ovšem, ze široka a velmi jej chválil. Bowdenova žena dala chlapci kakao. Chlapec byl po celou večeři nezvykle klidný. Nebyl ve své kůži? Ano. Zdálo se, že je z nějakého důvodu velice nesvůj.

Dussander okouznil Dicka a Moniku Bowdenovy od chvíle, kdy s chlapcem přišel. Chlapec řekl rodičům, že zrak pana Denкера je mnohem horší, než tomu ve skutečnosti bylo (což by měl být důvod, aby si pan Denker opatřil slepeckého psa, pomyslel si Dussander pichlavě), neboť tím se vysvětlovalo všechno to chlapcovo údajné čtení. Dussander byl ohledně toho velice opatrný a měl dolem, že nikde nic neuklouzlo.

Měl na sobě svůj nejlepší oblek, a přestože večer byl vlhký, jeho artróza se chovala až na ojedinělá píchnutí pozoruhodně něžně. Chlapec z nějakého absurdního důvodu chtěl, aby nechal deštník doma, ale Dussander na něm trval. Celkem vzato strávil příjemný a docela vzrušující večer. Ať už ten koňak byl hrozný nebo ne, Dussander nebyl u nikoho na večeři už devět let.

Při jídle vyprávěl o essenské automobilce, o výstavbě poválečného Německa - Bowden mu k tomu položil několik inteligentních dotazů a zdálo se, že Dussanderovy odpovědi v něm zanechaly silný dojem - a o německých spisovatelích. Monica Bowdenová se ho zeptala, jak se to stalo, že v poměrně vyšším věku odešel do Ameriky; Dussander zaujal správný postoj lítostivé krátkozrakosti a vyprávěl o

smrti své fiktivní manželky. Monica Bowdenová se rozplývala sympatiemi.

A teď, při neuvěřitelně mizerném koňaku, Dick Bowden řekl: „Jestli to je příliš osobní, pane Denkere, prosím neodpovídejte ... ale pořád přemýšlím, co jste asi dělal za války.“

Chlapec mírně ztuhl.

Dussander se usmál a zašmátral po cigaretách. Viděl je naprosto dokonale, ale bylo důležité neuklouznout ani v nejmenším. Monica mu je vložila do dlaně.

„Děkuji vám, milostivá paní. Ta večeře byla báječná. Jste skvělá kuchařka. Ani moje vlastní žena lépe nevařila.“

Monica mu poděkovala a vypadala polichoceně. Todd na ni po-drážděně pohlédl.

„Vůbec nic osobního na tom není,“ pokračoval Dussander a se zapálenou cigaretou se obrátil k Bowdenovi. „Od roku 1943 jsem byl v záloze jako všichni zdravotně schopní muži, kteří byli na aktivní službu příliš staří. V té době už platilo mene tekel pro třetí říši i pro šílence, kteří ji vytvořili. Ovšem pro jednoho šílence zejména.“

Dussander sfoukl dohořívající zápalku a vypadal slavnostně.

„Velká úleva byla, když se věci obrátily proti Hitlerovi. Velká úleva. Pochopitelně,“ a teď Bowdena odzbrojil slovy muže k muži, „člověk musel být opatrný, aby takové pocity nedal najevo. Nahlas ne.“

„Také si myslím,“ řekl Dick Bowden uctivě.

„Nahlas ne,“ opakoval Dussander vážně. „Vzpomínám na jeden večer, kdy jsme se - čtyři nebo pět nás bylo, samí přátelé - zastavili po práci na skleničku v místním *Ratskeller* - tehdy nebyval vždycky *šnaps*, dokonce ani pivo, ale toho večera bylo náhodou obojí. Všichni jsme se navzájem znali téměř dvacet let. Jeden z nás, Hans Hassler, se mimochodem zmínil o tom, že si führer nechal špatně, poradit s otevřením fronty proti Rusům. Já mu řekl: ‚Hansi, dávej proboha pozor na to, co říkáš!‘ Ubohý Hans zbledl a ihned změnil předmět hovoru. A za tři dny byl stejně pryč. Nikdy jsem ho už nespatřil, a pokud vím, nespatřil ho ani nikdo jiný z těch, co toho večera seděli u našeho stolu.“

„To je strašné!“ zašeptala bez dechu Monica. „Dáte si ještě ko-

ňak, pane Denkere?“

„Ne, děkuji.“ Usmál se na ni. „Manželka se naučila od své matky jedno úsloví: „Člověk si nesmí zahrávat s osudem!“

Toddovo podmračené čelo se svraštilo ještě víc.

„Myslíte si, že ho poslali do nějakého toho tábora?“ zeptal se Dick. „Vašeho přítele Hesslera?“

„*Hasslera*,“ opravil ho jemně Dussander. Zvážněl. „Bylo jich spousta. Ty tábory ... budou hanbou německého národa ještě tisíc let. Takové dědictví nám zůstalo po Hitlerovi.“

„Ale prosím vás, to je snad příliš kruté,“ namítl Bowden. Zapálil si dýmku a vyfoukl dusivý obláček lulkového tabáku Cherry Blend. „Podle toho, co jsem četl, většina německého národa neměla ani ponětí, co se tam děje. Místní obyvatelé v okolí Auschwitz se domnívali, že to je továrna na uzeniny.“

„Brr, to je hrozné,“ otrásla se Monica a vyslala na manžela varovný pohled ve smyslu tak-to-by-už-snad-stačilo. Pak se s úsměvem obrátila k Dussanderovi. „Já přímo zbožňuji kouř z dýmky, vy ne, pane Denkere?“

„Já také, milostivá,“ přisvědčil Dussander. Zrovna se mu podařilo zadržet téměř nepřekonatelné nutkání kýchnout.

Bowden se náhle naklonil přes stůl a poklepal synovi na rameno. Todd vyskočil. „Jsi dneska nějak nezvykle tichý, synku. Není ti něco?“

Todd vyloudil na tváři podivný úsměv, jakoby rozdělený mezi otce a Dussandera. „Je mi fajn. Nezapomeň, že jsem většinu toho vyprávění slyšel už dřív.“

„Todde!“ okřikla ho matka. „To snad není důvod ...“

„Ten chlapec je jen upřímný,“ zastal se ho Dussander. „Výsada chlapců, které se muži často musí vzdát. Nemám pravdu, pane Bowdene?“

Dick se smíchem přitakal.

„Třeba by mě Todd mohl teď doprovodit domů,“ navrhl Dussander. „Určitě už má úkoly do školy hotové.“

„Todd je velmi nadaný žák,“ poznamenala Monica, ale mluvila téměř automaticky a zmateně hleděla na Todda. „Obyčejně samá A a B. V tomhle čtvrtletí dostal jedno C, ale slíbil, že si francouzštinu

zlepší tak, aby se to na březnovém vysvědčení už neobjevilo. Je to tak, Toddíčku?“

Todd vyloudil na tváři opět ten podivný úsměv a přikývl.

„Co byste chodil pěšky,“ nabídl Dick. „Rád vás hodím domů autem.“

„Rád chodím kvůli vzduchu a pohybu;“ odmítl Dussander. „Rozhodně půjdu pěšky ... tedy pokud by to Toddovi nevadilo.“

„Ale vůbec ne, já se rád projdu,“ řekl Todd a matka s otcem na něj pohlédli s pyšným obdivem.

Byli už téměř na rohu u Dussandera, když Dussander přerušil mlčení. Trochu mžilo a Dussander nad nimi rozevřel deštník. Jeho artróza zůstávala v klidu, odpočívala. Bylo to neuvěřitelné.

„Jsi jako moje artróza,“ poznamenal.

Todd pozvedl hlavu. „Co?“

„Oba jste se dnes večer skoro neozvali. Co se stalo? Spolknul's jazyk?“

„Nic se nestalo,“ zamumlal Todd. Odbočili do Dussanderovy ulice.

„Tak budu hádat,“ řekl poněkud zlomyslně Dussander. „Když jsi pro mě přišel, měl jsi strach, že se můžu prořeknout ... že mi něco uletí z pusy. Přitom jsi byl rozhodnutý risknout tu večeri, protože ti už všechny výmluvy pro rodiče došly. A teď tě vyvedlo z míry, že všechno proběhlo hladce. Nemám pravdu?“

„A co má být?“ rozmrzele pokrčil rameny Todd.

„Proč by to nemělo proběhnout hladce?“ zeptal se Dussander. „Já se uměl přetvařovat dřív, než tys byl na světě. Ty umíš udržet tajemství, to se musí nechat. To ti přiznávám s největší radostí. Ale viděl's mě dneska? Já je okouzlit. *Okouzlit* jsem je!“

Todd náhle vybuchl: „To jste nemusel!“

Dussander se zastavil a nechápavě pohlédl na Todda.

„Nemusel? Ne? Myslel jsem, že právě tohle chceš, chlapče! Teď určitě nebudou nic namítat, když budeš dál docházet a „předčítat“ mi.“

„Pro vás je všechno hned.hotový!“ rozpálil se Todd. „Třeba jsem se od vás dozvěděl už všechno, co jsem chtěl. Myslíte si, že mě ně-

kdo *nutí*, abych chodil do toho vašeho zahnojenýho, baráku, a díval se na to, jak chlastáte jako ti ožralí vandráci, co se flákaj u nádraží? Tohle si myslíte?“ Zvýšil hlas a začal ječet tenkým, hysterickým tónem. „Protože mě nikdo *nenutí*. Když se mi chce, přijdu, když ne, nepřijdu.“

„Mluv tišeji. Uslyší tě lidi.“

„A co má bejt?“ odsekl Todd, ale zase vykročil. Tentokrát úmyslně vyšel zpod deštníku.

„Ne, nikdo tě nenutí ke mně chodit,“ potvrdil Dussander. A pak vypočítavě střelil do tmy: „Bylo by vlastně prima, kdybys nechodil. Věř mi, chlapče, mně vůbec nevadí, když piju sám. Ani za mák.“

Todd se na něj podíval s opovržením. „To by se vám líbilo, že jo?“

Dussander se jen nezávazně usmál.

„Tak s tím nepočítejte.“ Došli k betonové cestičce před Dussanderovou verandou. Dussander zašmátral v kapse po klíči. V kloubech prstů mu protivně zaplála artróza, pak ustoupila a čekala. Dussandera napadlo, že je mu jasné, na co čeká: až bude zase sám. Pak vyleze.

„Něco vám povím,“ řekl Todd. Jeho slova zněla jako bez dechu. „Kdyby věděli, co jste zač, kdybych jim to řek, tak by vám plivli do ksichtu a pak by vás koplí do zadku.“

Dussander se v zamžené tmě podíval na Todda z těsné blízkosti. Chlapcova tvář byla otočena vyzývavě vzhůru, ale byla bleďá, s tmavými kruhy pod očima - tvar někoho, kdo usilovně přemýšlí, zatímco ostatní spí.

„Vím, že by vůči mně cítili jen zhnusení,“ přisvědčil Dussander, i když ho v duchu napadlo, že starší Bowden by své zhnusení dokázal zadržet tak dlouho, než by mu stačil položit tolik otázek jako předtím syn. „Jen zhnusení. Ale co by cítili k tobě, chlapče, až bych jim řekl, že mě znáš už osm měsíců ... a neřekl jsi ani slovo?“

Todd na něj ve tmě beze slova zíral.

„Přijď mě navštívit, když se ti bude chtít,“ řekl Dussander lhostejně, „a zůstaň doma, když se ti chtít nebude. Dobrou noc, chlapče.“

Odcházel po cestičce ke dveřím a nechal Todda stát v sílícím dešti. Todd se za ním díval s pootevřenými ústy, dokud nezmizel.

Příštího rána Monica u snídaně řekla: „Tatínkovi se pan Denker moc líbil, Todde. Říkal, že mu připomíná tvého dědečka.“

Todd s plnou pusou zamumlal něco nesrozumitelného. Monica se zadívala na syna a napadlo ji, zda dobře spal. Vypadal bledý. A známky na vysvědčení se tak nepochopitelně zhoršily. Todd nikdy nedostával C.

„Todde, není ti něco poslední dobou?“

Chvilí na ni hleděl, pak se mu na tváři objevil zářivý úsměv, který ji okouznil ... a uklidnil. Na bradě měl fliček od jahodové marmelády. „Je mi úplně fajn.“

„Toddíčku,“ řekla matka.

„Moničko,“ odpověděl Todd a oba se rozesmáli.

9

Březen 1975.

„Čičí,“ ozval se Dussander. „Čičí, tady. Čičí? Čičí?“

Seděl na zadní verandě, u nohou růžovou misku z umělé hmoty. Miska byla plná mléka. Bylo půl druhé odpoledne, bylo horko a dusno. Hořící křovinaté porosty západně od města plnily ovzduší podzimní vůní, jež se tak podivně rozcházela s kalendářem. Jestli chlapec přijde, bude tady nejdřív za hodinu. Teď už ale pokaždé nechodil. Místo sedmkrát týdně chodil někdy jen čtyřikrát či pětkrát. Pozvolna, ale čím dál tím intenzivněji pociťoval, že chlapec má své vlastní problémy.

„Čičí, čičí,“ vmlouval se Dussander. Na druhém konci dvorku byla mourovatá kočka; seděla mezi zbytky plevele u Dussanderova plotu. Byl to vlastně kocour a vypadal stejně zpuštěle jako plevel, v němž seděl. Pokaždé, když Dussander promluvil, kocour natočil uši dopředu. Oči nespouštěl z růžové misky s mlékem.

Dussandera napadlo, že chlapec má třeba problémy s učením: Nebo má ošklivé sny. Nebo obojí.

To ho maličko rozesmálo.

„Čičí, čičí,“ zavolal něžně. Kocouři uši se opět natočily dopředu. Kocour se nehnul, zatím, ale nadále zkoumal mléko. Dussandera dost

sužovaly jeho vlastní problémy. Už asi tři týdny chodil spát v uniformě SS jako v nějakém groteskním pyžamu a uniforma zaháněla nespavost a ošklivé sny. Spal - zprvu - jak dřevorubec. Pak se sny vrátily, nikoli postupně, ale naráz, a byly horší než kdy předtím. Sny, v nichž před něčím prchal, i sny o očích. Útěk vlhkou, neviditelnou džunglí, kde ho těžké listí a mokré kapradí šlehá do tváře a zanechává na ní kapky připomínající mízu ... nebo krev. Utíká a utíká, svítící oči všude kolem, nelítostně ho pozorují, až dorazí na mýtinu. Ve tmě spíš cítí než vidí prudký svah, jenž začíná na druhé straně mýtiny. Nahoře na kopci je Patin s nízkými betonovými baráky a s dvory, oplocenými ostnatým drátem a drátem pod elektrickým proudem, se strážními věžemi podobnými marťanským bitevním korábům z *Války světů*. A uprostřed obrovské komíny chrlí k nebi kouř; pod těmito cihlovými sloupy jsou pece, naložené a připravené k provozu a zářící do noci jak oči divokých démonů. Lidem v okolí řekli, že věžňové v Patinu vyrábějí oděvy a svíčky, a místní obyvatelé tomu nevěřili o nic víc než lidé z okolí Auschwitzu věřili tomu, že tamější tábor je továrna na uzeny. Na tom nezáleželo.

Když se ve snu ohlédl přes rameno, viděl je konečně vycházet z úkrytu, ty nepokojné mrtvoly, ty *Juden*; potácejí se k němu, modrá čísla jim září z živého masa napřažených paží, ruce zkroucené do pařátů a tváře už nikoli bezvýrazné, ale oživlé nenávistí, pomstou a vraždou. A převládající výraz ve všech tvářích je zoufalství.

Zoufalství? Ano. Protože ve snu věděl (a oni to věděli také), že jestli se vyšplhá na kopec, bude zachráněn. Tady dole, v mokré a bažinaté nížině, v džungli, v níž noční rostliny místo mízy pouštějí krev, on sám je jen štvaným zvířetem ... kořistí. Ale tam nahoře je pánem. Jestli tohle je džungle, pak tábor na vrcholu kopce je zoologická zahrada, všechna divoká zvířata jsou v bezpečných klecích a on je hlavní dozorce; jenž má za úkol rozhodovat, které zvíře dostane žrát, které bude žít, které půjde na vivisekci, které odvezou do rasovny.

Začíná běžet do kopce a běží s veškerou pomalostí zlého snu. Cítí, jak se mu po hrdle sápe první kostlivečké ruce, cítí sladký a páchnoucí dech, puch rozkladu, slyší vítězné výkřiky podobné ptačím trylkům a již ho strhávají k zemi; záchrana je přítom nejen na dohled,

ale téměř na dosah ...

„Čičí, čičí,“ přivolával kocoura Dussander. „Mlíčko. Pojd' na mlíčko.“

Kocour konečně vstal. Přeběhl do půlky zadního dvorku a opět si sedl, ale opatrně a neklidně mrskal ocasem. Nevěřil Dussanderovi; ne. Dussander ale věděl, že kocour ucítí mléko, a tak neztrácel naději. Dříve nebo později přijde.

V Patinu nikdy nebyly problémy s propašovanými věcmi. Někteří vězni přicházeli s cennostmi, které si v malých semišových pytlíčcích nastrkali do zadku (a jak často se ukázalo, že jejich cennosti vůbec žádnou cenu nemají - fotografie, lokýnky vlasů, bižuterie), často je hůlčičkou postrkovali nahoru, dokud je nedostali tak vysoko, kam nedosáhly ani dlouhé prsty důvěryhodných vyvolenců, zvaných Smrduté palce. Vzpomínal, jak jedna žena měla malý diamant, ukázalo se, že kazový, skutečně bezcenný - ale byl v její rodině po šest generací a matka jej vždy předávala nejstarší dceři (aspoň tak to říkala, byla to ovšem Židovka a všichni Židi lžou). Než vstoupila do Patinu, diamant spolkla. Když z ní ve stolici vyšel, spolkla ho znovu. Tohle stále opakovala, když jí diamant nakonec začal prořezávat vnitřnosti a ona krvácela.

Existovaly i jiné triky, ale většinou se týkaly takových věcí, jako je paklík tabáku nebo stužka do vlasů. Na tom nezáleželo. V místnosti, kterou Dussander používal k výslechům vězňů, byl vaříč a domácí kuchyňský stůl s červeným kostkovaným ubrusem, podobným tomu, který má ve své kuchyni. Na vaříči stále probublával a voněl kastrol s dušeným jehněčím. Když bylo podezření na nějaký kontraband, zavedli jednoho člena podezřelé skupiny do této místnosti. Dussander ho nechal stát u vaříče, kde to nejvíc vonělo. Jemně se ho zeptal *Kdo*. Kdo skrývá zlato? Kdo skrývá šperky? Kdo má tabák? Kdo dal té ženské prášek pro dítě? Kdo? Nikdy jim to jídlo výslovně neslíbil, ale vůně nakonec vždycky rozvázala jazyk. Pochopitelně, hůl nebo hlaveň pistole vražená do břicha by udělaly totéž, ale jehněčí bylo ... bylo *elegantnější*. Ano.

„Čičí, čičí,“ lákal Dussander. Kocouři uši se vychýlily dopředu. Napůl vstal, pak si trochu vzpomněl na nějaký dávný kopanec nebo možná na sirku, která mu spálila vousy a opět se usadil na zadek. Br-

zy ale přijde.

Dussander našel způsob, jak uchlácholit noční můry. Nebylo to vlastně nic jiného než nošení uniformy SS ... ale celé to bylo povýšené na jinou úroveň. Dussander byl sám se sebou spokojen, litoval jen, že na to nepřišel dřív. Pomyslel si, že by měl chlapci poděkovat za tuto novou metodu sebezklidnění, za to, že mu ukázal, že klíč k hrůzám minulosti nespočívá v odmítnutí, ale v rozjímání a dokonce v něčem, jako je přátelské objetí. Je pravda, že předtím, než se chlapec loni v létě nečekaně objevil, nemíval už dlouho zlé sny, ale teď si uvědomoval, že to bylo způsobeno zbabělým vyrovnáním se s minulostí. Byl nucen vzdát se části vlastního já. Teď ji získal zpátky.

„Čiči, čiči,“ lákal Dussander a na tváři se mu rozlil úsměv, laskavý a uklidňující úsměv, úsměv starců, kteří nějak propluli krutými úskalími života na bezpečné místo, stále poměrně nedotčeni a přinejmenším s trochou moudrosti.

Kocour se zvedl, jen chvíli zaváhal a pak si to s pružnou elegancí vykročil přes zbytek zadního dvorku. Vyběhl po schodech, vrhl na Dussandera poslední nedůvěřivý pohled a stáhl potřhané a strupaté uši dozadu; pak začal pít mléko.

„Mlíčko,“ předl Dussander a natahoval si playtexové gumové rukavice, které měl po celou dobu na klíně. „Mlíčko pro kočičku.“ Rukavice koupil v samoobsluze a několik starších žen přítom na něj hledělo s uznáním. Ty rukavice inzerovali v televizi. Mají manžety. Jsou tak pružné, že v nich zvednete i pět'ák. Zeleným prstem pohladil kocoura po zádech a konejšivě na něj mluvil. Kocour začal v rytmu hlazení hrbit hřbet.

Těsně předtím, než byla miska prázdná, Dussander kocoura popadl.

Ve svírajících rukách kocour ožil jako úhoř, kroutil se a škubal, a drápky šel po rukavicích. Jeho tělo se zmítalo semtam a Dussander nepochyboval, že dostane-li se mu drápem nebo zuby k ruce, vyjde z toho kocour jako vítěz. Byl to starý bojovník.

Takové my známe, pomyslel si Dussander a ušklíbl se.

Podržel kocoura opatrně od těla, ale stejně stáhl bolestí tvář; pak kopnutím otevřel zadní dveře a vešel do kuchyně. Kocour mňoukal, vřískal, kroutil se a drápal po rukavicích. Jeho trojúhelníková šelmí

hlava sjela dolů a zachytila jeden zelený palec.

„Ošklivá kočička,“ vyjekl vyčítavě Dussander.

Dvířka trouby byl otevřená. Dussander hodil kocoura dovnitř. Když se kocourovy drápy uvolňovaly z rukavic, ozval se trhavý zvuk. Dussander přirazil dvířka kolenem, čímž si přivolal bolestivé bodnutí artrózy. Ale na tváři mu zůstal spokojený úšklebek. Těžce dýchal, téměř hekal; opřel se na chvíli o sporák a svěsil hlavu. Byl to plynový sporák. Mállokdy ho používal na něco nápaditějšího, než je ohřívání polotovarů a zabíjení toulavých koček.

Z trouby bylo slabě slyšet škrábání a mňoukání kocoura, dožadujícího se otevření trouby.

Dussander nastavil troubu na 500°. Ozvalo se slyšitelné cvaknutí, jak stálý plamínek zapálil dvě dvojité řady syčícího plynu. Kocour přestal mňoukat a začal vřískat. Znělo to ... ano ... téměř jako malý chlapec. Malý chlapec v strašné bolesti. To pomyšlení vyvolalo na Dussanderově tváři ještě širší úsměv. Srdce mu v hrudníku bilo jak zvon. Kocour v troubě škrábal, svíjel se jak šílený a stále vřestěl.

Zakrátko začal z trouby unikat do kuchyně strašlivý smrad spáleniny.

O půl hodiny později vyškrábal z trouby zbytky kocoura dlouhou grilovací vidličkou, kterou získal za dva dolary a devadesát osm centů v Gramově nákupním středisku, vzdáleném odsud necelé dva kilometry.

Kocourovu spálenou mrtvolku dal do prázdného pytlíku od mouky. Pytlík odnesl do sklepa. Podlaha ve sklepe nebyla betonová. Po chvíli se Dussander vrátil nahoru. Vystříkal kuchyni sprejem, až čpěla umělou lesní vůní. Otevřel všechna okna. Umyl grilovací vidličku a pověsil ji na věšáček na zdi. Pak se posadil a čekal, zda přijde chlapec. Stále se usmíval.

Todd přišel asi pět minut poté, co Dussander jeho návštěvu pro tohle odpoledne již vzdal. Měl na sobě oteplovací bundu se znakem školy; na hlavě měl čapku baseballového týmu San Diego Padres. Pod paží nesl učebnice.

„Fuj tajbl,“ pokrčil nosem, když vstoupil do kuchyně. „Co je to za smrad? To je hrůza.“

„Zkoušel jsem troubu,“ odpověděl Dussander a zapálil si cigaretu. „Bohužel jsem připálil večeři. Musel jsem to vyhodit.“

Jednoho dne, koncem toho měsíce, přišel chlapec mnohem dříve než obvykle, dokonce mnohem dříve než obvykle končí vyučování. Dussander seděl v kuchyni a pil Ancient Age z otřískaného hrnku s nápisem KAFÍČKO PRO MOJE ZLATÍČKO. Dal si do kuchyně houpací křeslo a teď jen pil a houpal se, houpal se a pil a podupával trepkou na vybledlém linoleu. Byl v báječné náladě. Už neměl žádné zlé sny. Až do včerejška. Od toho dne s kocourem. Ale včerejší noc byla obzvlášť hrozná. To je bez diskuse. Stáhli ho dolů, když už byl v půlce cesty na kopec, a začali mu dělat nevyslovitelné věci, než se dokázal probudit. Navzdory počátečnímu horečnatému návratu do reálného světa byl teď plný důvěry do budoucna. Může s těmi sny skoncovat, kdykoli se mu zachce. Možná že kočka tentokrát nebude stačit. Pořád tu ale je útulek pro zatoulané psy. Ano. Útulek pro psy.

Todd praštil dveřmi do kuchyně; bledý obličej se mu leskl a bylo v něm napětí. Dost zhubl, pomyslel si Dussander. A v očích měl divný prázdný pohled, který se Dussanderovi vůbec nelíbil.

„Teď mi pomůžete,“ řekl Todd bez okolků a vyzývavě.

„Skutečně?“ odpověděl mírně Dussander, ale náhle se ho zmocnila zlá předtucha. Když Todd hodil vztekle učebnice na stůl, nehnul ani brvou. Jedna z nich sjela po voskovaném plátně ubrusu a přistála na zemi u Dussanderovy nohy.

„Ano, na to můžete vzít jed!“ odsekl suše Todd. „To si teda pište! Protože to je vaše vina! Jen vaše vina!“ Na tvářích mu vyrazily červené skvrny. „A vy mi teď pomůžete, abych se z toho dostal, protože vás mám v hrsti! *Udělám si s váma, co budu chtít.*“

„Pomůžu ti, jak budu moct,“ řekl Dussander klidně. Uvědomil si, že si zcela bezmyšlenkovitě založil paže na prsou - stejně jako kdysi. Předklonil se v houpacím křesle, až měl bradu přímo nad založenými rukama - stejně jako kdysi. Tvář měl klidnou, přátelskou a zvědavou; nic z rostoucího zlého tušení nedával najevo. Když takhle seděl, dokázal si téměř představit, jak na sporáku za ním problublává kastrol s dušeným jehněčím. „Tak povídej, co tě trápí.“

„Tohle mě štve!“ vyštěkl Todd zlostně a hodil Dussanderovi

obálku. Odrazila se mu od hrudi a spadla mu do klína. Dussander byl na okamžik překvapen intenzitou hněvu, jenž se v něm zdvihl; nutkáním vstát a vrazit tomu klukovi pár facek. Místo toho si podržel mírný výraz v tváři. Bylo to chlapcovo vysvědčení, směšně nazvané „Čtvrtletní zpráva o prospěchu“. Dussander cosi zabrblal a rozevřel vysvědčení. Vypadl z něj krátký dopis psaný na stroji. Dussander ho položil stranou k pozdějšímu prostudování a nejprve obrátil pozornost k chlapcovým známám.

„Zdá se, že jsi prohrál ligu, chlapče,“ poznamenal Dussander dosti potěšeně. Chlapec prospěl jen z angličtiny a z amerických dějin. Ze všeho ostatního měl F.

„To není moje vina,“ syčel Todd jedovatě. „To je *vaše* vina. Všechny ty řeči. Mám pak hrozné sny, abyste věděl. Sednu si, otevřu učebnici a začnu myslet na to, co jste mi toho dne povídal, a pak už jen slyším, jak mi matka říká, že je na čase jít spát. To není moje vina! *Není! Slyšíte? Není!*“

Slyším tě velice dobře,“ odvětil Dussander a začal číst strojem psaný dopis, který byl vložen do Toddova vysvědčení.

Vážení manželé Bowdenovi,

dovoluji si Vám navrhnout, abychom se sešli k společnému projednání Toddova prospěchu za první a druhé čtvrtletí. Vzhledem k předchozím dobrým výsledkům Toddovy současné známky naznačují specifický problém, jenž zřejmě působí velmi škodlivě na jeho prospěch. Takový problém lze často vyřešit upřímným a otevřeným pohovorem.

Chtěl bych zdůraznit, že Todd sice v pololetí prospěl, ale v některých předmětech se mohou jeho známky na závěrečném vysvědčení ještě zhoršit, pokud se ovšem ve čtvrtém čtvrtletí jeho práce radikálně nezmění. Další zhoršení prospěchu by znamenalo letní školu, aby se zabránilo ještě vážnějšímu skluzu při opakování ročníku.

Musím rovněž připomenout, že Todd je ve třídě orientovaný k přípravě na vysokou školu a že jeho dosavadní práce v letošním roce je hluboko pod úrovní požadovanou k přijetí na vysokoškolské studium.

Ujišťuji Vás, že se rád přizpůsobím Vašim časovým

možnostem, abychom se mohli sejít. V případě, jako je tento, obvykle platí, že čím dříve, tím lépe.

Se srdečným pozdravem

Edward French

„Kdo je ten Edward French?“ zeptal se Dussander a zasunul dopis zpátky do složeného vysvědčení (zčásti stále ještě žasl nad tím, jak si Američani potrpí na žvanění; takový líbesbríf, aby rodičům sdělil, že klukovi hrozí vyhazov ze školy!) a pak si opět založil paže. Jeho neblahé tušení katastrofy bylo silnější než kdykoli dříve, ale odmítl se mu poddat. Před rokem by to vzdal; před rokem byl na katastrofu připraven. Teď na ni připraven nebyl, ale zdálo se, že ten zatracený kluk mu ji stejně přivodil. „Je to tvůj třídní?“

„Gumák Ed? To by tak ještě scházelo! To je výchovný poradce.!

„*Výchovný poradce?* Co to je?“

„To vám snad dojde,“ odsekl Todd. Byl téměř hysterický. „Četl jste přeci ten pitomej dopis!“ Začal rychle přecházet po místnosti a vystřeloval přitom na Dussandera ostré, rychlé pohledy. „Aby bylo jasno. Tohle svinstvo nikomu neukážu. Prostě neukážu. Do žádný letní školy nejdu. Táta s mámou jedou v létě na Havaj a já jedu s nimi.“ Ukázal na vysvědčení na stole. „Víte, co táta udělá, jestli to uvidí?“

Dussander zavrtěl hlavou.

„Všechno ze mě dostane. *Všechno*. Dozví se, že jste to byl vy. Nic jiného to nemůže být, protože nic jiného se nezměnilo. Bude do toho tak dlouho vrtat a šourat, až všechno vyčmučá. A pak ... pak ... pak budu odrovnanej.“

Vyčítavě hleděl na Dussandera.

„Budou mě pozorovat. Možná mě pošlou k doktorovi. Nevím. Jak to mám vědět? Ale já se odrovnat nenechám. A do žádný pitomý letní školy nepůjdu.“

„Nebo do polepšovny,“ doplnil ho Dussander. Řekl to velmi klidně.

Todd přestal kroužit po kuchyni. Tvář mu znehybněla: Bledé tváře a čelo mu ještě více zbělaly. Zíral na Dussandera a teprve napodruhé se mu podařilo promluvit. „*Cože? Co jste to řekl?*“

„Milý chlapče,“ odvětil Dussander a tvářil se, jako by měl obrov-

skou trpělivost, „už pět minut tě poslouchám, jak fňukáš a kňouráš a ze všeho toho tvého fňukání a kňourání vyplývá jen jedno. Ty jsi v průšvih. *Tebe* můžou odhalit. Ty se můžeš dostat do špatné situace.“ Když viděl, že získal veškerou chlapcovu pozornost, Dussander konečně zamyšleně upil z hrnku.

„Chlapče,“ pokračoval, „tvůj postoj je velice nebezpečný. Pro tebe i pro mě. Případné riziko je daleko větší pro mě. Ty se bojíš kvůli vysvědčení. Pchá! Vysvědčení?“

Zažloutlým prstem cvrnkl do vysvědčení, až spadlo ze stolu na zem.

„Já se bojím o *život!*“

Todd neodpověděl; prostě jen koukal dál na Dussandera tím bleďým, poněkud vyjeveným pohledem.

„Izraelci si nebudou dělat žádné skrupule z toho, že mi je šestašedesát. Trest smrti je tam stále ve velké oblibě, jak asi víš, zvláště když je souzen nacistický válečný zločinec ve spojitosti s koncentračními tábory.“

„Vy jste občan Spojených států,“ namítl Todd. „Amerika by jim nedovolila, aby vás sebrali. Četl jsem o tom. A ...“

„Čteš, ale *neposloucháš!* Já nejsem občan Spojených států! Moje papíry dodala *la cosa nostra*. Byl bych vypovězen a agenti Mossadu by na mě čekali hned u letadla.“

„Přál bych si, aby vás pověsili,“ zamumlal Todd a prohlížel si ruce sevřené v pěst. „Byl jsem blázen, že jsem se s vámi vůbec zaplet.“

„Bezpochyby,“ přisvědčil Dussander a pousmál se. „Ale zaplet ses se mnou. Musíme žít v současnosti, chlapče, a nehonit pozdě bycha. Musíš uznat, že tvůj i můj osud jsou teď neoddělitelně propleteny. Jestli mě „potopíš“, jak říkáte, myslíš, že budu váhat, abych tě také potopil? V Patinu zemřelo sedm set tisíc lidí. Pro svět jsem zločinec, zrůda, dokonce řezník, jak by to rozmázly vaše skandalizující plátky. A ty se v tom všem vezeš, chlapče. Věděl jsi o zločinné minulosti cizince, který nezákonně pobývá v zemi, ale nic jsi neohlásil. A jestli mě chytnou, řeknu o tobě všechno. Až mi reportéři strčí před obličej mikrofony, budu stále a stále opakovat celému světu tvoje jméno. „Todd Bowden, ano, tak se jmenuje ... jak dlouho? Téměř rok. Chtěl všechno vědět ... všechny ty senza věci. Ano, tak to říkal:

„Všechny ty senza věci“

Todd přestal dýchat. Pleť mu zprůsvitněla. Dussander se na něj usmíval. Upíjel whisky.

„Myslím, že tě zavřou. Můžou tomu říkat polepšovna nebo nápravné zařízení pro mladistvé - může se to jmenovat nějak jinak legračně, jako tahle ‚Čtvrtletní zpráva o prospěchu‘ “ - ohrnul ret - „ale ať už tomu budou říkat jak chtějí, na oknech tam budou mřížky.“

Todd si zvlhl rty. „Řeknu jim, že jste lhář. Řeknu jim, že jsem na to přišel teprve teď. Budou věřit mně, ne vám. Nato byste neměl zapomínat.“

Dussanderův úsměv nezmizel. „Myslel jsem, žeš mi říkal, že by z tebe otec všechno dostal.“

Todd mluvil pomalu jako člověk, který si uvědomuje, co se děje, a zároveň formuluje věty. „Třeba ne. Třeba tentokrát ne. Tohle není, jako když se rozbije kamenem okno.“

Dussander sebou v duchu trhl. Uvědomil si, že chlapcova úvaha je správná - když je toho v sázce tolik, mohl by opravdu dokázat otce přesvědčit. Nehledě na to, že který otec by se nechtěl nechat přesvědčit, když by stál před tak nepřijemnou pravdou?

„Možná. Možná ne. Ale jak vysvětlíš všechny ty knihy, které jsi mi musel číst, protože ubohý pan Denker je napůl slepý? Moje oči už nejsou to, co bývaly, ale s brýlemi pořád přečtu i drobný tisk. To svedu.“

„Řeknu, že jste mě oklamal!“

„Ale, ale. A jaký budeš moct uvést důvod pro takové klamání?“

„Kvůli ... kvůli přátelství. Že jste byl osamělý.“

Dussander věděl, že to je natolik pravděpodobné, že se tomu dá uvěřit. A někdy v začátcích by to chlapec také nejspíš zvládl. Teď ale byl naprosto rozervaný; teď byl rozcupován na nitky jako kabát, který dospěl ke konci své užitečné služby. Jestli teď na druhé straně ulice vystřelí děcko z kapslíkové pistolky, vyskočí metr vysoko a bude ječet jak malá holka.

„Pomůže mi také tvoje vysvědčení,“ upozornil Dussander. „*Robinson Crusoe* přece není příčinou tak špatných známek ve škole, chlapče, nebo se snad pletu?“

„Držte hubu! O tom držte zobák!“

„Ne,“ odmítl Dussander. „O tom nebudu držet zobák.“ Škrtl dřevěnou zápalkou o dvířka plynové trouby a zapálil si cigaretu. „Tak dlouho, dokud nepochopíš prostou pravdu. Jsme na jedné lodi.“ Díval se na Todda skrz oblačky kouře; jeho stará svrašťelá tvář plaza byla bez úsměvu. „Stáhnu tě s sebou, chlapče. To ti slibuju. Jestli něco vyjde najevo, vyjde najevo všechno. Tenhle slib ti dávám.“

Todd na něj nevraživě zíral a neodpovídal.

„Tak a teď,“ řekl rázně Dussander jako člověk, který se vyrovnal s nepříjemnou nezbytností, „otázka zní, co s tím uděláme? Máš nějaký nápad?“

„Tímhle se spraví vysvědčení,“ odpověděl Todd a z kapsy saka vyndal lahvičku odstraňovače inkoustu. „Co s tím pitomým dopisem, nevím.“

Na odstraňovač inkoustu Dussander souhlasně přikývl. Sám už svého času zfalšoval pár zpráv, když kvóty stoupaly k hranici fantazie ... a pak ji vysoko, vysoko překonávaly. A ... to byly situace podobné této - stejně jako vyčíslování válečné kořisti. Každý týden kontroloval bedny s cennostmi, které se odesílaly do Berlína zvláštními železničními vagóny, které vypadaly jako velké nedobytné pokladny na kolech. Ke každé bedně patřila obálka a v ní byl ověřený seznam obsahu bedny. Samé prsteny, náhrdelníky, perly, zlato. Dussander však měl svou vlastní bednu s cennostmi, jejichž hodnota nebyla nijak mimořádná, ale zároveň nebyla ani zcela bezvýznamná. Nefrity. Turmalíny. Opály. Pár kazových perel. Průmyslové diamanty. A když zahlédl na seznamech pro Berlín nějakou položku, která ho zvlášť zaujala, dotyčný předmět vyndal a nahradil ho něčím z vlastní krabice. Pomocí odstraňovače inkoustu pak změnil v seznamu původní položku za novou. Stal se z něj docela slušný odborník na padělání listin ... po válce mu tyto schopnosti najednou přišly velice vhod.

„Dobrá,“ řekl Toddovi. „Pokud jde o tu druhou záležitost ...“

Dussander se začal zase houpat a usrkával přitom z hrnku. Todd přistavil ke stolu židli a začal pracovat na vysvědčení, které beze slova zdvihl ze země. Dussanderův neotřesitelný klid na něj zapůsobil, a tak teď tiše pracoval, pozorně sehnutý nad vysvědčením jako kterýkoliv jiný americký chlapec, který se rozhodl odvést svou práci jak

nejlíp umí, ať už jde o setí kukuřice, hru na levém křídle či falšování známek na vysvědčení.

Dussander se mu zahleděl na šiji, lehce opálenou a jasně se rýsující mezi zastřiženými vlasy a kulatým límečkem sportovního trička. Zdvihl zrak a stočil pohled na horní zásuvku kuchyňské linky, kde měl řeznické nože. Jedno rychlé bodnutí - věděl přesně kam - a chlapcova mícha je přetřata. To by mu zavřelo rty navždy. Dussander se lítostivě usmál. Kdyby chlapec zmizel, vynořily by se otázky. Moc otázek. Některé by kladli jemu. I kdyby žádný dopis u kamaráda neexistoval, podrobné vyšetřování je něco, co si nemůže dovolit. To je bída.

„Tenhle French,“ řekl a poklepal na dopis. „Zná tvoje rodiče osobně?“

„Ten?“ V Toddově hlase zaznělo znatelné opovržení. „Máma s tátou nechodí nikam, kde by se moh objevit.“

„Nesetkal se s nimi ani ve škole? Nikdy s nimi nic neprojednával?“

„Ne. Vždycky jsem patřil k nejlepším ve třídě. Až doteď.“

„Tak co o nich vlastně ví?“ zeptal se Dussander a zasněně hleděl do svého hrnku, který už byl téměř prázdný. „Víš o tobě. Má bezpochyby veškerou dokumentaci. Až po záznamy o pranicích na písčičku v mateřské škole. Ale co víš o *nich*?“

Todd odstrčil pero a lahvičku s odstraňovačem inkoustu. „No, víš, jak se jmenují. To je jasný. A kolik jim je let. Víš, že jsou metodisti. Ta rubrika v dotazníku se nemusí vyplňovat, ale naši ji vždycky vyplní. Moc do kostela nechodíme, ale tohle o nás víš. Určitě víš, jaké má táta zaměstnání; to je také v dotaznících. To všechno se musí vyplňovat každý rok. A řek bych, že toho nejspíš víc neví.“

„Věděl byš, kdyby rodiče měli mezi sebou nějaké neshody?“

„Co to má znamenat?“

Dussander do sebe obrátil zbytek whisky z hrnku. „Hádky. Rvačky. Otec, který spí na gauči v obýváku. Matka, která moc pije.“ Oči mu planuly. „Rozvod za dveřmi.“

Todd rozhořčeně namítl: „Nic takového se neděje! Ani náhodou!“

„Nikdy jsem netvrdil, že se něco takového děje. Ale přemýšlej,

chlapče. Dejme tomu, že mezi rodiči to jde od desíti k pěti.“

Todd se na něj jenom mračil.

„Ty bys měl o ně obavy,“ pokračoval Dussander. „Velké obavy. Ztratil bys chuť k jídlu. Špatně bys spal. A co je nejsmutnější, doplatilo by na to i tvoje učení. Je to tak? Děti z rozvrácených rodin, to je moc smutné.“

Toddovi začalo svítat - a začal pociťovat tichou vděčnost. Dussander byl omilostněn.

„Ano, to je nešťastná situace, když se rodina potácí na pokraji zkázy,“ dodal vznešeně Dussander a nalil si ještě whisky. Už byl dost opilý. „Televizní seriály to ukazují naprosto jasně. Je tu zatrpkllost. Pomluvy a lži. Nejvíce ze všeho je bolesti. Ano, bolesti, chlapče. Nemáš ani ponětí o tom pekle, kterým rodiče procházejí. Jsou tak zahlceni vlastními problémy, že na syna mají jen moc málo času. Jeho problémy se ve srovnání s jejich vlastními zdají být nicotné, nemam pravdu? Jednou, až se jizvy začnou hojit, najdou v sobě nepochybně zase větší zájem o vlastní dítě. Ale jediné, co teď mohou udělat, je, že pošlou za panem Frenchem chlapcova hodného dědečka.“

Toddovy oči zářily stále víc a víc, až začaly, téměř horečnatě žhnout. „To by mohlo zabrat, to by mohlo, mohlo ...“ Náhle se odmlčel. Oči mu opět potemněly. „Ne. Nejde to. Vy se mi nepodobáte, ani trochu. Gumák Ed tomu neuvěří.“

„*Himmel! Gott im Himmel!*“ Dussander vykřikl, vstal a poněkud vrávoravě přešel kuchyň. Otevřel dveře do sklepa a vytáhl novou láhev Ancient Age. Odšrouboval uzávěr a pořádně si nalil. „Takový chytrý chlapec, a takový *Dummkopf*. Odkdy dědové vypadají jako vnuci? Co? Já mám bílé vlasy. Máš ty bílé vlasy?“

Když se zase vrátil ke stolu, chytil s nečekanou prudkostí Todda za vlasy a prudce škulbl.

„Nechte toho!“ vyjekl Todd, ale usmál se.

„Kromě toho,“ pokračoval Dussander a usadil se zpátky do houpacího křesla, „máš plavé vlasy a modré oči. Moje oči jsou také modré a vlasy, než mi zbělaly, bývaly také plavé. Pěkně mi povíš všechno o vaší rodině. O strýcích a tetách. O lidech, s kterými pracuje otec. O matčiných zálibách. Já si to zapamatuju. Za pár dní to zase všechno zapomenu - mám teď paměť hrozně děravou - ale tak dlouho, jak bu-

de zapotřebí, si to určitě pamatovat budu.“ Chmurně se pousmál. „Svého času jsem věšel bulíky na nos samotnému Himmlerovi. Jestli nedokážu oblafnout jednoho americkýho učitýlka, zabalím se do lajn-tuchu a odplížím se do hrobu.“

„Možná,“ připustil pomalu Todd a Dussander viděl, že s tím už souhlasí. Oči mu svítily úlevou.

„Ne - *na beton!*“ zavolal Dussander.

Začal se zajíkat smíchy a rozhoupal rozvrzané křeslo. Todd se na něj zmateně a trochu vystrašeně díval, ale po chvíli se začal smát také. Smáli se a smáli v Dussanderově kuchyni, Dussander u otevřeného okna, jímž dovnitř proudil vlahý kalifornský větřík, a Todd na židli zvrácené na zadní nohy tak, že se opírala o dvířka trouby; bílý smalt trouby byl počmáran tmavými, uhlovými škrtanci od Dussanderových dřevěných zápalek.

Gumák Ed French (jeho přezdívka, jak Todd vysvětlil Dussanderovi, se odvozovala od gumových galoší, které za špatného počasí vždycky nosil přes své tenisky) byl štíhlý muž, jehož zálibou bylo chodit do školy stále v teniskách. Byl to náznak neformálnosti, který, jak doufal, ho přiblíží sto šesti dětem ve věku od dvanácti do patnácti let, tvořícím jeho poradenský úvazek. Měl pět párů tenisek v barvách od sivomodré po řvavě žlutou a neměl ani potuchy, že za zády mu říkají nejen Gumák Ed, ale také Tenisový Pete nebo Velká kecka. Ještě za studií na fakultě mu přezdívali Vyžle a French by se cítil strašně ponížen, kdyby zjistil, že tato ostudná věc nějak pronikla ve známost.

Jen zřídka nosil vázanku, dával přednost rolákům ke krku. Dělal to už od poloviny šedesátých let, kdy je zpopularizoval David McCallum. Vystudoval psychologii vzdělávání a osobně se považoval za jediného dobrého výchovného poradce, kterého kdy viděl. Má s dětmi skutečnou *vazbu*. Kluci ho žerou, on se s nimi totiž dokáže nejen *vyřvat* na hřišti, ale dokáže je také tiše pochopit, když si potřebují trochu víc *zabejčít*, a pak je případně i *vytáhnout z hnoje*. Je *kámoš*, protože dobře ví, co je to za *průšvih*, když je člověku třináct a přitom ho pořád považují za *cucáka*.

Problém byl v tom, že mu dalo sakra práci vzpomenout si, jaké to bylo v třinácti.

Teď, když do jeho pracovny vstupoval dědeček Todda Bowdena a pevně za sebou zavíral skleněné dveře, Gumák Ed uctivě vstal, ale dával si pozor, aby zůstal za psacím stolem a nešel starému pánovi vstříc. Uvědomoval si, že má na nohou tenisky. Dříve narození někdy nechápou, že tenisky jsou psychologická pomůcka pro práci s kluky, kteří jsou vůči snahám učitelů o jakýkoli kontakt *neprůstřelní*; některým starším lidem je výchovný poradce v teniskách prostě *proti srsti*.

To je docela prima strejda, pomyslel si Gumák Ed. Starý pán měl bílé vlasy pečlivě sčesané dozadu. Oblek s vestou byl bezvadně čistý. Na světle šedé kravatě se skvěl dokonalý uzel. V levé ruce držel stařec složený deštník (venku už od neděle mírně poprchávalo) způsobem téměř vojenským. Před několika lety se Gumák Ed s manželkou zamilovali do Dorothy Sayersové a četli od této vážené dámy všechno, na co přišli. Napadlo ho teď, že před ním stojí její duchovní dítě lord Peter Wimsey. Byl to Wimsey v pětasedmdesáti, léta poté, co Bunter i Harrieta Vaneová navěky usnuli. Udělal si v duchu poznámku, že o tom musí říct Sondře, hned jak se vrátí domů.

„Dobrý den, pane Bowdene,“ pozdravil zdvořile a podal mu ruku.

„Velmi mě těší,“ odvětil Bowden a stiskl učiteli pravici. Gumák Ed si dal pozor, aby hostovu ruku nestiskl tak pevně a nekompromisně, jako to dělává přicházejícím otcům; dědula totiž podával ruku tak nesměle, že v ní má určitě artrózu.

„Moc mě těší, pane Frenchi,“ opakoval Bowden; posadil se a pečlivě si povytáhl puky na kolenou. Deštník zapíchl mezi chodidla a opřel se o něj. Vypadal jako obstarožní, neobyčejně uhlazený sup, který přišel do pracovny Gumáku Eda hřadovat. Má velice lehký cizí přízvuk, napadlo Gumáku Eda, ale není to polykavá intonace britské vyšší třídy, jakou by měl Wimsey; starcova výslovnost byla širší, evropsější. Podobnost s Toddem byla v každém případě zarážející. Zvláště ten nos a oči.

„Jsem rád, že jste přišel,“ řekl Gumák Ed a opět se posadil, „i když v takových případech žákova matka nebo otec ...“

To byl samozřejmě otevírací gambit. Téměř desetiletá praxe v poradenství ho naučila, že kdykoli se objeví strýc, teta nebo prarodiče, znamená to obvykle nějaký průšvih v rodině - takový, z něhož se

neomylně vyklube jádro žákova problému. Gumák Ed to přijal téměř s úlevou. Domácí problémy jsou zlé, ale pro chlapce Toddovy inteligence by vážnější přičuchnutí k drogám bylo mnohem, mnohem horší.

„Ano, ovšem,“ přitakal Bowden a snažil se vypadat lítostivě i rozhněvaně zároveň. „Syn a jeho žena mě požádali, abych za vámi zašel a projednal s vámi politováníhodnou záležitost, pane Frenchi. Věřte mi, je to dobrý chlapec. Ty potíže se známkami jsou jen přechodné.“

„V to také všichni doufáme, nemám pravdu, pane Bowdene? Zapalte si, jestli máte chuť. Ve škole se to sice nesmí, ale já to nikomu nepovím.“

„Děkuji vám.“

Pan Bowden vytáhl z náprsní kapsy pomačkanou krabičku camelky, jednu z dvou posledních cigaret vložil do úst, našel po kapsách jednu obyčejnou sirku, škrtl jí o černý podpatek a zapálil si. Po prvním vdechnutí stařecky zachrchlal, mávnutím uhasil sirku a její ohořelý zbytek odložil do popelníku, který mu Gumák Ed podal. Gumák Ed sledoval tento rituál, jenž vypadal téměř tak formálně jako starcovy černé boty, s naprostým okouzlením.

„Kde začít,“ zauvažoval nahlas Bowden a starostlivým pohledem pozoroval Gumáka Eda skrz stoupající obláčky cigaretového kouře.

„Abych řekl pravdu,“ pravil laskavě Gumák Ed, „již sám fakt, že jste tady místo Toddových rodičů, mi něco říká.“

„Ano, také si to myslím. Dobrá.“ Založil si paže na prsou. Camelka mu čouhala mezi ukazovákem a prostředníkem pravé ruky. Napřímil se v zádech a zvedl bradu. Je v tom téměř něco prušáckého, napadlo Gumáku Eda, úplně mu to připomnělo všechny ty válečné filmy, na které chodil jako kluk.

„Syn a snacha mají doma jisté problémy,“ navázal Bowden s pečlivým důrazem na každé slovo. „Obávám se, že dosti vážné.“ Jeho staré, ale překvapivě jasné oči sledovaly, jak Gumák Ed otvírá složku ležící před ním na psacím stole. Bylo v ní pár listů papíru, nijak mnoho.

„A vy se domníváte, že tyto problémy působí na Toddovo učení?“

Bowden se naklonil aspoň o patnáct centimetrů dopředu. Svě modré oči nespustil ani na okamžik z hnědých očí Gumáka Eda. Po významné odmlce Bowden řekl: „Matka pije.“

A již opět seděl, jako když spolkně pravítko.

„Ale ne,“ vydechl Gumák Ed.

„Ano,“ potvrdil Bowden a chmurně přikývl. „Chlapec mi řekl, že ji dvakrát našel po návratu domů úplně bezvládně ležet na kuchyňském stole. Protože ví, jak se můj syn na její pití dívá, udělal si chlapec vždycky oběd sám a matku přinutil vypít spoustu černé kávy, až se nakonec probrala ještě před Richardovým příchodem.“

„To je zlé,“ přisvědčil Gumák Ed, i když už slyšel o horších případech - matky propadlé heroinu, otcové, kteří si najednou vezmou do hlavy, že začnou souložit s dcerami ... nebo se syny. „Uvažovala paní Bowdenová o vyhledání profesionální pomoci?“

„Chlapec se ji snažil přesvědčit, že by to bylo nejlepší. Myslím si ale, že ona se moc stydí. Kdyby dostala trochu času ... “ Pohnul cigaretou a ta zanechala ve vzduchu rozpouštějící se kroužek dýmu. „Rozumíte mi?“

„Ano, ovšem.“ Gumák Ed přikývl a v duchu obdivoval pohyb, po němž ve vzduchu zůstal kroužek dýmu. „Váš syn ... Toddův otec ... “

„Ten není bez viny,“ řekl přísně Bowden. „Těch hodin, co pracuje, těch večerů, co nestihl, těch nocí, kdy musel náhle odjet ... řeknu vám, pane Frenchi, ten se oženil víc se svou prací než s Monikou. Mě doma učili, že rodina musí stát u muže na prvním místě. Nebylo to u vás také tak?“

„Zajisté,“ odpověděl Gumák Ed nadšeně. Jeho otec býval nočním hlídačem ve velkém losangeleském obchodním domě, takže ho skutečně vídal jen o víkendech a o prázdninách.

„To je druhá strana problému,“ pokračoval Bowden.

Gumák Ed přitakal a na chvíli se zamyslel. „A co váš druhý syn, pane Bowdene? Ehm ... “ Pohlédl do složky před sebou. „Harold. Toddův strýc.“

„Harry a Deborah jsou nyní v Minnesotě,“ vysvětlil Bowden zcela po pravdě. „Má tam dobré postavení na lékařské fakultě. Těžko by to tam mohl opustit a nebylo by ani fér žádat ho o to.“ Zatvářil se počestně. „Harry a jeho žena mají docela šťastné manželství.“

„Chápu.“ Gumák Ed se opět na okamžik zahleděl do papírů a pak složku zavřel. „Pane Bowdene, cením si vaší otevřenosti. Budu k vám stejně otevřený.“

„Děkuji vám,“ řekl Bowden poněkud upjatě. „V poradenské oblasti nedokážeme udělat pro studenty vše, co bychom chtěli. Je nás tady jen šest poradců na celé škole a každý máme na krku přes sto studentů. Můj nejmladší kolega Hepburn jich má sto patnáct. A v naší společnosti potřebují pomoc prakticky všechny děti v tomto věku.“

„Pochopitelně.“ Bowden surově zamáčkkl cigaretu do popelníku a opět si založil paže na prsou.

„Některé problémy nám unikají. Nejčastěji to bývají rodinné záležitosti a drogy. Todd se aspoň nezamíchal do ničeho s drogami.“

„Bůh chraň.“

„Někdy,“ pokračoval Gumák Ed, „prostě nemůžeme nic dělat. Je to depresivní, ale je to tak. Z té mašiny, kterou tady roztlačujeme, obvykle nejdřív vypadnou problémové typy, trucovité, nekomunikační děti, které se nechtějí ani trochu snažit. Jsou to většinou ti, kdo prostě čekají, že je školní soustava sama prožene všemi zkouškami, nebo čekají, až dosáhnou věku, kdy mohou ze školy odejít bez souhlasu rodičů a vstoupit do armády, sehnat si práci při mytí automobilů nebo se provdat za kámoše. Rozumíte mi? Naše školní soustava má k dokonalosti hodně daleko.“

„Cením si vaší otevřenosti.“

„Je ale bolestné, když vidíte, jak ta mašina začíná drtit někoho, jako je Todd. Za loňský rok dosáhl průměru dvaadevadesát bodů, což je v procentech pětadevadesát. Průměr z angličtiny má ještě lepší. Projevuje talent k psaní, což je něco ojedinělého v generaci dětí, které si myslí, že kultura začíná před televizí a končí v sousedním kině. Mluvil jsem s jednou Toddovou učitelkou. Říkala, že Todd loni odevdal nejlepší slohovou práci, jakou viděla za dvacet let učitelské praxe. Byla o německých vyhlazovacích táborech za druhé světové války. Dostal od té učitelky jediné A plus, které kdy za kompozici dala.“

„Četl jsem tu práci,“ poznamenal Bowden. „Je velmi pěkná.“

„Prokázal také nadprůměrné nadání v přírodních a společenských vědách, a i když z něj žádný matematický génius dvacátého století

nebude, všechny údaje, které mám k dispozici, ukazují, že se i v tomto předmětu poctivě snažil. Až do letoška. To je v kostce celý případ.“

„Ano.“

„Strašně mi vadí, pane Bowdene, když vidím, jak se Todd potápí. A letní škola ... podívejte, řekl jsem, že budu upřímný. Letní škola takovému chlapci, jako je Todd, často spíš uškodí než pomůže. Jsou tam samí oslové a pro Todda by to byla moc špatná společnost.“

„To určitě.“

„Tak co kdybychom se do toho pustili konkrétně? Navrhují zahájit pravidelné návštěvy pana a paní Bowdenových v psychologické poradně. Samozřejmě, vše naprosto důvěrně. Šéf poradny Harry Ackerman je můj dobrý přítel. A myslím, že by to neměl být Todd, kdo za nimi s tím nápadem půjde; podle mě byste to měl být vy.“ Gumák Ed se zeširoka usmál. „A v červnu už třeba můžeme zase všechny mít na správné cestě. To není nemožné.“

Zdálo se však, že Bowdena tato myšlenka značně znepokojila.

„Obávám se, že by to mohli mít chlapci za zlé, kdybych za nimi teď přišel s tímto návrhem,“ řekl Bowden. „Všechno to je velmi delikátní. Může se to zvrhnout kamkoliv. Chlapec mi slíbil, že se bude mnohem víc učit. Ten zhoršený prospěch mu dal co proto.“ Pousmál se, ale tak, že Ed French nevěděl, co si o tom má myslet. „Daleko víc, než si umíte představit.“

„Ale ...“

„A měli by to za zlé *mně*,“ zdůraznil rychle Bowden. „Pámbuví, že by mi to neodpustili. Monika se už teď na mě dívá, jako že se pleť do věcí, po kterých mi nic není. Snažím se to nedělat, ale sám vidíte, jak to vypadá. Mám pocit, že tyhle věci je nejlíp nechat být ... aspoň teď.“

„Mám s těmito záležitostmi dost velké zkušenosti,“ namítl Gumák Ed. Položil ruce na Toddovu složku a vážně se zahleděl na starého pána. „Opravdu si myslím, že odborná porada je v tomto případě na místě. Chápete jistě, že můj zájem o manželské problémy vašeho syna a snachy začíná a končí tam, kde to má nepříznivý vliv na Todda ... a ten je právě teď dost značný.“

„Dovolte mi protinávrh,“ požádal Bowden. „Předpokládám, že

máte nějaký systém, jak rodičům signalizovat zhoršení prospěchu?“

„Ano,“ připustil Gumák Ed opatrně. „Informační prospěchové karty - IPK. Děti jim ovšem říkají rup-karty. Dostávají je, když jejich prospěch v daném předmětu klesne pod 78 bodů. Jinými slovy IPK dáváme žákům, jimž hrozí z určitého předmětu prospěchový stupeň D nebo F.“

„Výborně,“ zaradoval se Bowden. „Pak vám navrhuji toto: jestli chlapec dostane jednu tuto kartu ... *jednu jedinou*“ - zdvihl zkroutený prst - „zajdu za synem a jeho ženou s vaším návrhem ohledně poradny. A ještě něco. Jestli chlapec dostane nějakou rup-kartu v dubnu ...“

„Dáváme je až v květnu.“

„Ano? Tak jestli ji dostane, ručím vám za to, že návrh ohledně poradny přijmou. Na synovi jim moc záleží, pane Frenchi. Teď jsou ale tak zapleteni do vlastního problému, že ...“ Pokrčil rameny.

„Rozumím.“

„Dejme jim tedy tento čas, aby si vyřešili sami své problémy. Jsou na to chytrí dost - a ostatně: komu není shůry dáno, v apatyce nekoupí.“

„Hm,“ vydal ze sebe Gumák Ed po chvilce přemýšlení ... a po rychlém mrknutí na hodinky, které mu řekly, že za pět minut má další návštěvu, „dobrá, souhlasím.“

Vstal a Bowden vstal s ním. Znovu si potřásli rukama a Gumák Ed přitom znovu dával úzkostlivý pozor na artrózu starého pána.

„Ale s veškerou upřímností vám musím říct, že jen moc málo studentů dokáže ve čtyřech týdnech dohonit to, co zameškali za osmáct týdnů. To představuje obrovskou práci - skutečně *obrovskou*. Obávám se, že na vaši záruku stejně dojde, pane Bowdene.“

Bowden na něj vyslal slabý úsměv, který ho opět trochu vyvedl z rovnováhy, a řekl jen: „Myslíte?“

Po celou dobu návštěvy Gumáka Eda cosi zneklidňovalo; přišel na to až při obědě ve školní jídelně, víc než hodinu poté, co „Lord Peter“ odešel s deštníkem opět pěkně pod paží.

Rozhovor s Toddovým dědečkem trval nejméně patnáct minut, spíš dvacet, a Ed si uvědomil, že starý pán ani jednou nevyslovil vnukovo jméno.

Todd se zadržným dechem projel ulicí k Dussanderovi a postavil kolo na opěrku. Ze školy vyrazil před pouhými patnácti minutami. Jedním skokem překonal schody, vlastním klíčem si otevřel dveře do domu a proběhl chodbou do sluncem zalité kuchyně. V tváři se mu mísilo nadějně slunko a chmurná mračna. Zastavil se ve dveřích do kuchyně, žaludek a hrdlo sevřené, a sledoval Dussandera, který se pohupoval s hrnkem whisky na klíně. Byl ještě stále oblečen ve svátečním, jen si o pár centimetrů povolil kravatu a rozepnul knoflíček u krku. Jeho přivřeně ještěřčí oči hleděly bezvýrazně na Todda.

„Tak co?“ dostal ze sebe konečně Todd.

Dussander ho nechal chvíli v nejistotě; Toddovi se ta chvíle zdála aspoň deset let dlouhá. Potom Dussander uvážlivě odložil hrnek na stůl vedle láhve Ancient Age a řekl:

„Ten trouba všechno spolkl.“

Todd s úlevou vypustil zadržovaný dech.

Než se stačil znovu nadechnout, Dussander dodal: „Chtěl, aby tví ubozí a utrápení rodiče začali docházet k jeho příteli do psychologické poradny. Velice na tom trval.“

„Ježíšmarjá! A vy jste ... jak jste ... co jste mu řekl?“

„Uvažoval jsem rychle,“ odpověděl Dussander. „Rychle si vymýšlet, to dost umím. Slíbil jsem mu, že rodiče půjdou do poradny, jestli dostaneš jen jednu jedinou rup-kartu, až se budou v květnu rozdávat.“

Toddovi zmizela krev z tváře.

„Co jste to provedl?“ téměř zaječel. „Od začátku známkovacího období jsem už dostal dvě koule z algebry a další z dějepisu!“ Vstoupil do místnosti a bledá tvář se mu začala lesknout vyrážejícím potem. „Dneska odpoledne byl test z francouzštiny a já si zase ani neškrt ... To je další. Nedokázal jsem myslet na nic než na toho pitomýho Gumáka Eda a na to, jestli s ním něco svedete. A že jste teda sved,“ dokončil hořce. „Ani jednu rup-kartu? Dostanu jich aspoň pět nebo šest.“

„Nic lepšího jsem nemohl udělat, když jsem nechtěl vzbudit podezření,“ pokračoval Dussander. „Ten French, i když to je trouba, dělá jen svou práci. Teď budeš dělat svou práci ty.“

„Co to má jako znamenat?“ Toddova tvář zošklivěla a hlas měl plný jedu.

„Budeš pracovat. Příští čtyři týdny budeš pracovat víc, než jsi zatím kdy pracoval. Kromě toho, v pondělí zajdeš za každým učitelem a omluvíš se jim za dosavadní mizerné výsledky. Budeš ...“

„Vyloučeno,“ odmítl Todd. „Člověče, vůbec to nechápete. To je *vyloučený*. V přírodopisu a v dějepisu jsem nejmíň pět týdnů pozadu. V algebře aspoň deset.“

„Přesto,“ řekl Dussander. Nalil si ještě whisky.

„Myslíte si asi, že jste moc chytřej, že jo!“ vykřikl na něj Todd. „Já ale od vás žádný rozkazy neberu. Doby, kdy jste rozkazoval, jsou už dávno v nenávratnu. *Jasný?*“ Náhle ztišil hlas. „Nejste nic než plesnivej dědek, co se každou chvíli podělává.“

„Poslouchej mě, ty usmrkanče,“ řekl klidně Dussander.

Toddova hlava sebou přitom zlobně trhla.

„Do dnešního dne,“ řekl pomalu a důrazně Dussander, „bylo možné, i když stěží, žes mě mohl udat a vyjít z toho čistý. Osobně si nemyslím, že bys to v současném nervovém stavu dokázal, ale to je jedno. Technicky by to možné bylo. Dneska jsem ztělesnil tvého dědečka, jistého Victora Bowdena. Nikdo nemůže ani trochu zapochybovat, že jsem to udělal s tvým vědomím. Jestli to teď praskne, budeš v tom lítat až po uši. A nebudeš mít na obranu vůbec nic. O to jsem se dneska postaral.“

„Přál bych si ...“

„Přál bys si! Přál bys si!“ zarval Dussander. „Na tom houby se jde, co by sis přál, z tvých přání se mi zvedá žaludek, tvoje přání nejsou nic než psí hovínka u strouhy! *Já chci jen vědět, jestli chápeš, v jaké situaci jsme!*“

„Chápu to,“ zamumlal Todd. Když na něj Dussander křičel, sevrhel pěsti - nebyl zvyklý, aby na něj někdo řval a teď rozevřel ruce a tupě zíral na krvavé pŕlměsíčky, které si vyryl do dlaní. Napadlo ho, že krve mohlo být ještě víc, kdyby si v posledních čtyřech měsících nezvykl okusovat nehty.

„Dobrá. Takže se všem líbezně omluvíš a začneš se učit. Budeš se učit o přestávkách ve škole. Budeš se učit v době oběda. Po škole budeš chodit sem a budeš dělat totéž a ještě víc.“

„Tady ne,“ řekl rychle Todd. „Doma.“

„Ne. Doma se budeš flákat a čumět do prázdna, jako jsi to dělal doted'. Když budeš tady, budu nad tebou stát a dohlížet, jestli to bude třeba. Budu tak hájit i své vlastní zájmy. Můžu tě zkoušet. Můžu poslouchat, jak se učíš.“

„Když sem nebudu chtít chodit, tak mě stejně nedonutíte.“

Dussander se napil. „To je pravda. Věci potom půjdou samospádem. Propadneš. Ten poradce French bude čekat, že splním svůj slib. Když to neudělám, zavolá rodiče. Zjistí, že ten laskavý pan Denker si na tvou žádost zahrál na dědečka. Přijdou na zfalšovaná vysvědčení. Zjistí ...“

„Držte zobák. Budu sem chodit.“

„Už jsi tady. Začni s algebrou.“

„Ani nápad! Je pátek odpoledne!“

„Odteď se budeš učit každé odpoledne,“ řekl Dussander klidně. „Začni s algebrou.“

Todd se na něj upřeně zadíval - jen chvíli než sklopil oči a vyhrabal z tašky učebnici algebry - a Dussander spatřil v chlapcových očích vraždu. Ne nějakou přenesenou; doslovnou vraždu. Už léta neviděl ten temně planoucí, hloubavý pohled, ale nikdy ho nezapomněl. Měl pocit, že kdyby byl měl po ruce zrcadlo toho dne, kdy se díval na chlapcovu bílou a bezbrannou šíji, spatřil by totéž ve vlastních očích.

Musím se chránit, napadlo ho s jistým údivem. *Podcenit cokoliv znamená riskovat.*

Upíjel whisky, pohupoval se v křesle a sledoval, jak se chlapec učí.

Bylo skoro pět hodin, když Todd sedl na kolo a vracel se domů. Cítil se jako vyždímaný, vysátý, oči ho pálily a měl bezmocný vztek. Pokaždé, když mu oči sklouzly od potištěné stránky - od toho praštěného, nesrozumitelného, idiotského světa množin, podmnožin, uspořádaných dvojic a kartézských souřadnic - ozval se Dussanderův řezavý, stařecký hlas. Jinak byl stále zticha ... až na to šílené mlaskání trepek o podlahu a vrzání houpacího křesla. Seděl tam jak sup, který čeká, až jeho kořist zdechne. Proč se vůbec do téhle situace dostal?

Jak se do ní dostal? Je to blázinec, strašný blázinec. Něco málo se dneska odpoledne naučil - něco o teorii množin, která ho tak šeredně vyvedla z konceptu těsně před tím, než spadly vánoční prázdniny s téměř slyšitelným bouchnutím - bylo však nemyslitelné, že by toho mohl zvládnout tolik, aby příští týden prolezl testem z algebry aspoň za D.

Byly to čtyři týdny do konce světa.

Na rohu ulice spatřil sojku, která ležela na chodníku a pomalu otvírala a zavírala zobák. Snažila se marně postavit na nohy a odhopkat. Měla zlámané křídlo a Todd usoudil, že ji asi zasáhlo kolemjedoucí auto a odhodilo ji na chodník. Jedno její korálkové oko se upíralo nahoru na chlapce.

Todd si ji dlouho prohlížel a lehce přitom přidržel rukojeti řídké. K večeru se už začalo ochlazovat a vzduch byl téměř mrazivý. Kluci nejspíš strávili odpoledne na hřišti ve Walnut Street a dali si pěkný baseballový mač, ale spíš jen trénovali. V této roční době se s baseballem zapíná už naplno. Mezi klukama se mluvilo o tom, že by mohli letos sestavit mužstvo, které by se zúčastnilo neoficiální městské ligy; bylo tady dost otců ochotných pomáhat při tréninku. Todd by samozřejmě hrál jako nahazovač. Byl hvězdou malé ligy až do loňského roku, kdy překročil stanovený věk. *Hrál by.*

A co? Bude jim muset říct ne. *Bude jim muset říct: Bejkové, já se zaplet s tím válečným zločincem. Pěkně jsem ho přimáčk ke zdi a pak - chachá, to byste se pominuli - pak koukám, že mě mačká ke zdi stejně jako já jeho. Začal jsem mít srandovní sny a vždycky jsem se při nich zpotil jak futra od chlíva. Učení šlo k čertu, přepisoval jsem známky na vysvědčení, aby se naši nic nedozvěděli, a teď musím poprvé v životě dřepět nad knihama a dřít jak hovado. Nebojím se že prolitnu. Bojím se pasťáku. A proto s váma nemůžu letos hrát. Tak vidíte, jak to chodí, bejkové.*

Na rtech se mu objevil maličký úsměv, mnohem podobnější Dussanderovu úsměvu a vůbec ne tomu širokému od ucha k uchu, který míval dřív. Nebylo v něm žádné slunce; byl to ponurý úsměv. Nebylo v něm nic veselého, nešla z něj důvěra. Říkal jen: *Tak vidíte, jak to chodí, bejkové.*

Neobyčejně pomalu přešel sojku a poslouchal šustění peří a

praskot lámaných kostiček. Vrátil se a přešel sojku znovu. Ještě se zmítala. Přešel ji znovu; na přední kolo se mu přilepilo zkrvavené pířko a točilo se nahoru dolů, nahoru dolů. To už se pták přestal hýbat, pták už natáhl bačkory, pták už to vzdal, pták se odebral do velké nebeské voliéry, ale Todd stejně jezdil dál sem a tam přes jeho rozmaširované tělíčko. Dělal to téměř pět minut a ten slabý úsměv mu z tváře nezmizel. Tak vidíte, jak to chodí, bejkové.

10

Duben 1975

Starý pán se zastavil v půli cesty mezi řadami výběhů a zeširoka se usmíval na Davea Klingermana, jenž mu šel vstříc. Bláznivý štěkot ze všech stran mu nevadil ani v nejmenším; nevadil mu ani zápach srsti a moče, ani stovka zatoulaných psů, kteří se rozčilovali a vyli v klecích, divoce se zmítali a skákali na mříže. Klingerman odhadl starého pána okamžitě na milovníka psů. Má tak laskavý a příjemný úsměv. Podal Davemu opatrně zkroucenou artrózní ruku a Klingerman ji stejně opatrně stiskl.

„Dobrý den, pane!“ pozdravil hlasitě. „Je tady rámus jak v židovský škole, že jo?“

„Mně to nevadí,“ odpověděl starý pán. „Ani trošku. Jmenuji se Arthur Denker.“

„Klingerman. Dave Klingerman.“

„Jsem rád, že vás poznávám, pane Klingermane. Četl jsem v novinách - nemohl jsem tomu uvěřit - že se zde *dávají* psi. Možná jsem to špatně pochopil. Myslím si vlastně, že jsem to určitě pochopil špatně.“

„Ne, my tady skutečně dáváme psy zadarmo,“ potvrdil Dave. „Když je nerozdáme, musíme je utratit. Šedesát dní, víc nám stát nedá. Je to ostuda. Pojd'te tady do kanceláře. Je tam míň rámusu. A taky to míň smrdí.“

V kanceláři Dave vyslechl příběh, který byl svým způsobem tuctový, ale přesto působivý: Arthur Denker byl sedmdesátník. Přišel do Kalifornie po smrti své ženy. Není bohatý, ale o to, co má, se velice

pečlivě stará. Je osamělý. Jeho jediným přítelem je malý chlapec, který mu občas chodí domů předčítat. V Německu míval krásného bernardýna. Teď v Santo Donatu má domek s pěkným dvorkem vzadu. Ten dvorek je oplocený. A přečetl si v novinách ... bylo by možné, aby ...

„Bohužel, nemáme žádného bernardýna,“ řekl Dave. „Ti jdou rychle na odbyt, protože jsou senzační k dětem ...“

„Samozřejmě, chápu. Nemyslel jsem, že ...“

„... ale mám tady mladýho ovčáka. Co byste tomu říkal?“

Panu Denkerovi se rozzářily oči, jako by se málem chtěl rozplakat. „Skvělé,“ vydechl. „To by bylo skvělé.“

„Pes sám je zadarmo, ale je tady pár jiných poplatků. Očkování proti psince a vzteklině. Městský poplatek za psa. Dohromady to dělá pro většinu lidí pětadvacet dolíků, ale když je vám přes pětadesát, stát platí polovic - součást kalifornského programu Šťastné stáří.“

„Šťastný stařec ... to jako mám být taky já?“ zeptal se pan Denker a zasmál se. Na malý okamžik - byla to hloupost - pocítil Dave jakési mrazení.

„Ehm ... řekl bych, že jo, pane.“

„To je velice rozumné.“

„Jistě, myslíme si to taky. Ten pes by vás v obchodě přišel na stodvacet dolarů. Ale lidi jdou radši tam než sem. Platěj, samozřejmě, za papíry, ne za psa.“ Dave zavrtěl hlavou. „Kdyby si jen uvědomili, kolik krásnejch zvířat zůstane každoročně opuštěno.“

„A když pro ně nenajdete do šedesáti dnů vhodný domov, tak jsou utraceni?“

„Ano, uspíme je.“

„Uspíte ... ? Promiňte, moje angličtina ...“

„To je nařízení pánů z radnice,“ vysvětlil Dave. „Nechtějí, aby jim po ulicích běhaly smečky psů.“

„A vy je střílíte.“

„Ne, používáme plyn. Je to velmi humánní. Vůbec o ničem nevědí.“

„Nevědí,“ opakoval pan Denker. „Jsem si jist, že nevědí vůbec o ničem.“

V hodinách algebry seděl Todd u čtvrtého stolu v druhé řadě. Seděl tam a snažil se tvářit jakoby nic, zatímco pan Storrmann rozdával opravené testy. Jeho okousané nehty se však znovu zarývaly do dlaní a po celém těle mu pozvolna vyrážel lepkavý pot.

Nedělej si naděje. Nebuď takový idiot. Je vyloučené, abys to udělal. Víš, že jsi to neudělal.

Navzdory tomu se bláhové naděje nedokázal zcela vzdát. Po mnoha týdnech to byl první test z algebry, který mu nepřipadal úplně jak španělská vesnice. Byl si jist, že ve své nervóze (nervóza? ne, nazývejme to pravým jménem: vyslovená hrůza) neudělal test dobře, ale třeba ... kdyby to byl kdokoliv jiný, jen ne Storrmann, který má kamenné srdce ...

PRESTAŇ! přikázal sám sobě a chvilku, mrazivě hrůznou chvilku, byl naprosto přesvědčen, že to slovo vykřikl ve třídě nahlas. *Propadl jsi, víš dobře, že jsi propadl a nic na světě to nezmění.*

Storrmann mu bez mrknutí oka podal jeho práci a přešel dál. Todd položil papír popsanou stranou na desku stolu s vyrytými iniciálami. Okamžik si myslel, že nemá dost síly, aby papír obrátil a poznal pravdu. Nakonec ho popadl s tak křečovitou prudkostí, že papír roztrhl. Vytřeštěně zíral a jazyk se mu lepil na patro. Srdce jako by se mu na chvíli zastavilo.

V pravém horním rohu papíru bylo zakroužkované číslo 83. Pod ním byla známka: C+. Pod známkou byla krátká poznámka: *Dobře zlepšení! Myslím, že se mi ulevilo dvakrát víc, než by se mělo tobě. Zkontroluj si pečlivě chyby. Nejméně ve třech případech jde spíš o chybný aritmetický výpočet než o chybný postup.*

Srdce mu začalo opět bušit, tentokrát třikrát rychleji. Rozlila se v něm úleva, ale nebyla chladivá - byla horká, složitá a podivná. Zavřel oči a neslyšel bzucení třídy nad výsledky testu ani zahájení předem stanoveného boje o nějaký ten bod navíc. Todd měl rudo před očima. Pulsovalo to jak proudící krev v rytmu úderů jeho srdce. V té chvíli nenáviděl Dussandera víc než kdykoli předtím. Sevřel ruce v pěst a přál si, usilovně si přál, aby v nich svíral Dussanderův vychrtlý kuřečí krk.

Dick a Monica Bowdenovi měli postele v ložnici oddělené noč-

ním stolkem, na němž stála vkusná napodobenina Tiffanyho lampy. Jejich pokoj byl z kvalitní borovice a kolem stěn byly volně narovnané knihy. Na druhé straně pokoje, mezi dvěma slonovinovými zarážkami na knihy (sloni vztyčení na zadních nohách), byl kulatý televizní přijímač Sony. Dick se sluchátkem na uchu sledoval Johnnyho Carsona a Monica četla nového Michaela Crichtona, kterého dopoledne dostala z klubu čtenářů.

„Dicku?“ Vložila do Crichtona záložku (bylo na ní napsáno: TADY JSEM USNUL) a knihu zavřela:

V televizi Buddy Hackett právě všechny rozparádil. Dick se usmíval.

„Dicku?“ řekla hlasitěji.

Dick odložil sluchátko. „Co je?“

„Myslíš si, že je Todd v pořádku?“

Na okamžik na ni pohlédl, zamračil se a pak maličko zavrtěl hlavou. „*Je ne comprends pas, chérie.*“ Dickova nanicovitá francouzština byla zdrojem jejich společného vtipkování. Otec mu poslal kdysi dvě stě dolarů, aby si opatřil soukromého učitele, když mu hrozilo propadnutí z francouzštiny. Na vývěsce s nabídkami si namátkou vybral jméno Monica Darrowová. O vánocích už nosila jeho prstýnek ... a on udělal francouzštinu za C.

„No ... zhubl.“

„Vypadá trochu vychrtle, to je fakt,“ připustil Dick. Položil sluchátko na klín, odkud vydávalo tichounké skřípání. „Začíná pořádně růst, Moniko.“

„Tak brzy?“ zeptala se celá nesvá.

Dick se zasmál. „Tak brzy. Já jsem vystřelil ze 160 centimetrů ve svých dvanácti letech na krásných 180 centimetrů svaloviny, které mám od devatenácti let do dneška. Matka říkala, že když mi bylo čtrnáct, bylo v noci slyšet, jak rostu.“

„Ještě že ti tolik nenarostlo všechno.“

„To závisí na tom, jak se to používá.“

„Chceš to dneska použít?“

„Ta holka je čím dál tím nestydatější,“ povzdechl si Dick Bowden a odhodil sluchátko na zem.

Když potom Dick uléhal ke spánku, řekla:

„Dicku, má taky ošklivé sny.“

„Noční můry?“ zamumlal.

„Noční můry. Dvakrát nebo třikrát jsem ho slyšela naříkat ze spaní, když jsem šla v noci dolů na záchod. Nechtěla jsem ho budít. Asi je to hloupost, ale babička říkávala, že se člověk může pomást, když ho probudíš uprostřed zlého snu.“

„Tak proč nechodíš na záchod nahore?“ Před dvěma roky ho sám instaloval.

„Víš dobře, že tě každé spláchnutí probudí,“ řekla Monica.

„Tak nesplachuj.“

„Dicku, nezlob.“

Dick si povzdechl.

„Když k němu někdy zajdu, je vidět, že se potí. Povlečení má mokré.“

Dick se ve tmě ušklíbl. „To bych se vsadil.“

„Co jako ... ale!“ Lehce ho plácla. „Zase zlobíš. Kromě toho mu je teprve třináct.“

„Příští měsíc čtrnáct. Není tak moc malý. Možná trochu předčasně vyspělý, ale nijak malý už není.“

„Kolik bylo tobě?“

„Čtrnáct nebo patnáct. Nepamatuju se přesně. Ale pamatuju se, jak jsem se probudil a myslel, že jsem umřel a přišel do nebe.“

„Ale byl jsi starší, než je Todd teď.“

„Všechno se to teď urychluje. Může za to buď mlíko ... nebo fluor. Víš, že v té škole, co jsme loni stavěli v Jackson Parku, mají na všech dívčích záchodech automaty na dámské vložky? A to je škola, kde průměrný věk v šesté třídě je pouhých jedenáct. Kolik bylo tobě, když ti to začalo?“

„Nepamatuji se,“ řekla. „Vím jen, že Toddovy sny nevypadají, jako když ... umírá a přichází do nebe.“

„Ptala ses ho na ně?“

„Jednou. Asi před šesti týdny. Byl jsi tenkrát na golfu s tím příšerným Erniem Jacobsem.“

„Ten příšerný Ernie Jacobs ze mě udělá do roku 1977 plného partnera, pokud se do té doby neusouloží k smrti s tou svojí odbarve-

nou sekretářkou. Kromě toho vždycky platí pronájem hřiště. Co ti Todd řekl?“

„Že si nevzpomíná. Ale přes obličej mu přeletěl ... takový stín. Řekla bych, že si ten sen pamatoval.“

„Moniko, ze svého dávno pohřbeného mládí si zdaleka nepamatuju všechno, ale moc dobře si pamatuju, že sny provázené polucí nejsou vždycky příjemné. Ve skutečnosti můžou být přímo nepříjemné.“

„Jak je to možné?“

„Vina. Různé pocity viny. Některé se můžou datovat už z útlého dětství, kdy mu bylo dáno jasně a srozuměnou, že pomočovat se v postýlce je špatné: Pak je tady sex. Kdo ví, co vyvolá sny s polucí? Mačkanice v autobusu? Pohled pod dívčí sukni ve studovně? Ale vím. Jediný takový sen, který si opravdu pamatuju, byl o tom, jak skáču z vysokého můstku na plovárně YMCA a při dopadu do vody ztrácím plavky.“

„A to ti stačilo?“ zahihňala se Monica.

„Jo. Takže, když kluk s tebou nechce mluvit o svých intimních problémech, nenut' ho.“

„Vždyť jsme dělali, co jsme mohli, abychom ho vychovali bez těch zbytečných pocitů viny.“

„Těm neunikneš. Přinese si je domů ze školy, jako si nosil v prvních letech angíny. Nachytá je od kamarádů nebo z toho, jak někteří učitelé přešlapují kolem jistých otázek. Něco má možná i od mého táty. „Nesahej si v noci na to, Todde, nebo ti ruce porostou chlupama, oslepneš, začneš ztrácet paměť a za chvíli ti to zčerná a upadne. Tak buď opatrný, Todde.“

„Dicku Bowdene! Tvůj otec by nikdy ...“

„Že by nikdy? On to sakra *dělal*. Stejně jako ta tvoje babička říkala, že když někoho probudíš z ošklivého snu, tak se zblázní. Říkal mi taky, abych si na cizím záchodě vždycky otřel prkýnko, protože bych mohl nachytat „cizí bakterie“. Mám dojem, že tohle byl jeho způsob, jak říct syfilis. Vsadím se, že ti to babička taky vykládala.“

„Ne, matka,“ odvětila nepřítomně. „A řekla mi, že mám vždycky splachovat. Proto chodím dolů.“

„Stejně mě to budí,“ zabručel Dick.

„Cože?“

„Nic.“

Tentokrát už skutečně napůl usnul, když znovu vyslovila jeho jméno.

„Co je?“ zeptal se trochu nevrle.

„Nemyslíš, že ... ale to je jedno. Spi dál.“

„Ne, pokračuj, jen to řekni. Už jsem zase vzhůru. Co jestli si nemyslím?“

„Ten starý pán, pan Denker. Nemyslíš, že s ním Todd tráví příliš mnoho času? Třeba ... no já nevím ... plete Toddovi hlavu spoustou historek.“

„Opravdu těžkými horory,“ poznamenal Dick. „O dnu, kdy esenská automobilka nesplnila plán.“ Zařehotal se.

„Jen mě to tak napadlo,“ řekla trochu upjatě. Pokrývka zašustila, jak se Monica otočila na druhý bok. „Promiň, že jsem tě obtěžovala.“

Položil jí ruku na holé rameno. „Něco ti povím, miláčku,“ řekl Dick, na chvíli se odmlčel a pečlivě volil správná slova. „Někdy taky mívám o Todda strach. Ne snad kvůli těm věcem jako ty, ale když se bojím, tak se bojím.“

Monica se k němu znovu obrátila. „Kvůli čemu?“

„Víš, já vyrůstal úplně jinak než on: Táta měl krám. Všichni mu říkali Hokynář Vic. Měl takovou knížku, kam si zapisoval jména lidí, kteří mu dlužili a kolik mu dlužili. Víš, jak té knížce říkal?“

„Ne.“ Dick mluvil o svých klukovských letech jen málokdy; vždycky si myslela, že na ně nerad vzpomíná. Ted' pozorně poslouchala.

„Nazýval ji Kniha levé ruky. Říkal, že pravá ruka je kšeft, ale že pravá ruka by nikdy neměla vědět, co dělá levá. Říkal, že kdyby to pravá ruka *opravdu* věděla, nejspíš by popadla sekáček na maso a levou hned usekla.“

„Tos mi nikdy nevyprávěl.“

„Sama víš, že tenkrát, když jsme se brali, jsem tátu zvlášť moc nemiloval a abych řek pravdu, dodneška se to příliš nezměnilo. Nechápal jsem, proč mám nosit kalhoty z dobročinné sbírky, zatímco paní Mazursky dostává na dluh šunku za pořád stejnou otrěpanou historku o tom, jak se její manžel příští týden vrátí do práce. Přitom je-

diná práce, kterou ten somrák Bill Mazursky kdy dělal, by to, že pevně držel flašku nějakýho chlastu za dvanáct centů, aby se mu náhodou nezakutálela.

V těch dobách jsem si nepřál nic jiného než dostat se z toho prostředí, zmizet z otcova života. Tak jsem se začal učit a dělat sporty, které mě vůbec nebavily, a nakonec jsem dostal stípko na Kalifornskou univerzitu. A dával jsem si mazla, abych byl pořád mezi deseti procenty nejlepších studentů, protože jediná Kniha levé ruky, kterou tenkrát na vysokých školách vedli, byla výhradně pro vojáky z Vietnamu. Táta mi posílal peníze na učebnice, ale jediné další prachy jsem od něj vzal, když mi tenkrát selhaly nervy a já napsal domů kvůli té francouzštině. Potkal jsem tebe. A o moc později jsem se dozvěděl od pana Hallecka z vedlejšího bloku, že táta dal do frcu auto, aby schrastil těch dvě stě dolarů.

A teď mám tebe a spolu máme Todda. Vždycky jsem byl přesvědčen že to je senzační kluk, a snažil jsem se dělat všechno pro to, aby mu nic nechybělo ... nic, co by mu pomohlo, aby z něj vyrostl fajn chlap. Vždycky jsem se pochechtával té staré písničce o tom, jak člověk chce mít syna lepšího, než je on sám, ale čím víc stárnu, tím mi to připadá míň legrační a víc pravdivé. Nikdy bych nechtěl, aby Todd musel nosit kalhoty z dobročinné sbírky proto, že žena nějakého somráka dostává šunku na dluh. Rozumíš mi?“

„Ano, jistěže ti rozumím,“ odpověděla tiše.

„A pak, asi před deseti lety, těsně před tím než tátu definitivně utahaly spory ohledně plánované městské asanace a on odešel do penze, dostal menší infarkt. Deset dní byl v nemocnici. A lidi ze sousedství, Němčouři, Talijáni a dokonce i pár negrů, co se tam začali stěhovat kolem pětapadesátého roku ... zaplatili účet v nemocnici. Do posledního centu. Nemohl jsem tomu uvěřit. A taky nechali krám otevřený. Fiona Castellano sehnala čtyři nebo pět přátel, kteří byli bez práce, a ti se tam na směny střídali. Když se táta vrátil, účetní knihy seděly na cent.“

„Pánejo,“ řekla velice tiše Monica.

„Víš, co mi řek? Táta? Že měl vždycky strach ze stáří - že ho bude všechno bolet, že bude pořád vyděšený a že zůstane jak kůl v plotě. Že bude muset do nemocnice a zchudne jak kostelní myš. Strach z

umírání. A taky mi řek, že po tom infarktu ho to přešlo. Začal si myslet, že může umřít dobře. ‚Myslíš tím umřít šťastný, tati?‘ zeptal jsem se ho. ‚Ne,‘ povídá, ‚myslím, že nikdo neumírá šťastný, Dickie.‘ Vždycky mi říkal Dickie, dělá to dodnes a to je další věc, kterou strašně nesnáším. Říkal, že si myslí, že nikdo neumírá šťastný, ale že lze umírat dobře. Na to nemůžu zapomenout.“

Dick se dlouze zamyslel.

„Teprve posledních pět nebo šest let jsem schopen dívat se na tátu nějak reálněji. Třeba je to tím, že je až v San Remu, tedy dost z ruky. Začal jsem uvažovat o tom, že Kniha levé ruky není tak úplně hloupý nápad. Bylo to v době, kdy jsem začal mít obavy o Todda. Pořád jsem mu chtěl nějak říct, že od života může čekat víc než to, že vás všechny vezmu na měsíc na Havaj nebo že mu můžu kupovat kalhoty, které nejsou cítit kuličkami proti molům jako kalhoty z dobročinné sbírky. Nikdy jsem nevěděl, jak mu to mám říct. Ale teď si myslím, že to asi ví. A tím se mi taky ulevilo.“

„Myslíš tím, jak předčítá panu Denkerovi?“

„Ano. Nic za to nemá. Denker mu nemůže platit. Tady máš starce, tisíce kilometrů od přátel či příbuzných, kteří by snad ještě mohli být naživu, tady máš člověka, který ztělesňuje vše, čeho se můj otec bál. A je tady Todd.“

„Takhle jsem o tom nikdy neuvažovala.“

„Všimla sis někdy Todda, když s ním mluvíme o tom starém pánovi?“

„Vždycky nápadně ztichne.“

„Ovšem. Jazyk má jak svázaný, celý je v rozpacích, jako když dělá něco špatného. Úplně stejně jako táta, když se mu někdo snažil poděkovat, že dává na dluh. Jsme prostě Toddova pravá ruka, tak je to. Ty, já a všechno ostatní - dům, lyžování na Tahoe, thunderbird v garáži, jeho barevný televizor. To všechno je jeho pravá ruka. A nechce, abychom viděli, co dělá jeho levá ruka.“

„Nemyslíš si tedy, že s Denkerem tráví moc času?“

„Miláčku, podívej se, jaké má známky! Kdyby se zhoršovaly, já bych byl první, kdo by řek: čeho je moc, toho je příliš, bude se končit. Známky jsou to první místo, kde by se projevil každý průšvih. A jaké jsou?“

„Stejně dobré jako vždycky, až na to počáteční uklouznutí.“

„Tak o čem mluvíme? Poslechni, miláčku, v devět mám radu. Jestli se trochu nevyspím, budu celý utahaný.“

„To víš, že jo, spi,“ řekla s pochopením, a když se obrátil, políbila ho zlehka na rameno. „Miluju tě.“

„Já tebe taky,“ řekl spokojeně a zavřel oči. „Všechno je v pořádku, Moniko. Děláš si zbytečné starosti.“

„Já vím, že jo. Dobrou noc.“

Usnuli.

„Přestaň čumět z okna,“ okřikl ho Dussander. „Není tam nic, co by tě mělo zajímat.“

Todd na něho nevraživě pohlédl. Na stole měl otevřenou učebnici dějepisu s barevným obrázkem Teddyho Roosevelta, zdolávajícího vrchol San Juan. Bezmocní Kubánci padají pod kopyty Teddyho koně. Teddy má ve tváři široký americký úsměv, úsměv muže, jenž ví, že Bůh spočívá na nebesích a všechno je skvělé. Todd Bowden se neusmíval.

„Vám se líbí dělat otrokáře, že jo?“ zeptal se.

„Líbí se mi být svobodný člověk,“ odpověděl Dussander. „Uč se.“

„Polibte mi šos.“

„Jako chlapec,“ poznamenal Dussander, „bych si za taková slova vypláchl ústa louhem.“

„Časy se mění.“

„Skutečně?“ Dussander si usrkl whisky. „Uč se.“

Todd upřeně hleděl na Dussandera. „Jste úplně normální ochlasta. Je vám to jasný?“

„Uč se.“

„*Držte klapajznu!*“ Todd praštil knihou. V kuchyni to zaznělo jak výstřel z pušky. „Stejně to nemůžu dohonit. Do písemky nikdy. Zbývá mi ještě padesát stran těchhle keců, až do první světové války. Zítra si ve studovně napíšu tahák.“

Dussander ho ostře okřikl: „Nic takového neuděláš!“

„Proč ne? Kdo mi v tom zabrání? Vy snad?“

„Chlapče, pořád ti dá moc práce pochopit, o jakou sázku bojuje-

me. Myslíš si, že mě nějak baví strkat pořád takovému usmrkanci nos do knih?“ Zvýšený hlas zněl jako práskání biče, panovačné a nesmlouvavé. „Myslíš si, že mě baví poslouchat tvoje vztekání a ukňourané nadávky? ‚Polibte mi šos,‘ parodoval Dussander chlapce vysokou fistulí a Todd temně zrudl. „ ‚Polibte mi šos, co má bejt, zít- ra to stejně udělám, polibte mi šos!‘ “

„Tohle se vám *líbí!*“ zařval Todd. „Ano, vám se to *líbí!* Jedině když mě můžete komandovat, tak si přestanete připadat jako blbec! Vlezte mi na záda a dejte mi aspoň chvíli pokoj, ať si odpočinu!“

„Jestli tě chytnou s tahákem, co myslíš, že se stane? Komu to nejdřív řeknou?“

Todd hleděl na své ruce s okousanými nehty a nic neřikal.

„Komu?“

„Bože můj, vždyť víte. Gumáku Edovi. Potom nejspíš našim.“

Dussander přikývl. „Já si myslím totéž. Už se. Tahák si ulož do hlavy, kam patří.“

„Já vás nenávidím,“ řekl Todd otupěle. „Opravdu nenávidím.“ Ale otevřel znovu učebnici a z ní se na něj usmál Teddy Roosevelt; Teddy cválající do dvacátého století s šavlí v ruce a Kubánci, ustupu- jící před ním v naprostém zmatku - patrně před jeho nelítostným americkým úsměvem.

Dussander se opět začal houpat. V ruce držel hrnek s whisky. „Hodný chlapeček,“ řekl téměř něžně.

Poslední dubnové noci měl Todd první sen doprovázený polucí; probudil se za zvuku deště, který tiše šuměl v listí a větvích stromů za oknem.

Ve snu se nacházel v jedné laboratoři v Patinu. Stál na konci dlouhého, nízkého stolu. Ke stolu byla pouty připevněna štíhlá dívka podivuhodné krásy. Dussander mu asistoval. Dussander měl na sobě bílou řeznickou zástěru a nic jiného. Když se otočil, aby zapojil zá- znamovou aparaturu, Todd spatřil jeho vychrtlé hýždě, které se o se- be třely Jak otřískané bílé kameny.

Podal Toddovi cosi, co on ihned poznal, i když to nikdy předtím neviděl. Byl to umělý penis. Jeho konec byl z naleštěného kovu a ve světle stropních reflektorů se blýskal jako bezcitný chróm. Byl dutý. Vycházel z něj černý elektricky kabel, který končil v červené gumové

bañce.

„Do toho,“ vyzval ho Dussander. „Führer říká, že to je v pořádku. Říká, že to je tvoje odměna za učení.“

Todd pohlédl dolů na sebe a viděl, že je nahý. Svůj malý penis měl zcela ztopořený, vztyčený z řídkého chomáčku ochlupení. Vklouzl do umělého penisu. Byl mu těsný, ale bylo v něm nějaké mazivo. Tření bylo příjemné. Ne; bylo to víc než příjemné. Bylo to nádherné.

Pohlédl na dívku pod sebou a ucítil zvláštní posun v myšlenkách ... jako by zapadaly do přesných kolejí. Všechno se náhle zdálo být v pořádku. Dveře byly otevřené. Může jít dál. Do levé ruky uchopil červenou baňku, klekl si na stůl a na chvíli se zastavil; zvažoval úhel, zatímco jeho germánský pyj vytvářel svůj vlastní úhel ke štíhlému chlapeckému tělu.

Z velké dálky nejasně slyšel Dussanderova slova: „Test číslo osmdesát čtyři. Elektřina, sexuální stimul, metabolismus. Založeno na Thyssenově teorii negativního posílení reakce. Subjekt je mladá Židovka, přibližně šestnáct let, žádné jizvy, žádné poznávací znamení, žádná zjevná nezpůsobilost ... “

Vykřikla, když se jí dotkla špička umělého penisu. Todd shledal její pláč a křik příjemným, stejně jako její marný zápas, aby se osvobodila nebo aby aspoň sevřela nohy.

Tohle nemůžou v těch časopisech o válce ukazovat, uvažoval, ale stejně to tak je.

Náhle se vrhl vpřed a nemilosrdně ji rozevřel. Zaječela jako siréna.

Po počátečním zmítání a snahách vypudit ho ležela dokonale klidně, trpělivě. Kluzký vnitřek umělého penisu se pohyboval sem a tam proti Toddovu překrvenému údu. Nádherné. Božské. Prsty si pohrával s gumovou baňkou v levé ruce.

Kdesi daleko Dussander nahlas odčítal puls, krevní tlak, dýchání, vlny alfa, vlny beta, srdeční činnost.

Když se začalo blížit vyvrcholení, Todd se úplně zklidnil a zmáčkl baňku. Její zavřené oči se prudce rozevřely a vytřeštily. Jazyk se jí chvěl v růžové prohlubni úst. Její paže a nohy rytmicky vibrovaly. To hlavní se však dělo v jejím trupu, kde se každý sval chvějivě

napínal a povoloval

(každý sval každý sval pohyb stah sevření každý)

každý sval a pocit vyvrcholení je

(extáze)

oj to je, to je

(venku hřmí konec světa)

Za tohoto zvuku a za zvuku deště se Todd probudil. Ležel zachumlán na boku do tmavé kuličky a srdce mu bušilo jak sprintérovi. Podbřišek měl zvlhlý od nějaké teplé, lepkavé tekutiny. Na okamžik ho zachvátila panická hrůza, že může vykrvácet ... a pak si uvědomil, co to *skutečně* je a téměř se mu zvedl žaludek. Semeno. Hlavou mu proběhla slova, jimiž bývají popsány dřevěné ploty, plechové skříňky v šatnách a zdi záchodu u benzínových pump. Všechno mu to mohlo být ukradené.

Ruce se mu bezmocně sevřely v pěst. Snové vyvrcholení se mu znovu vrátilo, teď ale bezbarvé, nesmyslné, děsivé. Nervy se stále chvějí a jen pomalu povolují své napětí. Závěrečná scéna, teď už vybledlá, byla nechutná a zároveň jaksí nutkavá, jako bezelstné kousnutí do kousku tropického ovoce, při němž si uvědomíte (žel až o vteřinu později), že chutná tak báječně sladce jen proto, že je shnilé.

Pak mu to došlo. Co bude muset udělat.

K tomu, aby se stal zase tím, čím býval, je jen jediná cesta. Bude muset Dussandera zabít. To je jediná cesta. Hraní skončilo; čas slov je pryč. Teď jde o přežití.

„Zabiješ ho a všechno to skončí,“ šeptal do tmy, zatímco ve stromech venku šuměl déšť a na bříše mu zasychalo semeno. Šepot tomu dával zdání skutečnosti.

Dussander měl stále v zásobě tři nebo čtyři láhve Ancient Age v polici nad příkrými schody do sklípku. Vždycky dojde k dvířkům, otevře je (obyčejně je už podnapilý) a sestoupí o dva schody. Pak se nakloní, jednou rukou se opře o polici a druhou popadne hrdlo nové láhve. Podlaha ve sklípku není dlážděná, ale špína je vždycky smetenná; Dussander ji se strojovou důkladností, kterou Todd nyní považoval spíš za prušáckou než německou, pravidelně každé dva měsíce natíral olejem, aby se tam nelíhl žádný hmyz. Beton nebeton, staré

kosti se snadno lámou. A starci mívají nešťastné úrazy. Úmrtní zpráva zaznamená, že „pan Denker“ byl namazaný jak zákon káže, když „spadl“.

Co se stalo, Todde?

Nešel mi otevřít, tak jsem si otevřel sám klíčem, který mi kdysi dál. Někdy totiž spí jako dřevo. Šel jsem do kuchyně a vidím, že dvířka do sklepa jsou otevřená. Sestoupil jsem po schodech a on ... a on

...

Pak, pochopitelně, slzy.

To vyjde.

Zase bude tím, čím býval.

Zcela probuzený Todd ležel dlouho ve tmě a naslouchal bouři, ustupující na západ nad Tichý oceán, naslouchal tajemným zvukům deště. Myslel si, že už do rána neusne, že o tom bude pořád dokola přemýšlet. Ale o chvílku později už spal bezesným spánkem, s pěstí pod bradou. Prvního máje se probudil zcela odpočatý - poprvé po mnoha měsících.

11

Květen 1975

Ten pátek připadal Toddovi jako nejdelší den jeho života. Seděl ve třídě hodinu za hodinou, nic neslyšel a čekal jen na posledních pět minut, kdy učitel či učitelka vytáhli štůsek rup-karet a začali je rozdávat. Pokaždé, když se učitel s tímto štůskem přiblížil k Toddově lavici, chlapec ztuhl. Pokaždé, když ho bez zastavení minuli, ucítil vlny závratí a polohysterie.

Nejhorší byla algebra. Storrmann se přiblížil ... zaváhal ... a právě když Todd začínal být přesvědčen, že ho mine, položil mu učitel na stůl obrácenou rup-kartu. Todd se na ni díval chladně a nic přitom necítil. *Tak je to tady, pomyslel si. Bod, hra, set a zápas. Pokud si Dussander nedokáže něco vymyslet. A o tom pochybuju.*

Bez zvláštního zájmu otočil rup-kartu, aby se podíval; o kolik mu uteklo C. Muselo to být těsně, ale věřte Storrmannovi, že vám něco promine: Viděl, že kolonka na známky byla zcela prázdná. V rubrice

POZNÁMKY bylo napsáno: *Jsem moc rád, že ti ji nemusím dát doopravdy!* Chas. Storrman.

Znovu se mu vrátil pocit závratí, tentokrát to bylo mnohem prudší, hučelo mu v hlavě, až inu začala připadat jak balón naplněný vodíkem. Chytil se co nejpevněji stolu a v duchu si posedle opakoval jedinou myšlenku: *Neomdlíš. neomdlíš, neomdlíš.* Vlny závratí pomalu přešly a Todd pak musel ovládnout naléhavé nutkání, aby nevyběhl uličkou mezi lavicemi za Storrmanem, otočil ho a vypíchal mu oči čerstvě ořezanou tužkou, kterou držel v ruce. A po celou tu dobu zůstala jeho tvář bez jakéhokoli výrazu. Jedinou známkou, že se v jeho hlavě něco děje, byl mírný tik v jednom očním víčku.

O patnáct minut později skončil ve škole týden. Todd pomalu obešel budovu k stojanům na bicykly; hlavu měl sklopenou, ruce v kapsách, učebnice pod pravou paží a vůbec nevnímal pobíhající a pokřikující spolužáky. Učebnice hodil do košíku na nosiči, odemkl schwinna a rozjel se pryč. K Dussanderovi.

Dneska, pomyslel si. *Dneska je tvůj den, starochu.*

„Takže,“ uvítal ho Dussander s hrnkem whisky v ruce, když Todd vešel do kuchyně, „obžalovaný se vrací od soudu. Jaký vynesli rozsudek?“ Byl v županu a na nohou měl teplé vlněné ponožky do půl lýtek. V takových ponožkách, napadlo Todda, se snadno uklouzne. Pohlédl na láhev Ancient Age, na které Dussander právě pracoval. Zbývalo v ní na tři prsty.

„Žádné D, žádné F, žádná rup-karta,“ vychrlil ze sebe Todd. „V červnu si budu muset opravit některé známky, ale nic moc. Jestli vydržím, dostanu v tomhle čtvrtletí jen áčka a béčka.“

„To víš, že vydržíš,“ ujistil ho Dussander. „Na to už dohlédneme.“ Napil se a pak si přilil do hrnku další whisky. „To je důvod k oslavě.“ Měl trochu těžký jazyk - bylo to sotva znatelné, ale Todd věděl, že teď otrapa je nalitý jak dělo. Ano, dnes. Bude se to muset stát dnes.

Ale zachoval klid.

„Tady je prdlajs co oslavovat,“ namítl Dussanderovi.

„Obávám se, že služebnictvo ještě nevychladilo šampaňské a kaviár,“ ignoroval ho Dussander. „Ty lidi jsou dneska strašně nespoleh-

liví. Co takhle dát si zatím kus chleba se sýrem?“

„Prima,“ souhlasil Todd. „Mně je to buřt,“

Dussander vstal (kolenem vrazil do stolu, až poskočil) a přešel k lednici. Vyndal z ní sýr, ze zásuvky vzal nůž, z police talíř a z krabice na chleba pár sucharů.

„Všechno pečlivě otráveno prušáčkou kyselinou,“ poznamenal, když pokládal sýr a suchary na stůl. Zašklebil se a Todd viděl, že si dnes zase nevzal umělý chrup. Přesto se na Dussandera usmál.

„Jsi dneska tak klidný!“ zvolal Dussander. „Čekal bych, že cestou ze školy budeš metat salta.“ Vyprázdnil láhev do hrnku, pomlaskl si a otřel rty.

„Jsem z toho ještě jak praštěný,“ vysvětlil Todd. Zakousl se do sucharu. Už dávno přestal odmítat Dussanderovo jídlo. Dussander si myslel, že u některého Toddova kamaráda je dopis - samozřejmě nikde žádný není; Todd má kamarády, ale žádného, jemuž by mohl *to-lik* důvěřovat. Předpokládal, že to Dussander už dávno tuší, ale bylo mu jasné, že Dussander by se nikdy neodvážil ověřit si své tušení tak extrémním testem, jako je vražda.

„O čem si budem povídat dnes?“ zeptal se Dussander a obrátil do sebe poslední kapku. „Dám ti den volna od učení, co tomu říkáš? No? No?“ Když pil, měl vždycky těžký přízvuk. Todd ten přízvuk začal nenávidět. Dnes mu nevadil; dnes mu nevadilo vůbec nic. Cítil se velice klidný. Pohlédl na své ruce, na ruce, jež postrčí, a ony vypadaly jako obyčejně. Netřásl se, byly úplně klidné.

„Mně je to buřt,“ odpověděl. „O čem chcete.“

„Mám ti vyprávět o speciálním mýdle, které jsme vyráběli? O pokusech s vnučenou homosexualitou? Nebo bys raději slyšel o tom, jak jsem unikl z Berlína, když jsem se tam předtím jako blázen vrátil? Bylo to o chlup, to ti tedy povím.“ Pantomimicky napodobil ušmíknutí chlupu a hlasitě se zasmál.

„O čem chcete,“ opakoval Todd. „Fakt.“ Sledoval Dussandera, jak zkoumá prázdnou láhev a pak s ní vstává z houpacího křesla. Dussander odnesl láhev ke koši na odpadky a vyhodil ji.

„Ne, raději nic takového,“ zauvažoval Dussander nahlas. „Nejsi zřejmě v náladě.“ Zamyšleně chvíli postál u odpadkového koše a pak přešel kuchyň směrem k dvířkám od sklepa. Vlněné ponožky

šustily po rozpraskaném linoleu. „Myslím, že ti dneska místo toho budu vyprávět příběh o starci, který měl strach.“

Dussander otevřel sklepní dvířka. Stál teď zády ke stolu. Todd tiše vstal.

„Měl strach,“ pokračoval Dussander, „z jistého chlapce, který byl - zvláštním způsobem - jeho přítelem. Chytrý kluk: Matka o něm mluvila jako o „nadaném žákovi“, a stařec sám poznal, že to opravdu je nadaný žák ... i když asi jinak, než si matka myslí.“

Dussanderovy zkrivené a nemotorné prsty zápolily se starým vypínačem na zdi ve snaze rozsvítit. Todd přešel po linoleu - téměř se vznášel - aniž šlápl na některé vrzající místo. Znal už tuhle kuchyň jako své boty. Možná ještě lépe.

„Ze začátku ten chlapec nebyl starcovým přítelem,“ vyprávěl Dussander: Konečně se mu podařilo rozsvítit. Stoupl na první schod s opatrností starého opilce. „Ze začátku ho stařec hodně nenáviděl. Potom se mu chlapcova společnost postupně zalíbila, i když tady pořád zůstávala dost značná nelibost.“ Díval se na polici, ale stále se ještě držel zábradlí. Todd klidně - ne, naprosto chladnokrevně - přistoupil za starce a odhadoval šance, jak jedním úderem srazit Dussandera od zábradlí. Rozhodl se vyčkat až se Dussander předkloní.

„Část starcova potěšení pocházela z pocitu rovnosti,“ pokračoval zamyšleně Dussander. „Víš, stařec a chlapec měli jeden druhého v hrsti. Každý věděl něco, co ten druhý chtěl utajit. A pak ... pak začalo být starci zřejmé, že se věci mění. Ano. Ztrácel své sevření - částečně až úplně, podle toho, jak zoufalý nebo jak chytrý by chlapec mohl být. Jedné dlouhé bezesné noci starce napadlo, že by bylo dobré chlapce nějak nově zmáčknot. Kvůli své vlastní bezpečnosti.“

Dussander se teď pustil zábradlí a naklonil se nad příkré schody do sklípka, ale Todd zůstal naprosto nehybný. Mrazivý chlad se v něm rozpouštěl a střídal ho rudý nával vzteku a zmatku. Jak Dussander popadl novou láhev, Todda zlostně napadlo, že stařec má nejsmrdutější sklep ve městě, ať ho natírá olejem sebevíc. Ze sklepa to páchlo, jako když tam něco zdechlo.

„A tak stařec rovnou vstal z postele. Vždyť co znamená pro starce spánek? Skoro nic. A posadil se ke stolečku a přemítal o tom, jak chytře zapletl chlapce do stejných zločinů, jimiž ho chlapec držel v

hrsti. Posadil se a přemýšlel o tom, jak se chlapec pilně učil, jak velice pilně pracoval, aby si zase zlepšil známky ve škole. A o tom, jak chlapec - až bude mít zase dobré známky - už vůbec nebude potřebovat, aby stařec dále žil. A jestli stařec bude mrtvý, chlapec bude svobodný.“

Ted se otočil s láhví Ancient Age v ruce.

„Víš, já tě slyšel,“ řekl téměř něžně. „Od chvíle, kdy jsi odstrčil židli a vstal. Nejsi tak tichý, jak si představuješ, chlapče. Aspoň zatím ne.“

Todd neřekl nic.

„Tak!“ zvolal Dussander, vrátil se do kuchyně a pevně za sebou zavřel sklepní dvířka. „Stařec všechno sepsal, *nicht wahr?* Od prvního slova do posledního to sepsal. Když byl konečně hotov, už skoro svítalo a ruka mu úpěla od artrózy - *verdammt artróza* - ale poprvé po mnoha týdnech mu bylo dobře. Cítil se *bezpečný*. Vrátil se do postele a spal až do odpoledne. Kdyby totiž spal ještě déle, propásl by svůj oblíbený televizní seriál Všeobecná nemocnice.“

Vrátil se k houpacímu křeslu. Posadil se, vzal starý zavírák se střenkou ze slonoviny a začal namáhavě odřezávat pečeť na hrdle láhve whisky.

„Příštího dne se stařec oblékl do svátečního obleku a odebral se do banky, kde měl své malé úspory a běžný účet. Promluvil si s jedním bankovním úředníkem, který všechny starcovy otázky vysoce uspokojivě zodpověděl. Pronajal si bezpečnostní schránku. Bankovní úředník starci vysvětlil, že jeden klíč bude mít stařec a jeden banka: Aby se dala skříňka otevřít, bude zapotřebí obou klíčů. Bez podepsaného a notářsky ověřeného povolení nemůže starcův klíč použít nikdo jiný než on sám. S jedinou výjimkou.“

Dussander se bezzubě usmál do bílé, napjaté tváře Todda Bowdena.

„Výjimka platí pro případ úmrtí držitele schránky,“ doplnil na vysvětlenou. Dussander nespustil z Todda oči ani se nepřestal usmívat, vstrčil zavírák zpátky do kapsy županu, odšrouboval zátku láhve a nalil si do hrnku řádnou dávku whisky.

„Co se stane potom?“ zeptal se Todd chraplavě.

„Potom se schránka otevře za přítomnosti bankovního úředníka a

zástupce daňového úřadu. Obsah schránky se zkontroluje. V tomto případě najdou jen dvanáctistránkový dokument. Nezdánitelný ... ale vysoce zajímavý.“

Prsty Toddových rukou se k sobě přiblížily a vzájemně se propletly. „To nemůžete udělat,“ řekl užaslým a nevěřícím hlasem. Byl to hlas člověka, který se dívá, jak někdo chodí po stropě. „To nemůžete ... nemůžete to udělat.“

„Chlapče,“ řekl Dussander laskavě, „udělal jsem to.“

„Ale ... já ... vy ... “ Hlas mu náhle stoupl do zoufalého kvílení. *„Vždyť jste starý! Nevíte, že jste starý? Můžete umřít! Můžete kdykoliv umřít!“*

Dussander vstal. Došel ke kuchyňské polici a vzal odtud malou skleničku. Kdysi v ní byl džem. Byla pomalována tančícími postavkami. Vedle Sněhurky Todd poznával jednotlivé trpaslíky. Sledoval Dussandera, jak téměř slavnostně vytírá skleničku od džemu utěrkou na nádobí. Sledoval Dussandera, jak staví skleničku před něj. Sledoval Dussandera, jak do ní nalévá na prst whisky.

„K čemu to je?“ zamumlal Todd. „Já nepiju. Pítí je pro takové ochlasty, jako jste vy.“

„Zdvihni sklenku, chlapče. To je zvláštní příležitost. Dneska se napij.“

Todd se na něj dlouze zahleděl, pak uchopil sklenici. Dussander si s ním vesele přiřukl svým laciným porcelánovým hrnkem.

„Na zdraví, chlapče - ať žijem! Ať žijem oba dva! *Prosit!*“ Obrátil hrnek do sebe jedním lokem a začal se smát. Rozesmátý se pohupoval v křesle, nohou v ponožce se odrážel od podlahy a Todda napadlo, že se ještě nikdy tolik nepodobal supovi, supovi v županu, odpornému mrchožroutu.

„Nenávidím vás,“ uniklo mu ze rtů a Dussander se začal dusit smíchy. Tvář mu cihlově zčervenala; znělo to jako kašel, smích a škrčení zároveň. Vyděšený Todd vyskočil a začal bušit do Dussandrových zad, dokud záchvat kašle nepovolil.

„*Danke schön,*“ řekl Dussander. „Vypij to. Udělá ti to dobře.“

Todd sklenku vypil, Chutnalo to jako velmi ošklivý lék proti nachlazení a útroby měl v jednom plameni.

„Nechápu, jak můžete to svinstvo pořád pít,“ otrásl se a odložil

sklenku na stůl. „Měl byste s tím přestat. Přestat s pitím a kouřením.“

„Tvůj zájem o mé zdraví je dojemný,“ vyjádřil se Dussander uznale. Z kapsy županu, v které předtím zmizel zavírák, vytáhl pomuchlanou krabičku cigaret. „A já mám stejnou starost o tebe, chlapče. Téměř denně čtu v novinách zprávy o cyklistech zabitých na silnicích. Měl bys toho kola nechat. A chodit pěšky. Nebo jezdit autobusem jako já.“

„Proč mě pořád serete?“ vybuchl Todd.

„Chlapče,“ odpověděl Dussander, přilil si whisky a opět se rozesmál, „sereme se navzájem, tos nevěděl?“

Asi o týden později seděl Todd na nepoužívané nakládací rampě za bývalým nádražím. Házel kousky škváry na zarezlé a plevelem zarostlé kolejnice.

Proč ho vlastně nezabiju?

Protože uvažoval logicky, napadla ho nejdřív logická odpověď. Není vůbec žádný důvod, proč to neudělat. Dussander dřív nebo později zemře a s ohledem na jeho zlozvyky to bude spíš dřív. Ať starce zabije nebo ať Dussander zemře ve vaně na infarkt, všechno pak stejně vyjde najevo. Aspoň by měl to potěšení zakroutit tomu starému supovi krkem.

Dřív nebo později - ta věta se vzpírá logice.

Třeba to bude později, uvažoval Todd. Bez ohledu na cigarety a chlast, ten dědek má kořen. Vydržel už tak dlouho ... může vydržet ještě déle.

Zespona se ozvalo opilecké zachrápání.

Todd vyskočil na nohy a z dlaně mu vypadla hrst škváry. Chrápání se ozvalo znovu.

Chlapec ztuhl, připraven okamžitě utéct, ale už se nic neozvalo. O necelý kilometr dál ubíhala po obzoru osmiproudá dálnice nad tímto beznadějným Zapadákovem s jeho opuštěnými budovami, zarezlými ploty, otřískanými a propadlými nástupišti. Automobily na dálnici bzučely v slunci jak exotičtí brouci s tvrdými krovkami. Tam osmiproudý dopravní ruch, tady nic než Todd, pár ptáků ... a to chrápání. S rukama na kolenou se opatrně předklonil a pohlédl pod nakládací rampu. Mezi zažloutlým plevellem, prázdnými plechovkami a

zaprášeny starými lahvemi se vyvaloval vandrák. Jeho stáří nebylo možné určit, Todd ho odhadoval na třicet až čtyři sta let. Měl na sobě pruhované tričko se stopami zaschlých zvratků, zelené kalhoty, které mu byly moc velké, a pracovní boty ze šedé kůže, roztrhané na cimpr campr. Praskliny na botách se doširoka rozvíraly jako ústa člověka v posledním tažení. Todd si uvědomil, že ten chlap smrdí jak Dussanderův sklep.

Vandrákovy zarudlé oči se zvolna pootevřely a zahleděly se na Todda s tupou lhostejností. Todd si přitom vzpomněl na švýcarský armádní nůž, který měl v kapse. Byl to rybářský model a koupil ho téměř před rokem v obchodě se sportovními potřebami na pláži v Redondu. V duchu jako by slyšel prodavačova slova: *Lepší nůž sis nemohl vybrat, hochu - takový nůž ti jednou může zachránit život. Každý rok prodáme patnáct set švýcarských nožů.*

Patnáct set ročně.

Vstrčil ruku do kapsy a sevřel nůž. V duchu viděl Dussanderův zavírák, jak pracuje na hrdle láhve Ancient Age a zvolna odřezává pečeť. O chvíli později si uvědomil, že má erekci.

Popadla ho hrůza.

Vandrák si otřel rukou okoralé rty a pak je olízl; jazyk měl od nikotinu trvale zahnědlý. „Nemáš desetiák, kámoši?“

Toddův výraz mu nic neříkal.

„Musím do Los Angeles. Potřebuju ještě desetiák na autobus. Mám tam jednání. Nabízej mi bezva džob. Takovej fajn kámoš musí mít desetiák. Možná máš čtvrtdoláč.“

„Zajisté, vážený, takovým nožem vykucháš mořského okouna, jen to fikne ... co povídám, ten ti stačí na mečouna, když na to přijde. Prodáme jich patnáct set ročně. Dostanou se v každém obchodě se sportovními potřebami a ve výprodeji armádní výstroje po celých Státech a jestli se s ním rozhodneš vykuchat nějakého smradlavého vandráka, nikdo nenajde žádnou stopu, vedoucí k tobě, absolutně NIKDO.

Vandrák ztišil hlas; změnil se v důvěrný, zastřený šepot. „Za doláč ti ho vykouřím, žes to ještě nezažil. Ručím ti za to, že se z toho úplně pomineš, úplně ...“

Todd vytáhl ruku z kapsy. Nevěděl, co v ní je, dokud ji neotevřel.

Dva čtvrtdolary. Dva nikláky. Deseták. Pár centů. Hodil to na vandráka a utekl.

12

Červen 1975.

Tod Bowden, teď už čtrnáctiletý, přibrzdil u cestičky k Dussanderovu domku a postavil kolo na opěrku. Na spodním schodu byly *Los Angeles Times*; chlapec je zvedl. Podíval se na zvonek, pod nímž byly stále na svých místech úhledné popisky ARTHUR DENKER a POJIŠŤOVACÍ AGENTI A PODOMNÍ OBCHODNÍCI NEŽÁDOUCÍ. Dnes už se, samozřejmě, se zvonkem neobtěžoval; měl vlastní klíč.

Odněkud ze sousedství sem zaléhalo škytání sekačky na trávu. Chlapec pohlédl na Dussanderův trávník a viděl, že by potřeboval posekat; bude muset starému říct, aby sehnal nějakého kluka se sekačkou. Dussander na takové drobnosti nyní zapomínal čím dál častěji. Možná to je senilita; možná to je ničivý důsledek Ancient Age na jeho mozek. Na čtrnáctiletého chlapce to byla velice dospělácká úvaha, ale takové myšlenky už Todda dávno neudivovaly nějakou výjimečností. Má teď spoustu dospěláckých myšlenek. Většinou to nic slavného není.

Otevřel si dveře.

Při vstupu do kuchyně zažil obvyklý okamžik hrůzy; spatřil Dussandera sesutého k jednomu opěradlu houpacího křesla, hrnek na stole, poloprázdná láhev whisky vedle něj. Celá cigareta dohořela na šedý krajkový popel ve víčku od sklenice majonézy, kde už bylo několik zamáčknutých nedopalků. Dussander měl ústa dokořán. Tvář měl zažloutlou. Dlouhé paže mu ochable visely přes opěradla. Zdálo se, že nedýchá.

„Dussandere,“ zavolal dosti ostře. „Vztyk a usmívat se!“

Pocítil vlnu úlevy, když sebou stařec trhl, zamrkal a nakonec se pořádně posadil.

„To jsi ty? A tak brzy?“

„Poslední den školy nás pustili dřív,“ vysvětlil Todd. Ukázal na zbytky cigarety ve víčku od majonézy. „Jednou takhle vypálíte celý

dům.“

„Možná,“ připustil Dussander neurčitě. Vyštrachal cigarety, jednu vyklepl z krabičky (a jen tak tak ji zachytil, aby nespadla ze stolu) a nakonec si zapálil. Následoval dlouhý záchvat kašle a Todd sebou znechuceně škulbl. Když to starce opravdu chytlo, Todd téměř vždyc-ky čekal, že začne plivat na stůl šedočerné kusy plic ... a že se při tom nejspíš bude křenit.

Konečně kašel povolil natolik, že se Dussander mohl zeptat: „Co to tam máš?“

„Vysvědčení.“

Dussander si ho vzal, rozevřel ho a přidržel na vzdálenost natažené paže, aby viděl na čtení. „Angličtina ... A. Americké dějiny ... A. Přírodopis ... B-plus. Naše společnost ... A. Základy francouzštiny ... B-minus. Základy algebry ... B.“ Odložil vysvědčení stranou. „Velmi dobře. Jak se to říká? Zachránili jsme ti kůži, chlapče. Budeš muset něco změnit?“

„Snad jen francouzštinu a algebru a myslím, že se na to nikdy nepřijde. Myslím taky, že za to vděčím vám. Nejsem na to nijak hrdý, ale taková je skutečnost. Takže díky.“

„To je ale dojemná řeč,“ komentoval jeho slova Dussander a začal opět kašlat.

„Mám dojem, že vás odteďka už nebudu moc často vídat,“ poznamenal Todd a Dussander náhle přestal kašlat.

„Ne?“ otázal se zdvořile.

„Ne,“ potvrdil Todd. „Pětadvacátého června odjíždíme na měsíc na Havaj. V září začnu chodit do školy na druhém konci města. To je kvůli té integraci s černošskými žáky ve školách.“

„Ano, ano, ty Schwarzen,“ přitakal Du Sander a netečně pozoroval mouchu, přecházející červené a bílé čtverečky na voskovaném plátně. „Tahle země si už dvacet let dělá starosti a fňuká kvůli těm Schwarzen. My ale známe řešení ... nemám pravdu, chlapče?“ Bez-zubě se na Todda usmál a Todd sklopil oči; v žaludku ucítil známý zvědavý pohyb. Hrůza, nenávist a přání udělat něco tak strašného, o čem uvažoval nanejvýš ve snu.

„Podívejte, pokud to náhodou nevíte, chci jít na vysokou,“ pokračoval Todd. „Vím, že na to mám ještě dost času, ale uvažuju o

tom. Dokonce vím, co bych chtěl studovat. Historii.“

„Obdivuhodné. Ten, kdo se nepoučí z minulosti, je ...“

„Nechte těch žvástů,“ okřikl ho Todd.

Dussander dost ochotně uposlechl. Věděl, že chlapec ještě ne-
skončil ... ještě ne. Seděl se založenýma rukama a pozoroval ho.

„Můžu od kamaráda dostat ten dopis zpátky,“ vyhrkl náhle

Todd. „Rozumíte? Můžu vám ho dát přečíst a pak ho před vámi
spálit. Jestli ovšem ...“

„ ... jestli ovšem já odstraním z bezpečnostní schránky jistý do-
kument.“

„No ... jo.“

Dussander vyrazil dlouhý, hvízdavý a žalostný povzdech.
„Chlapče,“ řekl. „Ty pořád nechápeš situaci. Nechápal jsi ji nikdy, od
samého začátku. Zčásti proto, že jsi ještě chlapec, ale taky ne tak úpl-
ně ... i na samém začátku jsi byl velmi starý chlapec. Hlavním viní-
kem je tvoje nesmyslné americké sebevědomí, které ti nedovolilo
uvážit možné důsledky toho, co děláš ... a které ti to nedovoluje
dodnes.“

Todd začal mluvit, ale Dussander zvedl neoblomně paži a vypa-
dal najednou jako nejstarší dopravní strážník na světě.

„Ne, nehádej se. Je to pravda. Dělej, co chceš. Odejdi, zmiz, ni-
kdy se nevracej. Můžu ti v tom zabránit? Nemůžu. Samozřejmě, že
ne. Užívej si na Havaji, zatímco já budu sedět v téhle rozpálené,
smradlavé kuchyni a čekat, jestli se Schwarzen letos zase rozhodnou
zabíjet policajty a vypalovat své zahnojené kvartýry. Nemůžu ti za-
bránit, jako nemůžu zabránit tomu, že jsem den za dnem starší.“

Hleděl upřeně na Todda, tak upřeně, že Todd odvrátil oči.

„Hluboko uvnitř cítím, že tě nemám rád. Nic mě nemůže přimět,
abych tě měl rád. Ty ses mi vnutil. V mém domě jsi nežádoucím hos-
tem. Přinutils mě otevřít hrobky, které měly raději zůstat zavřené,
protože jsem zjistil, že některá těla byla pohřbena za živa a že některá
z nich mají dodnes jiskru života.“

Sám ses do toho zapletl a já tě mám za to litovat? *Gott im Him-
mel!* Sám sis ustlal a já tě mám snad litovat, když budeš špatně spát?
Ne ... já tě nelituju a nemám tě rád, ale začal jsem tě trochu respekto-
vat. Tak nepokoušej moji trpělivost a nežádej mě, abych ti to vysvětl-

loval podruhé. Můžeme dostat zpátky své dokumenty a můžeme je tady v kuchyni zničit. Ale stejně to neskončí. Ve skutečnosti na tom nebudeme ani o chlup líp než v této chvíli.“

„Já vám nerozumím.“

„Ne, protože jsi nikdy neuvažoval o důsledcích toho, cos uvedl do pohybu. Ale uvědom si, chlapče, když tady spálíme své dopisy, tady v tom víčku od sklenice, jak budu vědět, žes neudělal kopii? Či dvě? Nebo tři? V knihovně mají xerox, za pár šupů si tam každý může udělat fotokopie. Za dolar uděláš tolik fotokopií výzvy k mému zadržení, že to bude stačit na každé nároží u dvaceti bloků. Uvažuj o tom, chlapče! Můžeš mi snad říct, jak poznám, žes nic takového neudělal?“

„Já ... no, já ... já ... “ Todd si uvědomil, že plácá, a nechal toho. Ucítíl náhle velké teplo na pokožce a zcela bez příčiny si vzpomněl na něco, co se stalo, když mu bylo sedm či osm. S jedním kamarádem se plazili podzemním vedením pro kabely, které hned za městem procházelo pod silničním objezdem pro nákladovou dopravu. Kamarád, šťihlejší než Todd, neměl žádný problém ... ale Todd uvízl. Náhle si uvědomil všechno to kamení a zeminu nad hlavou, všechnu tu temnou *váhu*, a když nahoře přejel těžký kolos směrem na Los Angeles a roztrásl zem a rozvibroval potrubí z vlnitého plechu, takže začalo ponuře hučet, Todd se rozbrečel a začal sebou bezhlavě mlátit, kopal nohama, aby se dostal vpřed, a ječel o pomoc. Nakonec zase začal postupovat, a když se vysoukal z potrubí, omdlel.

Dussander právě předvedl tak ukázkovou licoměrnost, jaká Toddovi nepřišla na mysl ani ve snu. Todd cítil, jak se mu pokožka stále víc rozpaluje, a myslel jen na jedno: *Nesmím se rozbrečít.*

„A jak ty poznáš, že jsem nevložil do bezpečnostní schránky dvě kopie ... že jsem jednu spálil a nechal tam druhou?“

Chycen. Jsem chycen jak tenkrát v potrubí a koho teď mám volat na pomoc?

Srdce se mu v hrudi rozbušilo. Ucítíl, jak mu vyrazil pot na ruku a vzadu na šíji. Vzpomněl si, jaké to bylo v tom potrubí, zápach zkažené vody, dotyk chladného žebrovaného kovu, otřesy způsobené přejíždějícím těžkým nákladním vozem nad hlavou. Vzpomněl si na tehdejší horké a zoufalé slzy.

„I kdyby tu byla nějaká nezaujatá třetí strana, na kterou bychom se mohli obrátit, vždycky by tu zůstaly pochybnosti. Ten problém je neřešitelný, chlapče. Věř tomu.“

Chycen. Chycen v potrubí. Z toho tady se ale nelze dostat.

Zdalo se mu, že svět zešedl. *Nesmíš brečet. Nesmíš omdlít.* Přinutil se zachovat klid.

Dussander se zhluboka napil a pohlédl na Todda přes okraj hrnku.

„Teď ti povím ještě dvě věci. Za prvé, jestli vyjde najevo tvoje úloha v tom všem, tvůj trest bude zcela malý. Dokonce je možné - ne, víc než to, je *pravděpodobné* - že se to nikdy neobjeví v novinách. Jednou jsem tě strašil polepšovnou, když jsem se moc polekal, že by ses mohl složit a všechno vybreptat. Ale tomu přece nevěřím! Ne - použil jsem to tak jako otec klekánici, když chce postrašit dítě, aby se necouralo venku po setmění. Nevěřím, že by tě tam poslali, ne v téhle zemi, kde vrahům poklepou na rameno a pošlou je znovu vraždit do ulic poté, co strávili dva roky u barevné televize v „nápravném zařízení“.

Ale život by ti to mohlo zničit stejně. Zůstanou tady záznamy ... a lidi povídají. Pořád povídají. Takový šťavnatý skandál nesmí vyprchat; ten se zazátkuje, jako víno. Pochopitelně, jak budou léta plynout; tvoje provinění poroste. Tvoje mlčení tě bude stále víc usvědčovat. Kdyby pravda vyšla najevo dnes, lidi by řekli: „Ale vždyť je to jen dítě!“ ... protože nevědí, na rozdíl ode mě, jak *staré* dítě jsi. Co by ale řekli, chlapče, kdyby pravda o mně, spolu se skutečností, že jsi o mně věděl už v roce 1974 a *nic jsi neřekl*, vyšla najevo, až budeš mít před maturitou? To by bylo zlé. A kdyby to prasklo, až budeš na vysoké, to by byla katastrofa. Až budeš jako mladý muž začínat svou kariéru ... konec světa. Rozumíš téhle první věci?“

Todd byl zticha, ale Dussander byl zřejmě spokojen. Souhlasně kývl hlavou.

Pak dodal: „Za druhé, nevěřím, že nějaký dopis *máš*.“

Todd se snažil udržet ledovou tvář hráče pokeru, ale měl hrozný strach, že v šoku vytřeštil oči. Dussander ho pozorně zkoumal a Todd si náhle, ve vší nahosti uvědomil, že tento stařec vyslyšel stovky, možná *tisíce* lidí. Byl to expert. Todd cítil, že se mu lebka změnila v

zasklenou výlohu, v níž všechno vyzáraje velkými písmeny.

„Říkal jsem si, komu bys asi mohl tolik věřit. Kdo jsou tví přátelé ... s kým se kamarádíš? Na koho se tenhle chlapec, tenhle nadutý, chladnokrevný chlapeček, obrátí se svou důvěrou? Odpověď zní: na nikoho.“

Dussanderovy oči žlutavě zablýskly.

„Mnohokrát jsem tě zkoumal a zvažoval pro a proti. Zním tě a vím toho dost o tvém charakteru - ne, všechno ne, protože žádná lidská bytost nemůže vědět, co se skrývá v srdci jiné lidské bytosti - ale vím jen moc málo o tom, co děláš a s kým se stýkáš mimo tento dům. Proto si říkám: „Dussandere, je tady možnost, že se mýlíš. Chceš se po všech těch letech nechat chytit a možná pověsit jen proto, že jsi špatně odhadl malého kluka?“ Kdybych byl mladší, nejspíš bych to riskl, protože ta šance je značná. Víš, připadá mi to stejně hrozně zvláštní - čím je člověk starší, tím má méně co ztratit v otázkách života a smrti ... a přesto se stává čím dál tím konzervativnějším.“

Pohlédl Toddovi pevně do tváře.

„Ještě ti řeknu jedno a pak můžeš jít, kdy se ti zachce. Musím ti totiž říct, že i když pochybuji o existenci tvého dopisu, ty nikdy nepochybuj, že můj dopis existuje. *Dokument, který jsem ti popsal, existuje.* Jestli zemřu dnes ... zítra ... všechno vyjde najevo. *Všechno.*“

„Potom mi nezbyvá žádná naděje,“ ušklíbl se Todd omámeně. „Copak to nechápete?“

„Ale zbývá. Léta budou ubíhat. A jak poplynou, budeš mít v hrsti stále méně, protože bez ohledu na to, jak důležité pořád pro mě budou život a svoboda, Američani - ano, dokonce i Izraelci - budou mít stále menší zájem mě o ně připravit.“

„Jo? Tak proč nepustěj Hesse?“

„Kdyby ho věznili jenom Američani - Američani, kteří propouštějí vrahy s poklepáním na rameno - tak by ho pustili,“ odvětil Dussander. „Dovolí Američani vydat Izraelcům osmdesátiletého starce, aby ho pověsili jako Eichmanna? Myslím, že ne. Ne v zemi, kde na titulních stránkách novin tisknou fotografie hasičů, jak zachraňují ze stromů koťata.“

Ne, ty mě budeš mít v hrsti čím dál méně a já tebe čím dál víc. Žádná situace není statická. A pak přijde čas - jestli se ho dožiju -

kdy usoudím, že na tom, co víš, už nesejde. Potom ten dokument zničím.“

„Mezitím se vám toho ale může tolik stát! Nehody, úrazy, nemoce ...“

Dussander pokrčil rameny. „Když pámbu dopustí, i motyka spustí. Co se stane, to nezávisí na nás.“

Todd se dlouze, velmi dlouze zahleděl na starce. V Dussanderových argumentech musí být nějaká trhlina. Nějaké východisko, úniková cesta buď pro oba, nebo aspoň pro Todda. Nějak to odpískat - pro zranění, kluci, udělal jsem si něco s nohou, končím. Chmurná představa příštích let se mu chvěla někde za očima; úplně ji tam cítil, jak čeká, aby se zrodila jak vědomá myšlenka. Kamkoli půjde, cokoli bude dělat ...

Vzpomněl si na postavičku z kreslených seriálů, které visel nad hlavou buchar. Až bude maturovat, Dussanderovi bude osmdesát jedna a to nebude konec; až skončí vysokou, Dussanderovi bude osmdesát pět a pořád si bude myslet; že ještě není dost starý, může dopsat disertaci a udělat doktorát v roce, kdy Dussander dosáhne osmdesáti sedmi let ... a Dussander se pořád ještě nebude muset cítit bezpečný.

„Ne,“ vyrazil ze sebe těžce Todd. „Co říkáte ... s tím nemůžu souhlasit.“

„Chlapče můj,“ řekl laskavě Dussander a Todd poprvé a s probouzející se hrůzou slyšel lehký důraz, který stařec položil na druhé slovo. „Chlapče můj ... musíš.“

Todd na něj zůstal zírat, jazyk mu v ústech rostl a bobtnal, až se zdálo, že mu zcela ucpal hrdlo a udusí ho. Pak se vypotácel z domu.

Dussander to vše pozoroval, aniž by hnul brvou; když práskly dveře a utichly chlapcovy kroky na schodech, což znamenalo, že sedl na kolo, Dussander si zapálil cigaretu. Samozřejmě, žádná bezpečnostní schránka ani žádný dokument neexistovaly. Ale chlapec uvěřil, že existují; naprosto tomu uvěřil. Je v bezpečí. Všechno skončilo.

Ale neskončilo.

Té noci oba snili o vraždě a oba se probudili se smíšenými pocity

hrůzy a rozjařenosti.

Todd se probudil s nyní již známou lepkavostí na podbřišku. Dussander, který byl na takové věci už příliš starý, si oblékl uniformu SS, znovu si lehl a čekal, až se mu rozbušené srdce uklidní. Uniforma byla z laciného materiálu a už se začínala trhat.

Dussander ve svém snu konečně dorazil do tábora na vrcholku kopce. Široká vrata se před ním rozevřela, a když byl uvnitř, lomozně se na svých ocelových pantech za ním zabouchla. Vrata i oplocení kolem tábora byly pod elektrickým proudem. Jeho vyzáblí, nazí pronásledovatelé se vrhali ve vlnách proti drátěnému plotu; Dussander se na ně smál, napařoval se jako páv, hruď vypjatou a čapku nasazenou v přesně správném úhlu. Pronikavý, opojný zápach spáleného masa se šířil pošmourným ovzduším a Dussander se vzbudil v jižní Kalifornii s myšlenkou na upíry.

Dva dny před plánovaným odletem Bowdenových na Havaj se Todd vrátil na opuštěné nádraží, kde lidé kdysi nasedali do vlaků do San Franciska, Seattlu a Las Vegas; kde jiní, starší, kdysi nasedali na tramvaj do Los Angeles.

Když tam dorazil, už se téměř stmívalo. V zatáčce dálnice o kilometr dál už většina aut měla zapnutá potkávací světla. I když bylo teplo, Todd měl na sobě lehké sako. Pod ním, za opaskem, měl zastrčený řeznický nůž, zabalený do starého ručníku. Nůž koupil ve velkém nákupním středisku, obklopeném ze všech stran rozlehlým parkovištěm.

Podíval se pod rampu, kde se před měsícem válel vandrák. Usilovně se snažil přemýšlet, ale nic ho nenapadalo; v tu chvíli v něm bylo všechno černočerné.

Byl to buď tentýž vandrák, nebo možná jiný; všichni jako by si z oka vypadli.

„Haló!“ zavolal Todd. „Haló! Chcete nějaké peníze?“

Vandrák se otočil a zamrkal. Spatřil Toddův zářivý úsměv a začal se usmívat také. O chvíli později se zablýskl chromově bílý řeznický nůž a hladce projel pravou tvář, porostlou strniskem vousů. Vystříkla krev. Todd zahlédl ostří ve vandrákových pootevřených ústech a ... a pak se špička nože objevila v pravém koutku rtů a roztáhla

mu ústa do šíleného vytřeštěného šklebu. Nůž pak vykrajoval vandráka jak meloun.

Todd bodl vandráka sedmatřicetkrát. Počítal to. Sedmatřicet včetně prvního bodnutí, které projelo vandrákovou tvář a proměnilo jeho pokus o úsměv ve velký hrůzostrašný škleb. Po čtvrté ráně přestal vandrák křičet. Po šesté se už nesnažil nikam odplížit. Todd se potom protáhl pod rampu a dokončit své dílo.

Cestou domů odhodil nůž do řeky. Měl zakrvácené kalhoty. Hodil je do pračky a zapnul program na studenou vodu. Když je vyndal, byly na nich ještě slabé skvrny, ale Toddovi to nevadilo. Za čas vyblednou. Druhý den téměř nemohl zvednout pravou ruku nad hlavu. Otcí řekl, že si ji namohl, když s klukama házeli v parku kamením.

„To se na Havaji spraví,“ řekl Dick Bowden a počechral mu vlasy. A také se to spravilo; když se vrátil domů, byla ruka zase jako nová.

13

Byl znovu červenec.

Dussander, pečlivě oblečen v jednom ze svých tří obleků (ne v tom nejlepším), stál na zastávce autobusu a čekal na poslední místní spoj, aby se dostal domů. Bylo 22.45 hodin. Byl v kině na lehké, jalové komedii, která se mu moc líbila. Měl ostatně výbornou náladu již od chvíle, kdy přišla ranní pošta. Dostal od chlapce pohlednici, lesklou barevnou fotografii pláže Waikiki s vysokými sněhobílými hotely v pozadí. Na zadní straně bylo pár slov.

Milý pane Denkere,
tohle je teda věc. Chodím každý den plavat. Táta chytil velkou rybu a máma chytá bronz (vtip). Zítra se jdeme podívat k jícnu sopky. Dám pozor, abych tam nespád. Doufám, že jste v pořádku.

Budte hodně zdrav,

Todd

Ještě se lehce usmíval nad významem poslední věty, když se jakási ruka dotkla jeho lokte.

„Pane?“

„Ano?“

Otočil se, ve střehu - ani v Santo Donatu nejsou lupiči něčím neznámým - a pak sebou trhl při závanu podivného oděru: Vypadalo to jako směsice piva, zápachu z úst, zaschlého potu a vyjetého oleje. Ožrala v hadrošských kalhotách. Mělo to na sobě flanelovou košili a prastaré sandály, které teď držely pohromadě jen díky usmoleným proužkům lepicí pásky. Tvář, jež se vznášela nad tímto šaškovským kostýmem, připomínala umučení Páně.

„Nemaj náhodou deseták, pane? Nutně musím do Los Angeles. Nabízej mi tam fajnověj džob. Chybí mi akorát deseták na autobus. Neříkal bych si o něj, ale je to pro mě tutová šance.“

Dussander se nejdřív začal mračit, ale hned se mu zas rozlil po tváři úsměv.

„Chcete se opravdu svézt autobusem?“

Vandrák se přihlouple, nechápavě usmál.

„Dejme tomu, že se svezete autobusem ke mně domů,“ navrhl Dussander. „Můžu vám nabídnout něco k pití, k jídlu, koupel a postel. Na oplátku si s vámi chci jen trošku popovídat. Jsem starý člověk. Žiju sám. Občas moc postrádám společnost.“

Opilcův úsměv se náhle vyjasnil, tak jak se vyjasnila celá situace. Je to zazobaný starý buzík, který si chce užít něco extra.

„Úplně sám! To je na draka, co?“

Dussander reagoval na široký obviňující úšklebek zdvořilým úsměvem. „Jen vás žádám, abyste si v autobuse ke mně nesedal. Dost silně zapácháte.“

„Tak to třeba nebudete chtít, abych vám to doma zasmrděl,“ poznamenal vandrák s náhlou, poněkud podnapilou důstojností.

„Jen pojďte, autobus tady bude každou chvíli. Vystoupíte jednu stanici po mně a vrátíte se o dva bloky zpátky. Počkám na vás na rohu. Ráno uvidím, kolik můžu postrádat. Třeba dva dolary.“

„Možná dokonce pět,“ navrhl žádostivě opilec. Důstojnost, ať už podnapilá či jiná, byla tatam.

„Možná, možná,“ potvrdil Dussander netrpělivě. Slyšel už hlu-

boký zvuk naftového motoru přijíždějícího autobusu. Vtiskl do ožralovy umouněné dlaně čtvrt dolar, přesnou výši jízdného, a bez ohlednutí poodešel pár kroků.

Pobuda stál nerozhodně; objevila se světla autobusu. Starý buzík nastoupil, aniž se ohlédl, a on pořád stála mračil se na čtvrt dolar. Nakonec se dal na odchod a pak - v poslední vteřině - změnil směr a vskočil do autobusu těsně předtím, než se zavřely dveře. Vhodil čtvrt dolar do automatu na jízdenky s výrazem člověka, který vyhazuje oknem stodolarovku. Prošel kolem Dussandera, jen na něj netečně pohlédl, a posadil se na zadní sedadlo. Chvilku si zdříml, a když se probudil, bohatý buzík byl pryč. Na příští zastávce vystoupil, aniž věděl, jestli je to ta pravá či ne, a bylo mu to dost jedno.

Vrátil se o dva bloky zpátky a pod lucernou zahlédl nejasnou postavu. Byl to ten starý buzík, zaplat' pámbu. Buzík se díval. Jak přichází, a stál přitom jak v pozoru.

Pobudu na okamžik zamrazila zlá předtucha, nutkání otočit se a na všechno zapomenout.

Pak už mu stařec svíral paži ... a to sevření bylo překvapivě pevné.

„Dobrá,“ řekl stařec. „Jsem velmi rád, že jste přišel. Bydlím tamhle: Je to jen kousek.“

„Možná dokonce deset,“ rozvíjel pobuda svou úvahu a nechal se přitom vést. ,

„Možná dokonce deset,“ souhlasil starý buzík a pak se zasmál. „Kdoví?“

14

Přiblížilo se 200. výročí získání nezávislosti.

Todd navštívil Dussandera asi pětkrát či šestkrát od návratu z Havaje v létě 1975, než zase odjel s rodiči na výlet do Říma, právě v době, kdy se všechno to bubnování a vlajkoslávy blížily k svému vrcholu.

Tyto návštěvy byly poklidné a nijak nepříjemné; oba zjistili, že ten čas lze trávit docela zdvořile. Mluvili víc v pomlčkách než ve slo-

vech a veškerá jejich konverzace by agenta FBI nejspíš uspala. Todd řekl starci, že se občas schází s dívkou jménem Angela Farrowová. Není do ní žádný blázen; je to dcera jedné matčiny přítelkyně. Stařec na oplátku Toddovi sdělil, že se dal na háčkování předložek, neboť se dočetl, že taková činnost je dobrá na artrózu. Ukázal Toddovi několik vzorků své práce a Todd se jim řádně obdivoval.

Že chlapec o kus vyrostl? (No, tak o pět čísel.) Přestal Dussander kouřit? (Ne, ale musel to omezit; moc po cigaretách kašle.) A co škola? (Dá zabrat, ale fakt docela ho baví; dostal samá áčka a béčka, postoupil do celostátního finále soutěže ve fyzice s prací o solární energii a uvažuje o tom, že by na vysoké studoval spíš antropologii než historii.) Kdo letos sekal Dussanderovi trávník? (Randy Chambers odnaproti - hodný kluk, ale moc tlustý a pomalý.)

Během toho roku Dussander v kuchyni zlikvidoval tři vandráky. Na autobusové zastávce byl osloven asi dvacetkrát, nabídka drink - jídlo - koupel - postel padla sedmkrát. Dvakrát byl odmítnut a ve dvou dalších případech vandráci jednoduše odešli se čtvrtdolary, které jim Dussander dal na autobus: Po jisté úvaze tento problém obešel; zakoupil prostě jízdenky předem. Stály dva dolary a padesát centů, platily na patnáct jízd a nebyly směnitelné v místních nálevnách.

Za nedávných velice teplých dnů si Dussander povšiml nepříjemného zápachu, stoupajícího ze sklípku. V takových dnech nechával dveře a okna pevně zavřené.

Todd Bowden objevil vandráka, který si to vyspával v opuštěném drenážním kanálu za volnými parcelami u silnice na Cienaga - to bylo v prosinci, o vánočních prázdninách. Stál tam snad věčnost, ruce v kapsách, díval se na vandráka a celý se chvěl. Vrátil se na to místo v pěti týdnech ještě šestkrát, vždycky v lehké bundě, kterou měl do půlky zapnutou na zip, aby nebylo vidět kladivo vetknuté za opaskem. Konečně na toho vandráka zase kápl - buď na něj, nebo na nějakého jiného, na tom houby sejde - bylo to prvního březnového dne. Začal kovovým koncem kladiva a pak v jisté chvíli (vůbec si nepamatoval kdy; všechno plavalo v rudém oparu) úplně vygumoval vandrákův obličej dřevěným topůrkem.

Pro Kurta Dussandera byli vandráci polocynickou obětí bohům, které konečně začal uznávat ... nebo znovu uznávat. A ti vandráci bý-

lí fajn. Úplně při tom ožil. Začínal cítit, že léta strávená v Santo Donatu - ta léta, než se u jeho dveří objevil chlapec s velkýma modrýma očima a širokým americkým úsměvem - byla léta strávená v předčasném stáří. Když sem přijel, bylo mu něco málo přes pětadesát. A dnes se cítil mnohem mladší.

Myšlenka obětování bohům by Todda nejspíš udivila - ale klidně by se mu mohla zalíbit. Poté, co ubodal vandráka pod nádražní rampou, očekával, že noční můry ještě zesílí - aby ho třeba přivedly do blázince. Očekával vlny ochromující viny, které by mohly skončit překotným přiznáním nebo sebevraždou.

Místo toho odjel s rodiči na Havaj a užil si nejkrásnější prázdniny v životě.

V září začal chodit do vyššího stupně školy a cítil se tak zvláště nový a svěží, jako když do kůže Todda Bowdena vskočil někdo úplně jiný. Věci, které na něj od útlého dětství nedělaly žádný zvláštní dojem - slunce těsně před svítáním, pohled na oceán z rybářského mola, lidé spěchající ulicí v centru města ve chvíli, kdy začíná soumrak a rozsvěcují se pouliční lampy - takové věci se mu nyní vtiskávaly do mysli v řadě průzračně jasných medailónků, v obrazech tak zřetelných, jako by byly elektricky pokovené. Vychutnával život na jazyku jako doušek vína přímo z láhve.

Poté, co uviděl toho pobudu v trativodním kanálu, ale jen do doby, než ho zabil, dolehly na něj opět noční můry.

Nejčastěji to býval sen o vandrákovi, kterého ubodal na opuštěném nádraží. V tom snu se vrací ze školy domů a vpadne do dveří s veselým Ahoj, Moničko! na rtech. Úsměv mu odumře, jak spatří mrtvého vandráka v koutě, kde snídává. Sedí tam zhrouceně na malém stolku v pozvracených, páchnoucích kalhotách a košili. Na světlé, vykachlíčkované podlaze jsou cákance krve; krev zasychá i na pultech z nerezavějící oceli. Na policích z přírodní borovice jsou stopy zakrvácených rukou.

V poznámkovém bloku na lednici je vzkaz od matky: *Todde - šla jsem nakupovat. Vrátím se kolem půl čtvrté.* Ručičky stylových hodin na stěně ukazují 15.20, opilec tady leží jak mokvající ostatek ze sklepa nějakého vetešnictví a všude je krev; Todd se to snaží uklidit, otírá

všechny krvavé skvrny a celou dobu řve na mrtvého, že musí jít, musí ho nechat samotného, a vandrák se jen válí a zůstává mrtvý, šklebí se do stropu a z bodných ran v jeho špinavé kůži stále crčí krev. Todd popadne na záchodě mokrý mop a začne s ním zběsile jezdit po podlaze; uvědomuje si, že ve skutečnosti žádnou krev neodstraňuje, jen ji ředí a rozmazává kolem dokola a přitom není schopen s tím přestat. A právě ve chvíli, kdy zaslechne příjíždět matčina kombíka, zjistí, že ten vandrák je Dussander. Probouzel se z toho snu vždycky celý propocený a bez dechu, obě ruce křečovitě svíraly ložní prádlo.

Ale potom, co konečně v kanálu znovu našel vandráka a použil na něj kladivo, hrůzné sny zmizely. Napadlo ho, že bude možná muset znovu zabít a možná víc než jednou. Bylo to hrozné, ale doba užitečnosti vandráků jako lidských bytostí byla ovšem už dávno pryč. Pochopitelně, s výjimkou jejich užitečnosti pro Todda. A Todd, stejně jako všichni lidé, které znal, jen přizpůsoboval svůj životní styl svým zvláštním potřebám, měnícím se s věkem. Opravdu se od nikoho nelišil. Ve světě si musíte najít vlastní cestu; jestli se chcete někam dostat, musíte se o to přičinit sami.

15

Na podzim svého juniorského roku byl Todd úspěšným hráčem vnějšího pole za Santodonatské Pumpy a byl vybrán do první studentské ligy. A v druhém čtvrtletí toho roku, v čtvrtletí, končícím 31. ledna 1977, vyhrál v soutěži Americké ligy o nejlepší vlastenecký esej. Soutěž byla určena pro všechny žáky středních škol, kteří si zvolili předmět americké dějiny. Toddova práce se nazývala Odpovědnost Američana. V baseballové sezóně byl toho roku nejlepším nahazovačem školy, zvítězil čtyřikrát, neprohrál ani jednou. Při udílení cen v červnu byl jmenován sportovcem roku a trenér Haines mu předal medaili (trenér Haines, který si ho kdysi vzal stranou a doporučil mu, aby trénoval nadhoz, „protože žádný z těch negrů nedokáže odpálit rotovaný míč, Bowdene, žádný z nich“). Monice Bowdenové vytryskly slzy, když jí Todd zavolal ze školy a oznámil jí, že dostane cenu. Dick Bowden chodil dva týdny po slavnosti po své kanceláři

jako páv a snažil se, aby nepukl. Toho léta si pronajali chatu na Big Sur a zůstali tam dva týdny; Todd si užil potápění, že málem chodil se šnorchlem i spát. Během téhož roku Todd zabil čtyři zchátralce. Dva z nich ubodal a dva utloukl kladivem. Na své lovecké výpravy, jak tomu začal říkat, si teď bral dvoje kalhoty. Občas jezdil městskými autobusy a vyhlížel vhodná místa. Dvě nejlepší, která našel, byla Santodonatská mise pro chudé na Douglas Street a pak nádvoří u Armády spásy na Euclidu. Obě tato místa pomalu procházel a vyčkával, až ho osloví nějaký žebrák. Když se tak stalo, Todd mu řekl, že on, Todd, chce láhev whisky, a jestli mu ji vandrák koupí, Todd se s ním rozdělí. Řekl mu, že ví o místě, kam mohou jít. Samozřejmě, po každé to bylo jiné místo. Nikdy nepodlehł naléhavému nutkání, aby se vrátil buď na nádraží, nebo k trativodu u té opuštěné parcely na silnici do Cienaga. Vracet se na scénu předchozího zločinu by nebylo moudré.

Během toho roku Dussander střídavě kouřil, pil Ancient Age a díval se na televizi. Todd k němu občas zašel, ale jejich rozhovory se stávaly čím dál tím nezáživnější. Jejich životy se navzájem vzdalovaly. Dussander oslavil v tom roce sedmdesáté deváté narozeniny a Todd šestnácté. Dussander poznamenal, že šestnáct je nejlepší věk v životě mladíka, jednačtyřicet v životě muže středních let a devětasedmdesát v životě starce. Todd zdvořile přikývl. Dussander byl úplně opilý a žvanil tak, že se z toho Toddovi dělalo vysloveně zle.

V průběhu Toddova školního roku 1976-77 Dussander odpravil dva vandráky. Druhý z nich byl živější, než jak vypadal; dokonce i poté, co ho Dussander šeredně opil, muž klopýtal po kuchyni s rukojetí řeznického nože, jež mu trčela vzadu za krkem, a chrlil na košili a na podlahu krev. Po dvou klopýtavých okruzích po kuchyni vandrák znovu objevil předsín a málem unikl z domu.

Dussander stál v kuchyni, oči vytřeštěné v nevěřicím šoku, a pozoroval vandráka, jak tápe ke dveřím a přitom se potácí ode zdi ke zdi a sráží na zem kalendářové barvotisky. Ochmutí ho přešlo, až když vandrák už doslova šmátral po klice. Pak se Dussander vrhl přes kuchyň, vytrhl šuple s příbory a popadl dlouhou grilovací vidličku. Proběhl předsíní s vidličkou v ruce a vrazil ji vandrákovi do zad.

Dussander nad ním stál, hekal a srdce mu bušilo tak, že z toho

dostával strach ... bušilo mu jako srdce oběti infarktu v sobotní televizní hře *Zvláštní případ*, co se mu tak líbila. Nakonec se bušení zpomalilo do normálního rytmu a Dussander poznal, že všechno bude zase v pořádku.

Bylo třeba uklidit spoustu krve.

To se stalo před čtyřmi měsíci a od té doby svou nabídku na zastávce autobusu již neudělal. Byl vyděšen z toho, jak posledně málem všechno zpackal ... když si pak ale vzpomněl, jak to na poslední chvíli zvládl, pocítil v srdci hrdost. Ten vandrák se nakonec stejně ze dveří nedostal a to bylo nejdůležitější.

16

Na podzim 1977, v prvním čtvrtletí školního roku, vstoupil Todd do střeleckého klubu. Do června 1978 se vypracoval mezi výborné střelce. Dostal se opět do výběrového mužstva v ragby, vyhrál pět a prohrál jediné utkání v celé baseballové sezóně a získal třetí nejlepší ohodnocení pro čestné stipendium v dějinách školy. Podal si přihlášku na Berkeley a byl ihned přijat. V dubnu už bylo jasné, že Todd ukončí školu buď jako nejlepší, nebo jako druhý nejlepší žák. Strašně si přál být tím prvním.

V druhé polovině roku dostal Todd zvláštní nutkání, které mu připadalo zcela iracionální a zároveň ho děsilo. Bylo zřejmé, že to nutkání pevně ovládá a přinejmenším tohle ho uklidňovalo, ale pomyslení, že se vůbec něco takového může stát, mu nahánělo strach. Todd si již dávno uspořádal život. Všechno promyslel. Jeho život se velice podobal matčině zářivé a slunné kuchyni, kde je všechna na povrchu z chromu, umakartu či nerezavějící oceli; místu, kde všechnu funguje na zmáčknutí knoflíku. V té kuchyni jsou sice hluboké a tmavé skříňky, ale do nich lze uložit spoustu věcí a pak zavřít dvířka.

Toto nové nutkání mu připomnělo sen, v němž přijde domů a najde mrtvého zakrváceného vandráka v matčině čisté, světlé kuchyni. V Toddově jasném a pečlivém uspořádání, v té kuchyni jeho hlavy, kde všechno mělo své místo a všechno bylo na svém místě, se potácel a belhal temný, krvavý narušitel, hledající místo, kde by co možná

nejnápadněji zemřel ...

Čtvrt kilometru od domku Bowdenových byla široká osmiproudá dálnice. Svažovala se k ní příkrá křovinatá stráň. Na svahu byla spousta dobrých úkrytů. Otec mu dal k vánocům winchestrovku s dalekohledem. V době dopravní špičky, kdy jsou všechny jízdni pruhy téměř ucpané, by si mohl na té stráni najít nějaké místo a ... no, mohl by lehce ...

Udělat co?

Spáchat sebevraždu?

Zničit všechno, oč poslední čtyři roky usiluje?

Řekněte, co?

Ne, vážení, ani nápad.

To je, jak se říká, k smíchu.

Ovšem, že je ... ale to nutkání zůstávalo.

Jednou v sobotu, pár týdnů před maturitou, Todd pečlivě zkontroloval, že v pušce není žádný náboj, a uložil ji do pouzdra. Pak dal pušku na zadní sedadlo otcovy nové hračky - ojetého porsche. Dojel k místu, kde křovinatý svah prudce klesá k dálnici. Matka s otcem si vzali kombíka a odjeli na víkend do Los Angeles. Dick, teď už plno-právní spolumatel firmy, bude jednat s lidmi od Hyatta o novém hotelu v Renu.

Když kráčet po svahu s pouzdrem v ruce, Toddovi bušilo srdce a ústa měl plná nakyslých slin. Došel k padlému stromu a posadil se za ním se zkříženýma nohama. Z pouzdra vyňal pušku a položil ji na hladký kmen padlého stromu. Silná větev tvořila ideální opěrku hlavně. Patku pažby vsunul pod pravé rameno a pohlédl do dalekohledu.

Taková blbost! zaúpěl jeho vlastní rozum. *Člověče, to je ale fakt strašná blbost! Jestli tě někdo uvidí, nebude záležet na tom, jestli je zbraň nabitá nebo ne! Dostaneš se do průšvihů jak hrom a nakonec po tobě může ještě nějaký idiot klidně začít střílet!*

Bylo dopoledne a sobotní provoz byl ještě mírný. Zaměřil křížek v dalekohledu na ženu za volantem modré toyoty. Žena měla napůl stažené okénko a kulatý límeček její blůzky bez rukávů se třepotal ve větru. Todd jí zamířil na spánek a naprázdno vystřelil. Pro úderník to nebylo dobré, ale na to se kašle.

„Pjú,“ udělal Todd, když toyota zmizela v podjezdu asi půl kilometru od svahu, kde seděl.

Ted' přijíždí muž za volantem nákladního kamiónu Subaru Brat. Muž měl šedivé vousy a na hlavě baseballovou čapku San Diego Padres.

„Ty jedna ... špinavá kryso ... špinavá kryso, kterás mi oddělala bráču,“ zašeptal Todd, malinko se zachichotal a opět naprázdno vypálil.

Střelil po pěti dalších a bezmocné cvaknutí úderníku vždy zkazilo konečný dojem ze „zastřelení“. Potom uložil pušku zpátky do pouzdra. Vynesl ji opět do kopce a přitom se příkrčoval, aby ho nikdo neviděl. Položil ji na zadní sedadlo porsche. Ve spáncích mu horce pulsovala krev. Odjel domů. Šel do svého pokoje. Masturboval.

17

Otrhanec měl na sobě neobyčejně ušmudlaný a vytaháný svetr s norským vzorem, který byl tak výstřední, že tady v jižní Kalifornii vypadal téměř surrealisticky. Dále měl námořnické džínsy s dírami na kolenou, kde prosvítala bělavá chlupatá kůže se zaschlými strupy. Pozvedl sklenku od džemu - Sněhurka a trpaslíci tančili kolem okraje v jakémsi groteskním zasvěcovacím rituálu - a jedním pohybem záěstí do sebe zvrátil dvojitou Ancient Age.

„To bodlo, šéfe. To teda jo.“

„Večer si vždycky dám rád skleničku,“ přisvědčil zezadu Dussander a vzápětí vrazil pobudovi do krku řeznický nůž. Ozvalo se zapraskání, jako když někdo s nadšením trhá stehno od právě upečeného kuřete. Sklenice od džemu vypadla muži z ruky na stůl. Kutálela se ke kraji a její pohyb vyvolával iluzi, že namalované postavičky skutečně tančí.

Otrhanec zvrátil hlavu a snažil se vykřiknout. Z úst mu vyšlo jen odporne zasípání. Oči se mu rozšiřovaly, rozšiřovaly ... a pak mu hlava malátně spadla na červenobílé voskované plátno, pokrývající Dussanderův kuchyňský stůl. Vandrákův umělý chrup vyklouzl napůl z úst a vypadal jako šklebící se maska.

Dussander vytrhl nůž - musel k tomu použít obou rukou - a šel k dřezu na nádobí. Byl plný špinavých talířů a horké vody s citrónovým čisticím prostředkem na nádobí. Nůž zmizel v chuchvalcích citrusově vonící pěny jako velmi malá stíhačka, nořící se do oblak.

Vrátil se opět ke stolu a na chvíli se zastavil s rukou na rameni mrtvého muže, protože jím začal lomcovat záchvat kašle. Vytáhl kapesník a vyplnil do něj žlutohnědý hlen. Poslední dobou moc kouří. Vždycky moc kouřil, když se rozhodoval, že oddělá dalšího. Tenhle šel ale hladce; skutečně velice hladce. Po tom povyku, co nadělal ten chlap posledně, měl dost strach, že by další pokus mohl být nebezpečným zahráváním si s osudem.

Když teď sebou hodí, stihne ještě v televizi druhý díl *Lawrence Welka*.

Pospíšil si ke dveřím do sklepa, otevřel je a rozsvítil světlo. Vrátil se k dřezu a ze skříňky pod ním vytáhl balík zelených igelitových pytlů na odpadky. Jeden pytel vytřepal a přešel s ním k mrtvole. Po voskovaném plátně se na všechny strany rozlévala krev. Stékala mrtvému do klína a na zvrásněné, vybledlé linoleum. Na židli bude také, ale to všechno se vyčistí.

Dussander chytil vandráka za vlasy a trhnutím mu zvedl hlavu. Šlo to lehce, jako by neměl kosti, a vzápětí se muž zaklonil jako při mytí hlavy u kadeřníka. Dussander mu natáhl pytel přes hlavu, ramena a paže až k loktům. Dál to nešlo. Rozepnul svému pozdnímu hostu opasek a vytáhl jej z poutek u kalhot. Pak jím ovázal pytel pár centimetrů nad lokty a pevně ho stáhl. Igelit šustil. Dussander si začal ti chounce pobroukávat.

Pobuda měl na nohou ošmajdané a špinavé tenisky. Když Dussander uchopil opasek a začal mrtvolu táhnout ke sklepu, tenisky vytvořily na podlaze kulhavé V. Z igelitového pytle vypadlo s cvaknutím na podlahu něco bílého. Dussander viděl, že je to mužova horní zubní protéza. Sebral ji a vstřčil ji vandrákovi do kapsy u kalhot.

Položil mrtvolu do dveří ke sklepu, takže mužova hlava padala dozadu na druhý schod. Dussander se protáhl zpátky kolem těla a pak mu uštedřil tři pořádné kopance. První dva mrtvolou maličko pohnuly a teprve třetí kopanec ji poslal klouzavě ze schodů. V půlce schodů vylétly mrtvole nohy nad hlavu, takže provedla téměř akrobatický

přemet. S mohutným žuchnutím pak vandrákovo břicho dopadlo na hromadu svinstva na podlaze. Jedna teniska odlétla a Dussander si v duchu poznamenal, že ji pak musí sebrat.

Sestoupil po schodech dolů, obešel mrtvolu a přistoupil ke skříní s nářadím. Vlevo od skříně, pěkně opřené o zeď, stály vedle sebe v řadě rýč, hrábě a motyka. Dussander sáhl po rýči. Trocha tělocviku starému člověku jen prospěje. Trochou tělocviku člověk úplně omládne.

Ve sklepe to moc nevonělo, ale Dussanderovi to nevadilo. Jednou měsíčně tady všechno bílil vápnem (a vždycky když „sejmul“ nějakého vandráka, bílil pak každý třetí den); nahoře měl elektrický větrák, jenž za velmi teplých dnů bránil pronikání zápachu do domu. Vzpomínal, jak Josef Kramer s oblibou říkal, že mrtví mluví, ale slyšíme je nosem.

Dussander si vybral místo v severním koutě sklepa a pustil se do práce. Rozměry hrobu byly zhruba pětasedmdesát krát sto osmdesát centimetrů. Dostal se do hloubky kolem pětasedmdesáti centimetrů, tedy dost hluboko, když ho jako rána z pistole zasáhla ochromující bolest na prsou. Vztyčil se a vytřeštil oči. Pak mu bolest začala putovat paží ... nevýslovná bolest, jako by mu nějaká neviditelná ruka zmáčkla všechny cévy a táhla je ven. Viděl, jak rýč spadl stranou, ucítil slabost v kolenou. Jednu hrůzostrašnou chvíli si byl zcela jist, že do toho hrobu spadne sám.

Nějak se odpotácel tři kroky zpátky a těžce dosedl na pracovní stůl. Ve tváři měl výraz přihlouplého údivu - úplně to cítil - a napadlo ho, že musí vypadat jako jeden z těch herců z éry němého filmu, který právě dostal dveřmi do nosu nebo šlápl do kravince. Sklonil hlavu nad kolena a těžce sípal.

Uplynulo nekonečných patnáct minut. Bolest začala poněkud slábnout, ale Dussander nevěřil, že si dokáže stoupnout. Poprvé si uvědomil holou pravdu stáří, které byl dosud ušetřen. Byl tak vyděšen, že téměř skučel. V tomhle zatuchlém, páchnoucím sklepe se ho dotkla smrt; dotkla se Dussandera lemem svého závoje. Ještě se pro něj může vrátit. Tady dole ale nezemře; jestli to jen trochu půjde, tady ne.

Vstal, s rukama stále zkříženýma na prsou, jako by chtěl to křeh-

ké soustrojí udržet pohromadě. Překlopýtal vzdálenost mezi stolem a schody. Levou nohou zakopl o vandrákovu vystrčenou nohu a se záúpěním spadl na kolena. V prsou mu projela řezavá bolest. Pohlédl nahoru na schody - na příkré, příkré schody. Dvanáct jich je. Obdélník světla nahoře se mu vysmíval svou vzdáleností.

„*Ein*,“ odpočítal Kurt Dussander a úporně se vytahoval na první schod. „*Zwei, drei, vier*.“

Trvalo mu dvacet minut, než se dostal k linoleu kuchyňské podlahy. Ještě na schodech bolest dvakrát pohrozila, že se vrátí, a Dussander pokaždé se zavřenýma očima vyčkával, co se stane; naprosto jasně si uvědomoval, že jestli se vrátí s takovou silou, s jakou zaútočila dole, tak nejspíš zemře. V obou případech bolest opět zmizela.

Přeplazil se po podlaze ke kuchyňskému stolu; vyhýbal se přitom kalužím a cákancům krve, která se už pozvolna srážela. Uchopil láhev Ancient Age, dal si lok a zavřel oči. Zdálo se, že pevné sevření na prsou poněkud zesláblo. Bolest začala polevovat. Po dalších pěti minutách se pokusil pomaličku dostat do předsíňe. Na malém stolku v předsíni byl telefon.

Bylo čtvrt na deset, když u Bowdenů zazvonil telefon. Todd seděl se zkříženýma nohama na gauči a připravoval se ze svých poznámek na závěrečnou zkoušku z trigonometrie. Trigonometrie byla pro Todda pěkný neřád, ostatně jako celá matematika. Otec seděl na druhé straně pokoje a s mírně nevěřícím výrazem v tváři procházel sloupce čísel na malém počítači na klíně. Monica, sedící nejbližší telefon, sledovala film s Jamesem Bondem, který Todd před dvěma dny přetočil na video.

„Haló?“ naslouchala. Ve tváři se jí objevil náznak znepokojení. Podala sluchátko Toddovi. „Pan Denker. Asi ho něco rozrušilo. Nebo navztevalo.“

Toddovi se sevřelo srdce úzkostí, ale tvářil se jakoby nic. „Skutečně?“ Přešel k telefonu a uchopil sluchátko. „Zdravím, pane Denkere.“

Dussanderův hlas byl chraplavý a úsečný. „Ihned sem přijed', chlapče. Měl jsem infarkt. Myslím, že dost ošklivý.“

„Páni,“ vydechl Todd a snažil se uspořádat poletující myšlenky, aby překonal horu strachu, která mu vyvěřela v hlavě. „To je zajímavé, skutečně, ale už je dost pozdě a zrovna jsem se učil ...“

„Vím, že nemůžeš mluvit,“ přerušil ho Dussander tím hrubým, téměř štekavým hlasem. „Poslouchat ale můžeš. Já nemůžu zavolat sanitku ani policii ... teď ještě ne. Potřebuju pomoc ... a to znamená, že i ty potřebuješ pomoc.“

„No ... když je to takhle ...“ Toddovo srdce bušilo sto dvaceti úderů za minutu, ale tvář měl klidnou, téměř vážnou. Nevěděl snad, že jednou taková noc přijde? Samozřejmě že to věděl.

„Rodičům řekni, že jsem dostal dopis,“ radil Dussander. „Důležitý dopis. Rozumíš?“

„Ano, jasně,“ odpověděl Todd.

„Teď uvidíme, chlapče. Teď uvidíme, z jakého jsi těsta.“

„Ovšem,“ přitakal Todd. Náhle si uvědomil, že se matka nedívá na film, ale na něj, a zatvářil se upjatě. „Sbohem.“

Dussander ještě něco říkal, ale Todd zavěsil.

„Jdu na chvíli k panu Denkerovi,“ promluvil k oběma rodičům, ale díval se přitom na matku - ten náznak znepokojení jí z tváře dosud nezmizel. „Nemám vám cestou něco koupit?“

„Mně balíček tabáku a matce balíček finanční odpovědnosti,“ požádal Dick.

„Nesmírně vtipné,“ poznamenala Monica. „Todde, je pan Denker ...“

„Cos to, proboha, koupila u Fieldinga?“ přerušil ji Dick.

„Tu poličku na suvenýry. Říkala jsem ti to. Není panu Denkerovi nic, že ne, Todde? Mluvil trochu divně.“

„To opravdu existuje něco takového, jako jsou police na suvenýry? Myslet jsem, že to vynalezly ty praštěné autorky anglických detektivek, aby měly vždycky po ruce místo, kde vrah najde tupý předmět.“

„Dicku, pustíš mě taky ke slovu?“

„Jistě. Posluž si. Ale na suvenýry?“

„Myslím, že je v pořádku,“ odpověděl Todd. Vzal si bundu a vytáhl zip. „Je ale rozrušený. Dostal dopis od synovce z Hamburku nebo Düsseldorfu, prostě odtamtud. Léta už o nikom z příbuzných

neslyšel, teď dostal ten dopis a nevidí na to.“

„To je teda hrůza,“ prohlásil Dick. „Běž, Todde. Utíkej tam, ať se tomu člověku uleví.“

„Myslela jsem, že má někoho na čtení,“ namítla Monika. „Nějakého nového chlapce.“

„Má,“ potvrdil Todd a náhle matku nenáviděl, nenáviděl tu napůl vědoucí intuici, kterou jí viděl v očích. „Bud' není doma, nebo třeba tak pozdě nemůže přijít.“

„Hm. Dobrá ... tak běž. Ale dávej pozor.“

„Dám. Z obchodu fakt nic nechcete?“

„Ne. Jak to máš s učením na ty zkoušky?“

„Dělám trigonometrii,“ odpovědi Todd. „Jde to. Pro dnešek jsem už stejně chtěl skončit.“ To byla lež jako věž.

„Chceš si vzít porsche?“ zeptal se Dick.

„Ne. Zajedu tam na kole.“ Potřeboval těch pět minut navíc, aby si to v hlavě srovnal a aby ovládl své emoce - nebo aby se o to aspoň pokusil. V současném stavu by s porsche nejspíš vrazil do prvního telefonního sloupu.

„Přidělej si na koleno odrazové sklíčko,“ připomněla Monica, „a pozdravuj od nás pana Denkera.“

„Dobře.“

Matka měla v očích stále ještě pochyby, ale už ne tak zřetelné. Todd jí dal pusu a odešel do garáže, kde měl kolo - italský závodní bicykl, již dávno ne schwinna. Srdce mu v hrudi stále bušilo a Todd cítil šílené nutkání vrátit se s puškou domů, zastřelit rodiče a pak jít na svah nad dálnicí. Už žádné starosti s Dussanderem. Už žádné strašné sny, žádné vandráci. Jen by střílel, střílel, střílel ... jednu kulku by si schoval nakonec.

Pak se mu vrátil rozum a Todd se rozjel k Dussanderovi; odrazové sklíčko těsně nad kolenem se pohybovalo nahoru a dolů a dlouhé plavé vlasy mu vlály na všechny strany.

„Panebože!“ Todd téměř vykřikl.

Stál ve dveřích do kuchyně. Dussander ležel na zemi opřený o lokty, mezi nimi porcelánový hrnek s whisky. Na čele měl velké kapky potu. Todd ale nezíral na Dussandera. Zíral na tratoliště krve. Vy-

padalo to, že krev je úplně všude - na stole, na prázdné kuchyňské židli, na podlaze.

„Z čeho krvácíte?“ zahulákal Todd, když se mu ztuhlé nohy konečně zase pohnuly - zdálo se mu, že stál ve dveřích aspoň tisíc let. *To je konec*, uvažoval, *to je naprostý konec všeho. Všechno je pryč, sbohem a šáteček*. Zároveň si ale dával pozor, aby do krve nešlápl. „Myslel jsem, že jste říkal něco o infarktu!“

„To není moje krev,“ zamumlal Dussander.

„Cože?“ Todd se zastavil. „Co jste říkal?“

„Běž dolů. Uvidíš, co je třeba udělat.“

„Co je tohle zase za blbost?“ zeptal se Todd. Náhle mu blesklo hlavou cosi hrozného.

„Neztrácej náš čas, chlapče. Řekl bych, že tě moc nepřekvapí, co dole najdeš. Myslím, že s takovými věcmi, jako je ta ve sklepe, už máš nějakou zkušenost. Zkušenost z první ruky.“

Todd se na něj ještě chvíli nevěřícně koukal a pak se vrhl ke sklepu. Bral schody po dvou; v mdlém žlutavém světle jediné žárovky se mu na první pohled zdálo, že sem Dussander hodil pytel s odpadky. Pak spatřil vystrčené nohy a špinavé ruce stažené ze stran opaskem.

„Panebože,“ opakoval, ale jeho hlas neměl tentokrát žádnou sílu - ozvalo se jen slabounké zašeptání.

Přitiskl si hřbet pravé ruky ke rtům, jež byly vyprahlé jak Sahara. Na okamžik zavřel oči ... a když je opět otevřel, cítil, že se zase zcela ovládá.

Začal se hýbat.

Z mělké jámy ve vzdáleném koutě čouhala násada rýče a Todd rázem pochopil, co Dussander dělal, když dostal záchvat. O chvíli později již plně vnímal smrdutý zápach sklepa, připomínající shnilá rajčata: Cítil to už kdysi dříve, ale nahoře byl zápach mnohem slabší - a samozřejmě, v posledních pár letech tady moc často nebýval. Teď přesně pochopil, co ten zápach znamená, a hezkou chvíli měl co dělat se svým žaludkem. Přitiskl si ruku na ústa a nos a snažil se potlačit dávení.

Pozvolna se opět ovládl.

Popadl vandráka za nohy a odtáhl ho k okraji jámy. Pustil nohy

na zem, levým zápěstím si otřel pot z čela a na chvilku se úplně zklidnil; přemýšlel tak usilovně jako nikdy v životě.

Pak uchopil rýč a začal hloubit jámu. Když byla hluboká půl druhého metru, Todd z ní vyskočil a mrtvolu skopl nohou dolů. Postavil se na okraj hrobu a pohlédl dolů. Roztrhané džínsy. Špinavé ruce plné strupů. Byl to pobuda jak se patří. Ta ironie byla téměř legrační. Tak legrační, že by člověk řval smíchy.

Vyběhl po schodech nahoru.

„Jak vám je?“ zeptal se Dussandera.

„Já budu v pořádku. Postaral ses o to?“

„Pracuje se na tom.“

„Pospěš si. Ještě je toho spousta tady nahoře.“

„Nejraději bych vás hodil prasatům,“ odpověděl Todd a vrátil se do sklepa, než mohl Dussander něco říct.

Už vandráka skoro zasypal, když ho napadlo, že něco nehraje. Koukal do hrobu a v ruce svíral násadu rýče. Vandrákovi částečně čouhaly ze země nohy a špičky chodidel - jedna stará bota, asi tenis-ka, a jedna špinavá sportovní ponožka, která mohla být eventuálně bílá tak v době, kdy byl prezidentem Truman.

Jedna teniska? Jedna?

Todd proběhl kolem kotle ústředního topení zpátky ke schodům. Divoce se rozhlížel kolem. Ve spáncích začínal cítit bolest, tupé klo-vání, snažící se dostat ven. Starou tenisku zahlédl asi půl druhého metru stranou, ve stínu nějaké nepoužívané police. Todd ji popadl, vrátil se k hrobu a hodil ji do něj. Pak pokračoval v zasypávání. Zasy-pal botu, nohy, všechno. Když byla všechna vykopaná zemina zpátky v jámě, udeřil několikrát rýčem o podlahu, aby ho očistil. Potom vzal hrábě a pečlivým hrabáním se snažil zakrýt skutečnost, že se tady nedávno rylo v zemi. Moc platné to nebylo; čerstvě vykopaná a pak zasypaná díra bez dobrého maskování vždycky vypadá jako čerstvě vykopaná a pak zasypaná díra. Ale nikdo přece nebude mít možnost přijít sem dolů. Budou muset s Dussanderem sakra doufat, že sem nikdo nepřijde.

Todd vyběhl po schodech nahoru. Začínal lapat po dechu.

Dussanderovi se rozjely lokty a hlava mu klesla na stůl. Oči měl zavřené, víčka purpurově lesklá jako astry.

„Dussandere!“ zařval Todd. V ústech cítil horkou, šťavnatou pachut' - chuť strachu, namíchanou z adrenalinu a pulsující horké krve. „Neodvažujte se mi umřít, vy idiote!“

„Neřvi,“ ozval se Dussander, aniž otevřel oči. „Nebo se seběhnou lidi z celé ulice.“

„Kde máte něco na mytí podlahy? Nějaký saponát ... něco takového. A hadry. Potřebuju hadry.“

„Všechno je pod dřezem.“

Spousta krve už zaschla. Dussander zvedl hlavu a pozoroval Todda, jak se plazí po podlaze a snaží se odstranit nejprve kaluže na linoleu a pak zaschlé kapky na nohou židle, na níž vandrák seděl. Chlapec se nutkavě kousal do rtů, chňapal po nich téměř jako kůň po uzdě. Konečně byl hotov. Místnost se naplnila pronikavou vůní čističoho prostředku.

„Pod schody je krabice se starými hadry,“ instruoval Dussander. „Ty od krve dej na dno. Nezapomeň si umýt ruce.“

„Nepotřebuju vaše rady. Do tohohle jste mě dostal vy.“

„Opravdu? Musím uznat, že ses držel.“ Na okamžik zazněl v Dussanderově hlase starý výsměch, ale pak se mu tvář zkroutila do hořké grimasy. „Pospěš si.“

Todd se postaral o hadry a pak naposledy vyběhl schody ze sklepa. Chvilíčku se nervózně zadíval ze schodů, pak otočil vypínačem a zavřel dveře. Šel k dřezu, vytáhl si rukávy a umyl se v tak horké vodě, jak jen snesl. Ponořil ruce do napěněné vody se špinavým nádobím ... a vytáhl řeznický nůž, který Dussander použil.

„Chtěl bych vám s tím proříznout chřtán,“ konstatoval ponuře Todd.

„Ano, a pak mě hodit prasatům. Vůbec o tom nepochybuju.“

Todd opláchl nůž, ořel ho a odložil. Rychle umyl zbytek nádobí, vypustil vodu a opláchl dřez. Když si utíral ruce, pohlédl na hodiny a viděl, že je za deset minut půl jedenácté.

Šel k telefonu v předsíni, zvedl sluchátko a zamyšleně se na něj zadíval. Hlavou mu nepříjemně vrtala myšlenka, že na něco zapomněl - na něco potenciálně tak nebezpečného, jako byla vandrákova bota. Co to ale je? Nevěděl. Kdyby ho nebolela hlava, určitě by na to přišel. Třikrát zatracená bolest hlavy. Zapomínat na cokoliv, to se mu

vůbec nepodobalo, a proto z toho šla hrůza.

Vytočil tři dvojky a po prvním zazvonění se ozval hlas: „Tady je santodonatská lékařská pohotovost. Máte nějaký zdravotní problém?“

„Jmenuji se Todd Bowden. Jsem v čísle 963 na Claremont Street. Potřebuji sanitku.“

„Oč jde, synku?“

„Můj přítel, pan D ...“ Kousl se do rtů tak silně, že mu vytryskla krev a na okamžik byl ztracen a jen se topil v návalech bolesti, které mu vystřelovaly z hlavy. *Dussander*. Málem anonymnímu hlasu z pohotovosti udal Dussanderovo pravé jméno.

„Uklidni se, synku,“ vyzval ho hlas. „Jen pomalu a všechno bude v pořádku.“

„Můj přítel pan Denker,“ opakoval Todd, „Dostal zřejmě infarkt.“

„Jaké má příznaky?“

Todd je začal vypočítávat, ale hlasu stačilo, když uslyšel Toddův popis bolesti v prsou, která se přesunula do levé paže. Řekl Toddovi, že sanitka přijede za deset až dvacet minut, podle stupně dopravního provozu. Todd zavěsil a přitlačil si dlaně na oči.

„Dovolal ses?“ ozval se slabě Dussander.

„*Ano,*“ zaječel Todd. „*Ano, dovolal! Ano, ano, ano! Jen už držte zobák!*“

Přitlačil si dlaně na oči ještě silněji, až se mu začaly dělat nesmyslné světelné mžítiky a pak všechno zářivě zrudlo. *Vzpamatuj se, Toddíčku. To chce klid. Žádný vzrůšo. Jen klídek, klídek.*

Otevřel oči a znovu zvedl sluchátko. Ted to bude těžší. Ted' je třeba zavolat domů.

„Haló?“ Uslyšel Moničin jasný, kultivovaný hlas. Na okamžik - jen na okamžik - spatřil sám sebe, jak jí vráží do nosu hlaveň pušky a mačká spoušť do prvních pramínek krve.

„To jsem já, mami. Dej mi, prosím tě, tátu. Rychle.“

Už dávno jí neříkal mami. Věděl, že ten signál pochopí rychleji než co jiného, a také ho pochopila. „Co se děje? Stalo se něco, Todde?“

„Prosím tě, dej mi ho!“

„Ale co ...“

V telefonu to zachrastilo. Slyšel, jak matka něco říká otci. Todd se připravil.

„Pan Denker, tati. Má ... je to asi infarkt. Řekl bych, že určitě.“

„Panebože!“ Otcův hlas se na chvílku vzdálil a Todd slyšel, jak opakuje tu informaci ženě. Pak se vrátil. „Žije ještě? Aspoň pokud můžeš říct?“

„Žije. Je při vědomí.“

„Aspoň to, zaplat' pámbu. Zavolej sanitku.“

„Právě jsem ji zavolał.“

„Dva - dva - dva?“

„Ano.“

„Moc dobře, Todde. Jak je to s ním zlé, můžeš říct?“

„Nevím, tati. Říkali, že sanitka tady bude brzy, ale ... mám trochu strach. Mohl bys přijet a počkat tu se mnou?“

„Že se ptáš. Za čtyři minuty jsem tam.“

Todd slyšel, že matka ještě něco říká, ale otec zavěsil a přerušil spojení. Todd zavěsil také.

Čtyři minuty.

Čtyři minuty na to, aby udělal všechno, co ještě neudělal. Čtyři minuty, aby si vzpomněl na to, co zapomněl. Zapomněl vůbec něco? Třeba jsou to jen nervy. Panebože, kdyby tak nezavolał otce! Ale to bylo přece úplně přirozené, nebo snad ne? Určitě bylo. Ale není tady něco přirozeného, co neudělal? Něco ... ?

„Ty makovice pitomá!“ zaúpěl náhle a vrhl se zpátky do kuchyně. Dussanderova hlava s pootevřenýma očima ležela netečně na stole.

„Dussandere!“ zařval Todd. Drsně s ním zatřepal a stařec zanaříkal. „Probuďte se! Probuďte se, ty smradlavej dědku!“

„Co je? Je tu sanitka?“

„Ten dopis! Jede sem otec, bude tady v tu ránu. *Kde je ten zasranej dopis?*“

„Co ... jaký dopis?“

„Vymyslel jste si, abych jim řekl, že jste dostal důležitý dopis. Řekl jsem ... “ Srdce mu kleslo. „Řekl jsem, že přišel ze zámorí ... z Německa. Kristepane!“ Todd se chytil za hlavu.

„Dopis.“ Dussander pomalu a s obtížemi zvedl hlavu. Jeho vrás-

čitý obličej měl nezdravou žlutobílou barvu, rty měl promodralé. „Od Williho, myslím. Willi Frankel. Milý ... milý Willi.“

Todd pohlédl na hodinky a viděl, že od chvíle, kdy zavěsil telefon, už uplynuly dvě minuty. Za čtyři minuty to otec nemůže, prostě nemůže z domova k Dussanderovi stihnout, ale porschem to může udělat sakra rychle. Rychle, to je to. Všechno ubíhá příliš rychle. A ještě něco tady nehraje, *čítí* to. Teď ale není čas zastavit se a hledat zakopaného psa.

„Ano, dobře. Četl jsem vám ho, vy jste se rozrušil a dostal infarkt. Dobrá. Kde je?“

Dussander na něj tupě zíral.

„Ten dopis! Kde je?“

„Jaký dopis?“ zeptal se nepřítomně Dussander a Todda svrběly ruce, aby tu opilou starou zrůdu nezaškrtil.

„Ten, co jsem vám četl! Ten od Williho! Kde je?“

Oba koukali na stůl, jako by čekali, že se ten dopis zhmotní. „Nahoře,“ řekl konečně Dussander. „Podívej se do prádelníku. Třetí šuple. Vzadu v tom šupletí je malá dřevěná krabička. Budeš ji muset vypáčit. Už dávno jsem ztratil klíč. Je tam pár hodně starých dopisů od jednoho přítele. Nepodepsaných. Nedatovaných. Všechny německy. Jedna či dvě stránky postačí. Když si pospíšíš ...“

„Zbláznil jste se?“ zuřil Todd. „Neumím německy! Jak bych vám mohl číst německy psaný dopis, idiote!“

„Proč by mi Willi psal anglicky?“ opáčil unaveně Dussander. „Jestli mi ten německý dopis přečteš, budu mu rozumět, i když ty nepochopíš nic. Samozřejmě, tvoje výslovnost by byla příšerná, ale stejně, i tak bych ...“

Dussander měl pravdu - zase pravdu a Todd už na nic nečekal. I po infarktu byl stařec stále o krok napřed. Todd proběhl předsíní ke schodům a u vstupních dveří do domu se zastavil jen tak dlouho, aby se ujistil, že otcův porsche ještě nepřijíždí. Nepřijížděl, ale pohled na hodinky Toddovi ukázal, jak je to všechno napjaté; právě uplynula pátá minuta.

Vzal schody po dvou a vpadl do Dussanderovy ložnice. Nikdy předtím tady nebyl, vůbec na to nebyl zvědavý a teď se chvilíčku jen zběsile rozhlížel po neznámém území. Pak spatřil prádelník, lacíný

křáp ve stylu, kterému otec říkal „úvěrová moderna“. Padl na kolena a vytrhl třetí šuple. Zásuvka se vytáhla do polovičky a pak se vzpříčila, že s ní nešlo ani hnout.

„Do pytle,“ zašeptal. Obličej měl mrtvolně bledý s výjimkou krvavě tmavých skvrn na obou tvářích a modrých očí, které byly temné jak bouřkové mraky nad Atlantikem. „Do pytle, polez ven, ty svině!“

Trhl s ní tak silně, že se celý prádelník zakymácel a málem na něj spadl, než se zase rozhodl usadit. Šuple vyletělo a přistálo Toddovi na klíně. Kolem dokola se rozsypaly Dussanderovy ponožky, spodky a kapesníky. Todd hrábl do zbytku nevysypaného prádla a vytáhl dřevěnou krabičku asi třicet centimetrů dlouhou a deset centimetrů širokou. Zkusil otevřít víčko. Nic. Krabička byla zamčená, přesně jak Dussander říkal. Dneska nic nešlo hladce.

Nacpal rozházené prádlo zpátky do šuple a pak se je snažil nastrčit na místo. Opět se vzpříčilo. Todd s ním cloumal sem tam, aby je uvolnil, a po tváři se mu přitom řinul pot. Konečně šuple zastrčil. Vzal krabičku a vstal. Kolik už uběhlo času?

Dussanderova postel měla dřevěné pelestě a Todd o jednu z nich vší silou praštil s krabičkou otočenou tak, aby rána zasáhla zámek. V rukou mu zavibrovala bolest a rozlila se až k lokti. Podíval se na zámek. Byl trochu vyhnutý, ale jinak nic. Bez ohledu na bolest praštil krabičkou ještě silněji. Tentokrát se z pelesti odštípl kus dřeva, ale zámek se stále nevzdával. Todd vyrazil jakési zachechtání a vzal krabičku k druhé pelesti. Zvedl ji vysoko nad hlavu a pak s ní vší silou udeřil. Tentokrát zámek nevydržel.

Ve chvíli, kdy Todd otvíral víčko, přejela přes Dussanderovo okno světla reflektorů.

Todd divoce šmátral v krabičce. Pohlednice. Medailónek. Po-mačkaná fotografie ženy, která má na sobě jen ozdobné černé pod-vazky. Stará peněženka. Několik osobních průkazů. Prázdné kožené pouzdro na cestovní pas. Na dně byly dopisy.

Světla byla stále jasnější a teď už slyšel výrazný chod motoru porsche. Zesiloval se ... a pak ztichl.

Todd popadl tři listy leteckého dopisního papíru, hustě popsané po obou stranách německým textem, a vyběhl opět z ložnice. Byl už skoro u schodů, když si uvědomil, že nechal ležet vypáčenou krabič-

ku na Dussanderově posteli. Utíkal zpátky, popadl krabičku a otevřel třetí šuple.

Opět se vzpříčilo, tentokrát s pronikavým skřípěním dřeva o dřevo.

Před domem bylo slyšet zatažení ruční brzdy auta, otvírání bočních dveří a přibouchnutí.

Todd zaslechl své vlastní tiché zaúpění. Vstrčil krabičku do zkřížené zásuvky, vstal a kopl do ní. Krásně se zavřela. Chvilí stál a zíral na ni a pak vyrazil ke dveřím. Sbíhal ze schodů, a když byl v půlce, uslyšel rychlé dupání otcových bot na cestičce k domu. Todd přeskočil zábradlí, měkce dopadl na zem a vběhl do kuchyně s třepetajícími se dopisními papíry v ruce.

Klepání na dveře. „Todde? Todde, to jsem já!“

Zároveň Todd v dálce uslyšel houkání sirény přijíždějící sanitky. Dussander opět upadl do částečného bezvědomí.

„Už jdu, tati!“ zvolal Todd.

Položil dopisy na stůl, trochu je rozhodil, jako kdyby byly ve spěchu odloženy, pak se vrátil do předsíně a otevřel otcí.

„Kde je?“ zeptal se Dick Bowden a protáhl se kolem Todda dovnitř.

„V kuchyni.“

„Všechno jsi udělal úplně správně, Todde,“ pochválil ho otec a neobratně, rozpačitě ho objal.

„Jen doufám, že jsem na nic nezapomněl,“ odpověděl skromně Todd a následoval otce předsíní do kuchyně.

Ve zmatku kolem vynášení Dussandera z domu si dopisu nikdo téměř ani nevšiml. Toddův otec ho vzal krátce do ruky, ale hned ho zase odložil, když přišli zřízenci s nosítky. Todd s otcem jeli za sanitkou a lékař, který Dussandera přijímal, neměl k Toddovu vysvětlení celého případu vůbec žádný dotaz. Koneckonců, „pan Denker“ byl osmdesátník a jeho zvyky rozhodně nepatřily k nejlepším. Doktor také Todda stručně pochválil za rychlé uvažování a jednání. Todd mu vyčerpaně poděkoval a pak se zeptal otce, zda nemohou jet domů.

Při jízdě zpátky mu Dick opakoval, jak je na něho hrdý. Todd ho skoro neslyšel. Přemýšlel znovu o své pušce.

18

Bylo to téhož dne, kdy si Morris Heisel zlomil páteř.

Morris vůbec nezamýšlel přerazit si hřbet; zamýšlel jen přitlout konec okapu na západní straně svého domku. Přerazit si hřbet, to bylo to poslední, co by ho napadlo, měl i bez toho v životě už dost trápení, děkuju nechci. První žena mu zemřela ve věku pětadvaceti let a obě dcery už byly také po smrti. Bratr se zabil roku 1971 při tragické dopravní nehodě nedaleko Disneylandu. Morrisovi samotnému táhlo na šedesátku a měl předčasnou artrózu, která se rychle zhoršovala. Na obou rukou měl také bradavice a ty rostly téměř tak rychle, jak je doktor stačil vypalovat. Měl rovněž sklon k migrénám a ten potzer Rogan od vedle mu v posledních letech začal říkat „Fajnovka Morris“. Morris rozprávěl před Lydií, svou druhou ženou, úvahy, jak by se asi Roganovi líbilo, kdyby mu Morris začal říkat „Hemeroid Rogan“.

„Nech toho, Morrisi,“ říkala při těchto příležitostech Lydie. „Vůbec nerozumíš legraci, nikdy jsi legraci nerozuměl, vůbec nechápu, jak jsem si mohla vzít člověka, který vůbec nemá smysl pro humor. Jedeme do Las Vegas,“ povídá Lydie, jako kdyby v prázdné kuchyni oslovovala neviditelný dav diváků, které vidí jen ona, „jdeme na Buddyho Hacketta a Morris se nezasměje ani jednou.“

Kromě artrózy, bradavic a migrén má Morris také Lydii, ze které, pámbu jí odpusť, se v posledních tak pěti letech stala úplná megera ... hned potom, co ji udělali hysterektomií. Takže má dost trápení a dost problémů i bez přeraženého hřbetu.

„Morrisi!“ vykřikla Lydie; právě vycházela ze zadních dveří a do utěrky na nádobí si otírala mýdlovou pěnu z rukou. „Morrisi, okamžitě slezeš z toho žebříku!“

„Co?“ otočil hlavu, aby ji lépe viděl. Byl téměř na konci hliníkového žebříku. Pod nohama měl žlutou nálepku s varováním: POZOR, NEBEZPEČÍ. NAD TOUTO PŘÍČKOU SE SNADNO ZTRÁCÍ ROVNOVÁHA! Morris měl truhlářskou zástěru s širokými kapsami, jednu plnou hřebíků a druhou s velkými skobami. Zem pod žebříkem

byla poněkud nerovná a žebřík se lehce kýval, kdykoli se Morris pohnul. Bolel ho krk jako nemilá předehra k migréně. Měl po náladě. „Co zas?“

„Povídám, abys slez, než si přerazíš hřbet.“

„Už to mám skoro hotový.“

„Houpeš se na tom žebříku jak na člunu, Morrisi. Slez dolů.“

„Slezu, až budu hotovej!“ okřikl ji rozzlobeně. „Dej mi pokoj!“

„Přerazíš si hřbet,“ opakovala žalostně a vrátila se domů.

O deset minut později, zrovna když přitloukal do okapu poslední hřebík, zakloněn téměř k přepadnutí, uslyšel vřeštění kočky a pak divoký štěkot.

„Co to sakra ...?“

Ohlédl se a žebřík se nebezpečně zakýval. V tu chvíli se jejich kočka - jmenovala se Miláček - s naježeným kožichem a planoucím zeleným očima objevila na rohu u garáže. V patách za ní byla Roganova mladá kolie s vyplazeným jazykem a vodítkem, plandajícím po zemi za ní.

Miláček zřejmě nebyl vůbec pověřivý, a tak vběhl pod žebřík. Kólie za ním.

„Pozor, ty čokle pitomá!“ zařval Morris.

Žebřík se zakýval. Pes do něj narazil bokem. Žebřík se nahnul a Morris s ním. Vyděšeně zaječel a z truhlářské zástěry mu vyletěly hřebíky i skoby. Půlkou. Těla dopadl na betonový vjezd a v zádech mu vyšlehla obrovská bolest. Páteř prasknout ani tak neslyšel, spíš cítil, že se to stalo. Pak se mu svět na chvíli rozplynul v šedi.

Když se mu zase začaly zaostřovat oči, stále ještě ležel půlkou těla na betonovém vjezdu ve změti hřebíků a skob. Nad ním klečela Lydie a plakala. Rogan od vedle tam byl také, tvář bílou jak papír.

„Já ti to říkala!“ brebtala Lydie. „Říkala jsem ti, že máš z toho žebříku slézt! Teď se podívej! Jen se na to podívej!“

Morris neměl naprosto žádné přání na něco se dívat. Přes bedra ho sevřel škrtivý a bodavý pás bolesti; to bylo zlé, ale cosi bylo mnohem horšího: pod tím pásem bolesti necítil nic - vůbec nic.

„Fňukat můžeš potom,“ řekl chraplavě. „Teď zavolej doktora.“

„Já ho zavolám,“ nabídl se Rogan a odběhl zpátky domů.

„Lydie,“ zasípal Morris. Olízl si rty.

„Co je? Copak, Morrisi?“ Naklonila se nad něj a Morrisovi skanula na tvář slza. Je to dojemné, napadlo ho, ale jemu se chtělo ucuknout a bolest se tím jen zvětšila.

„Lydie, mám taky migrénu.“

„Ubožáčku, můj! Ubohý Morrisi! Já ti ale říkala ...“

„Rozbolela mě hlava, protože ten *potzer* Roganův pes štěkal celou noc a já jsem nezamhouřil oko. Dneska ten pes honí moji kočku, srazí mi žebřík a já mám nejspíš zlomenou páteř.“

Lydie zakvílela. Morrisovi ten zvuk rozvibroval hlavu.

„Lydie,“ zachraplal a znovu si olízl rty.

„Copak, drahý?“

„Celý léta mi bylo něco podezřelý. Teď už mám jistotu.“

„Ubožáčku Morrisi! A co?“

„Bůh není,“ odpověděl Morris a omdlel.

Odvezli ho do Santo Donata a lékař mu - asi v té době, kdy by normálně seděl u Lydiiny mizerné večeře - oznámil, že už nikdy nebude chodit. To už byl celý, v sádře. Předtím mu odebrali vzorky krve a moče. Dr. Kimmelman mu vyšetřil zrak a pak mu malým gumovým kladívkem ťukal do kolen - žádné reflexivní stažení nohy se však neobjevilo. A za každými dveřmi stála Lydie; slzy jí tekly proudem, a tak spotřebovávala jeden kapesník za druhým. Lydie, která se doma chovala jako žena Jobova, chodila všude s dostatečnou zásobou krajkových šnuptychlů, pro případ, že by se jí naskytl mimořádná šichta jako plačce. Zavolala matce a matka tady bude za chvíli. („To je od ní hezké, Lydie“ - přestože jestli Morris na světě někoho upřímně nenávidí, tak je to Lydiina matka.) Zavolala také rabínovi a rabín tady bude také za chvíli. („To je od něj hezké, Lydie“ - přestože Morris do synagógy nev kročil nejméně pět let a vlastně ani neví; jak se rabín jmenuje.) Zavolala Morrisovu šefovi, a i když ten tady za chvíli nebude, vyjádřil mu upřímnou soustrast a sympatie. („To je od něj hezké, Lydie,“ - i když jestli se někdo Lydiině matce vyrovná, je to ten věčně nalítej *putz* Frank Haskell.) Nakonec dali Morrisovi valium a Lydii odvedli. Krátce potom se Morris rozplynul - žádné starosti, žádné migrény, prostě nic. Kdyby mu dávali tyhle malé modré pilulky pořád, by ta jeho poslední myšlenka, vylezl by znovu na ten žebřík a znovu by si přerazil hřbet.

Když se probudil - nebo spíš když se mu znovu vrátilo vědomí - právě svítalo a v nemocnici bylo ticho jako v hrobě. Morris se cítil klidný, téměř slavnostně vážný. Nic ho nebolelo; cítil, že zafačované tělo je lehounké jak pírko. Kolem postele měl nějakou vymyšlenost, připomínající klec na veverka - z ocelových prutů, přídržných lanek a kladek. Nohy měl zavěšené na lankách, připojených k té opičárně. Zdálo se, že záda má prohnutá nějakou podložkou, ale těžko říct - mohl soudit jen podle úhlu pohledu.

Jiní jsou na tom hůř, uvažoval. Na celém světě jsou na tom jiní hůř. V Izraelsi Palestinci zabíjejí celé autobusy zemědělců, kteří spáchali politický zločin tím, že jeli do města do biografu. Izraelci se s touto nespravedlností vyrovnávají házením bomb na Palestince a zabíjením dětí spolu se všemi teroristy, kteří by tam mohli být. Jiní jsou na tom hůř než já ... což neznamená, že tohle je dobré, to vás nesmí ani napadnout, ale jiní jsou na tom hůř.

S námahou zvedl ruku - někde v těle se schovávala bolest, ale jen velmi slabá - a před očima ji sevřel v bezmocnou pěst. Tak. Ruce jsou v pořádku. Celé paže jsou v pořádku. Necítí tedy nic od pasu dolů, a co má být? Na celém světě jsou lidé ochrnutí od hlavy až k patě. Jsou lidé s leprou. Lidé umírající na syfilis. Právě teď třeba někde jdou po letištní ploše lidé do letadla, které spadne. Ne, tohle není dobré, ale na světě jsou horší věci.

A jednou, dávno, pradávno, se na světě děly věci neskonale horší.

Zvedl levou paži. Zdálo se, že ruka se před očima vznáší; jako by vůbec nebyla spojena s tělem - vyhublá paže starého člověka s ochablými svaly. Měl na sobě nemocniční košili, ale byla s krátkými rukávy, a tak mohl na předloktí přečíst čísla, vytetovaná vybledlým modrým inkoustem. P499965214. Horší věci, ano, horší věci, než je spadnout na předměstí z žebříku, přerazit si hřbet, být odvezen do čisté a sterilní městské nemocnice a dostávat valium, které zaručeně odfoukne všechny starosti.

Byly sprchy, to bylo horší. Jeho první žena, Ruth, zemřela v takových svinských sprchách. Byly jámy, které se proměnily v hroby - mohl zavřít oči, a přesto stále viděl lidi, stojící u vykopaných jam;

pořád slyšel salvy z pušek, pořád si pamatoval, jak padali do země jako špatně udělané loutky. Byla krematoria, ta byla také horší, krematoria, jež vytrvale plnila vzduch nasládlým zápachem Židů planoucích jak pochodně, které nikdo neviděl. Vyděšené tváře starých přátel a příbuzných ... tváře, jež se vytrácely jak dohořívající svíčky, tváře, jež se vám vytrácely *přímo před očima* - slabé, slabší, nejslabší. Potom jednoho dne zmizely úplně. Kam? Kam mizí plamen pochodně, když ho odnese studený vítr? Do nebe? Do pekla? Světla v temnotách, svíce ve větru. Když se Job konečně zhroutil a zapochyboval, Bůh se ho zeptal: *Kde jsi byl, když jsem tvořil svět?* Kdyby Morris Heisel býval byl Jobem, byl by mu odpověděl: *Kde jsi byl Ty, když moje Ruth umírala. Ty potzer, Ty? Koukal ses na fotbalček? Když nedokážeš dávat na vlastní věci větší pozor, zmiz mi z očí.*

Ano, byly horší věci než přerazit si hřbet, vůbec o tom, nepochyboval. Co je to ale za Boha, který dovolí, aby si zlomil páteř a nado-smrti ochrnul, poté co viděl umírat vlastní ženu; dcery a přátele?

To není žádný Bůh, tak to je.

Z koutku oka mu vytryskla slza a pomalu stékala k uchu. Kdesi mimo nemocniční pokoj jemně zazvonil zvonek. Chodbou prošla sestra a její bílé boty s podrážkou ze surové gumy mírně zavrzaly. Dveře pokoje byly pootevřené a na stěně venkovní chodby viděl písmena ZIVNÍ PE; došlo mu, že celý nápis musí znít INTENZÍVNÍ PÉČE.

V pokoji se ozval nějaký pohyb - šustění pokrývky.

Morris se velmi opatrně pohnul a otočil hlavu napravo, od dveří. Spatřil noční stolek se sklenicí vody. Na stolku byla dvě přivolávací tlačítka. Za stolkem bylo další lůžko a na něm ležel muž, který vypadal ještě starší a nemocnější, než jak se cítil Morris. Nebyl zavěšen do žádného obrovského otáčivého kola pro veverky jako Morris, ale u jeho lůžka stála aparatura pro nitrožilní výživu a v nohách měl Jakýsi monitorovací přístroj. Muž měl ochablou a zažloutlou pleť. Kolem úst a očí měl hluboké vrásky. Vlasy měl žlutobílé, suché a neživé. Oční víčka byla podlitá a lesklá a na velkém nose zahlédl Morris popraskané žilky notorického pijáka.

Morris se odvrátil ... a pak zase otočil hlavu zpátky. Jak přibýva-

lo ranního světla a nemocnice se pozvolna probouzela, začal mít strašně podivný pocit, že svého spolubydlícího zná. Je to možné? Ten muž vypadá tak na pětasedmdesát až osmdesát a Morris přece nikoho tak starého, snad ani nezná - kromě Lydiiny matky; Morrise někdy napadalo, že ta příšernost musí být starší než sfinga, které se ostatně ohromně podobá.

Možná toho člověka znával v minulosti, možná dokonce dříve, než Morris sám přišel do Ameriky. Možná. Možná ne. A proč by na tom právě teď mělo záležet? A zrovna tak, proč se mu dnes v noci tak najednou vyrojily všechny vzpomínky na koncentrák, na Patin, když se vždycky snažil - - a většinou se mu to také dařilo - nechávat ty věci pohřbené.

Náhle mu naskočila husí kůže, jako kdyby vstoupil do nějakého vymyšleného strašidelného domu, v němž bloudí duchové a kostlivci nenacházející klid. Cožpak je to vůbec možné, dokonce i teď a tady, v té čisté nemocnici, třicet let potom, co ta temná doba skončila?

Odvrátil se od starce na druhém lůžku a za chvíli opět pocítil ospalost.

To jen tvá mysl si s tebou zahrává, že se ti ten muž zdá povědomý. Jen tvá mysl, baví tě, jak nejlíp umí, baví tě, jak se tě snažívala bavit v ...

Na to ale nechtěl myslet. Na to by si ani *nedovolil* myslet.

Upadal do spánku a přitom vzpomínal, jak se před Rath vytahoval (nikdy však před Lydií; vytahovat se před Lydií se nevyplácelo; ta nebyla jako Ruth, která se na jeho chlubení a chvástání vždycky jen sladce usmívala): *nikdy nezapomenu žádný obličej*. Teď měl příležitost ověřit si, zda to ještě platí. Jestli toho muže na druhém lůžku skutečně někdy znal, možná si vzpomene kdy ... a kde.

Když už už usínal a opět se vracel přes práh spánku, napadlo ho: *Možná jsem ho poznal v lágru.*

To by byla opravdová. ironie - „žertík Boží“.

Jakého Boha? Morris Heisel se zeptal znovu sám sebe a usnul.

19

Todd odmaturoval jako druhý nejlepší ve třídě, nejspíš právě jen kvůli špatné známce při závěrečné zkoušce z trigonometrie, na kterou se učil té noci, kdy Dussander dostal infarkt.

Týden po maturitě šli Bowdenovi navštívit pana Denkera do místní všeobecné nemocnice. Todd se nervózně protloukl patnácti minutami banalit, děkování a zdvořilého vypytování a byl vděčný za přestávku, když ho muž z vedlejšího lůžka požádal, jestli by k němu na okamžik nešel.

„Odpusťte, prosím,“ řekl druhý muž omluvně. Byl celý v sádře a z nějakého důvodu byl připevněn na soustavu kladek a lanek nad lůžkem. „Jmenuji se Morris Heisel. Mám přeražená záda.“

„To je moc zlé,“ přikývl vážně Todd.

„*Oj*, on říká moc zlé! Ten chlapec se ale umí vyjadřovat zdrženlivě!“

Todd se začal omlouvat, ale Heisel zdvihl ruku a pousmál se. Tvář měl bledou a unavenou, byla to tvář kteréhokoli starého člověka v nemocnici, kterého čeká život plný prudkých změn - a dozajista jen málo z nich bude k lepšímu. Todda napadlo, že v tomto ohledu jsou si s Dussanderem podobní.

„Není třeba,“ přerušil ho Morris. „Na hrubou poznámku není třeba odpovídat. Vy jste cizí člověk. Potřebuje někdo cizí, abych se na něj věšel se svými problémy?“

„Žádný člověk není ostrov sám pro sebe; každý je kus nějakého kontinentu, část nějaké ...“ začal Todd a Morris se rozesmál.

„John Donne, on jde na mě s citáty! Chytrý mládenec! Tamhle váš přítel, je na tom moc špatně?“

„Doktoři říkají, že si vede dobře, s ohledem na svůj věk. Je mu osmdesát.“

„Tak starý!“ zvolal Morris. „Víte, on se mnou moc nemluví. Ale podle toho, co říká, si myslím, že se sem přistěhoval a dostal americké občanství. Jako já. Víte, já jsem Polák. Myslím jako původem. Z Radomi.“

„Ano?“ poznamenal zdvořile Todd.

„Je váš přítel také cizího původu?“

„Ano, ano,“ přisvědčil Todd. „Je z Německa. Z Essenu. Znáte to město?“

„Ne,“ odpověděl Morris, „ale já byl v Německu jen jednou. Jestlipak byl ve válce?“

„To opravdu nevím.“ Toddův pohled se vytratil do dáli.

„Ne? No, to je fuk. Válka, to už je moc dávno za námi. Do tří let budou v téhle zemi lidé volitelní podle Ústavy do funkce prezidenta - prezidenta! - narození až po válce. Těm musí připadat, že mezi Dunkirkem a Hannibalovým přechodem Alp na slonech není žádný rozdíl.“

„Vy jste byl ve válce?“ zeptal se Todd.

„Řekl bych, že svým způsobem ano. Jste hodný mladík, že navštívíte takového starce ... dva starce, včetně mě.“

Todd se skromně usmál.

„Jsem už unavený,“ povzdechl si Morris. „Asi usnu.“

„Doufám, že vám brzy bude líp,“ rozloučil se Todd.

Morris přikývl, usmál se a zavřel oči. Todd se vrátil k Dussandorovu lůžku, kde se rodiče právě chystali k odchodu - otec stále koukal na hodinky a s předstíranou srdečností vykřikoval, jak už se připozdívá.

O dva dny později se Todd do nemocnice vrátil, tentokrát sám. Morris Heisel, zazedřený v sádře, toho dne hluboce spal.

„Činil ses dobře,“ pochválil ho tiše Dussander. „Ještě ses tam vrátil?“

„Ano. Spálil jsem ten pitomej dopis. Myslím, že se o něj stejně nikdo moc nezajímal a já se bál ... ani nevím.“ Pokrčil rameny, neschopen říct Dussandorovi, že se toho dopisu přímo pověřivě bál - bál se, že do domu třeba přijde někdo, kdo umí německy a mohl by si všimnout, že v dopise jsou odkazy možná deset až dvacet let staré.

„Až sem půjdeš příště, propašuj mi něco k pití,“ požádal Dussander. „Kouření nijak nepostrádám, ale ...“

„Už se sem nevrátím,“ přerušil ho kategoricky Todd. „Nikdy. Tohle je konec. Jsme si kvit.“

„Kvit.“ Dussander si založil ruce na prsou a usmál se. Nebyl to laskavý úsměv ... ale možná se tomu blížil, jak nejvíc Dussander do-

kázal. „Myslel jsem, že to se říká jen o kartách. Z tohohle hřbitova mě pustí příští týden ... aspoň mi to slibují. Doktor říká, že mám v kostech ještě pár roků. Když se ho zeptám kolik, tak se jen chechtá. Obávám se, že to neznamená víc než tři, možná jen dva. Stejně ho ale ještě můžu překvapit.“

Todd nic neříkal.

„Ale mezi námi, chlapče, už se skoro vzdávám naděje, že uvidím konec století.“

„Chci se vás něco zeptat,“ řekl Todd s pohledem upřeným na Dussandera. „Proto jsem dnes přišel. Chci se zeptat na něco, co jste jednou řekl.“

Todd se ohlédl přes rameno na muže na druhém lůžku a pak si přitáhl židli blíže k Dussanderovi. Cítil Dussanderův pach, suchý jak egyptské oddělení v muzeu.

„Tak se ptej.“

„Teti vandrák. Řekl jste něco o tom, že mám zkušenost. Zkušenost z první ruky. Co to mělo znamenat?“

Dussanderův úsměv se maličko rozšířil. „Čtu noviny, chlapče. Starci pořád čtou noviny, ale ne tak jako mladší lidé. Věděl jsi třeba, že na některých letištních ranvejích v Jižní Americe se houfují káňata, když hrozí nebezpečný boční vítr? Takhle čte noviny starý člověk. Před měsícem byl v nedělníku takový článek. Nebyl to článek na titulní stranu, nikdo se o pobudy a alkoholiky nezajímá natolik, aby se o nich psalo na prvních stránkách. Byl to ale hlavní článek jedné rubriky uvnitř listu. NĚKDO JDE PO SPODINĚ V SANTO DONATU? - tak se to jmenovalo. Kruté. Bulvární žurnalistika. Vy Američané jste tím proslulí.“

Todd svíral ruce v pěst, takže okousané nehty nebylo vidět. Nedělník nikdy nechte, ví, jak lépe trávit čas. Samozřejmě, nejméně celý týden po každém svém malém dobrodružství sledoval pravidelně noviny a žádný z jeho pobudů se nikdy nedostal před třetí stránku. Myšlenka, že někdo ty případy za jeho zády spojuje, ho doháněla k zuřivosti.

„Ten článek se zmiňoval o několika vraždách, neobyčejně brutálních vraždách. Ubodání, utlučení. ‚Nelidská brutalita‘, tak to označil autor, znáš ale novináře. Autor toho truchlivého článku připouštěl,

že mezi těmito nešťastníky je všeobecně vysoká úmrtnost a že i nuzáci v Santo Donatu tuto statistiku již dlouhá léta potvrzují. V žádném roce neumírají všichni tito lidé jen přirozenou smrtí nebo v důsledku svých špatných návyků. Jsou tu i četné vraždy. Ve většině případů však je vrahem obvykle jeden z nebožtíkových kamarádů, přičemž motivem bývá hádka při šestákovém pokeru nebo rvačka o flašku ovocného vína. Vrah se pak obvykle celý šťastný přiznává. Trápí ho totiž výčitky svědomí.

Ale ty nedávné vraždy nebyly objasněny. A co je ještě zlověstnější - podle jeho bulvární novinářského mozečku - je v posledních několika letech vysoký počet pohřešovaných mezi těmito lidmi. Autor, samozřejmě, opět připouští, že tito lidé nejsou mnohdy nic než moderní tuláci. Přicházejí a odcházejí. Někteří z nich ale odešli a ani si nevyzvedli sociální podporu nebo šeky za jednodenní práci, které se vydávají jen v pátek. A bulvární novinář se ptá, zda se někteří z nich nestali oběťmi jeho vraha vandráků! Oběťmi, které dosud nebyly nalezeny? Pchá!“

Dussander mávl rukou, jako kdyby odháněl tu vyloženou novinářskou nezodpovědnost.

„Pochopitelně, jen trocha vzrušení pro čtenáře. Poskytnout mu v neděli ráno příjemné mrazení v zádech. Autor vyvolává bubáky, otřepané, ale pořád použitelné - jako je clevelandský Rozparovač, Zodiac, záhadný Pan X., který zavraždil Černou Dahlii, Pérák Jack a podobné žvásty. Já o tom ale přemýšlím. Co zbývá starému člověku než přemýšlet, když už ho přátelé přestanou navštěvovat?“

Todd pokrčil rameny.

„Uvažoval jsem: „Kdybych tomu nechutnému bulvárnímu pisálkovi chtěl pomoci, což zajisté nechci, mohl bych vysvětlit pár těch pohřešovaných. Ne snad ty mrtvolky, které byly nalezeny ubodané a utlučené kladivem, ty ne, pámbuopatruj jejich uchlastané duše, ale pár těch zmizení ano. Protože přinejmenším několik z těch pohřešovaných pobudů je u mě ve sklepě.“

„Kolik jich tam je?“ zeptal se tiše Todd.

„Šest,“ odpověděl klidně Dussander. „Včetně toho, kterého jsi mi pomohl odklidit, šest.“

„Vy jste opravdu cvok,“ řekl Todd. Pleť pod očima měl bílou a

lesklou. „V jednu chvíli jste prostě úplně zmagořil.“

„Zmagořil.“ - To je krásně řečeno! Možná máš pravdu! Pak jsem si ale řekl: „Ten pisálek by nejradyji přišel zavražděné i pohřešované osoby jednomu a témuž člověku - hypotetickému vrahovi vandráků.“ Já si ale myslím, že se to tak vůbec nestalo.

Potom jsem si řekl: „Znáš někoho, kdo by byl něčeho takového schopen? Někoho, kdo žil několik posledních let v takovém napětí jako ty? Někoho, kdo také naslouchal, jak stará strašidla rachotí svými řetězy?“ A odpověď zní ano. Znáám *tebe*, chlapče.“

„Nikdy jsem nikoho nezabil.“

Představa, která se mu vybavila, se netýkala vandráků; to nebyli lidé, to vůbec nebyli skuteční lidé. Představil si sám sebe, jak se přikrčuje za padlým kmenem stromu a dívá se dalekohledem své pušky; křížek dalekohledu zaměřený na spánek muže s rozčuchanými vousy za volantem kamiónu.

„Třeba ne,“ souhlasil docela přátelsky Dussander. „Přesto ses té noci držel velice dobře. Byl jsi překvapen a řekl bych, že jsi měl hlavně vztek, když ses díky stařecké vetčnosti dostal do tak - nebezpečného postavení. Nemám pravdu?“

„Ano, máte,“ potvrdil Todd. „Měl jsem vás plný zuby a pořád ještě mám. Uklidil jsem to za vás, protože máte v trezoru něco, co by mi mohlo zničit život.“

„Ne. Nemám.“

„Cože? Co to říkáte?“

„Byl to stejný bluf, jako tvůj „dopis u přítele“. Ty jsi nikdy takový dopis nenapsal, žádný takový přítel nikdy neexistoval a já nikdy nenapsal ani slovo o našem ... přátelském svazku, jestli to tak mám nazvat. Teď dávám karty na stůl. Zachránil jsi mi život. Nezáleží na tom, že jsi jednal jen na svou vlastní ochranu, to nemění nic na tom, jak rychle a účinně jsi jednal. Nemůžu ti ublížit, chlapče. Říkám ti to dobrovolně. Pohlédl jsem smrti do tváře a to mě děsí, ale ne zas tak moc, jak jsem si myslel. Žádný dokument neexistuje. Je to tak, jak říkáš: jsme si kvit.“

Todd se usmál: bylo to spíš zatrpklé ohrnutí rtů. V očích mu záplál podivný, výsměšný plamének.

„Herr Dussander,“ řekl, „jen kdybych tomu mohl věřit.“

Večer šel Todd k stráni nad dálnicí, sestoupil k padlému stromu a posadil se na něj. Bylo těsně po soumraku. Večer byl teplý. Reflektory automobilů protínaly tmu dlouhými žlutavými řetězci.

Žádný dokument neexistuje.

Až do rozhovoru, který pak následoval, si Todd neuvědomoval, jak je celá situace bezvýchodná. Dussander navrhl, aby Todd prohledal celý dům, a když nenajde žádný klíč od trezoru, bude to důkaz, že neexistuje žádná bezpečnostní schránka, a tudíž ani žádný dokument. Ale klíč může být ukryt kdekoliv - Dussander ho mohl dát do plechovky od kakaa a pak zakopat, nebo do krabičky od sirek a pak strčit pod prkno na podlaze; mohl dokonce odjet autobusem do San Diega a dát ho za nějaký kámen v dekorativní kamenné zdi kolem medvědího areálu. Konečně, pokračoval Todd, Dussander mohl klíč klidně zahodit. Vždyť ho potřeboval jen jednou, aby tam uložil sepsaný dokument. Jestli země, vyndá to někdo jiný.

Dussander mu váhavě přisvědčil, ale po krátkém přemýšlení mu předložil jiný návrh. Až se zotaví natolik, že se bude moci vrátit domů, nechá chlapce obvolat všechny banky v Santo Donatu. Každému bankovnímu úředníkovi by řekl, že volá za svého dědečka. Řekl by mu, že ubohý dědeček se v posledních dvou letech stal žalostně senilní a že teď nemůže najít klíč od bezpečnostní schránky. A co je ještě horší, nemůže si ani vzpomenout, v které bance ji vůbec má. Mohli by se laskavě podívat do svých záznamů na jméno Arthur Denker? A když v žádné bance nic neobjeví ...

Todd už opět vrtěl hlavou. Za prvé, taková historka by téměř určitě vyvolala podezření. Je to moc okaté. Určitě by zavěťřili, že se někdo chystá ošidit důvěřivého člověka, a vyrozuměli by policii. Dokonce, i kdyby všechny ty historky spolkli, nebylo by to k ničemu. Kdyby žádná z téměř stovky bank v Santo Donatu neměla bezpečnostní schránku na jméno Denker, vůbec by to neznamenal, že si ji Dussander nepronajal v San Diegu, Los Angeles nebo v kterémkoliv městě mezi nimi.

Dussander to nakonec vzdal.

„Máš odpověď na všechno, chlapče. Na všechno, s výjimkou jedné věci. Co bych získal tím, že ti budu lhát? Vymyslel jsem si to,

abych se před tebou ochránil - to je motiv. Nyní se to snažím zlikvidovat. Co si myslíš, že bych z toho měl?“

Dussander se namáhavě opřel o loket.

„Koneckonců, proč bych v této chvíli nějaký dokument vůbec potřeboval? Kdybych opravdu chtěl, můžu ti zničit život tady z toho nemocničního lůžka. Mohl bych otevřít ústa před prvním doktorem, který půjde kolem, všichni jsou Židi, všichni by věděli, kdo jsem nebo přinejmenším čím jsem byl. Proč bych to ale dělal? Jsi výborný student. Máš před sebou skvělou kariéru ... pokud nebudeš neopatrný s těmi vandráky.“

Toddovi ztuhla tvář. „Říkal jsem vám ...“

„Já vím. Nikdy jsi o nich neslyšel, nikdy jsi jim nezkřivil ani vlas na těch jejich zavšivených hlavách, dobrá, dobrá, dobrá. Už o tom neřeknu ani slovo. Jen mi pověz, chlapče: proč bych měl lhát? Jsme si kvit, říkáš. Ale já ti povídám, že si můžeme být kvit, jen když si budeme vzájemně věřit.“

Když teď seděl za padlým stromem na stráni u dálnice a díval se na všechna ta anonymní světla nekonečně mizející jako pomalé světelné střely, uvědomil si velice dobře, čeho se bojí.

Dussander mluvící o důvěře. Z toho má strach.

Také má strach z pomýšlení, že Dussander chová hluboko v srdci malý, ale jasný plamének nenávisti.

Nenávisti vůči Toddovi Bowdenovi, který je mladý a má hladkou pleť bez vrásek; vůči Toddovi Bowdenovi, který je nadaným žákem s celým zářivým životem před sebou.

Nejvíc se ale bál Dussanderova odmítání používat jeho jméno.

Todd. Co je na tom tak těžkého, i pro starého Němčoura, který má většinu zubů falešných? *Todd*. Jedna slabika. Vysloví se snadno. Opřete jazyk o horní patro, trochu klesnete zuby, vrátíte jazyk zpátky a hotovo. A přesto mu Dussander vždycky říkal „chlapče“. Jen takhle. Pohrdavě. *Anonymně*. Ano, je to *anonymní*. Anonymní jako vytetované číslo z koncentračního tábora.

Třeba Dussander říká *skutečně* pravdu. Ne, nejen třeba; *pravděpodobně*. Pořád ale zůstává strach ... nejhorší ze všeho je, že mu Dussander odmítá říkat jménem.

A u kořene toho všeho je vlastní neschopnost udělat hrdé a definitivní rozhodnutí. U kořene toho všeho je žalostná pravda: ani po čtyřech letech návštěv u Dussandera neví, co se v starcově hlavě děje. Třeba vůbec není tak nadaným žákem.

Auta, auta, auta. Prsty ho svrběly po pušce. Kolik by jich sundal? Tři? Šest? Rovný tucet?

Neklidně sebou zavrtěl.

Celá pravda může vyjít najevo jen Dussanderovou smrtí, pomyslel si Todd. Tak do pěti let, možná dokonce dřív. Tři až pět let ... zní to, jako když někoho pošlou do kriminálu. *Todde Bowdene, soud vás, tímto odsuzuje k třem až pěti letům za spolčování se známým válečným zločincem. K třem až pěti letům těžkých snů a studeného potu.*

Dříve nebo později Dussander prostě dožije. Pak začne čekání. Sevření žaludku při každém zazvonění telefonu nebo zvonku u domovních dveří.

Nebyl si jist, zda to vydrží.

Prsty ho svrběly po pušce, a tak je sevřel v pěst a obě pěsti si vrazil do rozkroku. Ošklivá bolest mu zachvátila břicho a chvíli poté Todd ležel v klubíčku na zemi, rty stažené v tichém výkřiku. Bolest byla hrozná, ale překryla nekonečný tok myšlenek.

Aspoň na chvíli.

20

Ta neděle byla pro Morrise Heisela dnem zázraků.

Jeho oblíbený baseballový tým Atlanta Braves smetl dosud všemocné Cincinnati Reds poměrem 7 : 1 a 8 : 1. Lydie, která se samolibě vytahovala, že si na sebe vždycky dokáže dát pozor, aby se jí nic nestalo; a jejímž oblíbeným úslovím bylo „opatrnost matka moudrosti“, uklouzla na mokré podlaze v kuchyni své přítelkyně Janet a udělala si výron v kyčli. Ležela doma v posteli. Nebylo to nic vážného, to vůbec ne, a díky bohu (jakému bohu) za to, ale znamenalo to, že ho nebude moct navštěvovat nejméně dva nebo možná až čtyři dni.

Čtyři dny bez Lydie! Čtyři dny, kdy nebude muset poslouchat její řeči o tom, jak mu vždycky říkala, že to Roganovic štěně jim něco

provede, vždycky Miláčka takhle honilo. Čtyři dny bez Lydie a jejích dotazů, jestli teď není rád, že ho tenkrát donutila uzavřít tu pojistku, protože nebýt toho, tak by teď určitě byli na nejlepší cestě do chudobince. Čtyři dny bez toho, aby mu Lydia vyprávěla, že mnoho lidí prožívá naprosto normální životy - nebo spíš téměř normální - i když jsou od pasu dolů ochrnuti; proč, protože každé muzeum a galerie ve městě má bezbariérové rampy i schodiště pro kolečková křesla a existují i speciální autobusy. Po této poznámce se Lydie vždycky statečně usměje a pak se nevyhnutelně rozbřečí.

Morris upadl do spokojeného odpoledního spánku.

Když se probudil, bylo už půl šesté. Jeho společník na druhém lůžku spal. Morris ještě stále Denkera nezařadil, ale přesto pocíťoval jistotu, že toho muže kdysi znal. Začal se Denkera oklikou vyptávat, zkusil to jednou - dvakrát, ale pak mu cosi zabránilo, aby se s tím mužem dostal dál než k nejbanálnější konverzaci - o počasí, o posledním zemětřesení, příštím zemětřesení; ano, v Kulturním přehledu ohlašují na příští víkend opakování té senzační show.

Morris si v duchu řekl, že se bude držet zpátky, protože tím získal možnost duševní hry; když je člověk od ramenou až po hýždě v sádře, duševní hry jsou moc fajn. Když se pustíte do maličké duševní soutěže, nemusíte strávit tolik času přemýšlením o tom, jak budete zbytek života močit tenkou rourkou.

Kdyby na to šel přímo a zeptal se Denkera, duševní hra by zřejmě dospěla k rychlému a neuspokojivému závěru. Oba by zúžili svou minulost na nějaký společný zážitek - cestu vlakem, výlet na člunu, možná i koncentrák. Denker mohl být v Patinu; byla tam spousta německých Židů.

Na druhou stranu, jedna sestra mu řekla, že Denker půjde za jeden až dva týdny domů. Jestli na to Morris do té doby nepřijde, prohlásí v duchu hru za prohranou a zeptá se toho člověka přímo: Poslyšte, *mám pocit, že vás odněkud znám* ...

Sám si ale přiznával, že v tom je cosi víc. V jeho pocitech zazníval ošklivý spodní tón, který mu připomínal příběh „Opičí pracka“, kde bylo splněno každé přání za cenu zlého obratu osudu. Staří manželé, do jejichž vlastnictví se pracka dostala, si přáli sto dolarů a dostali je jako výsledek sbírky spolupracovníků jejich syna, který se za-

bil nešťastnou náhodou v továrně. Pak si matka přála, aby se jim syn vrátil. Krátce potom uslyšeli kroky na schodech a klepání na dveře. Matka, šílená radostí, utíká ke dveřím, aby otevřela svému jedinému dítěti. Otec, šílený strachem, šmátrá ve tmě po opičí pracce, najde ji a přeje si, aby syn byl opět mrtev. Okamžik nato matka otevře dveře dokořán, ale za nimi není nic než závan nočního větru.

Morris nějak cítil, že *ví*, kde se s Denkerem seznámili, ale že se to vědění podobá synovi starých manželů z toho příběhu - vrátil se z hrobu, ale ne tak, jak si ho matka uchovala v paměti; místo toho se vrátil k nepoznání znetvořen pádem do rozjetého ozubeného soukolí. Cítil, že to, jak zná Denkera, může být záležitostí podvědomí, jež klepe na dveře mezi touto oblastí jeho mozku a oblastí racionálního chápání a domáhá se vstupu ... a že ta druhá oblast jeho já zoufale hledá opičí pracku nebo její psychologický ekvivalent; talisman, který by to vědění navždy vymazal z hlavy.

Teď se zamračeně díval na Denkera.

Denker, Denker, odkud já tě znám, Denkere? Z Patinu? Není to důvod, proč to nechci vědět? Ale vždyť dva lidé, kteří přežili společně hrůzy, se nemusí jeden druhého bít. Pokud ovšem ...

Zamračil se. Náhle cítil, že je velmi blízko, ale v chodidlech se ozvala palčivá bolest a k jeho rozmrzelosti ho vyrušila ze soustředění. Brnělo to, asi jako když jste si ve spánku přeleželi nohu a teď se v ní zase začíná rozbíhat krev. Kdyby neměl tu zatracenou sádru, mohl by se posadit a drbat se na chodidle, dokud by to brnění nepřešlo. Mohl by ...

Morris vytřeštil oči.

Dlouho ležel naprosto nehnutě, zapomněl na Lydii, zapomněl na Denkera, zapomněl na Patin, zapomněl na *všechno* a uvědomoval si jen to bolestivé brnění v chodidlech. Ano, v *obou* chodidlech, ale v pravém to bylo silnější. Když jsi tu bolest ucítil, řekl sis: *Noha mi usnula*.

Ale ve skutečnosti jsi tím, ovšem, myslel: *Noha se mi probouzí*.

Morris zatápal rukou po zvonku. Mačkal ho znovu a znovu, dokud sestra nepřišla.

Sestra se tím vůbec nechtěla zabývat - pacienti plné naděje už zažila mnohokrát. Jeho ošetřující lékař není v budově a sestra mu ne-

chce volat domů. Dr. Kimmelman je proslulý svými špatnými náladami ... zvláště když se mu volá domů. Morris však nedovolil, aby ho sestra jen tak přešla. Byl to mírný člověk, ale teď byl připraven udělat víc než povyk; byl připraven spustit kravál na celou nemocnici, když bude třeba. Jeho klub vyhrál, Lydie si zhmoždila nohu. Každý ví, že teď musí přijít něco do třetice všeho dobrého.

Sestra se nakonec vrátila s mladým internistou, dr. Timpnellem, který vypadal, jako když si stříhá vlasy elektrickou sekačkou na trávu s hodně tupým nožem. Dr. Timpnell vytáhl z kapsy bílých kalhot švýcarský kapesní nůž, nastavil šroubováček a přešel Morrisovi po pravém chodidle od prstů až k patě. Chodidlo se nezkroutilo, ale prsty sebou zacukaly - bylo to tak zřetelné škubnutí, že nebylo možné si ho nevšimnout. Morrisovi vyhrkly slzy.

Timpnell vypadal dost omráčeně; posadil se vedle Morrise na lůžko a hladil mu ruku.

„Takové věci se občas stávají,“ vysvětlil Morrisovi (patrně na základě své bohaté praxe, která mohla být už téměř půlroční). „Tohle žádný doktor nepředpovídá, ale přesto se to stává. A zřejmě se to stalo vám.“

Morris v slzách přikývl.

„Zřejmě nejste úplně ochrnutý.“ Timpnell mu stále hladil ruku. „Ale neodvážil bych se předpovídat, zda vaše uzdravení bude mírné, částečné či úplné. Myslím, že vám to neřekne ani dr. Kimmelman. Nejspíš budete muset podstoupit spousty rehabilitačních cvičení a to nebude vždycky příjemné. Ale bude to rozhodně příjemnější než ... však víte.“

„Ano,“ přisvědčil Morris v slzách. „Já vím. Díky bohu!“ Vzpomněl si, jak říkal Lydie, že žádný bůh není, a ucítil nával krve v obličeji.

„Zařídím, aby byl dr. Kimmelman informován,“ dodal Timpnell, poplácal naposledy Morrise po ruce a vstal.

„Mohl byste zavolat mé ženě?“ zeptal se Morris. Protože, bez ohledu na kvílivé nářky a zalomování rukou, k ní něco cítil. Možná to byla dokonce láska, cit, jenž zdánlivě nemá příliš společného s občasnou chutí zakroutit někomu krkem.

„Ano, zařídím to. Sestro, budete tak laskavá ... ?“

„Ovšem, pane doktore,“ přisvědčila sestra a Timpnell měl co dělat, aby potlačil úsměšek.

„Děkuju vám,“ řekl Morris a otřel si oči papírovým kapesníčkem z krabice na nočním stolku. „Mockrát vám děkuju.“

Timpnell odešel. Během jejich rozhovoru se probudil Denker. Morris napadlo, že by se měl omluvit za všechen ten hluk nebo třeba za své slzy, ale pak usoudil, že žádná omluva není třeba.

„Vsadím se, že vám můžu gratulovat,“ poznamenal Denker.

„Uvidíme,“ odpověděl Morris, ale stejně jako Timpnell stěží potlačil úsměšek. „Uvidíme.“

„Všechno chce svůj čas,“ odpověděl neurčitě Denker a pak zapnul dálkovým ovladačem televizi. Bylo tři čtvrtě na šest a dávali poslední díl seriálu pro děti. Pak následovaly večerní zprávy. Nezaměstnanost vzrostla. Inlace není tak vyseká. Billy Carter uvažuje o své účasti ve výrobě a prodeji piva. Nový Gallupův výzkum veřejného mínění ukazuje, že Billyho bratra Jimmyho by mohli porazit čtyři republikánští kandidáti, kdyby se volby konaly v této době. A po zavraždění černošského chlapce v Miami vypukly rasové nepokoje. „Noc násilí“, tak to značil hlasatel. A pokud jde o zprávy z blízkého okolí, v sadu u dálnice 46 byl zatím neznámý muž nalezen ubodaný a utlučený kladivem.

Lydie se ozvala těsně před sedmou. Dr. Kimmelman jí volal a - na základě zprávy mladého internisty - byl opatrně optimistický. Lydie byla opatrně veselá. Slavnostně slíbila, že příštího dne přijde, i kdyby ji to mělo zabít. Morris jí řekl, že ji miluje. Dnes večer miloval každého - Lydii, dr. Timpnella s jeho sestřihem sekačkou na trávu, pana Denkera, dokonce i to děvče, jež přineslo podnosy s večeří, právě když Morris zavěšoval telefon.

K večeři byly karbanátky s bramborovou kaší, dušená mrkev s hráškem a jako moučník malá porce zmrzliny. Barevně pruhované stvoření, které to roznášelo, byla Felice, plachá, asi dvacetiletá blondýnka. I ona měla své dobré zprávy - její přítel sehnal zaměstnání jako počítačový programátor u IBM a požádal ji oficiálně o ruku.

Pan Denker, z něhož vyzařovalo jisté zdvořilé kouzlo, na které reagují všechny mladé dámy, vyjádřit velké potěšení. „To je opravdu skvělé. Musíte se posadit a všechno nám říct. Povězte nám všechno.

Na nic nezapomeňte.“

Felice zčervenala, usmála se a řekla, že nemůže. „Musíme ještě udělat zbytek pavilónu B a potom pavilón C. A podívejte, už je půl sedmé!“

„Tak ale určitě zítra. Na tom trváme ... je to tak, pane Heisel?“

„Ano, jistě,“ zamumlal Morris, ale myslí byl milióny kilometrů vzdálen.

(musíte se posadit a všechno nám říct)

Slova pronesená naprosto stejným žertovným tónem. Morris je už určitě slyšel; o tom není pochyb. Byl to ale Denker, kdo je kdysi takto pronesl? Byl to on?

(povězte nám všechno)

Hlas uhlazeného člověka. Kultivovaného člověka. V tom hlase byla ale hrozba. Železná ruka v hedvábné rukavičce. Ano.

Kde?

(povězte nám všechno, nic nevynechte.)

(?PATIN?)

Morris Heisel pohlédl na svou večeři. Pan Denker se už s chutí pustil do jídla. Setkání s Felice mu zvedlo náladu - takhle mu bývalo po návštěvách plavovlasého chlapce.

„Milé děvče,“ poznamenal Denker s ústy plnými mrkve a hrášku.

„To ano ...“

(musíte se posadit)

„... jestli myslíte Felice. Je opravdu“

(a všechno nám říct.)

„moc roztomilá.“

(povězte nám všechno, nic nevynechte.)

Morris pohlédl na svou večeři a náhle si vzpomněl, jaké to bylo po krátké době v lágru. Pro ždíbec masa, třeba plný červů či hnilobně zelený, by člověk vraždil. Ale po delším čase ten šílený hlad zmizel a břicho vám připadalo jak šedý kámen. Měli jste pocit, že už nikdy nebudete mít hlad.

Dokud vám někdo neukázal jídlo.

(„povězte nám všechno, přáteli, nic nevynechte, musíte se posadit a VŠÉÉÉCIČKO nám říct.“)

Hlavním chodem na Morrisově nemocničním podnosu z umělé

hmoty byl karbanátek. Proč mu to najednou připomnělo jehněčí? Nikoli skopové, ani žebírka - skopové bývá často houževnaté, žebírka tuhá; člověka, jemuž zuby vyhnily jak staré pařezy, by takové jídlo třeba příliš nesvádělo. Ne, teď myslel na šťavnaté dušené jehněčí se spoustou zeleniny. Měkoučké chutné zeleniny. Proč přemýšlí o dušeném jehněčím? Proč, jestli ...

Dveře se rozléty. Byla to Lydie s tváří zruřovělou úsměvy. V podpaží se opírala o hliníkovou francouzskou hůl a kráčela jak Chester, přítel maršála Dillona. „Morrisi!“ zavřikala. V patách jí následovala a stejně rozechvěle se tvářila sousedka Emma Roganová.

Pan Denker překvapením upustil vidličku. Tiše zaklel a prudkým pohybem ji sebral z podlahy.

„To je ÚŽASNÝ!“ Lydie téměř vyla nadšením. „Zavolala jsem Emmu a povídám, abysme sem zašly už dneska večer místo zítra. Už jsem měla berličky a povídám, „Emčo,“ povídám, „jestli tu šílenou bolest kvůli Morrisovi nevydržím, tak jakoupak jsem mu ženou?“ Takhle, přesně takhle to povídám, vid' Emmo?“

Emma Roganová, která si zřejmě vzpomněla, že jejich mladá kolie zapříčinila aspoň část těch patálií, horlivě přikývla.

„Tak jsem zavolala do nemocnice,“ pokračovala Lydie; shodila kabát z ramen a uvelebila se k pořádně dlouhé návštěvě, „a oni mi řekli, že je sice po návštěvních hodinách, ale v mém případě že udělají výjimku, že tady ale nesmíme zůstat moc dlouho, abysme neobtěžovali pana Denkera. My vás ale neobtěžujeme, vid' te, pane Denker?“

„Ne, vážená,“ rezignoval pan Denker.

„Sedni si, Emmo, vem si židli pana Denkera, teď ji stejně nepotřebuje. A ty, Morrisi, dej pryč tu zmrzlinu, vždyť se celý pokecáš jak dítě. Nevadí, za chvíličku tě zase dáme do pořádku. Půjč to sem, nakrmím tě. Ták, pěkně hamihami. Otevři pořádně ... ták a hezky polykat ... kuk, žaludečku! - už je to tam! ... Ticho, ani slovo. Maminka to ví nejlíp. Jen se na něj podívej, Emmo. Nezůstal mu už skoro ani vlas a já se ani nedivím; jen považ, to pomýšlení, že už třeba nikdy nebude chodit. To je zásah boží. Říkala jsem mu, že ten žebřík je vratký. Povídám, „Morrisi,“ povídám, „okamžitě slez, než ...“

Nakrmila ho zmrzlinou a tlachala ještě hodinu. Ve chvíli, kdy

odcházela - ostentativně se kymácela na francouzské holi a Emma ji podpírala z druhé strany - ozvala se Morrisovi po letech ozvěna hlasů spojená s vůní dušeného jehněčího. Byla to jeho poslední myšlenka. Cítil se zcela vyčerpán. Říct, že měl perný den, to je hodně slabý výraz. Morris upadl do hlubokého spánku.

Probudil se mezi třetí a čtvrtou hodinou ráno s výkřikem, který mu odumřel na rtech.

Teď už to ví. Ví přesně, kde a kdy se seznámil s mužem na vedlejším lůžku. Až na to, že tehdy se nejmenoval Denker. Ne, ne, to určitě ne.

Probudil se z nejstrašnějšího snu, jaký se mu kdy zdál. Někdo dal jemu a Lydii opičí pracku a oni si přáli peníze. Pak se nějak ocitli v pokoji s mladým listonošem v uniformě hitlerjugend. Chlapec podal Morrisovi telegram s tímto textem: S LITOSTI OZNAMUJI ZE OBE DCERY MRTVÉ STOP KONCENTRACNI TÁBOR PATIN STOP NEJHLUBSI SOUSTRAST S TIMTO KONECNYM RESENIM STOP DOPIS VELITELE NÁSLEDUJE STOP REKNE VAM VSECHNO A NIC NEVYNECHA STOP PRIJMETE PROSIM SEK NA 100 RISSKYCH MAREK ZASLÁNY NA VAS BANKOVNI UCET STOP ADOLF HITLER KANCLER.

Lydie hlasitě naříkala, a i když Morrisovy dcery nikdy nespatriła, zvedla opičí pracku nad hlavu a přála si, aby obě obžily. V místnosti se setmělo. A náhle se zvenku ozval zvuk šoupavých, potácivých kroků.

Ve tmě, v níž byl cítit zápach kouře, plynu a smrti, Morris klečel na kolenou a rukama šmátral kolem sebe. Hledal pracku. Zbývalo jedno přání. Jestli pracku najde, může si přát, aby ten hrozný sen zmizel. Ušetřil by se pohledu na dcery, vyhublé jak hadstroši, na jejich hluboké rány místo očí, na čísla planoucí na zbytečcích svalů jejich paží.

Klepání na dveře.

Hledání pracky se v hrůzostrašném snu stalo ještě zoufalejší, ale nepřinášelo žádné ovoce. Jako by to mělo trvat léta. A pak se mu za zády otevřely dveře dokořán. *Ne, přemýšlel horečně, nepodívám se. Zavřu oči. Vyrvu si je z hlavy, když budu muset, ale dívat se nebudu.*

Ale podíval se. Musel se podívat. Ve snu to vypadalo, že mu ně-

jaké obrovské ruce popadly hlavu a otočily ji dozadu.

Ve dveřích nestály dcery; stál tam Denker. Mnohem mladší Denker; Denker, který měl na sobě uniformu SS, čapku se smrtihlavem frajersky nasazenou na stranu. Knoflíky mu bezcitně zářily, boty měl nablýskané do vražedného lesku.

V rukou pevně třímal veliký a zvolna bublající kastrol s dušeným jehněčím.

A snový Denker s pomalým a nasládlým úsměvem řekl: *Musíte se posadit a všechno nám říct - jako mezi přáteli! Slyšeli jsme, že je někde schované zlato. Že někdo ukrývá spoustu tabáku. Že Schneibel se předevěřím neotrávil zkaženým jídlem, ale že mu někdo nasypal skelný prach do večere. Nesmíte nás urážet předstíráním, že nic nevíte. Vy víte VŠECHNO. Tak nám o tom povězte. Nic nevynechte.*

A v té tmě, jak čichal k zbláznění vonící dušené maso, jim řekl všechno. Žaludek, jenž byl až dosud malým šedým kaménkem, se proměnil v hladového tygra. Slova se mu bezmocně odvíjela ze rtů. Prýštila z něj v nesmyslném kázání šilence, pravda i lež, páté přes deváté.

Brodin má matčin snubní prsten přilepený pod přirozením!

(„musíte se posadit“)

Laslo a Herman Dorksytovi mluvili o tom, že přepadnou stráž na třetí věži!

(„a všechno nám povědět!“)

Muž Rachel Tannenbaumové má tabák, trochu ho dal strážci, který střídá Zeickerta, tomu, co se mu říká Polykač holubů, protože pořád strká prsty do nosu a pak si je dává do úst, Tannenbaum dal trochu toho tabáku Polykači holubů, aby nevzal jeho ženě perlové náušnice!

(„ale to přece nedává smysl, vůbec žádný smysl, smíchal jste nejspíš dvě věci dohromady, ale to je v pořádku, úplně v pořádku, raději když smícháte dvě věci, než když jednu úplně vynecháte, nesmíte vynechat NIC!“)

Je tady muž, který hlásí jméno svého zemřelého syna, aby dostal dvě porce!

(„povězte jak se jmenuje“)

Nevím, ale můžu vám ho prosím ukázat, ano, můžu vám ho uká-

zat, ukážu ukážu ukážu

(„řekněte nám všechno, co víte“),

řeknu řeknu řeknu řeknu řeknu řeknu řeknu

Až vplul do vědomí s výkřikem pálícím v hrdle jak oheň.

Neovladatelně se třásl a hleděl na spící postavu na vedlejší lůžku. Uvědomil si, že zírá zejména na svraštělá, propadlá ústa. Bezzubý starý tygr: Starý a zlý slon-samotář s jedním klem vypadlým a druhým vyhnívajícím. Senilní zrůda.

„Můj bože,“ zašeptal Morris Heisel. Měl vysoký a slabý hlas, který neslyšel nikdo jiný než on sám. Po tvářích mu k uším stékaly slzy. „Můj bože, člověk, který mi zavraždil ženu a dcery, spí se mnou v jednom pokoji, můj bože, bože, bože, teď je tady se mnou v tomhle pokoji.“

Slzy mu začaly téct proudem - slzy hněvu a hrůzy, žhavé, spalující líce.

Chvěl se a čekal na ráno a ráno nepřicházelo celé věky.

21

Příštího dne, v pondělí, vstal Todd už v šest hodin ráno a bez zájmu se šťoural v míchaném vejci, které si sám udělal, když do kuchyně přišel otec, ještě v županu s monogramem a v trepkách.

„Čau,“ prohodil k Toddovi a vzal si z ledničky plechovku pomerančového džusu.

Todd cosi zamručel a ani nezvedl hlavu od rozečtené knihy, další ze záhad v 87. policejním revíru. Měl štěstí, že sehnal na prázdniny práci u jedné firmy v Pasadeně, která se zabývá zahradní architekturou. Na pravidelné dojíždění by to sice bylo dost daleko, i kdyby mu některý z rodičů byl ochoten půjčit na léto auto (nebyl), ale otec pracuje na stavbě nedaleko odtamtud a může Todda cestou vyložit na zastávce autobusu a zase ho na stejném místě naložit při cestě zpátky. Todd nebyl nijak zvlášť nadšen; nelíbilo se mu jezdit z práce domů s otcem a naprosto nenáviděl pomýšlení na jízdu s ním ráno do práce. Právě ráno se vždycky cítil nejvíce obnažený, když stěna mezi tím, čím je a čím by mohl být, se zdála nejtenčí. Po noci plné ošklivých

snů to bývalo horší, ale bylo to špatné, i když se mu nic nezdálo. Jednoho rána si s leknutím uvědomil, že vážně přemýšlí o tom, jak se natáhne přes otcovu aktovku, popadne volant, pošle je napříč do dvou expresních pruhů a způsobí ničivou spoušť mezi protijedoucími vozidly.

„Chceš ještě jedno vejce, Toddičku?“

„Ne, děkuju, tati.“ Dick Bowden jí vejce smažená. Jak vůbec někdo může jíst smažená vejce? Dvě minuty v infragrilu, pak obrátit. To, co nakonec dostanete na talíř, vypadá jako obrovské mrtvé oko se zákalem, oko, které bude oranžově krvácet, když do něj bodnete vidličkou.

Todd odstrčil míchané vajíčko. Téměř se ho ani nedotkl.

Venku pleskly o schod ranní noviny.

Otec dovařil, vypnul gril a přistoupil ke stolu. „Ty dneska nemáš hlad, Toddičku?“

Řekni mi tak ještě jednou a vrazím ti kudlu rovnou do ksichtu ... tatíčku.

„Nemám moc velkou chuť.“

Dick se na syna vřele usmál; na chlapcově pravém uchu byl ještě zbyteček krému po holení. „Podle mě ti chuť vzala Betty Trasková.“

„Jo, možná je to tím.“ Zmohl se na náznak úsměvu, který zmizel hned, jak otec vstal od snídane, aby si došel pro noviny. *Probudilo by tě, kdybych ti řekl, jaká to je čuza, tatíčku? Co kdybych tak řekl „Jo, mimochodem, to víš, že dcera vaší dobré přítelkyně Ray Traskové patří k největším děvkám v Santo Donatu? Kdyby měla gumový klouby, tak by si ji sama lízala, tatíčku. Na nic jinýho nemyslí. Smradlavá čuzička. Dvě kokakoly a je tvoje na celou noc. A kdybys náhodou žádnou kolu neměl, stejně je tvoje na celou noc. Rozdala by si to se psem, kdyby nesehnala mužskýho.“ Tohle by tě snad probudilo, tatíčku? Dostal bys správněj rozlet do novýho dne?*

Vztekle ty myšlenky zahnal, ale bylo mu jasné, že se zase vrátí.

Otec přinesl noviny, Todd zahlédl titulky: EXPERTI: RAKETOPLÁN NEPOLETÍ.

Dick se posadil. „Betty je hezké děvče,“ poznamenal. „Připomíná mi tvou matku z dob, kdy jsem se s ní poprvé setkal.“

„Fakt?“

„Hezká ... mladá ... svěží ... “ Oči Dicka Bowdena se zahleděly do prázdna. Teď se opět zaostřily a téměř úzkostlivě se soustředily na Todda. „Ne že by tvá matka nebyla pořád hezká. Ale děvče v tom věku má takový ... žár, tak by se to dalo nazvat. Trvá to jen chvíli a pak je to pryč.“ Pokrčil rameny a otevřel noviny. „C'est la vie.“

Je to háravá čubka. Třeba z toho je ten žár.

„Chováš se k ní slušně, vid', Toddíčku?“ Otec prováděl svůj obvyklý úprk novinami k sportovním stránkám. „Nejsi moc hr?“

„Všechno v normě, tati.“

(jestli s tím hezky rychle nepřestane já já něco provedu. zařvu. chrstnu mu kafe do ksichtu. cokoliv.)

„Ray tě považuje za fajn kluka,“ pokračoval nepřítomně Dick. Konečně se prolistoval ke sportu. Zcela se pohroužil do čtení. U stolu zavládlo požehnané ticho.

Betty Trasková mu od první schůzky vytrvale nadbíhala. Todd ji po kině vzal do místní uličky milenců, protože věděl, že se to od nich očekává; tam si dobrou půlhodinku vzájemně vyměňovali sliny, čímž získali téma k vyprávění pro své přátele. Betty mohla obracet oči v sloup a vyprávět o tom, jak odrážela jeho útoky - kluci jsou tak únavní, fakt, a ona nikdy s nikým na první schůzce nespí, ona prostě taková není. Její přítelkyně souhlasily a pak se všechny vecpaly na dívčí záchod a dělaly tam všechno možné, co se tam dělává - dělaly si nový make - up, kouřily a vůbec.

A pokud jde o chlapce ... ten se musí předvádět. Musíte se dostat nejméně k druhé překážce a pokusit se o třetí. Protože pověst může být všelijaká. Todd neusiloval o pověst kance; chtěl jen, aby se o něm říkalo, že je normální. Ale když se aspoň nepokusíte, začnou se šířit řeči. Lidi začnou přemýšlet, zda je s vámi všechno v pořádku.

A tak je Todd bral na Jane's Hill, mačkal jim prsa, a když mu to dovolily, šel ještě o trochu dál. Pak ho děvče obvykle zastavilo, on se s ní chvíli dobromyslně přel a potom ji odvezl domů. Žádný strach z toho, co se muže příštího dne říkat na dívčím záchodě. Žádný strach, že by někoho napadlo, že Todd Bowden by neměl být normální. Až na to ...

Až na to, že Betty Trasková *byla* dívka, která spí s klukem hned na první schůzce. Na každé schůzce. A mezi schůzkami.

První schůzku měli asi měsíc před tím, než ten nácek jeden pito má dostal infarkt, a Todd se domníval, že na panice se činil velmi dobře ... možná ze stejného důvodu se činí mladý nahazovač, když ho neočekávaně vyberou k účasti v největším zápase roku. Na žádné napětí prostě nebyl čas.

Todd předtím vždycky dokázal rozpoznat chvíli, kdy se dívka rozhodla, že na příští schůzce podlehne. Todd si byl vědom toho, že je pohledný a že jak jeho vzezření, tak jeho vyhlídky jsou dobré. Typ chlapce, jakého vyčurané matky děvčat považovaly za „dobrý úlovek“. A když cítil, že fyzická kapitulace je na spadnutí, začal chodit s jinou dívkou. Ať to říká o jeho povaze cokoliv, Todd si byl schopen připustit, že kdyby někdy začal chodit s opravdu frigidní dívkou, nejspíš by s ní hrozně rád chodil celá léta. Třeba by se s ní i oženil.

Poprvé to ale s Betty proběhlo dost dobře - ona nebyla panna, i když Todd byl panic. Pomohla mu, aby se do ní dostal, ale zdálo se, že to bere jako samozřejmost. A uprostřed samotného aktu zavrňela z deky, na které leželi: „Já to prostě miluju!“ Řekla to takovým tónem, jaký jiné děvče použije, aby vyjádřilo svůj vztah k jahodové zmrzlině.

Další schůzky - bylo jich pět (pět a půl, napadlo ho, jestli chcete počítat včerejší večer) - už tak dobré nebyly. Ve skutečnosti byly čím dál horší, úplně geometrickou řadou ... přestože ani teď nevěřil, že by si to Betty uvědomovala (přinejmenším do včerejšího večera). Dokonce přímo naopak. Betty zřejmě věřila, že našla bejčka svých snů.

Todd v takových chvílích nepociťoval nic z toho, co se čekalo, že bude cítit. Líbat jí rty bylo jako líbat teplá, ale nevařená játra. Když měl v ústech její jazyk, přemýšlel jen o tom, jaké jsou na něm asi bakterie; někdy se mu zdálo, že cítí její plomby - nepříjemný kovový pach, jako pach chrómu. Její prsa, to byly pytlíky masa. Nic víc.

V době před Dussanderovým infarktem to s ní Todd dělal ještě dvakrát. Pokaždé měl stále větší potíže s erekcí. V obou případech se mu to nakonec podařilo za pomoci fantazie. Stála svlečená do naha před všemi jejich přáteli. Brečela. Todd ji nutil, aby před nimi chodila sem a tam a přitom na ni křičel: *Ukaž kozy! Ať všichni vidí, jakou máš píču, ty děvko! Rozhod' stehna! Tak je to dobře, teď se ohni a roztáhni si ji rukama!*

Bettyino ocenění nebylo vůbec překvapující. Todd byl dobrým milencem, nikoli navzdory svým problémům, ale kvůli nim. Erekcce, to je jen první krok. Jestliže jednou dosáhnete erekce, musíte mít orgasmus. Když to dělali počtvrté - bylo to asi tři dny po Dussanderově infarktu - bušil do ní přes deset minut. Betty Trasková cítila že umřela a že se dostala do nebe; měla tři orgasmy a na čtvrtý se chystala, když si Todd vyvolal jednu starou představu ... byla to vlastně představa úplně první. Děvče na stole, připoutané a bezmocné. Obrovský umělý penis. Mačkáací gumový balónek. Teprve teď, když byl zoufalý, upocený a téměř šílený touhou skončit to a mít tu hrůzu za sebou, tvář děvčete na stole se změnila v tvář Betty. To vyvolalo neradostnou křeč, která, jak se domníval, byla aspoň technicky orgasmem. Okamžik potom mu Betty šeptala do ucha žhavým dechem, vonícím po ovocné žvýkačce: „Miláčku, můžeš mě mít, kdy se ti zachce. Jen zavolej.“

Todd téměř nahlas zaúpěl.

Jádrem jeho dilematu bylo: Neutrpí jeho pověst, jestliže přestane chodit s dívkou, která se mu tak očividně nabízí? Nebudou se lidi divit proč? Zčásti soudil, že nebudou. Vzpomněl si, jak v prvním roce na škole šel po chodbě za dvěma staršími chlapci a slyšel, jak jeden vypráví druhému, že se rozešel se svou dívkou. Druhý chtěl vědět proč. „Už jsem ji úplně vysouložil,“ odpověděl první a oba se rozřehotali jak koně.

Jestli ,se mě někdo zeptá, proč jsem ji nechal, řeknu jen, že už jsem ji úplně vysouložil. Ale co když ona řekne, že jsme to dělali jen pětkrát? Je to dost? Co? ... Kolikrát? ... Kdo o tom bude mluvit? ... Co řeknou?

Myšlenky se mu neklidně míhaly jak hladová krysa v bezvýchodném bludišti. Matně si uvědomoval, že z malého problému dělá velký a že právě neschopnost problém vyřešit vypovídá o tom, jak se stal labilním. I když to věděl, nepřinášelo mu to žádnou čerstvou sílu k tomu, aby své chování změnil, a Todd upadal do hluboké sklíčenosti.

Vysoká škola. Vysoká škola byla odpovědí. Vysoká škola poskytovala takovou omluvu pro přerušování styků s Betty, jakou nikdo nemohl zpochybnit. Ale září se zdálo tak daleko.

Popáté mu to trvalo téměř dvacet minut; než dosáhl erekce, ale Betty prohlásila, že ten zážitek stál za trochu čekání. A pak, včera večer, se nedokázal vzchopit vůbec.

„Co to s tebou je?“ zeptala se Betty nedůtklivě. Asi po dvaceti minutách manipulování s jeho lhostejným penisem byla zmatena a ztratila trpělivost. „Nepatříš náhodou k těm podobojí?“

Málem p na místě uškrtil. A kdyby měl po ruce svou pušku ...

„No teda, teď mě lidi sežerou! Gratuluju, synku!“

„Ehm?“ Todd zvedl hlavu a probral se ze svých chmurných úvah.

„Dostal ses do baseballového výběru jihokaliifornských středních škol!“ Otec se křenil potěšením a pýchou.

„Opravdu?“ Na chvíli ani nevěděl, o čem otec vlastně mluví; musel tápat po smyslu slov. „Nojo, trenér Haines mi o tom koncem roku něco říkal. Že do výběru navrhuje mě a Billyho DeLyonse. Vůbec jsem nepočítal, že to vyjde.“

„Ježíšmarjá, tebe to snad ani nevyvedlo z míry?“

„Snažím se

(co na takový blbosti sejde?)

tomu přivyknout.“ S nesmírným úsilím se mu podařilo vyloudit na tváři úsměv.

„Můžu se na ten článek podívat?“

Otec podal noviny Toddovi přes stůl a vstal. „Jdu vzbudit Moniku. Musí si to přečíst než pojedem.“

Bože, jen to ne - oba bych je dneska ráno nesnesl.

„Prosím tě, ne. Víš, že už neusne, když ji jednou vzbudíš. Necháme jí to na stole.“

„Jo, to bychom mohli. Jsi ohleduplný kluk, Todde.“ Poplácal Todda po zádech a ten pevně zavřel oči. Zároveň zatřásl rameny, jako by chtěl, aby otec nechal těch hloupostí, a Dick se rozesmál. Todd opět oči otevřel a pohlédl do novin.

4 CHLAPCI ZAŘAZENI DO JIHOKALIFORNSKÉHO VÝBĚRU říkal titlek. Dole byly jejich fotografie - chytač a hráč levého pole ze školy ve Fairviewu, spojka z Mountfordu a úplně vpravo se pod štítkem baseballové čapky smál na celý svět Todd. Přečetl si článek a zjistil, že Billy DeLyons se dostal do druhého mužstva. Konečně něco, z čeho může být člověk šťastný. DeLyons může prohlašovat,

že je metodista, dokud mu jazyk nevypadne, když mu to dělá dobře, ale Todda neoblafne. Ví naprosto přesně, co je Billy DeLyons zač. Možná by ho měl seznámit s Betty Traskovou, to je další židě. Dlouho o tom přemýšlel a včera večer dospěl k jednoznačnému závěru. Traskovi se vydávali za bílé. Stačí se podívat na její nos a na tu olivovou pleť - její fotr je ještě horší - a všechno je jasné. Proto se mu také asi nepostavil. Bylo to jednoduché: jeho přirození poznalo ten rozdíl dřív než jeho mozek. Koho si myslí, že oblafnou, když si budou říkat Traskovi?

„Ještě jednou gratuluju, synku.“

Zvedl oči a nejprve spatřil otcovu nataženou ruku a pak bláznivě nadšenou otcovu tvář.

Váš kámoš Trask je icík! slyšel se, jak ječí otcí do tváře. *Proto jsem byl včera večer impotentní s tou jeho čubčí dcerou! Proto!* Vzápětí se hluboko v něm ozval chladný hlas, který někdy v takových chvílích přicházel, a zarazil rostoucí příval iracionality, jako

(OKAMŽITĚ SE VZPAMATUJ)

přibouchne ocelová vrata.

Uchopil otcovu ruku a potřásl jí. Bezelstně se usmál do otcovy hrdé tváře a řekl: „No tak díky, tati.“

Složili noviny tou stránkou navrch a nechali Monice vzkaz. Dick trval na tom, aby ho Todd napsal a podepsal *Tvůj výběrový syn Todd.*

22

Ed French, alias Teniskový Pete, alias Velká kecka, alias Gumák Ed byl v malém a malebném přímořském letovisku San Remo na konferenci výchovných poradců. Byla to naprostá ztráta času - to, na čem se výchovní poradci byli schopni dohodnout, nestálo vůbec za žádné dohadování - a Ed French byl za jediný den plný referátů, seminářů a diskusí dokonale unuděn. V půlce druhého dne zjistil, že ho nudí také San Remo a že ze tří přídavných jmen malé, malebné a přímořské je zřejmě klíčovým adjektivem *malé*. Jestliže pominete nádherné výhledy a sekvoje, v San Remu není kino ani kuželník a do jediného tamějšího baru Ed jít nechtěl - bylo u něj špinavé parkoviště

plné nákladních automobilů a většina nákladňáků byla na rezatých náraznících a bočnicích vyšňořena reaganovskými, nálepkami. Nebál se, že ho tam někdo obere, ale nechtěl strávit večer koukáním na muže v kovbojských kloboucích a posloucháním Loretty Lynnové z hracího automatu.

Takže tady byl, třetího dne konference, která se protahovala na neuvěřitelné čtyři dny; byl tady, v pokoji 217 Holiday Innu, žena a dcera doma, televize rozbitá, na záchodě nepříjemný zápach. Byl tu bazén, ale Edův ekzém byl letos v létě tak hrozný, že by se nesvlékl do plavek ani za nic. Od holení dolů to vypadalo, jako když má lepru. Do začátku dalšího semináře zbývala hodina (Pomoc vokálně problémovému dítěti - čímž mysleli dělat něco pro děti s rozštěpem patra nebo pro koktavé, ale my to nemůžeme říct takhle na rovinu, bože uchovej, někdo by nám mohl snížit platy), Ed už poobědval v jediné místní restauraci, na šlofíka neměl chuť a jediná televizní stanice vysílala opakování starého seriálu.

Sedl si tedy s telefonním seznamem v ruce a začal jím bezmyšlenkovitě listovat. Ani si příliš neuvědomoval, co dělá, a nepřítomně přemítal, zda nezná někoho, kdo by tak šel po něčem malém, malebném nebo přímořském, že by se usadil v San Remu. Byl přesvědčen, že tohle nakonec dělají všichni znudění lidé ve všech Holiday Innech na celém světě - hledají zapomenutého přítele či příbuzného, kterému by zatelefonovali. Zbývalo tohle, televizní seriál nebo Gideonova bible v nočním stolku. A když náhodou někoho seženete, co mu proboha řeknete? „Franku! Jak se sakra máš? A mimochodem, co v tom vlastně bylo - malé, malebné nebo přímořské?“ Jasně. To je ono. Nabídnout tomu člověku doutník a pak ho upálit.

Ale přesto, jak ležel v posteli a listoval zažloutlými stránkami tenkého místního telefonního seznamu, zdálo se mu, že někoho ze San Rema přece jen znal. Kdo to ale byl? Nějaký obchodník s knihami? Někdo ze zástupů Sondřiných synovců a neteří? Parták od karetního stoiku z koleje? Příbuzný některého studenta? Tady se zdálo, že přihořívá, ale Ed to upřesnit nedokázal.

Listoval dál a byl čím dál tím ospalejší. Téměř usínal, když mu to došlo, a znovu se prudce posadil.

Lord Peter!

Nedávno v televizi opakovali příběhy Petra Wimseye - *Mraky svědků*, *Vražda potřebuje reklamu* a *Devět krejčích*. Sondra i Ed jim zcela propadli. Wimseye hrál muž jménem Ian Carmichael a Sondra byla do něj celá zblázněná. Tak zblázněná, že Ed, který byl přesvědčen, že Carmichael se Wimseymu vůbec nepodobá, začínal být pěkně naštvaný.

„Sandy, vždyť má úplně nemožný obličej. A, proboha, falešné zuby!“

„Pchá,“ odvětila ledabyle Sondra a stočila se na gauči do klubíčka. „Jen žárlíš. On je tak *pěkný*.“

„Táta žárlí, táta.žárlí,“ prozpěvovala si malá Norma a poskakovala v kanafasovém pyžámku po pokoji.

„Mělas být už před hodinou v posteli,“ pohlédl na ni rozzlobeně Ed. „A jestli tě ještě uvidím *tady*, nejspíš si vzpomenu, že nejsi tam.“

Normička byla na okamžik umlčena a Ed se opět obrátil na Sondru.

„Vzpomínám, jak za mnou tak před třemi nebo čtyřmi lety přišel na poradu dědeček jednoho žáka - Todda Bowdena. Tak ten vypadal jako Wimsey. Velmi starý Wimsey, ale měl správný obličej a ...“

„Vim-zi, Vim-zi, Dim-zi, Čim-zi,“ prozpěvovala si malá Norma. „Vim-zi, Bim-zi, tydlí-tá-“

„*Pssst*, oba dva,“ usměrnila je Sondra. „Podle mě to je ten *nejkrásnější* muž.“ Z ní by se člověk zcvok.

Nešel ale dědeček Todda Bowdena na penzi do San Rema? Určitě. Bylo to v osobních dotaznících: Todd patřil k nejchytřejším žákům ve třídě. Pak, zčistajasna, to s, ním začalo jít z kopce. Přišel starý pán, vyložil známou historku o manželských problémech a přesvědčil Eda, aby nechal ještě chvíli všechno běžet, že se to třeba samo srovná. Ed zastával názor, že staré *laissez-faire* nefunguje - když někomu v pubertě řeknete: zobej kanárku, nebo chcípni, obyčejně chcípne. Starý pán ale naléhal s téměř děsivou urputností (možná to bylo tou podobou s Wimseyem) a Ed nakonec dal souhlas až do příštích rup-karet. A ať si Todd nepřeje vidět, jestli ty známky nevytáhne. Eda napadlo, že starý pán asi musel pořádně provětrat faldy celé rodině. Vypadal na člověka, který to nejen dokáže, ale který z toho může mít i jakési zarputilé potěšení. A především viděl Ed v novi-

nách Toddovu fotografii - dostal se do baseballového výběru jihokaliifornských středních škol. Není to zrovna maličkost, když uvážíte, že každé jaro je do výběru navrhováno kolem pěti set chlapců. Na dědečkovo jméno by si Ed v životě nevzpomněl, kdyby nezahlédl Toddovu fotografii.

Teď už listoval stránkami seznamu velmi pečlivě, prstem projel sloupec drobného tisku a tady to je. BOWDEN, VICTOR S. 443 Ridge Lane. Ed vytočil číslo a na druhém konci to několikrát zazvonilo. Málem už zavěsil, když se starý pán ozval. „Haló?“

„Dobrý den, pane Bowdene. Tady je Ed French, santodonatská střední škola.“

„Prosím?“ Zdvořilost, nic víc. Rozhodně si nevzpomíná. Ostatně, vždyť staříkovi přibyly od té doby tři roky (přibyly nám všem!) a z hlavy mu bezpochyby občas něco vypadne.

„Vzpomínáte si na mě, pane Bowdene?“

„Měl bych?“ Bowdenův hlas byl opatrný a Ed se usmál. Stařec zřejmě zapomíná, ale snaží se, aby to nikdo nepoznal. Edův otec se choval podobně, když začal ztrácet sluch.

„Býval jsem výchovným poradcem ve třídě vašeho vnuka. Volám, abych vám pogrataloval. Ve škole byl vždycky baseballová jednička. A teď to završil nominací do jihokaliifornského výběru. Panejho!“

„*Todd!*“ zvolal stařec a hlas se mu rázem zjasnil. „Ano, skutečně se činil, že? A navíc druhý nejlepší žák ve třídě! A to děvče, co bylo před ním, se přihlásilo na nějakou obchodní nástavbu.“ V starcově hlase zazněl náznak opovržení. „Syn mi volal, že mě odveze na slavnostní závěr školního roku, ale já se teď pohybuju jen na vozíčku. V lednu jsem si zlomil nohu v kyčli. S vozíčkem jsem tam nechtěl chodit. Ale maturitní fotografii mám hned v hale! Todd udělal rodičům velikou radost. A mně také, samozřejmě.“

„Ano, je vidět, že jsme mu přece jen pomohli vyhrabat se z toho průšvihů,“ poznamenal Ed. Usmíval se, když to říkal, ale byl to trochu zmatený úsměv - Toddův dědeček zřejmě nereagoval. Vždyť to ale bylo už tak dávno.

„Průšvih? Jaký průšvih?“

„Mluvili jsme přece tenkrát spolu. Jak měl Todd ty problémy se

známkami. V deváté třídě.“

„Já vám nerozumím,“ odvětil pomalu starý pán. „V životě bych si netroufl plést se do školních záležitostí Richardova syna. Z toho by mohly vzniknout velké problémy ... ne, ne, vůbec *nevíte*, jak velké problémy by z toho vznikly. To jste se spletl, mladý příteli.“

„Ale ...“

„Nějaký omyl. Nejspíš jste si to popletl s jiným studentem a jiným dědečkem.“

Ed byl jako opařený. Jako málokdy v životě, nenapadlo ho teď vůbec nic, co by řekl. Jestli tady někdo něco plete, tak Ed to tedy není.

„V každém případě,“ pokračoval Bowden s pochybností v hlase, „je od vás hezké, že jste mi zavolal, pane ...“

Edovi se vrátila řeč. „Jsem tady ve městě, pane Bowdene. Máme tady konferenci. Pedagogické poradenství. Končíme zítra kolem desáté dopoledne, hned po schválení závěrečné zprávy. Mohl bych přijít do ...“ Pohlédl opět do telefonního seznamu. „... do Ridge Lane a na pár minut vás navštívit?“

„Proboha proč?“

„Nejspíš ze zvědavosti. Teď už to všechno odnesl čas. Ale asi před třemi lety se Todd dostal s prospěchem do naprosté krize. Měl tak špatné známky, že jsem mu k vysvědčení připojil dopis pro rodiče a požádal je, aby někdo z nich za mnou přišel, nejlépe ovšem oba. Dostavil se však jeho dědeček, velice příjemný pán jménem Victor Bowden.“

„Ale už jsem vám říkal ...“

„Ano. Já vím. Přesto jsem mluvil s *někým*, kdo se vydával za Toddova dědečka. Teď už na tom stejně moc nesejde, ale člověk dokud neuvidí, neuvěří. Zdržel bych vás jen pár minut. Víc stejně nemohu, protože mě doma čekají na oběd.“

„Čas je to jediné, co mám,“ řekl poněkud lítostivě Bowden.

„Budu tady celý den. Rád vás uvidím.“

Ed mu poděkoval, rozloučil se a zavěsil. Posadil se na okraj postele a zamyšleně hleděl na telefon. Po chvíli vstal a z kapsy sportovní bundy, přehozené přes opěradlo židle u psacího stolu, si vzal krabičku Phillip Morris. Bude muset jít; začíná seminář, a kdyby tam

nebyl, budou ho postrádat. Zapálil si morrisku holidayinnovou zápal-kou a ohořelý zbytek zápalky odhodil do holidayinnového popelníku. Přešel k holidayinnovému oknu a tupě zíral do holidayinnového dvo-ra.

Teď už na tom stejně moc nesejde, řekl Bowdenovi, ale přesto mu na tom záleželo. Nebyl zvyklý, aby ho žáci tahali za nos, a toto neočekávané zjištění ho štvalo. Technicky nelze ještě vyloučit, že by mohlo jít o stařeckou demenci, ale Victor Bowden nemluvil jako ně-kdo, kdo nesmyslně plácá. A - ksakru - ten hlas se mu vůbec *nepodo-bal*.

Že by ho Todd Bowden napálil?

Usoudil, že se to mohlo stát. Alespoň teoreticky. Zvlášť když šlo o tak bystrého chlapce, jako je Todd. Ten by mohl napálit kdekoho, nejen Eda Frenche. Klidně mohl zfalšovat matčin nebo otcův podpis na rup-kartách, které v tomto svém špatném období dostával. Nejed-no dítě v sobě objevilo skrytý padělatelský talent, když dostalo rup-kartu. Na vysvědčení za druhé a třetí čtvrtletí mohl použít odstraňo-vač inkoustu, změnit pro rodiče známky a pak to zase opravit do původního stavu, takže třídní učitel by si při zběžném pohledu na vrá-cené vysvědčení ničeho divného nevšiml. Dvojího použití odstraňo-vače inkoustu by si mohl všimnout jen ten, kdo by se na to díval opravdu důkladně, ale třídní učitelé mají na starosti až šedesát žáků. Jsou rádi, když od žáků vůbec stihnou vysvědčení vybrat, natož aby je podrobně kontrolovali a hledali, zda něco nebylo zfalšováno.

Pokud jde o Toddovy závěrečné výsledky, ovlivnilo by je to možná nejvýše o tři body - dvoje špatné známky z celkového počtu dvanácti známkovacích období. Ostatní známkování bylo vždy tak jednoznačně dobré, že se všechno vyrovnalo. A kolik rodičů se za-staví ve škole, aby se podívali na žákovská vysvědčení, uložená v ar-chívu kalifornských školských úřadů? Zejména pokud jde o rodiče tak nadaných žáků, jako je Todd Bowden?

Na Frenchově obvykle hladkém čele se objevily vrásky.

Teď už na tom stejně moc nesejde. To je pravda pravdoucí. Tod-dova práce na střední škole byla skutečně příkladná; způsob, jak zfal-šovat 94 procent prostě neexistuje. Podle novinového článku půjde Todd na univerzitu Berkeley a Edovi bylo jasné, že rodiče jsou na něj

pořádně hrdí - na což mají ostatně plné právo. Edovi se čím dál víc zdálo, že líc amerického života má zlověstný rub - šikmou plochu oportunistu, protekcionářství, snadno dostupných drog, snadno dostupného sexu a rok od roku nečistší morálky. Když tím dítě projde tak vynikajícím způsobem jako Todd, rodiče mohou být právem hrdí.

Teď už na tom stejně moc nesejde - ale kdo byl ten zatracený dědek?

Tohle ho zneklidňovalo. Ano, kdo? Zašel snad Todd do místní odbočky svazu filmových herců a připíchl tam na vývěsku inzerát? MLADÝ MUŽ S POTÍŽEMI VE ŠKOLE HLEDÁ STARŠÍHO PÁNA, NEJLÉPE 70-80 LET, K SEHRÁNÍ ROLE DĚDEČKA, HONORÁŘ PODLE PLATNÉ SAZBY? Ani ve snu, ty bláho! A který dospělý by přistoupil na takovou bláznivou habaďůru - a z jakého důvodu?

Ed French, alias Teniskový Pete, alias Velká kecka, alias Gumák Ed to prostě nevěděl. A protože na tom opravdu už moc málo záleželo, zamáčkl morrisku a šel na seminář. Ale pozornost měl velmi nesusředitě.

Příštího dne dopoledne zajel do Ridge Lane a měl dlouhý rozhovor s Victorem Bowdenem. Povídali si o hrozném víně; povídali si o drobném podnikání a o tom, jak velké firmy vytlačují malé; povídali si o politickém klimatu v jižní Kalifornii. Pan Bowden nabídl Edovi sklenku vína. Ed ji s potěšením přijal, přestože bylo teprve tři čtvrtě na jedenáct. Victor Bowden se podobal Petru Wimseyovi jako dubový klacek samopalů. Victor Bowden neměl ani stopu toho lehkého přízvuku, který si Ed pamatoval, a navíc byl pěkně tlustý. Muž, jenž se vydával za Toddova dědečka, byl štíhlý jak prut.

Před odchodem Ed požádal: „Byl bych rád, kdybyste o tom neříkal vašemu synovi ani snaše. Všechno to může mít zcela rozumné vysvětlení ... a i kdyby ne, patří to už dávno minulosti.“

„Někdy,“ podotkl Bowden a zdvihl přitom sklenici proti slunci, aby mohl lépe vychutnat sytě tmavou barvu vína, „minulost neodpovídá příliš v pokoji. Proč jinak by lidé studovali historii?“

Ed se rozpačitě usmál a nic neříkal.

„Ale nedělejte si starosti. Nikdy se nepletu do Richardových záležitostí. A Todd je fajn kluk. Nemám pravdu?“

„Jako že je slunce na nebi,“ odpověděl srdečně Ed French a požádal ještě o sklenku vína.

23

Dussander měl neklidný spánek, plný ošklivých snů.

Rozbýjeli oplocení. Byly jich tisíce, možná milióny. Vybíhali z džungle a vrhali se do ostnatých drátů nabitých elektrickým proudem a plot se začínal nebezpečně naklánět dovnitř. Některé dráty už povolily; teď se neuspořádaně svíjely na udupané ploše apelplacu a modře jiskřily. A jich pořád nebylo konce, nebylo konce. Führer je blázen, jak tvrdil Rommel, jestli si myslí - jestli vůbec kdy myslel - že tento problém může mít konečné řešení. Jsou jich miliardy; je jich plný vesmír a všichni jdou po něm.

„Starochu. Vstávat, starochu. Dussandere. Vstávat, starochu, vstávat.“

Nejdřív si myslel, že je to hlas ze sna.

Mluvil německy; musel být ze sna. Proto byl ten hlas také tak hrozivý. Když se probudí, tak mu unikne, a proto zaplavoval nahoru ...

Na židli s obráceným opěradlem u jeho lůžka seděl nějaký muž - skutečný muž. „Vstávejte, starochu,“ říkal návštěvník. Byl mladý, nejvýše třicetiletý. Za obyčejnými brýlemi s kovovými obroučkami hleděly tmavé, zkoumavé oči. Měl delší hnědé vlasy až k límci a zmatený Dussander na okamžik myslel, že to je chlapec v převleku. Ale ten chlapík v poněkud nemoderním modrém obleku, příliš teplém na kalifornské podnebí, nebyl Todd. Na klopi saka měl malý stříbrný odznak. Stříbro - kov, používaný k zabíjení upírů a vlkodlaků. Byla to židovská hvězda.

„Mluvíte se mnou?“ zeptal se Dussander německy.

„S kým jiným? Váš společník z pokoje už je pryč.“

„Heisel? Ano. Včera šel domů.“

„Už jste se probral?“

„Ovšem. Ale vy jste si mě zřejmě spletl s někým jiným. Jmenuji se Arthur Denker. Asi jste ve špatném pokoji.“

„Jmenuji se Weisskopf: A vy se jmenujete Kurt Dussander.“

Dussander si chtěl olíznout rty, ale neudělal to. Možná je to pořád jen součást snu - nová fáze, nic víc. *Přines mi vandráka a řeznický nůž, pane Židovská hvězdo na klopě, a já vás oba zhasnu jak svíčku.*

„Žádného Dussandera neznám,“ odpověděl mladému muži. „Nerozumím vám. Mám zazvonit na sestru?“

„Rozumíte mi,“ řekl Weisskopf. Změnil trochu pozici a odhrnul si vlasy z čela.

Všednost toho pohybu zbavila Dussandera poslední naděje.

„Heisel,“ řekl Weisskopf a ukázal na prázdné lůžko.

„Heisel, Dussander, Weisskopf - žádné z těch jmen mi nic neříká.“

„Heisel spadl ze žebříku, když přibíjel na střechu svého domku nový okap,“ pokračoval Weisskopf. „Zlomil si páteř. Možná už nikdy nebude chodit. Smůla. Ale to nebyla jediná tragédie jeho života. Byl vězněm v koncentračním táboře Patin, kde ztratil ženu a dcery. V Patinu, kde jste byl velitelem.“

„Myslím, že nejste normální,“ řekl Dussander. „Jmenuji se Arthur Denker. Do této země jsem přišel po smrti své ženy. Předtím jsem byl ...“

„Ušetřete mě těch povídaček,“ přerušil ho Weisskopf a zdvihl ruku. „Nezapomněl vaši tvář. Tuto tvář.“

Weisskopf jako při nějakém karetním triku vykouznil Dussanderovi přímo před očima fotografii. Byla to jedna z těch fotografií, které mu před léty ukázal chlapec. Mladý Dussander se švihácky nasazenou čapkou SS sedící u psacího stolu.

Dussander mluvil pomalu, nyní anglicky, a pečlivě vyslovoval.

„Za války jsem pracoval ve strojírenském závodě. Dohlížel jsem na výrobu volantů a převodovek pro obrněné transportéry a nákladní vozy. Později jsem pracoval na montáži tanků Tiger. Mou záložní jednotku povolali v době bitvy o Berlín a já jsem bojoval čestně, i když krátce. Po válce jsem pracoval v Essenu, v automobilce Menschler, až ...“

„... až do chvíle, kdy jste musel zmizet do Jižní Ameriky. Se svým zlatem, které pocházelo z židovských zubů, se stříbrem z židovských šperků a s kontem ve švýcarské bance. Víte, pan Heisel se

vrátil domů jako šťastný člověk. Byla to pro něj zlá chvilka, když se ve tmě probudil a uvědomil si, s kým je ve společném pokoji. Teď už se ale cítí lépe. Má pocit, že mu bůh poskytl zvláštní privilegium, aby si zlomil páteř a tak pomohl chytit jednoho z největších rezníků lidských bytostí, který kdy žil.“

Dussander mluvil pomalu a pečlivě vyslovoval.

„Za války jsem pracoval ve strojírenském závodě ...“

„Co kdybyste toho nechal? Vaše doklady nevydrží důkladnější prověření. Já to vím a vy to víte také. Jste odhalen.“

„Dohlížel jsem na výrobu ...“

„Mrtvol! Ať tak či onak, do konce roku jste v Tel Avivu. Úřady s námi tentokrát spolupracují, Dussandere. Američani nám chtějí dělat radost a vy jste jedna z věcí, které nám radost udělají.“

„... na výrobu volantů a převodovek pro obrněné transportéry a nákladní vozy. Později jsem pracoval na montáži tanků Tiger.“

„Proč se unavovat? Proč to protahovat?“

„Mou záložní jednotku povolali ...“

„Tak tedy dobrá. Uvidíte mě zas. Brzy.“

Weisskopf vstal. Odešel z pokoje. Jeho stín se mihl po stěně a zmizel též. Dussander zavřel oči. Přemýšlel, zda Weisskopf říkal pravdu, když mluvil o americké spolupráci. Před třemi lety, když byla v Americe napjatá situace s ropou, by tomu nevěřil. Ale současný vývoj v Íránu může upevnit americkou podporu Izraele. To je možné. A co na tom sejde? Tak či onak, legálně či ilegálně, Weisskopf a jeho kolegové ho dostanou. Pokud jde o nacisty, jsou nesmiřitelní, a pokud jde o koncentrační tábory, jsou šílení.

Dussander se celý třásl. Ale věděl, co teď musí udělat.

24

Vysvědčení žáků, kteří chodili na santodonatskou střední školu, byla uložena ve starém, rozlehlém skladišti na severu města. Bylo to nedaleko bývalého nádraží. Skladiště bylo tmavé, všechno se v něm rozléhalo a páchlo to tu leštidly, pastami na podlahu a saponátovými čistidly - byl zde zároveň sklad odboru údržby školních budov.

Ed French, s Normou v závěsu, se tam dostal kolem čtvrté odpoledne. Vrátný je vpustil dovnitř a Edovi vysvětlil, že to, co hledá, je ve čtvrtém patře; dovedl je také ke skřípavému a rozvrzanému výtahu, který Normu vystrašil až k netypickému mlčení.

Vzpamatovala se až ve čtvrtém patře, kde začala opět poskakovat a propěvovat si v ponurých chodbičkách plných krabic a svázaných desek, zatímco Ed hledal a nakonec našel složky, obsahující vysvědčení od roku 1975. Vytáhl druhý svazek a začal hledat písmeno B. BORK. BOSTWICK. BOSWELL. BOWDEN, TODD. Vytáhl vysvědčení, ve špatném osvětlení nad ním zavrtěl netrpělivě hlavou a odnesl si ho k vysokému, zaprášenému oknu.

„Nelítej tady, zlatíčko,“ zavolal přes rameno.

„Proč, tati?“

„Protože by tě popadla klekánice,“ vysvětlil jí Ed a přidržel si Toddovo vysvědčení proti světlu.

Spatřil to ihned. Tohle vysvědčení, uložené už tři roky ve zdejší archívu, bylo pečlivě, téměř profesionálně zfalšováno.

„Kristepane,“ zamumlal Ed French.

„Klekánice, klekánice, klekánice!“ propěvovala si rozjásaně Norma a poletovala chodbičkami sem tam.

25

Dussander opatrně kráčel nemocniční chodbou. Nohy měl stále ještě trochu vratké. Přes bílou ústavní košili měl oblečen svůj modrý župan. Bylo právě po osmé hodině večer a sestry se střídaly ve službě. Příští půlhodina bude zmatená - už dříve si všiml, že při každém střídání směn jsou zmatky. Je to doba, kdy se na pokoji sester popíjí káva, vyřizují se vzkazy a sdělují klípky; jejich pokoj je hned za rohem, když se přejde kolem fontánky s pitnou vodou.

To, co Dussander chtěl, bylo přímo naproti fontánce.

Na široké chodbě, která mu v tuto hodinu připomínala dlouhé, rozlehlé nástupiště pár minut před odjezdem vlaku, mu nikdo nevěnoval pozornost. V obou směrech zvolna chodili pacienti, někteří oblečení podobně jako on, jiní si přidržovali jen rozevláté andělíčky. Z

půltuctu různých tranzistorových rádií v půltuctu různých pokojů se linula nesourodá hudba. Přicházely a odcházely návštěvy. V jednom pokoji se někdo smál a z druhé strany chodby jako by se ozýval čísi pláč. Kolem přešel nějaký doktor s nosem v rozečteném románu.

Dussander došel k fontánce, napil se, otřel si ústa hřbetem ruky a pohlédl na zavřené dveře naproti. Ty dveře byly vždy zamčené - tedy, měly by být. Dussander si ale již dříve povšiml, že bývají občas nezamčené a bez dozoru. Nejčastěji tomu tak bývá v té chaotické půlhodině, kdy se mění služby. a sestry jsou shromážděny za rohem. Dussander to vše pozoroval cvičeným a obezřelým zrakem člověka, jenž se už dlouho, velice dlouho chystá ke skoku. Jen si přál, aby tak mohl neoznačené dveře pozorovat ještě aspoň týden, aby postihl případné nebezpečí nepravidelnosti časového rytmu - bude mít jen jedinou šanci. Ale další týden už nemá. Jeho status hostujícího nácka nemusí vejít ve známost ještě pár dní, ale zrovna tak se to může stát už zítra. Neodvažoval se čekat. Až se to provalí, budou ho trvale hlídat.

Ještě jednou se maličko napil, otřel si ústa a rozhlédl se na obě strany. Pak, zcela ledabyle, bez sebemenší snahy o utajení, přešel přes chodbu, stiskl kliku a vstoupil do skladu léků. Jestliže by sestra konající službu už seděla u svého stolu, byl jen krátkozrakým panem Denkerem. Velice se omlouvám, sestřičko, myslel jsem, že to je WC. Jsem to ale trouba.

Sklad léků byl ale prázdný.

Přešel zrakem horní polici vlevo. Jen oční a ušní kapky. Druhá police: projímadla, čípky. Na třetí spatřil Seconal a Veronal. Strčil do kapsy županu krabičku Seconalu. Pak se vrátil ke dveřím a bez ohlédnutí vyšel ven. Ve tváři měl zmatený úsměv - tohle přece určitě není WC? *Tamhle* je, hned vedle fontánky. Jsem to ale trouba!

Došel ke dveřím označeným MUŽI, vstoupil dovnitř a umyl si ruce. Potom se vrátil celou chodbou k dvoulůžkovému pokoji, který byl nyní od odjezdu velectěného pana Heisela zcela privátní. Na stolku mezi lůžky byla sklenice a karafa s vodou. Škoda že tu není žádná whisky; je to opravdu ostudné. Prášky ho ale ukolébají stejně, ať už je spláchne čímkoliv.

„Morrisi Heisele, *salud*.“ pronesl s lehkým úsměvem a nalil si

sklenici vody. Po všech těch letech uskakování do stínu, kdy na lavičkách v parcích, v restauracích či na zastávkách autobusů vídal tváře, které mu připadaly známé, ho nakonec poznal a udal muž, jehož by si v životě ani nevšiml. Bylo to skoro legrační. Heiselovi věnoval sotva dva pohledy, Heiselovi a jeho od boha přeražené páteři. Při dalším zamyšlení mu to nepřipadalo skoro legrační; připadalo mu to *moc* legrační.

Vložil do úst tři prášky, zapil je vodou, vzal si další tři, a pak ještě tři. V pokoji přes chodbu viděl dva staré pány, shrbené nad nočním stolkem a zabrané do pokeru. Jeden z nich měl kýlu. To Dussander věděl. Ale co ten druhý? Žlučnickové kameny. Ledvinové kameny? Nádor? Prostatu? Trampoty stáří. Je jich nespočet.

Dolil si do sklenice vodu, ale zatím si žádný další prášek nevzal. Příliš mnoho prášků by mohlo zhatit jeho záměr. Mohl by je vyzvracet, pak by mu vypumpovali ze žaludku zbytek a zachránili ho pro všechno pokořování, jaké si jen Američani a Izraelci dokáží vymyslet. Rozhodně nezamýšlel vzít si život stupidně, jako nějaká ubrečená a opilá *Hausfrau*. Až začne malátnět, spolkne ještě pár prášků.

Zalehl k němu rozechvěle triumfující hlas jednoho z pokerových hráčů: „Pěkněj pár ... a k němu terc ... plná ručka, kamaráde. Co ty na to?“

„Bez obav,“ odvětil stařec s kýlou. „Moje karta stojí za starou bačkoru.“

Stojí za starou bačkoru, pomyslel si ospalý Dussander. Příhodné rčení - co jen jich lidi nevymyslí. *Může mi být ukradený, hod' kostrou a vypadni, strč si to za klobouk, natáhnout bačkory*. Úžasná rčení.

Oni si myslí, že ho mají, ale on jim přímo před očima natáhne bačkory.

Uvědomil si, že má absurdní přání, a to nechat chlapci vzkaz. Přání vzkázat mu, aby byl velmi opatrný. Aby naslouchal starci, který nakonec překonal sám sebe. Přál si, aby mohl chlapci říct, že on, Dussander, ho nakonec začal respektovat, i když ho nikdy nemohl mít rád, a že rozhovory s ním byly lepší než naslouchat jen svým vlastním myšlenkám. Ale jakýkoliv vzkaz, byť sebenevinnější, by mohl na chlapce vrhnout podezření a to Dussander nechtěl. Chlapec bude stejně mít ošklivý měsíc či dva, kdy bude čekat, že se ukáže ně-

jaký vládní agent s otázkami o jistém dokumentu, který byl nalezen v bezpečnostní schránce pronajaté Kurtu Dussanderovi, alias Arthuru Denkerovi ... ale po nějaké době chlapec začne věřit, že mluvil pravdu. Vůbec není zapotřebí, aby se to vše chlapce nějak dotklo, pokud si sám udrží chladnou hlavu.

Dussander natáhl ruku, jež jako by se prodlužovala na celé kilometry daleko, uchopil sklenici s vodou a zapil další tři prášky. Odložil sklenici, zavřel oči a uložil se hlouběji do měkkého, měkkého polštáře. Nikdy se mu nechtělo tolik spát a jeho spánek bude dlouhý. Bude pokojný.

Pokud nebude mít sny.

Ta myšlenka ho šokovala. *Sny? Bože, prosím tě, ne. Ty sny ne. Ne na věčnost; ne, když jakákoliv možnost probuzení je pryč. Ne ...*

V náhlé hrůze se snažil probojovat do bdělého stavu. Zdálo se, že z lůžka se chtivě natahují ruce, aby ho popadly, ruce s hladovými prsty.

(!NE!)

Jeho myšlenky se přerušily ve strmé spirále tmy a on sjížděl po té spirále dolů jak namydlený blesk, dolů a dolů, ať už ho tam čekají jakékoliv sny.

Jeho předávkování bylo zjištěno v 1:35 ráno a o patnáct minut později byla konstatována smrt. Sestra, jež měla právě službu, byla mladá a citlivě reagovala na lehce ironickou uhlazenost starého pana Denkera. Propukla v pláč. Byla katolička a nemohla pochopit, jak takový báječný stařeček, jehož stav se zlepšoval, mohl udělat takovou věc a odsoudit svou nesmrtelnou duši do pekel.

26

V sobotu ráno u Bowdenů doma nikdy nikdo nevstal před devátou. Tohoto rána v půl desáté si Todd s otcem četli u stolu a Monica, jež se probouzela zvlášť pozdě, jim připravovala míchaná vejce, džus a kávu; nemluvila, stále ještě napůl pohroužená do svých snů.

Todd četl jakýsi vědeckofantastický román a Dick se plně věnoval časopisu *Architectural Digest*, když se za dveřmi ozvalo plesnutí

ranních novin.

„Chceš, abych je přines, tati?“

„Skočím tam sám.“

Dick přinesl noviny, začal usrkávat horkou kávu a pak se zakuckal při pohledu na titulní stranu.

Dick vykašlával kávu, která mu vnikla do nesprávného otvoru, a zatímco Todd na něj koukal přes rozečtenou knihu v mírném údivu, Monica mu začala bouchat do zad. Při třetím bouchnutí jí oči sklouzly na hlavní titulek v novinách a Monica se zastavila v rozprahu, jako kdyby si hrála na sochu. Oči se jí rozšiřovaly, až se zdálo, že by jí mohly skutečně vypadnout na stůl.

„Panebože na nebesích!“ vydechl Dick Bowden přiškrceným hlasem.

„Není to ... nemůžu tomu věřit ... “ začala Monica a pak přestala. Pohlédla na Todda. „Zlatíčko moje ... “

Otec na něj hleděl také.

Znepokojený Todd obešel stůl. „Co se děje?“

„Pan Denker,“ řekl Dick - a to bylo vše, co svedl.

Todd si přečetl titulek a vše mu bylo jasné. Tmavá písmena říkala: SEBEVRAŽDA UPRCHLÉHO NACISTY V SANTODONATSKÉ NEMOCNICI. Dole byly dvě fotografie. Jedna ukazovala Arthura Denkera, o šest let mladšího a svižnějšího. Todd věděl, že ji udělal pouliční fotograf a že ji stařec koupil, aby náhodou nepadla do nesprávných rukou. Druhá fotografie ukazovala důstojníka SS jménem Kurt Dussander, sedícího u psacího stolu w Patinu s čapkou nasazenou ke straně.

Jestliže mají fotografii od pouličního fotografa, byli v jeho domě.

Todd letmo přečetl článek a v hlavě mu to zatím usilovně pracovalo. O vandrácích ani zmínka. Těla ale najdou a až se to stane, budou mít světový materiál. VELITEL PATINU NIKDY NEZTRATIL SVŮJ STYL. HRŮZA V NACISTOVĚ SKLEPĚ. NIKDY NEPŘESTAL VRAŽDIT.

Todd Bowden zavrával.

Z dálky, jako ozvěnu, zaslechl matčin výkřik: „Chyť ho, Dicku! Omdlle!“

Slovo

(omdlel omdlel omdlel)

se stále a stále opakovalo. Todd nejasně cítil, jak ho uchopily otcovy ruce a pak na chvíli necítil nic, neslyšel nic.

27.

Ed French snídal koblihu; když rozevřel noviny. Zakašlal, vydal podivný dávivý zvuk a vyprskl rozžvýkaný moučník na stůl.

„Eddie!“ zvolala znepokojeně Sondra Frenchová. „Jsi v pořádku?“

„Táta kucká, táta kucká,“ prohlásila s nejistou veselostí malá Normička a pak se celá šťastná přidala k mamince a začala také bouchat Eda do zad. Ed rány sotva cítil. Vytřeštěným zrakem stále hleděl do novin.

„Co se děje, Eddie?“ zeptala se znovu Sondra.

„To je on! On!“ vykřikl Ed a bodl prstem do novin tak prudce, že nehtem protrhl několik stran.

„Ten chlap! Lord Peter!“

„O čem to proboha mlu ...“

„To je dědeček Todda Bowdena!“

„Cože? Ten válečný zločinec? Eddie, to je nesmysl!“

„Ale je to on,“ Ed téměř naříkal. „Bože všemohoucí, to je on!“ Sondra Frenchová se dlouze a upřeně zahleděla na fotografii.

„Vůbec nevypadá jako Peter Wimsey,“ rozhodla nakonec.

28

Todd, bílý jako stěna, seděl na gauči mezi matkou a otcem. Proti nim seděl prošedivělý, zdvořilý policejní detektiv Richler. Toddův otec se nabídl, že zavolá na policii, ale Todd to udělal sám; hlas mu přitom přeskakoval, jako když mu bylo čtrnáct.

Skončil své vyprávění. Netrvalo dlouho. Mluvil s mechanickou bezbarvosťou, která Moniku krajně vyděsila. Je mu sedmnáct, to je

pravda, ale v tolika ohledech to je pořád jen chlapec. Tohle ho navždy poznamená.

„Četl jsem mu ... bože, já už nevím. *Toma Jonese. Na větrné hůrce.* To byla nuda. Myslím, že jsme to ani nedočetli. Pár povídek od Hawthorna - vzpomínám si, že se mu zvláště líbila Velká kamenná tvář a Mladý Goodman Brown. Začali jsme Pickwickovce, ale jemu se to nelíbilo. Říkal, že Dickens je jen legrační, když se tváří vážně, a Pickwickovci že jsou čtení pro děti. Takhle to řekl, čtení pro děti. Nejlíp nám to šlo s Tomem Jonesem. To se nám oběma líbilo.“

„A to bylo před třemi lety,“ poznamenal Richler.

„Ano. Navštěvoval jsem ho dál, když to šlo, ale když jsem přešel na střední školu, tak nás do ní svázeli autobusem přes celé město ... sestavili jsme s klukama baseballový tým ... bylo víc domácích úkolů ... víte ... bylo toho prostě moc.“

„Měl jsi méně času.“ -

„Méně času, to je pravda. Učení na střední škole je mnohem těžší ... musíte mít dobrý prospěch, abyste se dostal na vysokou.“

„Todd je ale velmi nadaný žák,“ pronesla téměř automaticky Monica. „Maturoval jako druhý nejlepší ve třídě. Byli jsme na něj pyšní.“

„To si umím představit,“ přisvědčil Richler a vřele se usmál. „Mám dva kluky ve Fairviewu, je to odtud pěkný kus cesty, ale oba si hledí víc míče než učení.“ Obrátil se zpátky k Toddovi. „Když jsi začal chodit na střední, už jsi mu žádné knihy nečetl?“

„Ne. Občas jsem mu četl noviny. Když jsem k němu přišel, obvykle chtěl přečíst titulky. Zajímal se o Watergate, když ta aféra propukla. Vždycky chtěl vědět, jak to vypadá na burze a drobný tisk na té stránce ho děsně nasíral - promiň, mami.“

Monica mu pohládila ruku.

„Vůbec nevím, proč se zajímal o cenné papíry, ale byl tím úplně posedlý.“

„Měl pár akcií,“ nadhodil Richler. „Byl to jeho jediný zdroj příjmů. Také měl po domě poschovávané patery osobní doklady na různá jména. Byl práskaný, jen co je pravda.“

„Ty akcie měl zřejmě v nějaké bezpečnostní schránce v bance,“ poznamenal Todd.

„Prosím?“ Richler zvedl obočí.

„Svoje cenné papíry,“ opakoval Todd. Otec, jenž vypadal také zmateně, nyní kývl hlavou na Richlera.

„Těch pár zbylých akcií měl v malém kufříku pod postelí,“ odpovéděl Richler, „i s tou fotkou, co je na ní jako Denker. Měl snad nějakou bezpečnostní schránku, synku? Říkal někdy, že něco takového má?“

Todd se zamyslel a pak zavrtěl hlavou. „Jen jsem si myslel, že se akcie takhle ukládají. Nevím. Tohle ... tohle všechno ... víte ... strašně to se mnou zamávalo.“ Zavrtěl omámeně hlavou, nic nepředstíral. Byl opravdu jako ve snách. Přesto začal pomalu cítit, jak se v něm ozývá pud sebezáchovy. Uvědomil si rostoucí ostražitost a první záchvěvy naděje. Jestli si Dussander skutečně obstaral bezpečnostní schránku na uložení svého jistíciho dokumentu, proč by tam také neuložil zbytek akcií? A tu fotografii?

„Pracujeme na tom s Izraelci,“ poznamenal Richler. „Velice neoficiálně. Byl bych vděčný, kdybyste se o tom nezmiňovali, pokud se rozhodnete mluvit s lidmi od novin. Ti Izraelci jsou skuteční profesionálové. Jeden z nich, jmenuje se Weisskopf, by s tebou chtěl zítra mluvit, Todde. Jestli s tím budeš souhlasit, ty i rodiče.“

„Myslím, že ano,“ přisvědčil Todd, ale ucítil dotek atavistického strachu při pomýšlení, že ho bude očmouchávat tatáž smečka psů, která honila Dussandera druhou polovinu jeho života. Dussander měl před nimi řádný respekt a Toddovi bylo jasné, že udělá dobře, když to bude mít na paměti.

„Pane Bowdene, paní Bowdenová? Máte nějaké námítky proti setkání Todda s panem Weisskopffem?“

„Ne, pokud Todd nic nenamítá“ odpovéděl Dick Bowden.

„Stejně bych ale u toho chtěl být. Četl jsem o těch lidech z Mossadu ...“

„Weisskopf není z Mossadu. Je z toho, čemu Izraelci říkají speciální operativa. Ve skutečnosti vyučuje anglickou mluvnici a literaturu psanou jidiš. Napsal také dva romány.“ Richler se usmál.

Dick zdvihl odmítavě ruku. „Ať je, co je, já nedovolím, aby Todda nějak trápil. Podle toho, co jsem četl, tihle hoši dokážou být až moc velcí profesionálové. Ten Weisskopf je třeba v pořádku. Ale

stejně chci, abyste vy i on pamatovali na to, že Todd se tomu starci snažil pomáhat. Denker se plavil pod falešnou vlajkou, ale Todd to nevěděl.“

„To je v pořádku, tati,“ chabě se pousmál Todd.

„Chci jen, abys nám pomohl, jak jen budeš moci,“ požádal Richler. „Chápu vaši starost, pane Bowdene. Myslím, že sám poznáte, že Weisskopf je příjemný chlapík, žádný násilník. Já jsem se svými otázkami už skončil, ale řeknu vám ještě, co nejvíc zajímá Izraelce. Todd byl s Dussanderem, když dostal ten infarkt, který ho přivedl do nemocnice ...“

„Požádal mě, abych k němu přišel a přečetl mu nějaký dopis,“ přerušil ho Todd.

„To víme.“ Richler se předklonil s lokty na kolenou, takže mu vyklouzla kravata a visela k podlaze jak olovnice. „Izraelci se chtějí dozvědět něco o tom dopise. Dussander byl velká ryba, ale nebyla to poslední ryba v rybníku - aspoň tak to říká Sam Weisskopf a já mu věřím. Domnívají se, že Dussander mohl vědět o spoustě dalších ryb. Většina z těch, kteří jsou ještě naživu, je patrně v Jižní Americe, ale další mohou být v mnoha zemích ... včetně Spojených států. Věděli jste, že jednoho bývalého *Unterkommandanta* z Buchenwaldu odhalili v hotelové hale v Tel Avivu?“

„Skutečně?“ vydechla Monica s vytřeštěnými očima.

„Skutečně,“ potvrdil Richler. „Před dvěma lety.. Jde o to, že podle Izraelců ten dopis, který chtěl Dussander, aby mu Todd přečetl, by mohl být od některé té další ryby. Možná mají pravdu, možná se mýlí. V každém případě si to chtějí ověřit.“

Todd, jenž se dávno předtím vrátil k Dussanderovi domu a dopis spálil, řekl: „Já bych vám rád pomohl - nebo tomu Weisskopfovi - kdybych mohl, pane poručíku, ale ten dopis byl německy. Umíte si představit, jak jsem ho asi četl. Připadal jsem si jak blázen. Pan Denker ... Dussander ... Byl čím dál tím rozčilenější a chtěl, abych hláskoval slova, kterým nerozuměl kvůli mé, však víte, výslovnosti. Řekl bych, že tomu ale rozuměl docela dobře. Vzpomínám si, že se v jednu chvíli zasmál a řekl, „Jo, jo, to by se ti líbilo, vid’?“ Pak řekl něco německy. Bylo to tak dvě tři minuty předtím, než dostal infarkt. Bylo tam něco jako *Dummkopf*. Myslím, že to německy znamená hlupák.“

Nejistě se díval na Richlera; vnitřně byl s tou lží docela spokojen.

Richler souhlasně pokyvoval hlavou. „Ano, víme, že ten dopis byl německy. Doktor na příjmu pacientů v nemocnici to od tebe slyšel a uvedl to ve své výpovědi. Ale ten dopis *sám*, Todde ... nepamätuješ se, co se s ním stalo?“

A je to tady, napadlo Todda. *Ted' to praskne*.

„Mám dojem, že pořád ležel na stole, ještě když přijela sanitka. Když jsme všichni odcházeli. Nemohl bych to přísnežně prohlásit před soudem, ale ...“

„Myslím, že na stole byl nějaký dopis,“ přidal se Dick. „Něco jsem sebral a podíval se na to. Letecký dopisní papír, ale nevšiml jsem si, že je to psané německy.“

„Potom by tam pořád měl být,“ pokračoval Richler. „A to je to, co nám nejde do figury.“

„On tam není?“ zeptal se Dick. „Chci říct, ten dopis tam nebyl?“

„Nebyl a není.“

„Třeba se tam někdo vloupal,“ nadhodila Monica.

„Nebylo by třeba se vloupávat,“ odvětil Richler. „Ve zmatku s jeho odvozem zůstal dům nezamčen. Dussandera zřejmě ani nenapadlo někoho požádat, aby zamkl. Když zemřel, měl patentní klíč od domu v kapse kalhot. Dům byl odemčen od chvíle, kdy ho zřízenci záchranné služby vynesli na nosítkách až do půl třetí dnešního rána, kdy jsme dům zapečetili.“

„No, pak je to jasné,“ usoudil Dick.

„Ne,“ namítl Todd. „Já vím, co poručíku Richlerovi vrtá hlavou.“ Ano, věděl to moc dobře. Museli byste být slepí, abyste si toho nevšimli. „Proč by zloděj neukradl nic jiného než dopis? Zvlášť když je psaný německy? To nesedí. U pana Denkera toho moc k ukradení nebylo, ale ten, kdo se tam jednou dostane, by mohl určitě najít něco lepšího než tohle.“

„Trefils to přesně,“ přisvědčil Richler. „To byla dobrá úvaha!“

„Todd se kdysi chtěl stát detektivem, až bude velký,“ prozradila Monica a počechrala Toddovi vlasy. Od té doby, co vyrostl, to příliš nesnášel, ale právě teď mu to patrně nevadilo. Bože, jak Monica nesnáší, když je tak bledý. „Ale pokud vím, změnil teď své rozhodnutí a chce se zabývat historií.“

„Historie je dobrý obor,“ podotkl Richler. „I v historii můžeš pátrat. Četl jsi něco od Josephiny Teyové?“

„Ne, nečetl.“

„To nevadí. Jen bych si přál, aby ti moji kluci měli trochu větší ambice než vidět Angels v čele letošní tabulky.“

Todd se chabě usmál a nic neříkal.

Richler opět zvažněl. „Stejně ti povím, o čem uvažujeme. Myslíme si, že někdo, pravděpodobně přímo tady v Santo Donatu, věděl, co byl Dussander zač.“

„Skutečně?“ podivil se Dick.

„Ano. Někdo znát pravdu. Možná nějaký další skrývající se nacist. Víím, že to zní trochu jako špatná detektivka, ale koho by napadlo, že se na takovém klidném malém předměstí skrývá jeden *jediný* nacist? A když Dussandera odvezli do nemocnice, myslíme si, že si pan X pospíšil k němu domů a sebral ten inkriminovaný dopis. A že ho už dávno spálil a popel pěkně spláchl do záchodu.“

„To ale také nedává moc smyslu,“ usoudil Todd.

„Proč ne, Todde?“

„No, jestli pan Den ... jestli *Dussander* měl nějakého starého kámoše z koncentráku nebo prostě nějakého bývalého nácka, proč by se namáhal a sháněl mě, abych mu ten dopis přečetl? Vždyť kdybyste ho slyšeli, jak mě opravuje ... ten starý nácek, o kterém mluvíte, by aspoň uměl německy.“

„To beru. Až na to, že ten další chlap je třeba chromý nebo slepý. Podle toho, co víme, by to mohl být sám Bormann a ten se neodvažuje ani vytáhnout paty a ukázat se venku.“

„Slepí a vozíčkáři obyčejně nevynikají v kradení dopisů,“ poznamenal Todd.

Richler na něj opět pohlédl s obdivem. „Máš pravdu. Ale i slepec může ukrást dopis, přestože si ho nemůže přečíst. Nebo si na to může někoho sehnat.“

Todd o tom zauvažoval a přikývl - ale zároveň pokrčil rameny, aby ukázal, jak nepravděpodobné mu to připadá. Richler už pokročil od špatné detektivky do oblasti báchorek. Ať už je to ale pravděpodobné či ne, přece na tom houby sejde. Jde o to, že ten Richler pořád čmouchá ... a ten icík Weisskopf čmouchá taky. Ten dopis, ten ztrac-

ný dopis! Dussanderův nejpitomější nápad! A náhle si vzpomněl na svou pušku, jak odpočívá v pouzdru na polici v chladné, tmavé garáži. Rychle od toho odpoutal mysl. Dlaně rukou mu zvlhly.

„Měl Dussander nějaké přátele, o kterých jsi věděl?“ ptal se Richler.

„Přátele? Ne. Chodívala tam paní na úklid, ale pak se odstěhovala a on se nenamáhal sehnat si jinou; V létě vždycky zaplatil nějakému klukovi, aby mu posekal trávník, ale myslím, že letos to neudělal. Tráva je tam pěkně vysoká.“

„Ano. Zvonil jsem na spoustu dveří a nezdálo se, že by o to někoho požádal. Volal mu někdo telefonem?“

„Jistě,“ potvrdil Todd bez rozmyšlení ... tady problesklo světélko, možný záchranný únik, relativně bezpečný. Dussanderův telefon ve skutečnosti zazvonil jen párkrát za celou dobu, co ho Todd znal - obchodní agenti, výzkum veřejného mínění („co má nejraději k snídani“), zbytek omyly. Měl telefon jen pro případ, že by onemocněl ... což se nakonec také stalo, ať se jeho duše smaží v pekle. „Každý týden ho někdo jednou až dvakrát volal.“

„Mluvil v těch případech německy?“ vystřelil na něj Richler. Zdálo se, že je napnutý.

„Ne,“ odpověděl Todd, náhle obezřelý. Richlerovo vzrušení se mu nelíbilo - něco v tom nehrálo, něco nebezpečného. Cítil to naprostou jistě a náhle se musel zuby nehty držet, aby se nezpotil hrůzou. „On vůbec moc nemluvil. Vzpomínám si, že několikrát řekl třeba ‚Právě tu mám toho chlapce, co mi čte. Zavolám později.‘“

„Vsadím se, že to byl ten chlap!“ svolal Richler a plácl se dlaněmi do steh. „Na to můžeme vzít jed!“ Zaklapl poznámkový blok (pokud Todd viděl, jen si do něj bezmyšlenkovitě čmáral) a vstal. „Chci vám všem poděkovat za čas, který jste mi věnovali. Tobě zvlášť, Todde. Víím, že všechno musel být pro tebe pořádný šok, ale za chvíli to přejde. Dneska odpoledne obrátíme ten dům vzhůru nohama - od sklepa až na půdu a zase zpátky. Máme na to speciální týmy. Třeba deště najdeme nějakou stopu po tom Dussanderovu telefonickém partnerovi.“

„Doufám,“ řekl Todd.

Richler potřásl všem rukou a odešel. Dick se zeptal Todda, zda si

nechce jít ještě před obědem dohrát badmintonový zápas. Todd řekl, že nemá chuť na badminton ani na oběd a odešel po schodech nahoru se svěšenou hlavou a pokleslými rameny. Rodiče si vyměnili soucitné, utrápené pohledy. Todd ulehl na postel, zíral do stropu a přemýšlel o své pušce. Viděl ji v duchu zcela jasně. Představoval si, jak vráží namodralou ocelovou hlaveň rovnou do oslizlého židovského podbřišku Betty Traskové - přesně to, co potřebuje, pyj, který nikdy nezměkne. Jak *se ti to líbí, Betty?* slyšel říkat sama sebe. *Jen mi řekni, až budeš mít dost, ano?* Představoval si její nářek. A nakonec se mu ve tváři objevil strašlivý, prázdný úsměv. *Jasně, jen mi řekni, ty děvko ... ano? Ano? Ano? ...*

„Tak co si myslíš?“ zeptal se Weisskopf, když ho Richler vyzvedl u malého bistra tři bloky od místa, kde bydlí Bowdenovi.

„No, myslím si, že v tom ten kluk nějak jede,“ odpověděl Richler. „Nějak, jakýmsi způsobem, do určité míry. Ale jestli je chladnokrevný? Řekl bych, že mu do pusy můžeš nalit horkou vodu a on ti vyplivne kostky ledu. Hodil jsem mu pár chytáků, ale nemám nic, co bych mohl použít před soudem. A kdybych šel ještě dál, tak by ho z toho šikovný advokát vysekal. U soudu na něj budou pořád koukat jako na nezletilce - tomu klukovi je teprve sedmnáct. Řekl bych ale, že v některém ohledu nebyl nezletilý už možná od osmi let. člověče, z něj jde hrůza.“

„Kde ujel?“

„U telefonátů. To je nejpodstatnější. Když jsem mu tu myšlenku předhodil, viděl jsem, že mu oči zasvítily jak žárovky.“ Richler odbočil vlevo a najel s chevroletem Nova na nájezd k dálnici. Dvě stě metrů vpravo byl svah s padlým stromem; od něhož nedávno Todd puškou naprázdno ostřeloval auta na dálnici.

„Říká si v duchu. „Tenhle polda je vedle jako jedle, jestli si myslí, že Dussander měl tady ve městě nějakého přítele - nacistu, ale když si to fakt myslí, pak jsem z toho venku i s chlupama!“ A tak povídá jo, Dussanderovi jednou dvakrát týdně někdo volal. Velmi záhadný. „Nemůžu teď mluvit, Z-pětka, volám později.“ - tyhle ptákoviny. Ale Dussander dostával posledních sedm let zvláštní sazbu za „tichý telefon“. Téměř vůbec žádné hovory, ani jedno meziměsto.

Jednou či dvakrát týdně mu nikdo nevolal.“

„Co ještě?“

„Okamžitě dospěl k závěru, že zmizel jen dopis a nic jiného. Věděl, že nic jiného nechybí, protože to on se vrátil a dopis sebral.“

Richler zamáčkl cigaretu v popelníku.

„My si myslíme, že s tím dopisem to bylo fingované. Myslíme si, že Dussander dostal infarkt, když se snažil pohřbít tu mrtvolu - poslední mrtvolu. Na botách a záložkách kalhot měl špínu, takže se to dá dost dobře předpokládat. Znamená to, že zavolal toho kluka až potom, co dostal infarkt, nikoliv předtím. Vyplazí se po schodech nahoru a zatelefonuje chlapci. Ten bleskově reaguje, tak jako vždycky, a bez dlouhého uvažování navrhne historku s dopisem. Není to nic moc, ale tak špatné to zas taky není ... když uvážíš okolnosti. Jde tam a uklidí ten svinčík za Dussandera. Teď se ten kluk dostává do časového presu. Přijíždí sanitka, přijíždí otec a on potřebuje k zamaskování ten dopis. Vyběhne nahoru, vypáčí krabici ...“

„Máš to ověřené?“ zeptal se Weisskopf a zapálil si cigaretu. Byla to playerka bez filtru a Richlerovi páchla jak koňský trus. Žádný div, že britské impérium padlo, pomyslel si, když začali kouřit takovéhle cigarety.

„Ano, máme to ověřené,“ přisvědčil Richler. „Na krabici jsou otisky prstů shodné s otisky v jeho školních záznamech. Jeho otisky jsou ale skoro na všem v tom příšerném domě!“

„Ale stejně, když ho budeš s tím vším konfrontovat, tak to s ním zamává,“ namítl Weisskopf.

„Poslyš, nevíš, co povídáš. Ty toho kluka neznáš. Když jsem říkal, že je chladnokrevný, myslel jsem to vážně. Klidně by ti řekl, že ho Dussander jednou či dvakrát požádal, aby mu tu krabici přinesl, protože chce do ní něco dát nebo z ní něco vyndat.“

„Jeho otisky jsou na lopatě.“

„Řekne ti, že jí použil při sázení růžového keře vzadu za domem.“ Richler vytáhl cigarety, ale krabička byla prázdná. Weisskopf mu nabídl playerku. Richler jednou vdechl dým a začal kašlat. „Chutnají stejně mizerně jako páchnou,“ prohodil přiškrceně.

„Jako ty hamburgery, co jsme měli včera k obědu,“ zasmál se Weisskopf. „Ty Mac-burgery.“

„Ty teda byly!“ přisvědčil se smíchem Richler. „Je vidět, že naše vzájemné kulturní obohacování nemusí vždycky fungovat.“ Úsměv se mu vytratil. „Víš, on vypadá tak čistě, upraveně.“

„Ano.“

„To není žádný feťák s vlasy až pod zadek a s řetězy na kanadách.“

„Ne.“ Weisskopf zíral na provoz kolem a byl moc rád, že neřídí. „Je to jen kluk. Bílý chlapec z dobré rodiny. A mně je zatěžko uvěřit, že ...“

„Já myslel, že je učíte zacházet s puškou a granáty už v osmnácti. V Izraeli.“

„Ano. Ale jemu bylo *čtrnáct*, když to všechno začalo. Proč by se čtrnáctiletý kluk měl zaplést s takovým člověkem, jako je Dussander? Moc a moc jsem se to snažil pochopit, ale pořád mi to nejde.“

„Fuj tajbl,“ ulevil si Richler a vyhodil cigaretu z okna. Dělal se mu z ní zle.

„Možná, jestli se to opravdu stalo, to byla jen náhoda. Osudová náhoda. Já věřím, že existuje vrozená klika i vrozený pech.“

„Nevitu, o čem mluvíš,“ podotkl zachmuřeně Richler. „Vím jen, že z toho kluka člověku naskakuje husí kůže.“

„Co říkám, je prosté. Každý jiný kluk by to s největší radostí řekl rodičům nebo policii. Řekl by „Poznal jsem hledaného muže. Bydlí na této adrese. Ano, jsem si tím jist.“ A pak by nechal úřady, aby se toho ujaly. Nebo si myslíš, že se mýlím?“

„Ne, nemyslím. Takový kluk by byl pár dní ve světle pozornosti. Většina kluků by to brala. Fotografie v novinách, rozhovor ve večerním televizním zpravodajství., patrně školní vyznamenání za občanskou příkladnost,“ Richler se zachechtal. „Takového kluka by si nejspíš natočili i do programu *Opravdoví lidé*.“

„C:o to je?“

„To máš fuk,“ odbyl ho Richler. Musel poněkud zvýšit hlas, neboť po obou stranách je předjížděly těžké nákladní automobily. Weisskopf nervózně kroutil hlavou ze strany na stranu. „Ani nechtěj vědět. Ale máš pravdu, o většině dětí to platí. *O většině*.“

„Ale ne o *tomhle* klukovi,“ připustil Weisskopf. „Ten chlapec možná jen pitomou náhodou odhalí Dussanderovu masku. A místo

aby s tím šel za rodiči nebo na policii ... jde za Dussanderem. Proč? Povídáš, že ti to je buřt, ale já si myslím, že ti to stejně vrtá hlavou. Řek bych, že tě to straší stejně jako mě.“

„Nejde o vydírání,“ podotkl Richler. „To je Jisté. Ten kluk má všechno, co si kluk může přát. V garáži mají terénní fáro, nemluvě o pušce na slony, která visí na stěně. A i když by chtěl Dussandera skřípnout jen tak pro vzrušení, Dussander nebyl prakticky k ničemu. Vždyť kromě těch pár akcí neměl už snad ani nočník.“

„Víš určitě, že ten kluk neví, že jste našli ty mrtvoly?“

„Sto procentně. Možná se ještě odpoledne vrátím a udeřím s tím na něj. V téhle chvíli to je zřejmě náš nejlepší trumf.“ Richler lehce bouchl do volantu. „Kdyby se to všechno bývalo provalilo o jediný den dřív, nejspíš bych usiloval o povolení k domovní prohlídce.“

„Oblečení, které měl kluk tu noc na sobě?“

„Jo. Kdyby se nám podařilo najít jeho šatech vzorky zeminy odpovídající tomu svinstvu z Dussanderova sklepa, tak si myslím, že bychom ho nejspíš zlomili. Ale všechno, co měl tu noc na sobě, bylo od té doby patrně šestkrát v pračce.“

„A co ti mrtví vandráci? Ti, které vaše policejní oddělení nachází kolem města?“

„To patří Danu Bozemanovi. Myslím, že tu stejně není žádná spojitost. Dussander jednoduše nebyl natolik silný ... a navíc, měl už svou zaběhanou metodu. Slíbil jim pár panáků a večeri, odvezl je domů městským autobusem - pitomým autobusem! - a zlikvidoval je přímo v kuchyni.“

Weisskopf tiše poznamenal: „Já jsem nemyslel Dussandera.“

„Co tím chceš ... “ začal Richler a pak náhle sklapl ústa. Nastalo dlouhé, neuvěřitelně dlouhé ticho, rušené jen dopravním hlukem všude kolem. Pak Richler pomalu spustil: „No, no. Tak povídej. Jak tě to sakra ... “

„Jako agent své vlády se o Bowdena zajímám jen do té míry, že by mohl vědět o Dussanderových zbývajících kontaktech s nacistickým podzemím. Ale jako lidská bytost se začínám o toho chlapce zajímat čím dál víc. Rád bych věděl; jak vlastně funguje. Chci vědět *proč*. A jak se na tu otázku snažím uspokojivě odpovědět, tak zjišťuju, že se stále víc sám sebe ptám *A co dál*.“

„Ale ...“

„Řekl bys, kladu si otázku, že základ jakési přitažlivosti mezi nimi utvářela právě zvěrstva, na kterých se Dussander podílel? A hned si říkám, to je děsný nápad. Z toho, co se v koncentracích dělo, se nám ještě dnes rozklepe žaludek. Sám mívám ten pocit, i když jediný blízký příbuzný, kterého jsem měl v koncentráku, byl dědeček, a ten zemřel, když mi byly tři roky. Ale třeba na tom, co Němci dělali, je cosi, co nás smrtelně fascinuje - cosi, co otvírá katakomby představitivosti. Možná část našich úzkostí a děsů má původ v utajeném vědomí, že za určitých okolností bychom my sami byli ochotni takové tábory budovat a zásobovat je lidmi. Zlá osudovost. Třeba víme, že za určitých okolností by se to, co žije v těch katakombách, s radostí vyplazilo ven. A jak si myslíš, že to bude vypadat? Jako šílení fűhrové s patkami do čela a nakrémovanými kníry, kteří kolem dokola hajlují? Jako rudí d'áblové, démoni nebo jako smrdutý létající drak?“

„Nevím,“ pokrčil rameny Richler.

„Myslím, že by většinou vypadali jako obyčejní účetní,“ pokračoval Weisskopf. „Omezení lidé s grafy, tabulkami a elektronickými kalkulačkami, všichni připravení propočítávat optimální koeficienty zabíjení, aby *příště* dokázali zabít třeba dvacet nebo třicet miliónů místo pouhých šesti. A někteří z nich mohou vypadat jako Todd Bowden.“

„Vzhledem k tomu, co z něj zrovna čiší, bych řek, že jsi sakra blízko,“ připustil Richler.

Weisskopf přikývl. „Člověku z toho všeho běhá mráz po zádech. Z těch mrtvol lidí a zvířat v Dussanderově sklepe jde hrůza. Nenašlo tě někdy, že ten kluk mohl začít třeba jen s obyčejným zájmem o koncentrační tábory? S takovým zájmem, který se ani moc neliší od klukovských zájmů, jako je sbírání minerálů či známek, nebo čtení o desperátech z Divokého západu? A šel za Dussanderem, aby získal informace z první ruky?“

„Člověče, tady se dá věřit skoro všemu.“

„Možná,“ zamumlal Weisskopf. Téměř to zaniklo v řevu dalšího nákladního vlaku, který je předjížděl. Na boku měl metrovémi písmeny napsáno BUDWEISER. *To je teda země*, pomyslel si Weisskopf a zapálil si novou cigaretu. *Nechápu, jak můžeme žít obklopeni*

pološílenými Araby, ale kdybych žil dva roky tady, tak mám nervy v kýblu. „Možná. A možná nelze být blízko hromady vražd a zůstat tím nedotčen.“

29

Pomenší chlapík, jenž vstoupil do místnosti mužstva, s sebou přinesl odporný puch. Zapáchal jak shnilé banány, kravince a vnitřek městského popelářského vozu koncem perné ranní šichty dohromady. Měl na sobě obstarožní kalhoty s proužkem, šedou potrhanou košili od Armády spásy a vybledlou (původně modrou) oteplovací bundu, jejíž volně visící zip připomínal šňůrku s navlečenými zoubky trpaslíků. Svršky bot spojovala s podrážkou růžová leukoplast. Hlavu mu zdobil jedovatě zelený klobouk.

„Bože můj, vypadni!“ zařval službukonající seržant. „Nejsi zatčen, Hape! Přísahám bohu! Přísahám na svou matku! Vypadni! Chci se zas nadechnout.“

„Chci mluvit s poručíkem Bozemanem.“

„Umřel, Hape. Stalo se to včera. Všechny nás to šíleně vzalo. Tak vypadni a nech nás v klidu truchlit.“

„Chci mluvit s poručíkem Bozemanem!“ opakoval hlasitěji Hap. Z úst se mu linula silná vůně: šťavnatá, kvasící směs pizzy, Halloových zdravotních mentolek a dezertního červeného vína.

„Odjel na služební cestu do Siamu, Hape. Tak proč nevypadneš? Běž někam a sežer tam žárovku.“

„Chci mluvit s poručíkem Bozemanem a neodejdu, dokud s ním nepromluví!“

Slžbukonající seržant uprchl z místnosti. Asi za pět minut se vrátil s Bozemanem, štíhlým, poněkud přihrbeným mužem kolem padesátky.

„Vezmeš si ho do své kanceláře, Dane, že jo?“ prosil seržant. „To bude vyložene nejlepš.“

„Pojď, Hape,“ vyzval ho Bozeman a za minutu již byli v trojúhelníkové kóji, jež byla Bozemanovou kancelář. Bozeman obezřetně otevřel své jediné okno a zapnul ventilátor, teprve pak se posadil. „Co pro tebe můžu udělat, Hape?“

„Máte pořád na starosti ty vraždy, pane poručík?“

„Ty vandráky? Jo, mám dojem, že mi to pořád patří.“

„Tak já vím, kdo je sejmul.“

„Fakticky, Hape?“ zeptal se Bozeman. Spěšně si zapaloval dýmku. Kouřil ji jen zřídka, ale ventilátor ani otevřené okno nedokázaly překonat Hapův zápach. Lak na okně začal praskat a za chvíli se sloupne, napadlo Bozemana. Povzdechl si.

„Pamatujete si, jak jsem vám říkal, že Poley s někým mluvil akorát den předtím, než ho našli ubodaného v tom kanálu? Pamatujete se na to, pane poručík?“

„Pamatuju.“ Několik vandráků, kteří se potloukali kolem střediska Armády spásy a nedaleké vývařovny polévek, mu skutečně řeklo něco takového v souvislosti s dvěma zavražděnými - Charlesem „Sonny“ Brackettem a Peterem „Poley“ Smithem. Viděli poblíž jakéhosi mladíka; který si pak povídal se Sonnym a Poleyem. Nikdo nevěděl jistě, zda Sonny s tím mladíkem odešel, ale Hap a dva další tvrdili, že s ním viděli odcházet Poleye Smithe. Měli dojem, že ten „chlápek“ byl nezletilý a byl ochoten zatáhnout flašku vizoura a šábnout se o ni, když ji někdo koupí. Několik dalších vandráků prohlášovalo, že se tam takový „chlápek“ motal. Popis toho „chlápka“ byl skvostný, vzhledem k tomu, že byl určený, aby obstál u soudu; zvláště když pocházel z tak stoprocentně spolehlivých zdrojů. Mladý, plavovlasý a bílý. Co víc potřebujete, abyste se zesměšlili?

„Tak teda, dneska v noci jsem byl v parku,“ začal Hap, „a úplnou náhodou mi přišly pod ruku tyhle starý noviny ...“

„V tomhle městě platí zákon o potulce, Hape.“

„Zrovna jsem tam sbíral starý papíry,“ vysvětloval počestně Hap. „To je hrůza, jak lidi nasviněj. Uklízel jsem veřejný prostranství, pane poručík. Zaneřádný veřejný prostranství. Některý ty noviny byly už tejdén starý.“

„Ano, Hape,“ přisvědčil mechanicky Bozeman. Nejasně si vzpomínal, že měl docela hlad a hrozně se těšil na oběd. Teď mu to připadalo už hrozně dávno.

„No tak teda, když jsem se probudil, jedny ty noviny mi vlítly přímo do ksichtu a já vám koukám přímo na toho chlápka. Vyskočil jsem dva metry do vejšky, to si teda pište. Podívejte. To je on. Tady

ten vpravo.“

Hap vytáhl z bundy pomačkané, zažloutlé a opršelé noviny a rozevřel je. Bozeman, teď už s mírným zájmem, se předklonil. Hap mu položil noviny na stůl, takže mohl přečíst titulky: 4 CHLAPCI ZAŘAZENI DO JIHO-KALIFORNSKÉHO VÝBĚRU. Pod tím byly čtyři fotografie.

„Který, Hape?“

Hap položil ušmudlaný prst na fotografii úplně vpravo. „To je on. Píšou, že se jmenuje Todd Bowden.“

Bozeman stočil zrak z obrázku na Hapa a uvažoval, kolik mozkových buněk Hapovi ještě neodumřelo a zachovalo si jakousi funkční schopnost i po dvaceti letech jejich systematického promývání bublavým roztokem z laciného vína, ochuceného občasnou sklenkou něčeho tvrdého.

„Jak si tím můžeš být tak jistý, Hape? Na obrázku má baseballovou čepici. Já z toho nepoznám, jestli je plavovlasý nebo ne.“

„Ten rozšklebeněj úsměv,“ odpověděl Hap. „To jak se usmívá. Zrovna takhle se šklebil na Poleye - jako by říkal ‚Copak není život tutovej,‘ - když spolu odcházeli. Ten úsměv nezapomenu ani za milion let. To je on, to je ten chlápek.“

Bozeman poslední slova už téměř neslyšel; přemýšlel, usilovně přemýšlel. *Todd Bowden*. Na tom jménu bylo něco velice povědomého. Něco, co ho znepokojovalo daleko víc než pomyslení, že místní středoškolský hrdina obchází kolem a odrovnává tuláky. Napadlo ho, že to jméno zaslechl právě dneska ráno v nějakém rozhovoru. Snažil se vzpomenout si kdy a celý se při tom mračil.

Hap už byl pryč a Dan Bozeman se tomu stále snažil přijít na kloub, když vešel Richler s Weisskopffem ... a při zvuku jejich hlasů u kávy v místnosti mužstva se mu konečné rozsvítilo v hlavě.

„Kristepane,“ zamumlal poručík Bozeman a vyskočil ze židle.

Oba rodiče se nabídli, že zruší svůj odpolední program - Monica nákupy na trhu a Dick golf s nějakými obchodními partnery - a zůstanou s ním doma, ale Todd jen řekl, že by byl raději sám. Napadlo ho, že vyčistí pušku a trochu si všechno promyslí. Zkusí si to všechno v hlavě srovnat.

„Todde,“ řekl Dick a náhle zjistil, že nemá co říct. Kdyby byl svým vlastním otcem, nejspíš by v tuto chvíli doporučil modlitbu. Ale generace se vyměnily a dnešní Bowdenové se tomuhle příliš nevěnují. „Takové věci se někdy stávají,“ dodal nakonec nepřesvědčivě, protože Todd na něj pořád hleděl. „Snaž se o tom příliš nepřemýšlet.“

„To bude v pořádku,“ odpověděl Todd.

Když odešli, vzal pár hadrů a lahvičku puškového oleje Alpaca a usedl s tím na lavičku u růží. Po chvíli se vrátil do garáže a sňal ze zdi pušku. Přinesl ji na lavičku a tam ji rozebral; nasládlá vůně květin ho příjemně šimrala v nose. Důkladně pušku vyčistil. Broukal si přitom jakousi melodii a chvílemi si pískal. Pak pušku opět složil. Dokázat by to stejně snadno udělat i ve tmě. Mysl se mu úplně uvolnila. Když se o pět minut později zase soustředil, všiml si, že mezitím pušku nabil. Myšlenka střelby do terče ho příliš nelákala, dnes ne, ale přesto pušku nabil. V duchu si řekl, že neví proč.

Ovšemže víš, Toddíčku. Čas, takřkajíc, nadešel.

A právě v tu chvíli se u příjezdu k domu objevil zářivě žlutý sab. Muž, jenž vystoupil, byl Toddovi vzdáleně povědomý, ale poznal ho, až když zabouchl dveře a vykročil k němu; Todd spatřil tenisky - světle modré polokecky. Řeči o závanech minulosti; po příjezdové cestě k Bowdenům přicházel Gumák Ed French, Velká kecka.

„Ahoj Todde. To je doba, co jsme se neviděli.“

Todd opřel pušku o lavičku a vyslal na Gumáka Eda široký a podmanivý úsměv. „Zdravím, pane Frenchi. Co vás přivedlo do zdejší pustiny?“

„Vaši jsou doma?“

„Kdepak, nejsou. Chtěl jste jim něco?“

„Ne,“ zavrtěl hlavou Ed French po delším zamyšlení. „Ne, myslím že ne. Třeba bude lepší, když si promluvíme jen my dva. Aspoň pro začátek. Možná mi dáš na všechno zcela rozumné vysvětlení. I když pámbuví, že o tom pochybuju.“

Sáhl do zadní kapsy kalhot a vytáhl výstřižek z novin. Todd věděl, co to je, dřív než mu to Gumák Ed podal; toho dne už podruhé hleděl na Dussanderův dvojportrét. Fotka, kterou udělal pouliční fotograf, byla zakroužkována černým inkoustem. Toddovi bylo dostatečně jasné, co to znamená. French poznal Toddova „dědečka“. A teď

o tom chce celému světu všechno vykládat. Chce se stát poslíčkem dobré zprávy. Staroušek Gumák Ed se svými rádoby studentskými řečmi a ukoptěnýma teniskama.

Policii by to moc zajímalo - ale ono ji to vlastně už zajímá. Teď už to věděl. Pocit klesání se objevil asi třicet minut po Richlerově odchodu. Do té doby jako by létal v balónu naplněném štěstím. Pak chladný ocelový šíp balón protrhl a od té chvíle nepřetržitě klesal.

Ty telefonní hovory, to byl chyták. Richler ho ze sebe vyplivl jak trešňovou pecku. Ovšem, řekl a v podstatě si srazil vaz, jak spěchal do pasti. *Někdo mu jednou nebo dvakrát týdně volá.* Ať se plahočí po celé jižní Kalifornii a hledají geriatrické exnacisty. Bezva. Až na to, že od telefonní společnosti mohli slyšet jinou historku. Todd nevěděl, zda telefonní společnost může mít informace o tom, jak moc se váš telefon používá ... ale Richler měl v očích takový pohled ...

Potom tady byl ten dopis. Neuváženě řekl Richlerovi, že dům nebyl vykraden, a Richlera muselo bezpochyby napadnout, že Todd to může vědět jen proto, že se do domu vrátil ... což se skutečně stalo, a nejen jednou, ale třikrát, poprvé pro dopis a pak ještě dvakrát, aby odstranil vše, co by ho případně mohlo uvrhnout v podezření. Nebylo tam nic; dokonce i uniforma SS byla pryč, Dussander ji zřejmě během posledních čtyř let zlikvidoval.

A pak tu byly ty mrtvolky. Richler se o mrtvolách vůbec nezmínil.

Todd si nejprve myslel, že to je dobře. Ať se honí trochu déle, zatímco on si to srovná v hlavě, aby všechno hrálo. Špína, která se mu dostala na šaty, když zakopával mrtvolu, nebyla důvodem k obavám; všechno bylo vyčištěno ještě téže noci. Sam vypral celé oblečení v automatické pračce, neboť si byl až moc dobře vědom toho, že Dussander může zemřít a pak může všechno vyjít najevo. Člověk není nikdy dost opatrný, chlapče, jak by řekl Dussander.

Potom si pomalu začal uvědomovat, že to *není* dobře. Bylo teplo a v teplém počasí sklep vždycky páchl; při poslední návštěvě cítil v Dussanderově domě vysloveně smrad. Policie se o ten zápach jistě zajímala a jistě se snažila najít jeho zdroj. Tak proč si Richler nechal tu informaci pro sebe? Šetřil si ji na později? Šetřil si ji na nějaké šeredné překvapení? A jestli Richler chystal šeredné překvapení, mohlo to znamenat jen tolik, že ho podezírá.

Todd zvedl oči od výstřižku a viděl, že Gumák Ed se od něj napůl odvrátil. Díval se na ulici, i když se tam nic zvláštního nedělo. Richler může mít podezření, ale nic víc.

Dokud tu není nějaký konkrétní důkaz, spojující Todda se starcem.

Přesně takový důkaz, jaký by mohl poskytnout Gumák Ed French.

Směšný člověk ve směšných teniskách. Takový směšný člověk si sotva zaslouží žít. Todd se dotkl hlavně pušky.

Ano, Gumák Ed je pojitko, které nemalí. *Nikdy* by nemohli dokázat, že Todd je spolupachatelem jedné Dussanderovy vraždy. Ale na základě svědectví Gumáka Eda by mohli dokázat úmyslnou mlčenlivost. A skončilo by to vůbec *tímhle*? Kdepak. Pak by vzali jeho maturitní fotografii a začali by ji ukazovat všem pobudům ve městě. Trochu zdlouhavé, ale Richler by si nemohl dovolit to opominout. Když mu nemůžeme přišpendlit jednu hromadu vandráků, třeba ho dostaneme na tu druhou.

Co potom? Potom soud.

Samozřejmě; otec by mu opatřil báječné advokáty. A samozřejmě, advokáti by ho z toho dostali, Příliš mnoho nepřímých důkazů. Todd by udělal na porotu neobyčejně příznivý dojem. V té době by ale jeho život byl stejně zničen, přesně tak, jak říkal Dussander. Všechno by se to vláčelo novinami a vyhrabávalo na světlo tak jako tlející mrtvoly z Dussanderova sklepa.

„Muž na té fotografii je ten, kdo mě navštívil, když jsi byl v deváté třídě,“ pravil příkře Ed, opět obrácený k Toddovi. „Vydával se za tvého dědečka. Teď se ukazuje, že to byl hledaný válečný zločinec.“

„Ano,“ přisvědčil Todd. Tvář měl podivně bezvýraznou. Byla to tvář figuríny za výlohou. Všechno zdraví, život a energie z něj vyprchaly. Zbývala děsivá prázdnota.

„Jak k tomu došlo?“ zeptal se Ed a možná svou otázku zamýšlel jako zdrcující obvinění; vyznělo to ale téměř naříkavě, jako když ho někdo šidí. „Jak k tomu došlo, Todde?“

„Ale, prostě šlo to jedno za druhým,“ řekl Todd a uchopil pušku. „Tak k tomu došlo. Prostě ... šlo to jedno ... za druhým.“ Odjistil pal-

cem pušku a namířil ji na Gumáka Eda. „Zní to sice hloupě, ale přesně tak k tomu došlo. Přesně tak.“

„Todde,“ řekl Ed a vytřeštil oči. Ustoupil o krok zpátky. „Todde, nechceš ... prosím tě, Todde. Můžem si o tom promluvit. Můžem to projed ...“

„Projednej si to s tím pitomým Němčourem v pekle,“ přerušil ho Todd a zmáčkl spoušť.

V horkém a bezvětrném odpoledním klidu zaburácel výstřel. Ed Frenche to odhodilo na saab. Zatápal rukou za zády a utrlh stěrač předního skla. Přihlouple na něj zíral, zatímco modrým rolákem mu začala prosakovat krev; pak stěrač upustil a pohlédl na Todda.

„Normo,“ zašeptal.

„Dobrá,“ poznamenal Todd. „Cokoliv si přeješ, kanóne.“ Vystřelil na Gumáka Eda znovu a tomu téměř půlka hlavy zmizela v krvavé tříšti kostí.

Ed se opile obrátil a začal šmátrat po dveřích vozu; přiškrceným a selhávajícím hlasem neustále opakoval jméno dcerky. Todd střelil znovu, tentokrát mířil na konec páteře a Ed klesl k zemi. Krátce zabubnoval chodidlo do šterku a pak se rozhostilo ticho.

Na výchovného poradce zemřel dost drsně, napadlo Todda a ze rtů mu uniklo krátké zasmání. V té chvíli mu projel do mozku nával bolesti ostrý jak sekáček na led a Todd zavřel oči. Když je zase otevřel, cítil se lépe než kdykoliv za celé měsíce - možná za celá léta. Všechno bylo báječné. Všechno klapalo. Prázdnota z tváře mu zmizela a nahradila ji jakási divoká krása.

Vrátil se do garáže a sebral všechny náboje, které měl, bylo jich přes čtyři sta kusů. Dal je do starého ruksaku a ten si hodil na záda. Když zase vyšel na slunce, vzrušeně se usmíval a oči mu tančily - takhle se chlapi usmívají o narozeninách, o vánocích, o svátku 4. července. Byl to úsměv, jenž předznamenával rachejtle, pozorovatelný ve větvích stromů, tajná znamení a tajné úkryty, slavné vítězné zápasy, po kterých jsou hráči odnášeni ze stadiónů do města na ramenou rozjásaných obdivovatelů. Nadšený úsměv kučeravých chlapců, krácejících do války s kastroly na hlavách.

„Jsem pán světa!“ vykřikl mohutným hlasem do vysokého nebe a na chvíli zdvihl oběma rukama pušku nad hlavu. Pak ji přehodil do

pravé ruky a vykročil k místu nad dálnicí, kde se svažoval terén a kde mu padlý strom poskytlne úkryt.

Teprve o pět hodin později, když už se skoro setmělo, ho umlčeli.

TĚLO

1

Nejdůležitější věci se nejhůře vyjadřují. Stydíte se je vyslovit, protože slova umenšují jejich skutečný význam, jejich bezbřehá obrovitost se vyslovením scvrkává na pouhou životní velikost. Je v tom však ještě něco navíc, že? Nejdůležitější věci jsou skryty příliš blízko místa, kde leží vaše tajné myšlenky, podobně jako znamení vedoucí k pokladu, jenž by vám rádi ukradli vaši nepřátelé. A nejhorší na tom je, že můžete učinit buhvíjaké objevy a sklídíte jen výsměšné pohledy lidí, kteří vůbec nerozumějí tomu, co říkáte a proč téměř křičíte, když to říkáte. A tajemství zůstane tajemstvím, neboť nenalezne srozuměnou duši.

Šlo mi na třináctý rok, když jsem poprvé viděl mrtvou lidskou bytost. Stalo se to dávno, v roce 1960 ... ačkoliv někdy se mi to tak dávno nezdá. Zvláště za noci, kdy se probouzím ze snů, v nichž do otevřených očí mrtvého padá ona posvěcená sláva.

2

Měli jsme bunkr v konině jilmu, který se tyčil nad prázdnou parcelou v městečku Castle Rock. Na té parcele dneska sídlí speditérská firma a po jilmu není památky. Doba jde dál. Byl to takový společenský klub, i když neměl jméno. Bylo nás pět nebo šest stálých hostů a pár smrkáčů, kteří se na nás přilípili. Nechávali jsme je vylézt nahoru,

když jsme hráli karty a potřebovali jsme čerstvou krev. Hráli jsme obvykle oko o pence, niklák strop. Ale když měl někdo oko z pěti karet, výhra se dvojnásobila, a z šesti pak trojnásobila, ačkoliv jen Teddy měl v sobě dostatek bláznovství, aby do toho šel.

Stěny bunkru byly z prken posbíraných na smetišti za obchodem stavebninami Mackeyho Lumbera na Carbine Road. Prkna byla hrubě opracovaná. Po sucích v nich zůstaly díry, které jsme ucpávali toaletním papírem nebo papírovými ručníky. Střecha byla z vlnitého plechu, který jsme ukradli na skládce. Celou dobu jsme se ostražitě rozhlíželi, protože o hlídačově psovi šla jedna řeč, jaký je to lidožrout. Téhož dne jsme tam našli silové dveře. Byly sice muchotěsné, ale rezavé - a když říkám rezavé, myslím hodně rezavé. Ať jste se skrz ně podívali v kteroukoliv denní dobu, měli jste dojem, že je západ slunce.

Kromě hraní karet byl klub dobrý také k pokecání při cigaretě nebo k prohlížení pánských časopisů. Bylo tu půl tuctu otlučených plechových popelníků s reklamou na camelky, na hrubých stěnách byly napíchané prostřední dvojstránky časopisů, bylo tu dvacet nebo třicet balíčků ohraných Bikových karet se zohýbanými růžky (Teddy je dostal od svého strýce, který měl v Castle Rock papírnictví - když se strejda Teddyho jednoho dne zeptal, co že to tam hrajeme, Teddy mu nakukal, že pořádáme turnaje v cribbage, což strejdu nadchlo), dále tu byla sada umělohmotných pokerových žetonů a hromada staříčkových vydání časopisu Mistr detektiv, jimiž jsme listovali, pokud se zrovna k něčemu neschylovalo. Pod podlahou jsme si vybudovali skryš dvanáct na deset palců, kam se daly schovat podezřelé materiály pro případ, že by někoho z otců napadlo přijít a vést řeči typu „Jste přece kamarádi, ne?“. Za deště připomínalo sezení v klubu pobyt v jamajském ocelovém bubnu ... ale toho léta nepršelo.

Panovała největší sucha a vedra od roku 1907 - aspoň to psali v novinách, a ten pátek, který předcházel prvnímu zářijovému pondělku, kdy se slaví Svátek práce a začátek nového školního roku, vypadal i zlatobýl v polích a příkopech podél silnic sežehlý a ubohý. Žádná zahrádka toho roku nenadělala moc parády. Železářství v Castle Rock bylo výstavištěm neprodaného zahradnického náčiní, na něž sedal prach. Toho léta nebylo co zavářet ani vyrábět, snad s výjimkou

pampeliškového vína.

V pátek ráno jsem byl s Teddym a s Chrisem v klubu. V předzvěsti nadcházejícího školního roku jsme si vyměňovali truchlivé pohledy, hráli party a občas utrousili vtípek o obchodním cestujícím nebo o Francouzovi. Jak poznáte, že váš dvorek navštívil Francouz? No, popelnice jsou prázdné a fena je v tom. Teddy se pokoušel vypadat dotčeně, ale byl to on, kdo s tím fórem přišel první, jen ho vyprávěl o Polákovi.

Jilm poskytoval příjemný stín, ale my už jsme měli košile svlečené, abychom je moc nepropotili. Hráli jsme třicetový scat, nejpitomějši hru, kterou kdy kdo vymyslel, ale bylo příliš horko na to, abychom mohli uvažovat o nějaké složitější zábavě. Do poloviny srpna jsme měli celkem slušné, všelijak posháněné baseballové mužstvo, ale pak se spousta kluků rozprchla. Bylo moc vedro.

Byl jsem v háji i se svými pikami. Začal jsem s třinácti, pak mi přišla osma do jednadvaceti a od té doby se nic nepříhodilo. Chris zavíral. Naposledy jsem lízl a nic jsem nedostal.

„Dvacet devět,“ řekl Chris a položil káry.

„Dvaadvacet,“ prohlásil zhnuseně Teddy.

„Jděte se vysrat,“ mrskl jsem kartami o stůl.

„Gordie je venku, může si sebrat báglik a jít se klouzat,“ vyřval Teddy a pak začal hýkat patentovaným smíchem značky Teddy Duchamp - hýýý - ííí - ííí, jako když taháte zrezivělý hřebík ze ztrouchnivělého trámu. Byl to cvok, to jsme věděli všichni. Bylo mu skoro třináct jako nám ostatním, ale silné brýle a naslouchátka, která někdy nosil, z něj dělaly starého chlapa. Kluci na něm na ulici pořád loudili cigára, ale kapsička jeho košile byla nadutá baterií k naslouchátkům.

Ani s brýlemi a červenými knoflíky zaraženými do uší toho Teddy moc neviděl a často nerozuměl, co mu lidé říkají. Při baseballu jsme ho v poli museli nechávat úplně vzadu, až za Chrisem nalevo a Billym Greerem napravo. Museli jsme doufat, že to nikdo tak daleko nenapálí, protože Teddy by za tím neochvějně šel bez ohledu na to, jestli míč vidí nebo ne. Občas ji pěknou koupil. Jednou to v plném běhu napálil do plotu u našeho jilmu. Zůstal tam ležet s očima v sloup skoro pět minut, až jsem se bál. Pak se probral a obcházel nás

se zakrváceným nosem a obrovskou boulí, která mu vyrůstala na čele, a snažil se nás přesvědčit, že to byl špatný odpal.

Zrak měl špatný od přírody, ale na tom, co se mu přihodilo s ušima, nic přirozeného nebylo. Tehdy bylo v módě chodit ostříhaný tak, že vám uši trčely jak plácačky, a Teddy měl v Castle Rock první beatlovský sestřih - čtyři roky před tím, než se Amerika o nějakých Beatles vůbec doslechla. Zakrýval své uši, protože vypadaly jako dvě koule rozehřátého vosku.

Když mu bylo osm, jeho fotr se na něj nasral za rozbitý talíř. Matka dělala ve fabrice na boty v South Paris, a když zjistila, co se stalo, bylo už pozdě.

Teddyho fotr ho odtáhl k velkým kuchyňským kamnům na dříví a přimáčkl Teddyho hlavu k rozpálené plotýnce. Podržel mu ji tam asi deset vteřin. Pak ho za vlasy zvedl a udělal mu druhou stranu. Pak zavolal pohotovost a řekl jim, ať si přijedou pro jeho kluka. Pak zavěsil sluchátko a odebral se do komory, kde si vzal svou čtyřistadesítku, a nato se usadil k dennímu televiznímu vysílání, pušku na kolenu. Když se sousedka paní Burroughsová přišla zeptat, jestli Teddymu něco není - slyšela ho křičet - Teddyho fotr na ni namířil pušku. Paní Burroughsová vypadla z Duchampova domu rychlostí světla, zamkla se doma a zavolala policii. Když přijela pohotovostní sanitka, pan Duchamp nechal sanitáře vejít a pak vyšel na verandu, aby dohlédl na to, jak Teddyho na nosítkách nakládají do starého buicka s kulatými okénky. Teddyho fotr vysvětlil sanitákům, že ačkoliv ti prašiví lampasáci tvrdili, že kolemdokola nikdo není, je tu všude plno skopčáckých ostřelovačů. Jeden ze sanitáků se Teddyho fotra zeptal, jestli si myslí, že se udrží. Teddyho fotr se vypjatě usmál a řekl sanitákovi, že se udrží do doby, než v pekle zřídí obchodní zastoupení výrobců ledniček, jestli to bude zapotřebí. Saniták pozdravil na rozloučenou a Teddyho fotr to do něj zezadu napálil. Pár minut poté, co odjela sanitka, přijela státní policie a zbavila Normana Duchampa strážní služby.

Už přes rok vyváděl podivné věci - střílel kočky a rozdělával ohně v poštovních schránkách. Po onom zvěrstvu, které provedl svému synovi, ho krátce vyslechli a poslali do veteránské nemocnice Togus, kam se dostal každý, kdo byl propuštěn z armády podle para-

grafu osm, tedy každý vojenský cvok. Teddyho fotr se zúčastnil vylovení v Normandii, jak vždycky vyprávěl Teddy. Byl na svého fotříka pyšný i přes to, co mu fotřík provedl, a jezdil ho s mámou každý týden navštěvovat.

Teddy byl nejzabedněnější kluk, s kterým jsme kamarádili, a řekl bych, že byl na hlavu. Dělal ty nejšílenější kousky, jaké si dokážete představit, a vždycky vyvázl. Svůj parádní kousek nazýval tanec mezi nákladáky. Vrhla se mezi ně na sto devadesáté šesté silnici a někdy vyvázl jen o vlas. Jen Bůh ví, kolik srdečních záchvatů způsobil. Řehta se, když vzdušné proudy od projíždějících nákladáků rvaly jeho šaty. Děsilo nás to, protože měl tak mizerné oči, ať už byla skla jeho brýlí jako dna kolových lahví nebo ne. Bylo zřejmě jen otázkou času, než se splete v odhadu. Člověk musel být opatrný, co si k němu může dovolit, protože Teddy byl schopen udělat cokoli naschvál.

„Gordie je venku, hýýý - ííí - ííí.“

„Vole,“ řekl jsem a vzal si Mistra detektiva, abych si počel, než to dohrají. Nalistoval jsem si „Ušlapal krásnou spolužačku k smrti v kabině výtahu“ a ponořil se do toho.

Teddy zdvihl své karty a věnoval jim krátký pohled. „Zavírám,“ řekl.

„Ty čtyřvokej všiváku,“ zařval Chris.

„Všivák má tisíc vočí,“ řekl Teddy chmurně. Mohli jsme se s Chrisem potřhat. Teddy na nás lehce podmračeně zíral, jako by se divil, co nás rozesmálo. To bylo na tom volovi úžasné, že vždycky vyrukoval s něčím jako „Všivák má tisíc vočí“ a člověk nikdy nevěděl, jestli to myslí jako legraci nebo to tak prostě jen vyšlo. Vždycky takhle lehce podmračeně zíral na lidi, kteří se smáli, jako by chtěl říct, „Bože, co zas máte?“

Teddy měl čistou čtyřicítku - kluka, dámu a krále v křížích. Chris měl jen šestnáct a šel se klouzat.

Teddy neobratně míchal karty a já se zrovna dostával k nejnapínavější části zabijácké historky, v níž onen vyšinitý námořník z New Orleansu v klidu rajtuje po té studentce z Bryn Mawr, protože nesnese pobyt v uzavřených místech, když jsme zaslechli někoho rychle přicházet po žebříku, který byl připevněn hřeby ke kmeni jilmu. Na spodní rám síťových dveří zabušila pěst:

„Kdo je?“ zaječel Chris.

„Vern!“ ozval se vzrušený hlas, sotva popadající dech.

Šel jsem ke dveřím a odstrčil závoru. Dveře se rozlétly a dovnitř vpadl Vern Tessio, jedete ze štamgastů. Potil se jako kuň a vlasy, obvykle vzorně upravené podle jeho rokenrolového idolu Bobbyho Rydella, měl teď připlácnuté k protáhlé hlavě v chomáčích a provázcích.

„Bacha, volové,“ zalapal po dechu. „Teď něco uslyšíte.“

„A co?“ zeptal jsem se.

„Nechte mě vydechnout. Utíkám celou cestu z domova.“

„*Letím celou cestu domů,*“ zazpíval Teddy příšerným falzetem, „*jen abych se omluviil.*“

„Vyser se na to, vole,“ řekl Vern.

„V řít' se řít',“ odsekl mu Teddy.

„Tak ty jsi běžel až z domova?“ zeptal se nevěřičně Chris. Vern bydlel dvě míle odsud na Grand Street. „Venku musí být přes třicet.“

„Tohle za to stojí,“ řekl Vern. „Kristepane, tomuhle nebudete věřit, fakt.“ Plácl se do zpoceného čela, aby dal najevo, jak vážně to myslí.

„Tak to vybal,“ řekl Chris.

„Pustí vás večer stanovat?“ podíval se na nás Vern. Jeho pohled byl vážný a vzrušený, oči jako hrozinky plovoucí v tmavých jezírkách potu. „Kdybyste doma řekli, že rozbijem ležení u nás na zahradě?“

„Jo, já bych asi mohl,“ řekl Chris, sebral rozdané karty a zahleděl se do nich. „Jenže fotr v tom zase lítá. Držka v louži, znáte to.“

„Měl bys, vole,“ řekl Vern. „Vážně. Tomuhle nebudete věřit. „A co ty, Gordie?“

„Snad jo.“

Tohle jsem většinou mohl - ostatně ono léto jsem byl doma za Neviditelného. V dubnu se můj starší brácha, Dennis, zabil v džípu. Stalo se to ve Fort Benningu v Georgii, kde byl na vojně. Jeli ještě s jedním klukem do army a ze strany to do nich napálil vojenský nákladník. Dennis byl na místě mrtvý a jeho spolujezdec je dodneška v bezvědomí. Koncem onoho týdne by Dennisovi bylo dvaadvacet. Už jsem mu vybral přání v Dahlieově obchodě v Castle Green.

Když jsem se to dozvěděl, rozbrečel jsem se, a ještě víc jsem

brečel na pohřbu, nemohl jsem uvěřit, že Dennis už není, že někdo, kdo mě fackoval nebo strašil gumovým pavoukem, dokud jsem se nerozeřval, nebo mi dokázal dát pusku, když jsem upadl a odšel si obě kolena do krve, a šeptat mi do ucha „No tak, přestaň brečet, ty pose-routko,“ že ten, který se mě dotýkal, by mohl být mrtvý. Hrozně to na mě zapůsobilo a děsilo mě, že by mohl být mrtvý ... ale rodiče to úplně porazilo. Pro mě byl Dennis jen jako někdo známý. Byl o deset let starší než já, jestli mi rozumíte, a měl své vlastní přátele a spolužáky. Jídávali jsme u jednoho stolu dlouhá léta a on mi byl někdy přítelem, někdy učitelem, ale většinou pro mě byl starší kluk. Když umřel, byl už rok z domova, až na pár opuštěných. Dokonce jsme si ani nebyli podobní. Teprve za nějaký čas po tom létě jsem pochopil, že většina těch slzí patřila mámě a tátovi. Dělal jim to moc dobře, a mně taky.

„Tak o čem to tu blekotáš, drahý Verne?“ zeptal se Teddy.

„Zavírám,“ řekl Chris.

„Cože?“ zařval Teddy a okamžitě zapomněl na Verna. „Ty zatracenej lhář! Vždyť v tý pazouře nic nemáš. Ode mě jsi nedostal ani hovno!“

Chris se zašklebil. „Ještě si lízni, sračko.“

Teddy položil ruku na vrchní kartu balíku. Chris si sáhl pro winstonky na policičku za sebou. Já jsem se sehnul pro svůj časopis.

Vern Tessio řekl: „Chcete, chlapi, vidět mrtvolu?“ Všichni jsme ztuhli.

3

Všichni jsme to samozřejmě slyšeli v rádiu. Stará kraksna značky Philco, kterou jsme taky ukořistili na skládce, celou tu dobu hrála. Měli jsme ji naladěnou na stanici WALM z Lewistonu, která chrlila superhity současnosti i minulosti: „What in the World’s Come Over You“ od Jacka Scotta a „This Time“ od Troye Shondella a „King Creole“ od Elvise a „Only the Lonely“ od Roye Orbisona. Když vysílali zprávy, obvykle jsme vypínali svůj vnitřní příjem. Byly to samé bláboly, Kennedy, Nixon, Quemoy, Matsu, díra po raketě, Castro, z kterého se po tom všem vyklubal totální blb. Ale když mluvili o Rayi

Browerovi, všichni jsme zbystřili, protože to byl kluk našeho věku.

Pocházel z Chamberlainu, města čtyřicet mil východně od Castle Rock. Tři dny před tím, než se Vern vřítel do bunkru po svém dvoumílovém běhu z Grand Street, se Ray Brower vydal s jedním matčíným hrncem na borůvky. Když padla tma a on ještě nebyl zpátky, Browerovi zavolali okresního šerifa a ten rozjel pátrání - nejdřív kolem domu, kde chlapec bydlel, a pak postupně až v okolních městech Motton, Durham a Pownal. Zapojili se všichni - policajti, zástupci šerifa, revírníci, dobrovolníci. Ale o tři dny později byl chlapec stále nezvěstný. Člověk by při poslechu rádia řekl, že toho ubožáka už nikdy nenajdou živého; nakonec pátrání zvolna ustalo. Mohl být zasypaný v hromadě štěrku nebo utopený v potoce, a teprve za deset let najde nějaký lovec jeho kosti. Prohledávali už chamberlainské rybníky i mottonskou nádrž.

Nic podobného už by se na jihozápadě státu Maine dneska nemohlo stát; téměř celá oblast už je osídlena a kolem Portlandu a Lewistonu se rozrostla obydlí jako chapadla obrovských olihní. Lesy se tu udržely, ale zpusly, jak poznáte při cestě na západ k White Mountains, ale pokud dokážete pět mil udržet směr, určitě narazíte na dvouproudovou asfaltku. Jenže v šedesátém roce byla celá oblast mezi Chamberlainem a Castle Rock nezastavěná a byla tu dokonce místa, kterých se od druhé světové války nedotkla sekyra. Tehdy bylo ještě možné zajít do lesa, zabloudit a umřít tam.

4

Vern Tessio toho rána kopal pod verandou.

My všichni jsme věděli, o co šlo, ale vám to asi budu muset stručně objasnit. Teddy Duchamp byl napůl slabomyslný, ale Vern Tessio by si neškrtnil ani v televizní soutěži. Jeho brácha Billy na tom byl ještě hůř, jak uvidíte. Nejdřív vám musím říct, proč Vern kopal pod verandou.

Před čtyřmi lety, když mu bylo osm, zakopal Vern litrový hrnec naplněný mincemi pod dlouhou přední verandu. Vern tomu temnému místu říkal „moje jeskyně“. Hrál si na piráty a hrnec s mincemi byl

jeho zakopaný poklad - kdybyste si však hráli na piráty s Vernem, museli byste tomu říkat kořist. A tak vykopal jámu, dal do ní hrnec a přihrnul hlínou smíchanou se starým listím, které se tam po léta kupilo. Nakreslil si mapu a strčil ji ve svém pokoji mezi své další poklady. Asi za měsíc na celou věc zapomněl. Když pak neměl na kino nebo něco, vzpomněl si na poklad a jal se hledat mapu. Jenže od té doby mu matka v pokoji dvakrát nebo třikrát uklízela a sebrala mu všechny papíry se starými domácími úkoly, obaly od bonbónů, komiksové časopisy i knížky s vtipy. Spálila je v kamnech, když ráno rozdělávala oheň, a tak Vernova mapa se zakresleným pokladem vylítla komínem.

Aspoň on si, to myslel.

Snažil se najít místo po paměti a začal kopat. Bez výsledku. Napravo i nalevo od domnělého místa. Stále nic. Toho dne už to vzdal, ale od té doby to stále zkoušel. Čtyři roky, vážení. Čtyři roky. Není to pitomec? Člověk neví, jestli se má smát nebo brečet.

Byla to úplná posedlost. Tessiova veranda se táhla po celé šířce domu, byla asi dvanáct metrů dlouhá a přes dva metry široká. Překopal tam téměř každou píď, a poklad pořád nikde. Hodnota zakopaných mincí v jeho mysli stále narůstala. Když nám o tom s Chrisem říkal poprvé, mluvil o třech dolarech. O rok později už byl na pěti a pak se to pohybovalo kolem deseti dolarů s drobnými odchylkami podle toho, nakolik byl zrovna na mizině.

Pokaždé jsme se mu snažili vysvětlit, co nám bylo jasné už dávno - že Billy o hrnci věděl a vykopal si ho pro sebe. Jenže tomu Vern odmítal věřit, přestože nenáviděl Billyho jako Arab Žida a patrně by pro něj odhlasoval trest smrti za krádež v obchodě, kdyby se mu naskytla taková příležitost. Také odmítal zeptat se Billyho přímo. Nejspíš se bál, že se mu Billy vysměje a řekne: „Jasně že je mám, blbečku, a bylo tam dvacet vdolků, který jsem bouchnul do posledního centu.“ Místo toho Vern vždycky šel a začal kopat, když se to v něm hnulo (a když Billy nebyl nablízku). Zpod verandy vždycky vylézal se špinavými džínami, listím ve vlasech a prázdnýma rukama. Zlomyslně jsme si ho proto dobírali a podle ukrytých drobných jsme mu dali přezdívku Penny Tessio. Myslím, že se se svou novinkou přiřítit do klubu tak rychle ani ne tak proto, aby nám ji zatepla sdělil, ale,

spíš proto, aby nám dokázal, že z jeho honby za pokladem vzešlo něco užitečného.

Ráno vstal před ostatními, snědl si své vložky, vyběhl ven a házel míčem koše na starou obruč upevněnou na garáži. Jinak nebylo do čeho píchnout, nebyl tu nikdo, s kým by si hrál na strašidla nebo na něco jiného, a tak se rozhodl, že si trochu zakope. Byl zrovna pod verandou, když se nad ním otevřely dveře. Ztuhl a nevydal ani hlásku. Kdyby to byl otec, vylezl by Vern klidně ven, kdyby to byl Billy a jeho delikventní kumpán Charlie Hogan, počkal by, až oba zmizí.

Vern uslyšel dvojí krok. Pak řekl Charlie Hogan osobně roztrášeným, plačtivým hlasem: „Ježíšmarjá Billy, co budeme dělat?“

Vern říkal, že už jen ten brečlavý hlas Charlieho, který patřil k nejostřejším hochům ve městě, ho přinutil nastražit uši. Charlie totiž kamarádil s Esem Merillem a Bulvou Chambersem, a pokud kamarádíte s takovými grázly, musíte být ostří.

„Nic,“ řekl Billy. „To je všechno, co uděláme. Nic.“

„Ale musíme něco udělat,“ řekl Charlie a oba se posadili na verandu poblíž místa, kde pod nimi dřepěl Vern. „Tys ho neviděl?“

Vern využil příležitosti a popolezl trochu blíže ke schodům. Slin-tal zvědavostí. V té chvíli si myslel, že si Billy s Charliem zakalili choboty a někoho přejeli. Vern si dával pozor, aby pod ním nezašustil nějaký list, když se plazil k nim. Kdyby ti dva zjistili, že je pod verandou poslouchal, mohli byste klidně nastrkat jeho případné ostatky do prázdné psí konzervy.

„To se nás netejče,“ řekl Billy Tessio. „A ten kluk je mrtvej, takže se ho to taky netejče. Koho to zajímá, jestli ho někdy najdou? Mě ne.“

„Je to ten kluk, co o něm mluvili v rádiu,“ řekl Charlie. „To je jasný jako facka. Bocker, Brower, Flowers nebo tak nějak. Musel ho srazit ten zsranej vlak.“

„To jo,“ řekl Billy. Vern uslyšel škrtnutí sirky, uviděl, jak letí do příkopu, a ucítil cigaretový kouč. „Tím jsem si jistej. A ty ses poblil.“

Žádná odezva, ale Vern cítil, že Charlie Hogan vyzařuje vlny své hanby.

„Ale holky to neviděly,“ řekl Billy po chvíli. „Máš kliku,“ poplácal Charlieho po zádech, aby ho povzbudil. „Ty by to vykecaly až v

Portlandu. Taky jsme odsud pěkně rychle vycouvali. Myslíš, že si něčeho všimly?“

„Ne,“ řekl Charlie. „A Marie stejně nerada jezdí po té silnici podél hřbitova. Bojí se strašidel. Ta už tam nepojede.“ A pak zase tím vyděšeným dětinským hláskem: „Ježíš, kéž bysme si to auto nikdy nevypučili. Proč jsme jen nešli do bijáku, jak jsme chtěli!“

Charlie a Billy chodili s dvěma feťačkami jménem Marie Doughertyová a Beverly Thomasová; v životě jste neviděli tak odporný párek buchet, snad jen na maškarním bále. Bedřary, kníry a tak. Někdy ti čtyři - nebo taky šest nebo osm, když se připojili Chlupáč Bracowicz nebo Eso Merrill s těmi svými - šlohl auto z lewisionského parkoviště a vyjeli si ven, vyzbrojeni dvěma nebo třemi láhvemi růžového vína a kartónem s šesti plechovkami zázvorového piva. Vyvezli holky někam na Castle View nebo do Harlow nebo do Shiloh, popili a poklátali a pak odvezli auto někam poblíž bydliště. Hodně blbá zábava, jak jednou poznamenal Chris. Nikdy je při tom nechytli, ale Vern nepřestával doufat. Úplně se opájel tou představou; že bude Billyho po nedělích navštěvovat v polepšovně.

„Kdybysme to řekli poldům, budou se vyptávat, jak jsme se sakra dostali do Harlow,“ řekl Billy. „Nikdo z nás dvou nemá fáro. Bude lepší, když budeme držet hubu. Pak na nás nemůžou.“

„Mohli bysme tam anonymně zavolat,“ řekl Charlie.

„Tyhle hovory oni sledují,“ řekl Billy zlověstně. „Viděl jsem to v *Dálniční hlídce*. A taky v *Zátahu*.“

„To máš recht,“ přisvědčil Charlie malomyslně. „Pane bože. Kdyby tam tak byl Eso s náma. Mohli jsme říct poldům, že jsme tam byli jeho autem.“

„Jenže on tam nebyl.“

„To ne,“ vzdychl Charlie. „Asi máš pravdu.“ Vajgl letěl do cesty. „Taky jsme se mohli procházet a chcát u kolejí, ne? Jinudy jsme jít nemohli, ne? A já si poblil nový tenisky.“ Trochu ztišil hlas. „Ten kluk tam ležel, víš to? Viděl’s toho parchanta, Billy?“

„Jo, viděl,“ řekl Billy a druhý vajgl letěl na cestu za prvním. „Mrknem se, jestli už je Eso vzhůru. Dal bych si trochu do zobáku.“

„Řeknem mu to?“

„Charlie, tohle neřeknem *nikomu*. *Nikdy a nikomu*. Rozumíš?“

„Rozumím,“ řekl Charlie. „Ježíšikriste, my toho zasranýho dodge neměli krást.“

„Zavři hubu a pod’.“

Dva páry nohou v úzkých vyrudlých džínách a kanadách sešly ze schodů. Vern strnul na všech čtyřech („Kulky mi vystoupily až někam do břicha, když jsem si pomyslel, že by se mohli vrátit,“ řekl nám později) a klepal se, že ho brácha pod verandou vyčmucha, vytáhne ho ven a zabije - byli by mu s Charliem Hoganem schopni vyrazit z hlavy ušima ten kousíček mozku, co mu pámbu nadělil, a pak zašlapat do země kanadami. Jenže oni šli dál, a když si byl Vern jist, že jsou pryč, vylezl zpod verandy a přiběhl sem.

5

„Tos měl leda kliku,“ řekl jsem. „Byli by tě zabili.“

Teddy řekl: „Já to tam na Back Harlow Road znám. Ta silnice vede k slepému říčnímu ramenu. Chodili jsme tam na ryby.“

Chris přikývl. „Bejval tam most, ale pak ho vzala povodeň. To už je léta. Teď už je tam jen železniční.“

„A dokáže dítě ujít takovou štreku z Chamberlainu až do Harlow?“ zeptal jsem se Chrise. „Vždyť je to dvacet nebo třicet mil.“

„Myslím, že jo. Asi se ocitl na kolejích a pak už šel po nich. Třeba si myslel, že ho někam dovedou, nebo si třeba myslel, že si stopne vlak, když to bude zapotřebí. Jenže touhle trasou jezdí už jen nákladní vlaky GS&WM do Derry a Brownsvillu - a to ještě jen pár. Byl by musel dojít po kolejích až do Castle Rock. Jenže po setmění si to asi konečně přihasil vlak ... a finito.“

Chris si pravou pěstí udeřil do levé dlaně. Vydalo to mlaskavý zvuk. Teddy, veterán mnoha těsných střetů s nebezpečnými nákladňáky projíždějícími po 196. silnici, vypadal skoro potěšeně. Mně bylo málem špatně, když jsem si představil toho kluka daleko od domova, k smrti vyděšeného, jak přesto zarytě šlape po kolejích a skáče po pražcích, protože odevšad se ozývají noční zvuky - z převislých korun stromů a keřů ... a snad i z odvodňovacích kanálů pod tratí. A na jednu je tu vlak a velké čelní světlo ho hypnotizuje natolik, že už

nemá čas uskočit. Nebo leží na kolejích zemdlený hladem, když se přibližuje vlak. Ať tak či tak, Chris to vystihl. Finito - konec. Je po klukovi.

„Tak jak, chcete to vidět?“ zeptal se Vern. Kroutil se, jako by ho někdo hnal do koupelny, ale byl vzrušený.

Chvilí jsme se na něj všichni dívali, nikdo nic neříkal. Pak Chris položil karty a řekl: „Jasně! A já vám povídám, že budem vyfocený v novinách!“

„Cože?“ řekl Vern.

„Fakt?“ šklebil se Teddy, jako když uskakuje před nákladňákem.

„Poslouchejte,“ řekl Chris a naklonil se přes odrbaný karetní stolek. „Můžeme najít to tělo a ohlásit to. Budeme v novinách!“

„Já nevím,“ couval Vern, „Billymu bude jasný, odkud to mám. Spráská mě jak psa.“

„Ale nespráská,“ řekl jsem, „protože to budeme my, pánové, kdo najde toho kluka, a ne Billy a Charlie Hogan v ukradeném autě. Oni pak už budou bez starostí. Ještě ti nejspíš připíchnou medaili, Penny.“

„Fakt?“ zašklebil se Vern, ukazuje chatrné zuby. Šklebil se, jako by byl omráčený, jako by pouhé pomyšlení na to, že Billymu způsobil něčím radost, účinkovalo jako tvrdý úder na bradu. „Myslíš, že jo?“

Teddy se taky šklebil. Pak se zamračil a zavzdychal.

„Co je!“ zeptal se Vern. Začal se znovu kroutit v obavě, že Teddyho napadla nějaká myšlenka - nebo co Teddyho vůbec mohlo napadnout - kterou by se postavil proti akci.

„A co rodiče?“ řekl Teddy. „Když zejtra najdem mrtvého kluka v South Harlow, poznaj, že jsme nestanovali u Verna na zahradě.“

„To jo,“ řekl Chris. „To pak budou vědět, že jsme šli hledat toho kluka.“

„Ale nebudou,“ řekl jsem. Cítil jsem se podivně - byl jsem vzrušený i vystrašený, protože jsem věděl, že to můžeme dokázat a přitom uniknout následkům. Ze směsice pocitů mě polévalo horko a bolela hlava. Vzal jsem balíček karet, abych nějak zaměstnal ruce, a začal jsem je míchat. Míchání a cribbage bylo všechno, co jsem pochytil od Dennise. Ostatní kluci mi tu obratnost záviděli a skoro každý, koho jsem znal, se to chtěl ode mě naučit ... každý kromě Chrise. Chris

zřejmě tušil, že kdybych to někoho učil, dám mu tím ze sebe kousek Dennise, a já ho v sobě zas tolik neměl, abych si mohl dovolit rozdávat jeho kousky.

„Prostě jim sdělíme,“ řekl jsem, „že nás znudilo stanování u Verna na zahradě, poněvadž už jsme tam stanovali mockrát. A tak jsme se rozhodli, že stopnem nákladák a rozbijem tábor v lesích. Možná s tím ani nebudeme muset vyrukovat, protože všichni budou vypleskli z toho, co jsme našli.“

„Mě fotr stejné ztříská,“ řekl Chris. „Má fakt příšernou štreku.“ Vzpurně potřásl hlavou. „Do prdele, ale stojí to za to.“

„Oukej“, řekl Teddy a vstal. Pořád se tak šíleně šklebil a každou chvíli jsme mohli čekat jeho vysoký, kuckavý smích. „Sejdem se všichni po obědě u Verna. Ale co jim řeknem o večeři?“

„Ty, já a Gordie můžeme říct, že večeříme u Verna,“ navrhl Chris.

„A já nakukám mámě, že se najím u Chrise,“ řekl Vern.

To by mohlo projít, pokud by nenastal nějaký poplach, který bychom nemohli ovlivnit, nebo pokud by se naši rodiče nepotkali. Ani Vernovi ani Chrisovi rodiče neměli telefon. Tehdy ještě mnoho rodin, zvláště těch obyčejnějších, považovalo telefon za zbytečný přepych. A ke smetánce nepatřil nikdo z nás.

Můj otec byl důchodce. Vernův dělal ve fabrice a jezdil pořád v DeSotu z dvaapadesátého roku. Teddyho máma měla dům na Dam-berry Street a brala si nájemníka, pokud nějakého sehnala. Toho léta nikoho neměla, cedule „Zařízený pokoj k pronajmutí“ visela v okně obýváku už od června. A Chrisův táta byl pořád v lihu, víc nebo míň; byl to ochlasta, který žil většinou ze sociální podpory a který trávil většinu času v Sukeyho hospodě s Menllem seniorem, otcem Esa Merrilla, a s dalšími místními rumovými nádeníky.

Chris o svém otci moc nemluvil, ale všichni jsme věděli, že ho příšerně nenávidí. Chris byl přibližně každých čtrnáct dní pěkně zma-lovaný, měl modřiny na tvářích a na krku nebo nateklé oko barevné jak západ slunce, a jednou přišel do školy s obrovskou neforemnou bandáží na temeni hlavy. Jindy nepřišel do školy vůbec. Jeho matka ho nechávala doma, protože byl příliš zchromlý. Chris byl chytrý, opravdu chytrý, ale často chodil za školu a městský úředník pro otáz-

ky záškoláctví pan Halliburton vždycky předjel před Chrisův dům svým starým černým chevroletem s nálepkou „Neberu stopaře“ na předním skle. Pokud byl Chris za školou a Bertie (jak jsme mu říkali - za jeho zády, pochopitelně) ho zastihl, dopravil ho do školy a dohlédl na to, aby Chris byl týden po škole. Jestliže však Bertie zjistil, že Chris zůstal doma, protože ho fotr zmlátil, ani necekl a odporoučel se. Dalších dvacet let mě nikdy nenapadlo zkoumat, jaký zájem svým postupem vůbec sledoval.

Před rokem byl Chris na tři dny vyloučen ze školy. Ztratily se peníze na mléko a Chris měl zrovna službu a vybíral je; a protože byl Chambers z rodu oněch bezvýznamných Chambersů, zůstalo to na něm, i když vždycky přísahal, že ty peníze neukradl.

Tenkrát pan Chambers poslal Chrise přes noc do nemocnice, protože když se dozvěděl o Chrisově vyloučení, přerazil mu nos a zlomil pravé zápěstí. Chris pocházel ze špatných poměrů, to ano, a všichni si mysleli, že z něj nevyroste nic dobrého ... včetně Chrise. Jeho bratři vedli podle obecného očekávání velkolepý život. Nejstarší Frank utekl v sedmnácti z domova, dal se k námořnictvu a skončil v Portsmouthu s dlouholetým trestem za znásilnění a násilné napadení. Další v řadě, Richard (podle vykuleného a těkavého pravého oka všeobecně přezdívaný Bulva), vylítl ze střední školy v desátém ročníku a sčuchl se s Charliem a Billym Tessiem a dalšími mladými kriminálníky.

„Myslím, že to půjde,“ řekl jsem Chrisovi. „A co John a Marty?“ John a Marty DeSpainovi byli další stálí členové naší party.

„Jsou ještě pryč,“ řekl Chris. „Přijedou nejdřív v pondělí.“

„To je blbý.“

„Tak jsme dohodnutý“, zeptal se Vern, který se nepřestával vrčet. Nechtěl, aby se konverzace byl jen na chvíli odchýlila od tématu.

„Myslím, že jo,“ řekl Chris. „Dá si ještě někdo kartičky?“

Nikdo už nechtěl hrát. Na to jsme byli příliš rozrušení. Slezli jsme dolů ze stromu, přelezli plot na opuštěnou parcelu a chvíli hráli Vernovým odřevým baseballovým míčkem „Tříkrát vzduchem, šestkrát po zemi“, ale ani to nás nebavilo. Mohli jsme myslet jen na toho kluka Browerovic, kterého srazil vlak, a na to, jak se půjdeme podívat na něj nebo na to, co z něj zbylo. Kolem desáté jsme se rozešli,

abychom si to zařídili doma.

6

Domů jsem se dostal ve čtvrt na jedenáct, když jsem se před tím ještě zastavil v dragstoru prohlédnout si knížky. Stavoval jsem se tam vždycky po několika dnech, abych se podíval, jestli nemají nějakého nového Johna D. MacDonalda. Měl jsem čtvrt dolar a myslel jsem si, že bych si ho rovnou mohl koupit. Měli jen staré tituly a některé z nich jsem četl nejmíň šestkrát.

Když jsem přišel domů, auto bylo pryč. Vzpomněl jsem si, že máma a pár dalších z té její babské party odjely do Bostonu na koncert. Matka byla stará návštěvnice koncertů. A proč ne? Její jediné dítě bylo mrtvé a ona musela něco dělat, aby na to nemusela myslet. Zní to trochu hořce, ale myslím, že byste to pochopili, kdybyste byli u toho.

Otec byl vzadu a jemně ostříkoval hadicí svou zpustlou zahradu. Jestli jste v něm nepoznali ztracený případ podle otráveného obličjeje, museli jste to poznat podle jeho zanedbané zahrady. Místo půdy tam měl světle šedý prach. Všechno tam bylo mrtvé, až na obilí, které nikdy nezplodilo jediný jedlý klas. Táta říkal, že nikdy neví, jak zalévat; buď to za něj udělá matka příroda, nebo nikdo. Jedno místo ulil, takže vegetaci utopil, jinde rostlinstvo padalo žízní. Nikdy nedokázal najít zlatou střední cestu. Ale moc často o tom nemluvil. V dubnu ztratil syna a v srpnu zahradu. A jestli o ničem z toho nechtěl mluvit, měl na to podle mě právo. Mě jen rozčilovalo, že se odmítá bavit i o čemkoliv jiném. Tohle už bylo na moje chápání demokracie trochu moc.

„Ahoj tati,“ řekl jsem a postavil se vedle něho. Nabídl jsem mu bonbóny, které jsem koupil v dragstoru. „Dáš si?“

„Ahoj, Gordone. Ne, díky.“ Pokračoval v zalévání beznadějně šedé půdy.

„Neměl bys nic proti tomu, kdybych šel s pár klukama večer stanovat k Tessiovým na zahradu?“

„S kým vším?“

„S Vernem, Teddym Duchampem. Možná s Chrisem.“

Myslel jsem, že po Chrisovi vystartuje - jaká je to špatná společnost, shnilé jablko ze dna sudu, zloděj, kriminálníký učedník.

Otec však jen vzdychl. „Proč ne,“ řekl.

„Bezva! Díky!“

Obrátil jsem se a chtěl jsem zaplout do domu, abych se mrkl, co je v bedně, ale zarazil mě. „To je jediná společnost, která ti sedí, že, Gordone?“

Ohlédl jsem se na něj, připravený k hádce, ale on se toho rána hádat nechtěl. Myslím, že by bylo lepší, kdyby byl chtěl. Měl pokleslá ramena a díval se sklesle na zuboženou zahradu, ne na mě. V očích měl nepřirozený třpyt, možná to byly slzy.

„Ale tati, to jsou dobrý kluci ...“

„Přirozeně. Jeden zloděj a dva blbečkové. Skvělá společnost pro mého syna.“

„Vern Tessio není blbeček,“ řekl jsem. Obhajoba Teddyho by byla příliš složitá.

„Dvanáctiletý kluk a stále v páté třídě,“ řekl můj otec. „Je opožděný. Když přijdou nedělní noviny, půldruhé hodiny čte zábavnou přílohu.“

Tohle mě přivádělo k šílenství, protože podle mého nehrál čistou hru. Posuzoval Verna podle stejných měřítek, podle jakých posuzoval všechny mé kamarády, podle povrchního pohledu, a to ještě nejspíš na to, jak vcházeli do domu a vycházeli ven. Mýlil se v nich. A když nazval Chrise zlodějem, vždycky jsem viděl rudě, protože o něm *vůbec* nic nevěděl. Chtěl jsem mu to říct, ale mohl se naštvat a nechat mě doma. Nebyl ve skutečnosti šílený, jen někdy u večeře vyřvával tak hlasitě, že nikdo nechtěl jíst. Teď vypadal sklesle a unaveně a opotřebovaně. Bylo mu třiašedesát, mohl být klidně mým dědečkem.

Matce bylo pětapadesát - taky žádná mladice. „Když se vzali, pokusili se okamžitě o rodinu. Matka otěhotněla a potratila. Potratila ještě dvakrát a doktor jí řekl, že nikdy nebude schopná donosit dítě. Byl jsem o tom detailně informován, kdykoliv mi jeden z nich dával kázání. Chtěli, abych se považoval za mimořádný dar od Boha, zatímco já jsem patřičně nedoceňoval skutečnost, že jsem byl počat, když bylo matce dvaadvacet a začala šedivět. A stejně jsem patřičně

nedočeňoval její strašlivou bolest a oběti.

Pět let poté, co doktor řekl mámě, že nebude mít děti, přišla do jiného stavu. Nosila Dennise osm měsíců, pak téměř vypadl. Měl skoro čtyři kila a otec říkal, že kdyby byl donošený, mohl to dotáhnout na sedm. Doktor řekl: „To víte, příroda si s námi někdy zahrává, ale tohle dítě bude jediné. Poděkujte za ně Bohu a buďte spokojená.“ O deset let později přišla do jiného stavu znovu. A nejenže mě donosila, doktor mi musel pomáhat ven kleštěmi. Slyšeli jste někdy o takové povedené rodině? Přišel jsem na svět jako dítě dvou dýchavičných gerontů, abych to neprotahoval, a můj jediný bratr už hrál závodně baseball, než já se vyhrabal z plenek.

V případě mámy a táty stačil jeden dar od Boha. Nemůžu říct, že by se mnou zacházeli špatně, rozhodně mě nikdy nebili, ale byl jsem pro ně setsakramentským překvapením, a po čtyřicítce přece jen člověk není tak příznivě nakloněn překvapením jako ve dvaceti. Po mém narození se matka podrobila operaci, která jí na sto procent zajistila, že už se nedočká žádných božích darů. Až na střední škole jsem zjistil, že jsem se s největší pravděpodobností mohl narodit retardovaný ... ačkoliv myslím, že otec o mém intelektu měl své pochybnosti, když viděl mého přítele Verna, jak deset minut louská dialog v Beetle Bailey.

Ta věc s tím ignorováním: Nikdy jsem to nezjistil, až když jsem na střední škole dělal referát o té knize *Neviditelný*. Když jsem se uvolil ten referát pro slečnu Hardyovou vypracovat, myslel jsem, že půjde o science fiction o chlapíkovi v obvazech a tmavých brýlích, jakého hrál ve filmu Claude Rains. Když jsem přišel na to, že se jedná o něco jiného, pokoušel jsem se knihu vrátit, ale slečna Hardyová už mě nepustila z háčku. Nakonec jsem byl rád. Román *Neviditelný* je o černochovi. Nikdo si ho nevšímá, i kdyby se stavěl na hlavu. Lidé se dívají skrz něj. Když mluví, nikdo mu neodpovídá. Je jako černý duch. Jak jsem se do toho dostal, zhltnul jsem tu knížku, jako by to byl John D. MacDonald, protože ten chlápek, Ralph Ellison, psal o mně. Při večeři to bylo samé „Denny, kolik jsi udělal přeběhů“ a „Denny, kdo tě pozval na taneční večírek Sadie Hopkinsově“ a „Denny, rád bych si s tebou promluvil jako chlap s chlapem o tom voze, který jsme si prohlíželi“. A já povídám: „Podejte mi máslo,“ a

otec na to: „Denny, jsi přesvědčen o tom, že armáda je pro tebe to pravé?“ A já povídám: „Podejte mi někdo máslo, jo?“ a máma se na to zeptá Dennyho, jestli by nechtěl, aby mu ve výprodeji ve městě vybrala košili, a já se nakonec pro máslo musím natáhnout sám. Když mi bylo devět, zkusil jsem jednou říct jen tak, abych věděl, co to udělá: „Podejte mi ty zasraný brambory.“ A matka řekla: „Denny, volala teta Grace a ptala se po tobě a po Gordonovi.“

Když Dennis s vyznamenáním odmaturoval na střední škole v Castle Rock; simuloval jsem nemoc a zůstal jsem doma. Poslal jsem si nejstaršího brácha Stevieho Darabonta pro láhev růžového vína, půlku jsem jí vypil a uprostřed noci jsem pak zvracel v posteli.

V rodinné situaci, jako byla u nás, můžete staršího bratra buď nenávidět, něho si z něj udělat idol, aspoň tak se to učí ve středoškolské psychologii. Kecy, co? Pokud do toho můžu promluvit, k Dennisovi jsem nic takového necítil. Hádali jsme se málokdy a nikdy jsme se nepoprali. To by bylo směšné. Dokážete si představit čtrnáctiletého kluka, který si něco najde, aby mohl zmlátit svého čtyřletého bratra? A rodiče jím byli příliš okouzleni, než aby ho zatěžovali péčí o mrňavého brášku, takže ke mně necítil žádný odpor, jaký získají starší děti ke svým sourozencům. Když mě Denny někam vzal s sebou, udělal to ze své vlastní vůle, a to byly vůbec ty nejkrásnější chvíle, jaké pamatuju.

„Hej, Lachanci, kdo to je, kurva?“

„To je můj malej bráška a ty by sis měl dát pozor na hubu, Davisi. Ten by tě rozcupoval. Je to ostřej hoch.“

Na chvilku se kolem mě shlukují, mohutní, neuvěřitelně vysocí, chvilka zájmu jako dotek slunce. Jsou tak velcí a tak staří.

„Hej, mrňousi, tenhle vocas je vážně tvůj vetkej brácha?“

Plaše přikývnu.

„Je to ale sráč, co, mrňousi?“

Kývám znovu a všichni včetně Dennise se rozeřvou směchy. Pak Dennis dvakrát rychle tleskne a povídá: „No tak, jdem na to, nebo tu budem stát jak stádo blbečků?“

Rozeběhnou se na své posty a už odpalují míč do pole.

„Sedni si tamhle na lavičku, Gordie. Bud' hodný. Nikoho neotravuj.“

*Odcházím si sednout na lavičku. Jsem hodný. Připadám si nesku-
tečně malý pod obrovskými letními mračny. Dívám se, jak brácha
nadhazuje. Nikoho neotravuju.*

Moc takových chvil jsem si však neužil.

Někdy mi četl pohádky na dobrou noc, které byly lepší než má-
miny; máma četla o perníkáři a o třech malých prasátkách a takové
normální věci, zatímco Dennis o Modrovousovi a Jacku Rozparovači.
Vytvořil pro mě také vlastní verzi pohádky O kozlovi Mrzutovi, v níž
pod mostem nakonec zvítězí troll. A jak už jsem říkal, naučil mě
cribbage a taky míchat karty. Nebylo toho moc, ale jupí, v tomhle
světě musí brát člověk zavděk i maličkostmi, nemám pravdu?

Jak jsem rostl, má láska k Dennisovi byla vystřídána téměř po-
svátou úctou, asi takovou, jakou chovají křesťané k Bohu. A když
umřel, byl jsem mírně otřesen a mírně smutný. V takovém stavu se
museli nacházet křesťané, když časopis Time otiskl zprávu, že Bůh je
mrtev. Řekl bych to takhle: Byl jsem z Dennyho smrti stejně smutný,
jako když jsem se doslechl v rádiu, že umřel Dan Blocker. Vídal jsem
je oba přibližně stejně často; jenže Denny už neměl žádné reprízy.

Pohřbívali ho v uzavřené rakvi přikryté americkou vlajkou (vlaj-
ku z rakve sundali, než ji spustili do hrobu, a složili ji - vlajku, ne ra-
kev - do tvaru dvourohého klobouku a předali mámě). Rodiče byli
úplně rozlození. Ani čtyři měsíce jim nestačily, aby se dali dohroma-
dy, a já jsem nevěděl, jestli se vůbec někdy dohromady dají. Pan
Sklíčený s paní Sklíčenou. Dennyho pokoj, který byl hned vedle mé-
ho, byl udržován v původním stavu. Na stěnách stále visely klubové
vlajky mužstev Břečťanové ligy, za rámem zrcadla, před nímž stával
celou věčnost a vyčesával vlasy podle vzoru Elvise, byly stále foto-
grafie dívek, s kterými chodil. Na jeho psacím stole zůstaly haldy ča-
sopisů *True* a *Sports Illustrated* a data na jejich obálkách se propada-
la do minulosti, jak běžel čas. Takovou věc člověk vidí jen v dojá-
kách. Jenže mě to nedojímalo, pro mě to bylo děsné. Do Dennisova
pokoje jsem nechodil, když jsem nemusel, protože mi připadalo, že
bude za dveřmi nebo pod postelí nebo ve skříni. Nejvíc mě strašila
skříň, takže když mě matka poslala pro Dannyho album s pohledni-
cemi nebo pro jeho krabici od bot s fotografiemi, které si chtěla pro-
hlédnout, představoval jsem si, že se dveře zvolna otevírají a já sto-

jím před nimi zmrazený hrůzou. Představoval jsem si ho zsinalého a zakrváceného v temnotě, s promáčknutým spánkem, prošedlý koláč krve a mozku zasychající na jeho košili. Představoval jsem si, jak ke mně vztahuje ruce, krvavé ruce se zkroucenými prsty, a skřehotá: *Měls to být ty, Gordone. Měls to být ty.*

7

Stud City. Napsal Gordon Lachance. Původně otištěno v *Green-spun Quarterly*, 45. číslo, podzim 1970. Povoleno autorem.

Březen

Chico stojí u okna se zkříženýma rukama, lokty se dotýká lišty, která odděluje horní tabulky od dolních. Stojí tam nahý, vyhlíží ven, jeho dech mlží sklo. Náraz průvanu do břicha. Spodní pravá tabulka chybí. Nahrazena kouskem lepenky.

„Chico.“

Neotočí se. Ona znovu nepromluví. Ve skle vidí její obraz. Sedí v jeho posteli, ložní prádlo se zjevně vysmívá gravitaci. Rozmazané oční stíny vytvářejí pod očima hluboké propadliny.

Chico sklouzne zrakem za její obraz, ven za dům. Prší. Skvrny sněhu se rozplývají a obnažují zemi. Vidí mrtvou loňskou trávu, plastikovou hračku - Billyho hračku - omšelé hrabičky. Dodge bratra Johnnyho stojí na špalkách, odstrojené disky trčí jako pahýly. Pamatuje časy, kdy na voze s Johnnym dělali, poslouchali superhity nové i staré ze stanice WLAM z Lewistonu. Starý Johnnyho tranzistorák vyhrával, Johnny několikrát přinesl pivo. *Ta půjde rychle nahoru, Chico, říká Johnny. Bude jí patřit všechno kolem týhle silnice od Gates Falls po Castle Rock. Počkej, až ji dáme ten hearstovskej švih!*“

Ale to bylo tehdy, a tohle je teď.

Za Johnnyho dodgem byla dálnice. Číslo 14, vede do Portlandu přes New Hampshire na jih, na sever pak do Kanady, pokud v Thomastonu zahnete doleva na dálnici U.S. 1.

„Stud City,“ říká Chico do skla. Kouří cigaretu.

„Cože?“

„Nic, děvče.“

„Chico?“ Její hlas zní rozpačitě. Bude muset vyměnit prostěradlo, než se vrátí otec. Krvácela.

„Co je?“

„Miluju tě, Chico.“

„To je dobře.“

Špinavej březem, myslí si Chico. Jak stará kurva. Špinavá klátivá stará březnová kurva s povislejma ceckama a deštěm v ksichtě.

„Tenhle pokoj bejval Johnnyho,“ říká zničehonic.

„Koho?“

„Mýho bráchy.“

„Aha. Kde je?“

„Na vojně,“ říká Chico, ale Johnny není na vojně. Minulé léto pracoval na dálnici v Oxford Plains. Nějaký řidič ztratil kontrolu nad jízdou, sjel ze silnice k místu, kde Johnny měnil gumy svého traileru Chevrolet. Pár chlápků na něj volalo, ale Johnny je nezaslechl. Jeden z nich byl Johnnyho bratr Chico.

„Není ti zima?“ zeptala se.

„Ne. Vlastně na nohy. Trochu.“

A náhle si pomyslí: *Můj ty bože. Johnnymu se nestalo nic, co by se nemohlo stát tobě. Dřív nebo pozdějc.* Vidí to před sebou. Smýkající se Ford Mustang, hrbolky bratrovy páteře oddělené stíny v prohlubních na jeho bílém tričku. Byl sražen k zemi, když zdvihal jednu ze zadních pneumatik svého chevroletu. To už bylo vidět kusy gumy odlétající od kol splašeného mustanga. Utržený tlumič vyrýval rýhu. Napálil to do Johnnyho, ještě než se stačil postavit. Pak vyšlehl žlutý plamen.

Taky to mohlo jít pomalu, myslí si Chico a vzpomíná na svého dědečka. Špitál smrdí. Hezké sestřičky nosí bažanty. Poslední slaboučký výdech. Existuje nějaká snadná cesta ke smrti?

Chvěje se a přemítá o Bohu. Dotýká se malého stříbrného medailónku se svatým Kryštofem, který má na řetízkou na krku. Není katolík a určitě není Mexičan. Ve skutečnosti se jmenuje Edward May a přátelé mu říkají Chico, protože má černé vlasy a mastí si je brilantinou a nosí vysoké špičaté boty na vysokém podpatku. Není katolík, ale nosí tenhle medailónek. Možná že by mustang Johnnyho minul,

kdyby ho nosil taky. Člověk nikdy neví.

Kouří a civí z okna, za ním se zvedá z postele dívka a rychle jde k němu. Cupitá a snad se bojí, aby se neotočil a nepodíval na ni. Pokládá horkou ruku na jeho záda. Její prsy se ho dotýkají z boku. Její břicho se dotýká jeho hýždě.

„Je chladno.“

„Tak už to tu chodí.“

„Miluješ mě, Chico?“

„Jasně,“ říká nepřítomně, ale pak zvázní. „Bylas třešnička.“

„Co to ...“

„Byla's panna.“

Ruka se sune výš. Jedním prstem mu hladí kůži na týlu. „Říkala jsem ti to, ne?“

„Bylo to těžké? Bolelo to?“

Směje se. „Ne. Ale byla jsem vyděšená.“

Dívají se na déšť. Kolem projíždí nový oldsmobile a rozstříkuje vodu.

„Stud City,“ říká Chico.

„Cože?“

„Ten chlápek. Jede do Stud City. Ve svém novém fáru.“

Líbá místo, jehož se něžně dotýkal její prst. Chico se jí letmo dotkne, jako by byla motýl.

„Co se děje?“

Otočí se k ní. Ona sklouzne očima k jeho penisu a rychle je odvrátí.

Zvedne ruce, aby se zakryla, ale pak si vzpomene, že v kině nic takového neviděla, a tak je zase spustí podél boků. Má černé vlasy a umně bílou pokožku barvy smetany. Její prsa jsou pevná, břicho možná trochu měkké. Člověk by málem zapomněl, myslí si Chico, že tohle není film.

„Jane?“

„Ano?“

Cítil, že je připraven. Ne uprostřed příprav, ale skutečně připraven.

„Je to v pohodě,“ řekl. „Jsme kamarádi.“ Záměrně ji pozoruje a snaží se nevynechat jediné místečko na jejím těle. Když se jí znovu

podívá do tváře, je uzardělá. „Vadí ti, že si tě tak prohlížím?“

„Já ... ne. Ne, Chico.“

Ucouvne, zavře oči, sedne si na postel a zakloní se. Nohy má rozevřené. Vidí na ní všechno. Větší svaly i malé svaly na vnitřních stranách jejích stehen ... nekontrolovaně se chvějí, a to ho najednou vzruší víc než vzepjaté kužely jejích prsů nebo něžná růžová perla její kundičky.

Děšť buší do střechy, do okna, do prosáklé lepenkové záplaty, která zakrývá prázdnou dolní tabulku. Pokládá si ruku na prsa a chvíli vypadá jako Říman, který se chystá pronést řeč. Ruka je studená. Spustí ji dolů.

„Otevři oči. Říkal jsem ti, že jsme kamarádi.“

Poslušně je otvírá. Dívá se na něj. Její oči teď vypadají fialové. Dešťová voda stékající po okenním skle jí dělá vlnovky na obličejí, krku, prsou. Jak se natáhla na postel, její břicho zpevnělo. V tu chvíli je dokonalá.

„Ach,“ vzdychne. „Ach, Chico, je to všechno tak zvláštní.“

Celá se zachvěla. Bezděčně sevřela prsty u nohou. Vidí její chodidla. Jsou růžová. „Chico, Chico.“

Přikročí k ní. Celý se chvěje a oči má rozšířené. Dívka něco říká, jedno slovo, ale on nerozumí. Teď není čas na vyptávání. Na chvíli si k ní přiklekne a úporně se soustředí uje pohledem na podlahu. Dotýká se jejích nohou nad koleny. Měří si svůj vnitřní čas. Jeho běh je fantasticky klidný. Chico protahuje nehybnost.

Jediným zvukem je kovové tikání budíku na nočním stolku. Stojí na kovových nožkách na kupě komiksových časopisů. Její dech se chvějivě zrychluje. Svaly se příjemně uvolňují, jak se, do ní noří. Začínají. Tentokrát je to lepší. Venku děšť nadále rozpouští sněh.

O půl hodiny později ji Chico budí z lehké dřímoty: „Musíme sebou hodit,“ říká. „Táta s Virgínií tu budou každou chvíli.“

Dívka se dívá na hodinky a sedá si. Tentokrát se nesnaží zakrývat. Její chování, řeč jejího těla, to všechno se změnilo. Ne že by dospěla (i když ona sama si zřejmě myslela, že ano) nebo se naučila něco složitějšího, než si zavázat tkaničku, ale její chování se změnilo. Chico kývne a ona se na něj váhavě usměje. Chico si sáhne na noční stolek pro cigarety. Když si dívka natahuje kalhotky, vzpomene si

Chico na jeden verš ze starého hitu: *Hraj si, dokud nezmizím, předejdeš tím kolizím.* „Spoutej mého klokana“ od Rolfa Harrise. Chico se usměje. Tuhle písničku zpíval Johnny. Končila: *Jeho kůži vydělali, na stodolu pověsili.*

Dívka si zapne podprsenku a obléká blůzku. „Proč se usmíváš, Chico?“

„Jen tak,“ odpovídá.

„Zapneš mi zip?“

Jde k ní, stále nahý, a zapíná jí zip. Líbá ji na tvář. „Můžeš jít do koupelny a nalíčit se, jestli chceš,“ říká jí. „Ale nebuď tam dlouho, jo?“

Dívka vzosně odchází. Chico kouří a pozoruje ji. Je vysoká, vyšší než on, a musí trochu sklonit hlavu, když prochází dveřmi koupelny. Chico nalézá své slipy pod postelí. Dá je do pytle se špinavým prádlem, který visí na vnitřní straně skříňových dveří, a bere si z prádelníku čisté. Navléká si je, a když jde zpátky k posteli, klouže po loužičce dešťové vody, která sem pronikla vlhkou lepenkou, a málem padá.

„Sakra,“ zašeptá vztekle.

Rozhlédne se po pokoji, který býval Johnnyho, dokud Johnny neumřel (*Proč jsem jí jen říkal, že je na vojně, proboha?* diví se ... trochu znepokojeně.). Dřevotřískové stěny jsou tak tenké, že slyší otce s Virgínií, když přicházejí v noci domů. Stěny nedoléhají až těsně ke stropu. Úhly v místnosti jsou poněkud vychýlené, takže dveře musíte zapřít, když je chcete nechat otevřené. Když jste je nezapřeli, kradmo se zavřely, hned jak jste se k ním otočili zády. Na stěně naproti dveřím je filmový plakát. *Bezstarostná jízda - dva muži jeli hledat Ameriku a nikde ji nemohli najít.* Místnost byla živější, když ji obýval Johnny. Chico neví jak a proč; jen že je to tak. Ví také něco jiného. Ví, že mu pokoj někdy v noci nahání hrůzu. Někdy si myslí, že se otevrou skříňové dveře a uvnitř bude stát Johnny, zuhelnatělý, zkroucený, začernalý, žluté umělé zuby čouhající z vosku, který se částečně roztavil a zase ztuhl, a Johnny zašeptá: *Zmiz z mého pokoje, Chico. A jestli šáhneš na mého dodge, zabiju tě. Jasný?*

Jasný brácho, myslí si Chico.

Chvilí zůstane stát a dívá se na zmuchlané prostěradlo se stopami

dívčí krve, pak jedním rychlým pohybem rozhazuje přikrývky. Tady. Právě tady. Jak se ti to líbí, Virgínie? Co to s tebou dělá? Obléká si kalhoty, obouvá kanady, hledá svetr.

Nasucho se češe před zrcadlem, když dívka vychází z koupelny. Vypadá skvěle. Její příliš měkké břicho se ztrácí pod svetříkem. Podívá se na postel, udělá, co je zapotřebí, a najednou je postel ustlaná.

„Dobry,“ říká Chico.

Dívka se trochu sebevědomě zasměje a zastrčí si pramen vlasů za ucho. Její gesto je dojemné a vyvolává vzpomínky.

„Půjdeme,“ říká Chico.

Jdou chodbou přes obývací pokoj. Jane se zastaví před barevnou fotografií na televizi. Je na ní otec s Virgínií, středoškolák Johnny, školák Chico a malý Billy - Johnny má Billyho v náručí. Všichni mají strnulé, kamenné úsměvy ... kromě Virgínie, která má svůj ospalý, nečitelný výraz. Fotili se asi měsíc po tom, co se otec s tou čubkou oženil.

„To je tvůj otec s matkou?“

„To je můj otec,“ říká Chico. „Virgínie je macecha. Pojd’.“

„Je pořád tak hezká?“ ptá se Jane, bere si kabát a podává Chicovi jeho koženou bundu.

„Stařík si to určitě myslí,“ říká Chico.

Vycházejí přes dřevěný přístavek. Je to vlhké místo, kde je věčně průvan. Vítr sem proniká škvírami v prkenných stěnách. Je tu hromada ojetých pneumatik. Johnnyho staré kolo, které Chico v deseti letech podědil a okamžitě rozbil, hromada detektivních časopisů, vratné láhve od pepsi-coly, umaštěný obrovitý blok motoru, bedna od pomerančů plná laciných brožovaných knížek, stará reprodukce s koňem na uprášené trávě.

Chico jí pomáhá najít cestu ven. Děšť padá s deprimující zarputilostí. Chicův starý sedan stojí v kaluži na příjezdové cestě. Vypadá sklíčeně. Johnnyho dodge vypadá líp, i když je na špalkách a místo předního skla má kus igelitu. Chicův buick je bezvýrazný a kvete rží. Na předním sedadle je místo potahu armádní deka. Na stínítku u spolujezdce je připíchnutá velká placka s nápisem CHCI TO KAŽDY DEN. Na zadním sedadle se válí zrezivělý rozebraný startér. Jestli někdy přestane pršet, myslí si Chico, vyčistí ho a snad i namontuje do

dodge. Nebo taky ne.

V buicku to zatuchle páchne a startér se dlouho protáčí, než vůz chytne.

„Není to v baterii?“ zeptá se dívka.

„Myslím, že to dělá ten zatracenej děšť.“ Vycouvá na silnici, zapne stěrače a na chvíli zastaví, aby se podíval na dům. Má naprosto nechutnou vodovatou barvu. Dřevěný přístavek z něho trčí zchátralé a ledabyle, pokryt dehtovým papírem a omšelými šindeli. Rádio se vřeštivě rozehraje a Chico je okamžitě vypíná. Za lebeční kostí začíná pociťovat nedělní odpolední bolení hlavy. Jedou kolem budovy Farmářského sdružení a kolem sídla dobrovolných hasičů a kolem Brownieho obchodu. Thunderbird Sally Morrisonové je zaparkován u Brownieho vypulířované pumpy, a Chico jí kývne na pozdrav, když zabočuje na starou lewistonskou silnici.

„Kdo to byl?“

„Sally Morrisonová.“

„Hezká ženská.“ Zní to chladně.

Chico dostává chuť na cigaretu. „Byla dvakrát vdaná a dvakrát se rozvedla. Teď dělá pumpařku., V týhle zasraný díře se nedá věřit ani polovičce toho, co o ní říkají.“

„Vypadá mladě.“

„Je mladá.“

„Měl jsi s ní ... “

Sklouzne rukou na její nohu' a usměje se. „Ne,“ říká. „Snad brácha, ale já ne. Přesto se mi Sally líbí. Dostává svý alimenty a má svůj velkej bílej vůz a kašle na to, co o ní lidi říkají.“

Začíná se mu zdát, že jedou nějak dlouho. Vpravo je vidět břidličnatý a temný Androscoggin. Led už z něj zmizel. Jane ztichla a zamyslela se. Jediný zvuk vydávají pravidelně cvakající stěrače. Když vůz projíždí údolími, je přízemní mlha, která čeká na večer, aby se roztáhla po celé River Road.

Přijedou do Auburnu a Chico zahýbá zkratkou na Minot Avenue. Čtyři postranní uličky jsou skoro opuštěné a všechny předměstské domy vypadají stejně. Vidí malého chlapce ve žluté pláštěnce, jak jde po chodníku a svědomitě šlape do všech louží.

„No tak, hochu,“ říká Chico měkce.

„Cože?“ ptá se Jane.

„Nic, děvče: Jdi spát.“

Dívka se trochu pochybovačně zasměje.

Chico zahýbá na Keston Street a pak na příjezdovou cestu jednoho z těch bezvýrazných domů. Nevypíná zapalování.

„Pojď na koláče,“ říká dívka.

Zavrtí hlavou. „Musím zpátky.“

„Já vím,“ obejme ho a políbí. „Díky za nejkrásnější chvílky, které jsem zatím zažila.“

Náhle se usměje. Obličej má rozzářený. Je to téměř magické.

„Ahoj v pondělí, holčičko Jane. Pořád kamarádi, ne?“

„To víš, že jo,“ říká a znovu ho líbá ... ale když jí sáhne přes světlík na ňadro, odtáhne se. „Nedělej to, mohl by to vidět táta.“

Pustí ji a už se tolik neusmívá. Dívka rychle vystupuje z vozu a běží deštěm k zadnímu vchodu. Vzápětí mizí. Chico na chvíli vypíná motor, zapaluje si cigaretu a pak couvá z příjezdové cesty. Startér se točí celou věčnost, než se mu podaří uvést motor do chodu. Domů je daleko.

Když se tam konečně dostane, na příjezdové cestě stojí otcova dodávka. Staví vůz vedle ní a vypíná motor. Chvilí tiše sedí a poslouchá déšť. Připadá si jako v ocelovém bubnu. V domě se Billy dívá na televizi. Hrají Carl Stormer and His Country Buckaroos. Když Chico vchází, Billy vzrušeně vyskakuje. „Eddie, hej, Eddie, víš, co říkal strejda Pete? Říkal, že s dalšíma kumpánama potopili ve válce skopčáckou ponorku. Vezmeš mě příští sobotu do kina?“

„Nevím,“ říká Chico a šklebí se. „Možná když mi budeš každý den před večerí líbat boty.“ Zatahá Billyho za vlasy. Billy povykuje, směje se a kope ho do holení.

„Přestaňte s tím,“ říká Sam May, který přišel do pokoje. „Nechte toho, vy dva. Víte, jak se máma tváří na takový bengál.“ Popustil si kravatu a rozepnul si horní knoflík u košile. Na talíři má tři párky. Jsou sevřeny v bílém chlebu a Sam May na ně dává hořčici. „Kdes byl, Eddie?“

„U Jane.“

Z koupelny se ozve spláchnutí. Virgínie. Chicovi proběhne hlavou, jestli tam Jane nenechala nějaké vlasy v umyvadle, nebo rtěnku

nebo sponku do vlasů.

„Měl bys s námi jít na návštěvu k strýci Pét'ovi a tetě Ann,“ říká otec. Párek v něm mizí na tři kousnutí. „Začínáš se odcizovat, Eddie. To se mi nelíbí. Aspoň pokud ti poskytujuem přístřeší a živíme tě.“

„Skutečný přístřeší,“ říká Chico. „A ta strava.“

Sam rychle vzhledne. Nejdřív je dotčen, pak se rozzlobí. Když mluví, je vidět, že má zuby zapatlané od francouzské hořčice. Chico má neurčité nutkání ke zvracení. „Jsi drzý. Jsi zatraceně drzý. Tak velký zas nejsi, smrkáči.“

Chico pokrčí rameny, na televizním stolku u otcova křesla si odkrojí z bochníku krajíček chleba a pomaže si ho kečupem. „Za tři měsíce budu stejně pryč.“

„O čem to sakra mluvíš?“

„Spravím si Johnnyho auto a pojedu se do Kalifornie poohlídnout po nějaký práci.“

„No jo, dobře.“ Otec je vysoký, ale Chicovi připadá, že se po svatbě s Virgínií tak nějak scvrkl, a pak se znovu scvrkl, když zemřel Johnny. Chico slyší, jak říká Jane: *Snad brácha, ale já ne*. A vzápětí: *Předejdeš tím kolízím*. „To auto nedejde ani do Castle Rock, natož pak do Kalifornie.“

„Myslíš? Jen se za mnou zapráš.“

Otec se na něj chvíli dívá, pak po něm hází párek, který zrovna drží v ruce. Zasáhne Chica do prsou. Hořčice se mu rozprskne po svetru a potřísní i křeslo.

„Řekni to ještě jednou a já ti přerazím rypák, blbečku.“

Chico sbírá párek a prohlíží si ho. Laciný červený párek, pomazaný francouzskou hořčicí. Žlutá jako sluníčko. Hází ho po otcí. Sam vstává, obličej barvy dobře vypálené cihly. Žíla uprostřed jeho čela pulsuje. Jeho stehno naráží do televizního stolku a ten se zvrhává. Billy stojí v kuchyňských dveřích a pozoruje je. Drží talíř s párky a fazolemi, talíř se naklání a šťáva z fazolí stéká na podlahu. Jeho oči jsou rozšířené, ústa se mu chvějí. V televizi vypalují Carl Stomer and His Country Buckaroos „*Long Black Veil*“ v krkolomném rytmu.

„Člověk je vychovává nejlíp, jak umí, a oni na něj plivnou,“ říká otec tupě. „To je život.“ Naslepo hmatá po opěradle křesla a zvedá se i s nedejedeným párkem. Drží ho v pěsti jako ochablý pyj. Zcela ne-

pochopitelně ho dojídá ... v té chvíli si Chico všimne, že otec pláče. „Tak to chodí, plivnou na tebe.“

„Tak proč sis ji sakra musel brát?“ vybuchne Chico. A pak už se chystá dokončit: *Kdyby sis ji nebral, mohl být Johnny ještě naživu.*

„To sakra není tvoje věc!“ řve Sam May skrz slzy. „To je moje věc!“

„Fakt?“ řve Chico. „To myslíš vážně? Jenže já s ní musím žít! My s Billym s ní musíme žít! A koukat se na to, jak tě sráží! A to ještě nevíš ...“

„Co?“ říká otec a jeho hlas je náhle hluboký a výhružný. Kousek parku mu zůstal v sevřeně pěsti a ční z ní jak krvavý úlomek kosti. „Co nevím?“

„Víš kulový hovno,“ říká zděšen tím, co mu málem vyklouzlo. „Okamžitě přestaň,“ říká otec. „Nebo z tebe vyrazím duši, Chico.“ Takhle mu říká, jen když je na něj doopravdy rozzlobený.

Chico se obrací a vidí Virgínii stát na druhé straně pokoje a pečlivě si upravovat sukni. Dívá se na něj velkýma klidnýma hnědýma očima. Jsou nádherné, ten zbytek už není tak pěkný, tak životný, ale ty oči ji podrží ještě léta, myslí si Chico a cítí, jak se mu vrací zvrácená nenávisť. *Jeho kůži vydělali, na stodolu pověsili.*

„Utáhla tě přes postel a ty nemáš morál s tím něco udělat.“

Všechn ten křik už je na Billyho moc. Zakvílí hrůzou, pouští talíř s párky a fazolemi a zakrývá si obličej rukama. Šťáva z fazolí mu pocáká sváteční boty a rozstříkne se po koberci.

Sam udělá krok dopředu, ale zastavuje se, když Chico udělá rozhodné, vyzývavé gesto, jako by chtěl říct: *No tak pojď, konečně se k tomu dostanem, ale že ti trvalo.* Stojí tu jako sochy, dokud nepromluví Virgínie. Má hluboký hlas, klidný jako její oči.

„Měl jsi ve svém pokoji holku, Ede? Víš, co si o tom s tatínkem myslíme.“ A hned dodává: „Nechala tam kapesník.“

Civí na ni; divoce neschopen vyjádřit, co cítí; že je křivá, že neomylně střílí zezadu, že stojí za člověkem a řeže mu achillovky.

Ty víš, že bys mě mohl dostat, kdybys chtěl, říkají její klidné hnědé oči. Já vím, že ty víš, co se tu dělo, než umřel. Ale to je to jiné, čím bys mě mohl dostat, že, Chico? A to jen v případě, že by ti to otec uvěřil. A kdyby ti to uvěřil, zabilo by ho to.

Otec činí taktický výpad. Působí jak medvěd. „Ty jsi šoustal v mém baráku, ty parchante?“

„Dávej si prosím tě pozor na pusu, Same,“ říká Virgínie pokojně.

„Tak proto jsi nechtěl jít s námi? Abys tady moh šou ... abys tady moh ...“

„Jen to řekni!“ vzlyká, Chico. „Nenech se od ní buzerovat! Řekni to! Řekni, co si myslíš!“

„Vypadni,“ říká mdle. „A nevracej se, dokud nebudeš ochoten omluvit se matce a mě.“

„Neopovažuj se!“ řve Chico. „Neopovažuj se říkat tý svini moje matka! Zabiju tě!“

„Nech toho, Eddie!“ vykřikne Billy. Slova jsou tlumená, cezená skrz prsty, jimiž si stále zakrývá obličej. „Přestaň řvát na tatínka! Nech toho, *prosím!*“

Virgínie se nehýbá ze dveří. Klidné oči nespouští z Chica.

Sam udělá klopýtavý krok zpět a narazí na své křeslo. Těžce dosedá a pokládá hlavu na chlupaté předloktí. „Nemůžu se na tebe ani podívat, když z tebe lezou taková slova, Eddie. Je mi z tebe úplně nanic.“

„To z ní ti je nanic. Proč si to nepřiznáš?“

Otec neodpovídá. Stále se na Chica nedívá. Nervózně sáhne na televizní stůl pro další párek. Šmátrá po hořčici. Billy stále pláče. Carl Stormer and His Country Buckaroos zpívají jednu z těch šoférských písní. „*Má kára je stará, není však líná,*“ sděluje Carl divákům na západě státu Maine.

„Ten kluk neví, co říká, Same,“ ozve se Virgínie mírně. „Je v nebezpečném věku: Dospívání je svízelné.“

Utáhla ho. To je konec, no tak dobrá.

Obrací se a míří ke dveřím, které vedou do přístavku a pak ven. Když je otevírá, ohlédne se na Virgínii, která na něj pokojně pohlédne, když vysloví její jméno.

„Co je, Ede?“

„Na prostěradle je krev.“ Odmlčí se. „Přeřízl jsem ji.“

Zdá se mu, že se jí v očích cosi pohnulo, ale zřejmě je to jen jeho zbožné přání. „Jdi teď pryč, Ede, prosím. Děsíš Billyho.“

Odchází. Buick nechce nastartovat. Už je málem odhodlán jít

deštěm pěšky, když motor konečně chytne. Zapaluje si cigaretu a couvá na čtrnáctku. Vytáčí motor a ten začíná škubat a rachotit. Kontrolka dynamu na něj dvakrát zlověstně zamrká a motor se rozštěká. Chico je však na cestě a plazivě se rozjíždí silnicí směrem ke Gates Falls.

Vrhne poslední pohled na Johnnyho dodge.

Johnny dostal práci v gateské textilce, ale jen na noční směnu. Noční mu nevadily, říkal Chicovi, a plat byl lepší než v Plains, ale otec dělal denní, takže Johnnyho noční ve fabrice znamenaly, že s ní byl přes den doma sám nebo s Chicem ve vedlejší místnosti ... a stěny byly tenké. *Nemůžu s tím přestat a ona mě nenechá, říkal Johnny. Jo, já vím, co by to s ním udělalo. Jenže ona je ... Ona toho prostě nenechá a já toho tím pádem taky nemůžu nechat ... pořád je u mě, víš, co myslím, viděls ji, a Billy tomu ještě nemůže rozumět, ale tys ji viděl ...*

Jo. Já ji viděl. A tak si Johnny našel práci v Plains a otcí řekl, že si tu může levně odkoupit náhradní díly na dodge. A tak se taky stalo, že Johnny změnil gumu, když se ten mustang dostal do smyku a přiklouzal k němu s utrženým tlumičem, který jiskřil o zem, a tak macecha zabila jeho bratra, takže si hraj, dokud nezmizím, a já teď mizím do Stud City v tomhle zasraným buicku, Chico si vzpomíná na pach gumy a Johnnyho obratle pod jasně bílým tričkem, vzpomíná si, jak se Johnny napůl zvedá z dřepu od práce, když to do něj napálí mustang a přiráží ho na chevrolet a ozve se dutý třesk, jak chevrolet spadl z heverů, pak vyšlehl jasně žlutý plamen, bylo silně cítit benzín

...

Chico dupe oběma nohama na brzdu a se zavráním uvádí vůz do chvějivého klidu na mokré krajnici. Prudce se naklání přes vedlejší sedadlo, rozráží dvířka u spolujezdce a do sněhu a bláta zvrací žlutou tekutinu. Pohled na zvratky mu znovu zvedne žaludek a vrátivší se představa mu naposled obrátí už prázdné útroby. Motor už to skoro vzdává, ale Chico včas zachraňuje situaci. Kontrolka dynamu vzpurně bliká, když túruje motor. Napřimuje se na sedadle a nechává doznít záchvěvy svého těla. Kolem se mihne nějaký vůz, nový ford, bílý, a rozstříkává obrovské cákance špinavé vody a sněhové břechky.

„Stud City,“ říká Chico. „Jede do Stud City ve svém novém fáru.“

Na rtech, v krku a ve všech dutinách cítí zvrátky. Na cigaretu nemá chuť. Danny Carter ho na to nechá vyspat. Zítra bude dost času na další rozhodnutí. Rozjíždí se zpátky na čtrnáctku.

8

To je romantika, co?

Ve světě už vyšly dvě tři lepší povídky, já vím - jedna nebo dvě stovky tisíc lepších povídek, to spíš. Na každé stránce toho výtvaru by mi měli vytisknout Z TVORBY SPISOVATELSKÉHO ZAČÁTEČNÍKA ... protože přesně to jsem byl, aspoň do jisté míry. Dnes mi to připadá jak bolestně nepůvodní, tak bolestně začátečnické; Hemingwayův styl (včetně toho, že je celá věc z nějakého důvodu psána v přítomném čase - jak příšerně módní), Faulknerovo téma. Může být něco *vážnějšího*? *Literárnějšího*?

Ani aspirace té povídky nemohou zakrýt skutečnost, že je to krajně sexuální příběh od krajně nezkušeného mladého muže (v době, kdy jsem psal „Stud City“, jsem byl v posteli se dvěma dívkami, z nichž jednu jsem celou zmáčel předčasnou ejakulací - ne jako Chico v předchozím příběhu). Můj přístup k ženám v té povídce jde až na hranici nepřátelství k samému zošklivení - dvě ženy ve „Stud City“ jsou flundry a třetí je prázdná nádoba, která říká věci jako „Miluju tě, Chico“ a „Pojď na koláče“. Na druhé straně stojí Chico, mužný dělnický hrdina s cigaretou v ústech, který jako by vystoupil z drážek desky Bruce Springsteena - ačkoliv Springsteena tehdy znali jen v podobných kruzích, které četly univerzitní literární časopis s mou povídkou (vyšla mezi básní nazvanou „Mé představy“ a esejem s tematikou návštěv na koleji, vysázeným výhradně malými písmeny). Je to práce mladíka, která je každým coulem tak vratká jako jeho osobní životní zkušenost.

A stejně to byla první moje povídka, kterou jsem cítil jako *svou*, první, která byla opravdu celistvá, po pěti letech pokusů. Byla první, která byla schopná sama stát, když se jí odebraly podpěry. Nehezka, ale živoucí. I teď musím potlačovat úsměv nad její předstíranou tvrdostí a jejími aspiracemi. Vidím v ní skutečnou tvář Gordona La-

chance, která se skrývá za tištěnými řádky, vidím Gordona Lachance mladšího, než je ten, který žije a píše nyní, rozhodně většího idealistu, než je úspěšný autor románů, který se více stará o smlouvy než o kritiky, ale ne zas tak mladého, jako byl ten, který se toho dne vydal s přáteli podívat se na tělo mrtvého chlapce jménem Ray Brower; ten, který byl na poloviční cestě za ztrátou iluzí.

Ne, není to moc dobrý příběh - jeho autor příliš naslouchal jiným hlasům než svému vnitřnímu. Ale bylo to poprvé, kdy se mi podařilo popsat známé prostředí a vyjádřit své pocity ve vymyšleném příběhu, rozjařovalo mě, že vidím nově věci, které mě po léta trápily, a dokážu *mít nad svým psaním kontrolu*. Trvalo léta, než se mi vybavila ta dětská představa Dennyho ve skříni svého strašidelného pokoje; byl bych vážně věřil, že jsem na to zapomněl. A přece je to ve „Stud City“, jen mírně pozměněném ... ale *kontrolovaném*.

Odolal jsem pokušení udělat větší změny, přepsat to, oživit - a že to pokušení bylo silné, protože teď mi povídka připadá rozpačitá. Jsou v ní však stále věci, které se mi líbí, věci, které by mohly utrpět zásahem onoho pozdějšího Lachance, začínajícího zvolna šedivět. Třeba ten obraz odstíněných obratlů na Johnnyho bílém tričku nebo odraz po okně stékajícího deště na Janině těle, to jsou věci daleko lepší, než měly právo být.

Byla to také první povídka, kterou jsem nikdy neukázal matce ani otci. Bylo v ní příliš mnoho Dennyho. Příliš mnoho Castle Rock. A především příliš mnoho roku 1960. Vždycky poznáte pravdu, protože když se jí, dotknete sebe nebo někoho jiného, vždycky se objeví krev.

9

Můj pokoj byl v patře, a už teď v něm muselo být přes třicet. Odpoledne to určitě přelege čtyřicítku, i když budou všechna okna otevřená. Byl jsem ze srdce rád, že jsem tam té noci nemusel spát. Myšlenka na naši výpravu mě znovu celého vzrušila. Sroloval jsem si dvě deky a svázal je svým starým opaskem. Posbíral jsem všechny své peníze, bylo to šedesát osm centů. Byl jsem připraven na cestu.

Sešel jsem dolů zadním schodištěm, abych se vyhnul setkání s

otcem před domem, ale nemusel jsem si dělat starosti; byl ještě na zahradě s hadicí a vyráběl nesmyslné duhy a pozoroval je. Šel jsem po Summer Street a zkrátil jsem si cestu přes prázdnou parcelu na Carbine - na tom pozemku jsou dneska kanceláře místního plátku *Signál*. Mířil jsem tedy na Carbine a k bunkru, když k chodníku přiřazilo auto a vystoupil Chris. V jedné ruce měl svou starou skautskou torničku a v druhé dvě srolované deky svázané prádelní šňůrou.

„Díky, pane,“ řekl, a když auto odjelo, popoběhl, aby se ke mně mohl připojit. Kolem krku měl skautský chlebník, který zamýšlel nést na boku, ale nakonec plandal na jeho zadku. Oči mu zářily.

„Gordie! Chceš něco vidět?“

„Jasně že jo. A co?“

„Nejdřív zapadneme tamhle.“ Ukázal na úzkou uličku mezi jídelnou Blue Point a dragstorem.

„Tak co je to, Chrisi?“

„Pojď, povídám.“

Rozběhl se uličkou a po krátkém prodlení (jen tak dlouho mi trvalo, abych přesvědčil své lepší já) jsem ho následoval.

Obě budovy stály spíše mírně nakřivo než souběžně, a tak se ulička vzadu zužovala. Přebrodili jsme se návějí starých vyhozených novin a překročili hrozivé blyštivé hromádky rozbitých lahví od piva a sodovky. Chris zapadl za jídelnu a odložil si deky. Stálo tam v řadě asi osm nebo devět popelnic, které vydávaly neuvěřitelně odporný puch.

„Uf, Chrisi, nech mě vydechnout!“

„Nastav ruku,“ řekl Chris ledabyle.

„Ne, vážně, vždyť vyplivnu p ...“

Náhle mě opustila řeč a já zapomněl na smrduté popelnice. Chris rozepjal svou torničku, otevřel ji a sáhl dovnitř. Vyndal obrovskou pistoli s dřevěnou rukojetí.

„Chceš se stát Osamělým jezdcem nebo Cisco Kidem?“ zašklebil se Chris.

„Probohaživýho! Kdes to vzal?“

„Pučil jsem si to od fotra z šuplíku. Je to pětačtyřicítka.“

„Jo, to vidím,“ řekl jsem, i když to mohla být klidně osmatřicítka nebo jiná, podle toho, jak jsem se v tom vyznal - i přes horlivou četbu

Johna D. MacDonalda a Eda McBaina jsem zatím viděl zblízka jedinou pistoli, a to u pochůzkáře Bannermana ... a to ještě ve futrále, i když všichni kluci škemrali, aby ji vyndal. „Ty vole, fotr tě zabije, až to zjistí. Říkal jsi přece, že má ošklivou štreku.“

Jeho oči se nepřestaly smát. „No právě, vole. Nejistí nic. Váří se s dalšíma kořalama někde v Harrisonu. Daj si šest nebo osm lahví vína a tejděn se neukážou. Zasraný vejpitkově.“ Ohrnul ret. Byl jediný z naší party, který se nikdy nenapil, ani aby se vytahoval. Říkal, že nechce, aby z něj vyrostl takovej vožungr jako jeho táta. Jednou mi soukromě svěřil - to bylo když se DeSpainova dvojčata vytasila s kartónem piva, který ukradla svému otci, a všichni Chrise provokovali, protože si nechtěl dát ani lok - že se děsí pití. Říkal, že jeho táta už se do smrti od flašky neutrhne, jeho starší brácha byl jak dělo, když znásilnil tu holku, a Bulva s Esem Merillem a Charliem Hoganem a Bilym Tessiem taky vždycky chlastají jak o závod. Ptal se mě, jakou by měl šanci, kdyby si jednou lokl. Možná vám připadá směšné, že se dvanáctiletý kluk strachuje, aby se z něj nestal notorický alkoholik, ale Chrisovi to tak rozhodně nepřipadalo. Ani v nejmenším. Dlouho o té možnosti uvažoval. Měl proč.

„Máš do toho náboje?“

„Devět - víc jich v tý krabici nebylo. Bude si myslet, že je vystřílil sám, když v opilosti páčil po plechovkách.“

„Je nabitá?“

„Ne! Kdo si proboha myslíš, že jsem?“

Konečně jsem si pistoli od něj vzal. Líbilo se mi, jak mi zatěžuje ruku. Viděl jsem se jako Steve Carella z 87. revíru, který jde po chlápku s přezdívkou „Hluchý“ nebo možná kryje Meyera Meyera nebo Klinga, kteří se vlamují do špinavého doupěte šíleného narkomana. Zamířil jsem na bednu smradlavou popelnici a zmáčkl kohoutek. PRÁSK!

Pistole mi poskočila v ruce. Vyšlehl z ní plamen. Měl jsem pocit, že mám zlomené zápěstí. Srdce mi poskočilo do krku a rozechvěle se tam přikrčilo. Na vlnitém kovovém plášti popelnice se objevila velká díra. Bylo to dílo zlého černokněžníka.

„Ježíšmarjá!“ zařval jsem.

Chris divoce kuckal - buď se skvěle bavil, nebo byl hystericky

vystrašený, to bylo těžko uhádnout. „Tys to dokázal! Tys to dokázal! *Gordie to dokázal!*“ vyřvával Chris. „*Hej, Gordon Lachance drží v šachu Castle Rock!*“

„*Drž hubu! Mizíme!*“ vykřikl jsem a popadl ho za košili.

Jak jsme utíkali, rozletěly se dveře jídelny a v nich stála Francine Tupperová ve své bílé číšnické uniformě. „Kdo to udělal? Kdo tam prásknul tu rozbušku?“

Utíkali jsme jako šílenci kolem dragstoru a železářství a krámu s nápisem Emporium Galorium, kde prodávali starožitnosti a kýče a šestákové romány. Přelezli jsme plot, zadřeli si plno třísek a konečně jsme se ocitli na Curran Street. V běhu jsem hodil pětačtyřicítku Chrisovi, který byl bez sebe smíchy, ale chytil ji a nějak se mu podařilo nacpat ji do torny a zapnout jednu přezku. Když jsme zahrnuli zpátky na Carbine Street, zvolnili jsme tempo, abychom nevypadali podezřele, že se tak honíme v tom vedru. Chris se pořád řehtal.

„Ty vole, měl ses při tom vidět. To si neumíš představit, bylo to fakt skvělý. Jedinečnej zážitek.“ Potřásl hlavou, plácl se do nohy a zavyl.

„Tys věděl, že byla nabitá, že jo? Ty všiváku. A já budu mít pruser. Tupperka mě viděla.“

„Ale hovno, myslela si, že je to petarda. Kromě toho si ta stará hudermanice nedohlídne ani na špičku nosu. Myslí si, že brejle by uškodily jejímu nááádhernýmu ksichtu.“ Plácl se do zadku a znovu se rozesmál.

„Je mi to fuk, Chrisi, ale tohle byl blbej fór. Vážně.“

„Ale jdi, Gordie.“ Položil mi ruku na rameno. „Já fakt nevěděl, že je nabitá, čígro. Přísahám na jméno svý mámy, že jsem ji takhle vyndal fotrovi z šuplíku. Vždycky vyndává náboje. Musel bejt zkouřenej jak pes, když ji tam naposled ukládal.“

„Tys ji vážně nenabil?“

„Ne, pane.“

„Přísaháš na jméno svý matky, i kdyby se měla dostat do pekla, kdybys lhal?“

„Přísahám.“ Pokřižoval se a odplivl si. V obličejí měl bezelstný a kající výraz zpěváčka z kůru. Ale když jsme přišli na prázdnou parcelu, kde byl náš bunkr, a uviděli jsme Verna a Teddyho, jak sedí na

srolovaných dekách a čekají na nás, rozesmál se znovu. Vyprávěl jim celou historku, až byli všichni mrtví smíchy. Teddy se ho zeptal, nač si myslí, že budou potřebovat pistoli.

„Jen tak,“ řekl Chris. „Třeba kdybysme potkali medvěda nebo podobně. Kromě toho v lese v noci straší.“

To každý uznal. Chris byl největší a nejtvrdší kluk z naší party a s podobnými argumenty měl vždycky úspěch. Oproti tomu Teddyho bychom rozcupovali, kdyby jen naznačil, že se bojí ve tmě.

„Postavil jsi na zahradě stan?“ zeptal se Teddy Verna.

„Jo. A dal jsem do něj dvě rozsvícené baterky, aby to po setmění vypadalo, že jsme tam.“

„Pašák!“ poplácal jsem Verna po zádech. Kvůli němu, to bylo logické. Ušklíbl se a zčervenál.

„Tak jdem,“ řekl Teddy. „Jdem na to, už je skoro dvanáct.“

Chris vstal a my jsme se shlukli kolem něho.

„Vezmeme to přes Beemanovo pole a za těmi sklady nábytku Sonny's Texaco,“ řekl. „Po kolejích se dostaneme až ke skládce a pak jen přejdeme železniční most do Harlow.“

„Jak je to daleko?“ zeptal se Teddy.

Chris pokrčil rameny. „Harlow je veliký. Půjdeme nejmíň dvacet mil. Co ty na to, Gordie?“

„Jo. Mohlo by to být dokonce třicet.“

„I kdyby to bylo třicet, musíme tam zítra odpoledne být, když nikdo nebude zdržovat.“

„Takoví tu nejsou,“ řekl Teddy.

Na vteřinu jsme se na sebe podívali.

„Tak jdeme, chlapi,“ řekl Chris a přehodil si tornu přes rameno.

Vyrazili jsme za ním

10

Když jsme přešli Beemanovo pole a vydrápali se na štěrkovité násep trati GS&WM, sundali jsme si všichni košile a uvázali je kolem pasu. Potili jsme se jak koně: Na náspu jsme se zahleděli tam, kam nás měly vést koleje.

Na tu chvíli do smrti nezapomenu. Já jediný jsem měl hodinky - levné timexky. Jejich ručičky ukazovaly přesně poledne a slunce divoce pálilo na naši vyprahlou, ničím nestíněnou kolejovou cestu. Cítili jsme, jak se nám zavrtává do lebek a vysouší naše mozky.

Za námi zůstal Castle Rock, rozprostřený na dlouhém úbočí kopce známého jako Castle View. Město bylo obklopeno stinným zeleným parkem. Dál po řece Castle River bylo vidět komíny přádelen, které do nebe chrlily dým u do řeky odpad. Sklady nábytku jsme měli po levé ruce. A před námi jen koleje, jasné a třpytivé ve slunečním světle. Vedly podél řeky, kterou jsme měli nalevo. Po pravici byla krajina plná přerostlých keřů (ten den tam měl být motocyklový závod - každou neděli ve dvě tam bývaly terénní závody). Na obzoru se tyčila stará opuštěná vodárenská věž, zchátralá a jaksi děsivá.

Stáli jsme tam těch pár poledních vteřin a pak netrpělivě promluvil Chris: „No tak, jdem na to.“

Šli jsme šterkem vedle kolejí a každým krokem jsme zdvihali malé obláčky zčernalého prachu. Brzy jsme ho měli plné ponožky a tenisky. Vern si začal prozpěvovat, ale brzy toho nechal, takže si naše uši mohly odpočinout. Jen Teddy s Chrisem měli polní láhve, na které jsme všichni pořádali divoké nájezdy.

„Doplníme je u pumpy na skládce,“ řekl jsem. „Táta mi říkal, že je tam dobrá studně. Je skoro šedesát metrů hluboká.“

„Oukej,“ řekl Chris jako správný tvrdý velitel čety. „Tam si taky dáchnem.“

„A co jídlo?“ zeptal se zničehonic Teddy. „Vsadím se, že na jídlo nikdo nepomyslel. Aspoň já ne.“

Chris zastavil. „A kurva. Já taky ne. A ty, Gordie?“

Zavrtěl jsem hlavou v údivu, jak jsem mohl být takhle pitomý.

„Vern?“

„Hovno,“ řekl Vern. „Sorry.“

„Tak se kouknem, kolik máme peněz,“ řekl jsem. Odvázal jsem si košili, rozhodil ji na škváře a položil na ni svých šedesát osm centů. Mince se ve slunci horečnatě třpytily. Chris měl potrhaný dolar a dva centy. Teddy měl dva čtvrtdolary a dva pěticenty. Vern měl celých sedm centů.

„Dva dolary sedmatřicet centů,“ řekl jsem. „To není špatné. Na

konci té cesty, co vede ke skládce, je obchod. Někdo tam bude muset zaskočit a přinést nějaké hamburgery a toniky, zatímco ostatní budou odpočívat.“

„A kdo?“ zeptal se Vern.

„Budeme losovat, až dorazíme na skládku. Jdeme.“

Dal jsem si všechny peníze do kapsy u kalhot a zrovna jsem si uvazoval košili, když Chris zařval: „Vlak!“

Položil jsem ruku na jednu kolej, jestli ho ucítím, ačkoliv ho už bylo slyšet.

„Paragáni, vpřed!“ zahulákal Vern a jedním šíleným klaunským skokem doplachtil do poloviny náspu. Vern byl cvok a hrál si na paragány všude tam, kde byl měkký terén - na hromadě šterku, na stohu, na náspu. Za ním skočil Chris. Vlak už opravdu burácel, jel zřejmě z naší strany řeky do Lewistonu. Teddy se místo skoku natočil do směru, odkud přijížděl vlak. Jeho silné brýle odrážely slunce. Dlouhé vlasy ve zpocených pramínkách mu neúpravně splývaly přes obočí.

„Nech toho, Teddy,“ řekl jsem.

„Ne, sakra, já mu uskočím.“ Podíval se na mě a jeho brýlemi zvětšené oči byly posedlé vzrušením. „Uskakování vlaku, chápeš? Co je proti tomu tanec mezi nákladákama?“

„Jseš šílenec. Chceš se nechat zabít?“

„Jak na pláži v Normandii!“ ječel Teddy a dlouhým krokem vstoupil na kolejíště. Lehce balancoval na jednom pražci.

Na vteřinu jsem ztuhl, neschopen uvěřit blbosti tak nebetyčné. Pak jsem ho popadl a vzpírajícího se a protestujícího odtáhl na násep a shodil dolů. Skočil jsem za ním a Teddy mě stačil zasáhnout do břicha, ještě když jsem letěl. Vyrazil mi dech, ale stihl jsem ho kolenem napálit do hrudní kosti a srazit ho na lopatky, než mohl začít lézt nahoru. Rozplácl jsem se na zem a snažil se popadnout dech. Teddy mi nasadil kravatu. Váleli jsme se až k úpatí náspu a při tom jsme se mlátili a škrábali. Chris s Vernem nás pozorovali v nevěřicném údivu.

„Ty parchante zasranej,“ řval na mě Teddy. „Ty hajzle. Nelehej si na mě! Zabiju tě, ty sráči!“

Už se mi podařilo popadnout dech a postavit se na nohy. Couval jsem před ním a otevřenými dlaněmi jsem odrážel jeho údery. Byl

jsem napůl vyděšený a napůl jsem se musel smát. S Teddym si nebylo radno zahrávat, když se dostal do jedné ze svých nebezpečných nálad. V tomhle stavu byl schopen rozdat si to i s velkým klukem, a kdyby mu ten kluk zlomil obě ruce, byl by aspoň kousal.

„Teddy, můžeš si uskakovat čemu chceš, až uvidíme to, za čím jsme se vydali, ale ...“

- prudký úder do ramene, jak mě zasáhla jedna z divoce se zmítajících pěstí -

„... nesmí nás při tom nikdo vidět, ty ...“

- prudký úder do tváře, a už to vypadalo na opravdovou rvačku, kdyby nás Chris s Vernem -

„Zasranej potrate!“

- neroztrhli. Nad námi burácel vlak hřměním naftového motoru a těžkým klapotem kol nákladních vagónů. Pár kamínků se skutálelo po náspu a konflikt byl zažehnán - aspoň do chvíle, kdy jsme se mohli znovu slyšet.

Byl to krátký vlak, a když kolem přefrčel i služební vagón, Teddy řekl: „Já ho zabiju. Nebo mu aspoň pořádně rozbiju držku.“ Snažil se vytrhnout Chrisovi, ale Chris ho jen pevněji sevřel.

„Buď hodnej, Teddy,“ řekl Chris tiše a pak to opakoval tak dlouho, dokud se Teddy nepřestal zmítat a nestál tam jak beránek. Brýle měl nakřivo a šňůra od naslouchátek, která vedla k baterii v kapse u džín, mu zplihle visela na prsou. Když už z Teddyho strany nehrozilo žádné nebezpečí, Chris se obrátil ke mně a řekl: „Proč ses s ním sakra pral, Gordone?“

„Chtěl uskakovat vlaku. Strojvůdce ho mohl vidět a hlásit to. Mohli za náma poslat poldu.“

„Byl celej posranej,“ řekl Teddy, ale nezdálo se, že by se ještě zlobil. Bouře se přehnala.

„Gordie to myslel dobře,“ řekl Vern. „Dejte si mír.“

„Tak mír, chlapi,“ souhlasil Chris.

„Tak jo,“ řekl jsem a napřáhl ruku dlaní vzhůru. „Mír, Teddy?“

„Bejval bych uskočil,“ řekl Teddy. „Je ti to jasný, Gordie?“

„No jo,“ řekl jsem, ačkoliv se mi to takhle moc nelíbilo. „Jasný.“

„Tak teda mír.“

„Potvrď to,“ nakázal mu Chris a pustil ho.

Teddy mě plácl do dlaně, až to zabořelo, a pak nastavil svou. Plácl jsem ho taky.

„Vole,“ řekl Teddy.

„Vole,“ řekl jsem já.

„Tak jdem, kluci,“ řekl Vern. „Jdeme, ne?“

„Jděte, kam chcete, ale sem se nevracejte,“ řekl Chris kazatelsky a Vern se otočil, jako by ho chtěl praštit.

11

Ke skládce jsme dorazili kolem půl druhé. Vern se vrhl první z náspu s výkřikem „Paragáni, vpřed!“. K úpatí jsme se dostali velkými skoky. Přehoupli jsme se přes stružku s nechutnou vodou mdle vymokvávající z trativodu ve škvárovém náspu. Za tímto malým bažinatým úsekem byl písčítý, harampádím posetý okraj skládky.

Skládka byla obehnána téměř dvoumetrovým ochranným plotem. Každých pár metrů byla opršelá cedule s nápisem:

MĚSTSKÁ SKLÁDKA
OTEVŘENO 16-20 h
PONDĚLÍ ZAVŘENO
PŘÍSNÝ ZÁKAZ VSTUPU

Vylezli jsme na plot, přehoupli se na druhou stranu a seskočili. Teddy s Vernem nás vedli ke studni, z níž se voda čerpala starobyrou pumpou při vynaložení značného úsilí. Vedle pumpy stála velká plechovka s vodou a považovalo se za velký hřích nenechat ji doplněnou pro dalšího příchozího. Železná rukojeť svírala s pumpou úhel vyvolávající představu jednokřídlého ptáka, který se snaží vzlétnout. Kdy si byla zelená, ale barva byla téměř smazána tisíci rukou, které tu od roku 1940 pumpovaly.

Skládka je jednou z mých nejsilnějších vzpomínek na Castle Rock. Kdykoliv si na ni vzpomenu, musím myslet na surrealistické malbě - na ty, kteří malovali obrázky ciferníků odevzdaně zaklíněných v rozsochách stromů nebo viktoriánských obývacích pokojů

uprostřed Sahary nebo parních strojů vystupujících z krbů. V mých dětských očích na skládku nepatřilo nic z toho, co tu skutečně bylo.

Přišli jsme zezadu. Zepředu se sem jezdilo širokou prašnou silnicí, která ústila v půlkruhovitý, buldozery zarovnaný prostor špinavé zeminy, který končil srázem do dosud nezavezeného údolí. Pumpa (u níž teď stáli Teddy s Vernem a škorpili se, kdo začne) byla na konci tohoto rozlehlého údolí, které bylo téměř třicet metrů hluboké a poseťté všemi opotřebovanými, vyprázdněnými nebo prostě jen nefungujícími americkými krámy. Bylo toho tady tolik, až oči přecházely. Nebo to snad byl rozum, který se nedokázal rozhodnout, kam oči nasměrovat? Náhle však oči spočinuly, nebo byly spočinuty, na něčem nepatřičném, třeba na oněch odevzdaných cifernících či obývacím pokoji v pustině. Mosazná kostra postele, která se opile klátila v slunečním svitu. Dětská panenka zírající v úžasu mezi své nohy, jako by rodila vycpávku. Převržený studebaker s oblou chromovou maskou třpytící se ve slunci jako zbraň Bucka Rogerse. Jedna z oněch obrovských lahví na vodu, které mají ve správních budovách, letním sluncem proměněná v planoucí safír. Žilo tu taky hodně zvířat, i když poněkud odlišných od těch, která člověk vidí v přírodopisných filmech Walta Disneye nebo v zoologických zahradách, kde si je klidně můžete pohladit. Macaté krysy, buclatí a nemotorní svišťové, odchovaní na takové stravě jako tlející hamburgery nebo červivá zelenina, v tisícíhlavých hejnech poletující mořští rackové, působící mezi ostatními racky jako uvážliví, zahloubaní duchovní, příležitostně bylo vidět i vypasenou vránu. Sem chodili jíst také městští toulaví psi, když našli žádnou popelnici, která by se dala převrhnout, ani žádného srnce, který by se dal uštvat. Byli to bední, špatně naladění tvorové, většinou voříšci s vystouplými žebry a zahořklými výrazy, kteří se prali o kus zkaženého boloňského salámu nebo o drůbeží vnitřnosti tlející na slunci.

Tihle psi však nikdy nezaútočili na Mila Pressmana, správce skládky, protože Milo nikdy nevyšel bez svého Choppera. Chopper byl - přinejmenším od doby, kdy pes Joea Cambera Cujo před dvaceti lety zašel na vzteklinu - nejobávanější a nejméně vídaný pes v Castle Rock. Byl to nejpodlejší čokl v okruhu čtyřiceti mil (tak jsme to aspoň slyšeli), který měl v sobě zuřivost, že by dokázal zastavit bijící

orloj. O jeho podlosti se mezi dětmi vyprávěly legendy. Někdo říkal, že je napůl německý ovčák, jiný zase, že má víc z boxera, a jeden kluk z Castle View, Harry Horr, prohlašoval, že je to dobrman, kterému chirurgicky odstranili hlasivky, takže ho při útoku není slyšet. Někteří kluci tvrdili, že je to šílený irský vlkodav, kterého Milo Pressman krmí speciální směsí Gainesova žrádla pro psy a kuřecí krve. Tihle kluci také tvrdili, že Milo se neodváží vzít Choppera ven, dokud mu nenasadí kapuci jako cvičenému sokolovi.

Bylo obecně známo, že Pressman vycvičil Choppera nejen k pouhému trhání, ale trhání určitých částí lidského těla. Nešťastné dítě, které by ilegálně přelezlo plot skládky, by mohlo taky zaslechnout, jak Milo Pressman křičí: „Choppere! Trhej! Ruku!“ A Chopper by chramstnul po ruce, držel a rval kůži a šlachy, drtil kosti svými slintajícími čelistmi, dokud by mu Milo neřekl, aby toho nechal. Po vídalo se, že Chopper dokáže vykousnout oko, ukousnout ucho, chodidlo nebo celou nohu ... a že druhý narušitel, který byl Milem přistižen, zaslechl strašlivý povel: „Choppere! Trhej! Koule!“ - ten kluk pak do smrti mluvil Fistulí. Milo sám byl k vidění častěji. Byl to obyčejný, nepříliš bystrý chlápek, který si vylepšoval plat městského zřízence tím, že spravoval věci, které lidé vyhodili, a prodával je po městě.

Toho dne nebylo po Milovi nebo Chopperovi ani vidu.

Chris a já jsme pozorovali Verna, jak zalévá pumpu, zatímco Teddy zběsile cloumal rukojetí. Nakonec byl odměněn proudem čisté vody. V tu ránu měli oba hlavy pod pumpou, aniž Teddy ustal v hořečné práci.

„Teddy je blázen,“ řekl jsem s porozuměním.

„To jo,“ řekl Chris věčně. „Nedožije se ani dvojnásobného věku, co má teď, to se vsadím. To že mu fotr spálil ty uši. V tom to všechno je. Je to blázen a tancuje mezi nákladákama. Přitom vidí hovno, brejle nebrejle.“

„Pamatuješ tenkrát na tom stromě?“

„Jo.“

Před rokem lezli Teddy s Chrisem na borovici za naším domem. Už byli skoro nahoře, když Chris řekl, že dál to nejde, protože horní větve jsou shnilé. Teddy nasadil ten svůj šílený, zarputilý výraz a ře-

kl, že na to sere, že je celej zapatlanej smůlou a že toho nenechá, dokud nebude nahoře. Chris mu to nedokázal vymluvit. Takže Teddy lezl dál a skutečně to dokázal - vážil nějakých sedmatřicet kilo. Stál tam, svíral špičku borovice usmolenou rukou a vyřvával, že je král světa nebo nějakou podobnou pitomost, když se najednou ozvalo nepřijemné zapraskání shnilé větve, na které stál, a už se poroučel. Pak se stalo něco, co člověka utvrdí v tom, že Bůh existuje. Chris po něm reflexivně chňapl a chytil ho za vlasy. A ačkoliv mu zápěstí opuchlo tak, že měl pravou ruku nejmíň čtrnáct dní nepoužitelnou, držel Chris řvoucího a klejícího Teddyho, dokud se mu nepodařilo postavit se na zdravou, dostatečně silnou větev, která ho unesla. Nebýt Chrisova pohotového zákroku, byl by Teddy v pádu narážel na větve dobrých pětatřicet metrů k úpatí stromu. Když slezli dolů, Chris byl bledý a neměl daleko ke zvracení z prožitého strachu. A Teddy se s ním chtěl prát, protože ho tahal za vlasy. Taky by se byli poprali, kdybych to tenkrát neurovnl.

„Občas se mi o tom zdá,“ řekl Chris a podíval se na mě podivně bezbrannýma očima. „Až na to, že v tom snu ho nikdy nechytím, držím jen pár vlasů a Teddy řve a padá dolů. Divný, co?“

„Divný,“ souhlasil jsem a naše oči se na chvilku střetly a vzájemně si odečítaly opravdovost přátelství. Pak jsme se znovu podívali na Teddyho s Vernem, kteří na sebe cákali vodu, křičeli, smáli se a častovali nadávkami.

„Jenže tys ho chytil,“ řekl jsem. „Chris Chambers se nikdy nemine cíle, mám pravdu?“

„Ani když dámy padají ze židlí,“ řekl. Zamrkal na mě, palcem a ukazováčkem udělal kolečko a čistě skrz ně plívl.

„Vyliž mi prdel, Chambersi,“ řekl jsem.

„Ty mi jí drbej.“ Oba jsme se zašklebili.

Vern ječel: „Pojďte si nabrat vodu, dokud teče!“

„Kdo tam bude dřív,“ řekl Chris.

„V tomhle vedru? Ty ses zvencnul.“

„No tak,“ řekl. „Já to odstartuju.“

„Tak jo.“

„Ted!“

Naše tenisky tepaly tvrdou, vyprahlou zemi. Letěli jsme v před-

klonu se zařatými pěstmi, naše odžínované nohy kmitaly v šíleném tempu. Byl to nelítostný závod a Vern na Chrisově straně a Teddy na mojí vztyčili své prostředníky při doběhu současně. V tom nehybném, kouřovém pachu onoho místa jsme se se smíchem zhroutili a Chris hodil Vernovi svou plnou láhev. Když byla plná, došli jsme si s Chrisem k pumpě a Chris nejdřív zapumpoval mně a potom já jemu. Strašlivě studená voda nás v okamžiku zbavila špíny i horka a poslala naše temena o čtyři měsíce dopředu, do ledna.

Znovu jsem doplnil plechovku a všichni jsme se odebrali do stínu jediného stromu, který na skládce rostl. Byl to zakrslý jasan a stál nějakých patnáct metrů od chatrče Mila Pressmana, která byla pobitá dehtovým papírem. Strom byl mírně skloněn k západu, jako by chtěl zvednout své kořeny po způsobu staré dámy zdvihající sukně a odporoučet se ze skládky.

„Paráda,“ smál se Chris a odhodil si z čela zcuchané vlasy.

„Kurva drát,“ přikývl jsem se smíchem.

„Je to fakt dobrý,“ řekl Vern prostě, a nemyslel jen to, že jsme na skládce, nebo že jsme oblaflí rodiče, nebo že půjdeme po kolejkách do Harlow; samozřejmě myslel na tyhle věci, ale teď mi připadá, že v tom bylo něco víc a že jsme to všichni věděli. Bylo tam všechno. Věděli jsme přesně, kdo jsme a kam jdeme. Bylo to nádherné.

Chvíli jsme seděli pod stromem a tlachali jako vždycky - kdo má nejlepší baseballový tým (samozřejmě Yankees s Mantlem a Marisem), jaké je nejlepší auto (Thunderbird model 1955, jen podle Teddyho to byla Corvette model 1958), kdo je nejostřejší hoch v Castle Rock mimo naši partu (všichni jsme se shodli, že je to Jamie Gallant, který poslal slečnu Ewingovou do prdele a pak se s rukama v kapsách vyklátil ze třídy, zatímco na něj řvala), nejlepší televizní program (buď *Nedotknutelní*, nebo *Peter Gunn* - jak Robert Stack jako Eliot Ness, tak Craig Stevens jako Gunn byli skvělí), a podobné plky.

Byl to Teddy, kdo si jako první všiml, že stín jasanu se prodlužuje, a kdo se mě zeptal, kolik je hodin. Podíval jsem se na hodinky a s překvapením jsem zjistil, že je čtvrt na tři.

„Tak, pánové,“ řekl Vern, „někdo musí skáknout pro žrádlo. Skládka ve čtyři otvírá. Nerad bych se tu ještě nacházel, až vstoupí na scénu Milo s Chopperem.“

I Teddy souhlasil. Nebál se Mila, kterému bylo nejmíň čtyřicet a měl panděro, ale každý kluk v Castle Rock měl sevřenou prdel, když padla zmínka o Chopperovi.

„Tak jo,“ řekl jsem. „Jde lichej?“

„Lichej jseš ty, Gordie,“ zasmál se Chris.

„Jako tvoje máma,“ řekl jsem a rozdál jim mince. „Házíme.“

Čtyři mince se zabyšřely ve slunci. Čtyři ruce je chytily ve vzduchu. Zaznělo čtvero plácnutí do umouněných zápěstí. Odhalili jsme mince. Dvě panny a dva orli. Házeli jsme znovu a tentokrát jsme měli všichni orly.

„Kurva, to je průser,“ řekl Vern. Nedozvěděli, jsme se nic nového. Čtyři panny znamenaly mimořádné štěstí. Čtyři orlové byl průser, protože to znamenalo strašnou smůlu.

„Ser na to,“ řekl Chris. „Nic to neznamená. Jedem znovu.“

„Ne, pánové,“ řekl Vern vážně. „Je to špatný. Pamatujete si na Clinta Brackena a ty kluky, co se rozmázli na Sirois Hill v Durhamu? Billy mi říkal, že losovali o pivo, než sedli do auta, a padlo jim to samý. A prásk, jsou tuhé. Nelíbí se mi to, fakt.“

„Tomu blbcovi přece nemůžeš věřit,“ řekl Teddy netrpělivě. „To jsou dětský povídačky, Verne. Tak budeš házet nebo ne?“

Vern házel, ale se zjevným odporem. Tentokrát měl on, Chris a Teddy orly. Já zůstal lichý. Najednou jsem se začal bát. Bylo to, jako by nějaký stín zaclonil mé vnitřní slunce. Oni tři měli pořád tu nešťastnou kombinaci, jako by na ně osud ukázal podruhé. Vzpomněl jsem si na Chrisova slova: *„Držím jen pár vlasů a Teddy řve a padá dolů. Divný, co?“*

Tři orlové, jedna panna.

Pak se Teddy rozesmál svým šíleným, kuckavým smíchem a ukázal na mě. Nepříjemný pocit zmizel.

„Slyšel jsem, že takhle se smějou jen teplouši,“ řekl jsem a poslal ho do háje.

„Hýýý - ííí - ííí, Gordie,“ řehtal se Teddy. „Mazej pro žrádlo, zmrde.“

Nijak mi to nevadilo, že půjdu. Byl jsem odpočatý a nevadilo mi zajít do obchodu.

„Neříkej mi přezdívkou svý mámy,“ řekl jsem Teddymu.

„Hýýý - ííí - ííí, ty jseš ale vocas, Lachanci.“

„No tak, Gordie,“ řekl Chris. „Počkáme na tebe u trati.“

„Beze mě radši nechod'te, volové,“ řekl jsem.

Vern se zasmál. „Jít bez tebe by bylo jako chlastat Slitz místo Budweiseru, Gordie.“

„Drž hubu.“

Společně mi zazpívali: „Hubu držet nebudu, to si radši zahudu. Když se kouknu na tebe, tak se nejspíš pobleju.“

„A tvá máma přijde a všechno to slíže,“ řekl jsem, zdvihl se a udělal na ně pár výmluvných posunků. Nikdy později jsem neměl takové kamarády, jako tenkrát ve dvanácti. Panebože, vy snad ano?

12

Každý to vidí jinak, říká se, a je to fakt. Když vám řeknu léto, vybaví se vám vaše vlastní asociace, které budou naprosto odlišné od mých. To je fakt. Já si pod pojmem léto vždycky vybavím, jak se rozebíhám do klusu po cestě k obchodu Florida Market, v kapse mi cinkají drobné, teplota hodně přes třicet, nohy v kečkách. To slovo vyvolává představu kolejí na trati GS&WM, které se v dálce sbíhají a které jsou sluncem tak rozpálené doběla, že když zavřete oči, stále je ve tmě vidíte, jen jsou modré místo bílé. To léto obsáhlo víc než náš výlet přes řeku za tělem Raye Browera, i když tahle vzpomínka je nejsilnější. Slyším také The Fleetwoods zpívat „Come Softly to Me“ a Robina Luka „Susie Darlin“ a Little Anthonyho, jak vyváří „I Ran All the Way Home“. Byly to všechny hity toho léta šedesátého roku? Ano a ne. Spíš ano. Za oněch dlouhých purpurových večerů, kdy se rock and roll ze stanice WLAM mísil s nočními baseballovými reportážemi ze stanice WCOU, přestal existovat čas. Myslím, že to bylo v roce 1960 a že to léto pokračovalo další léta, magicky zahalené do pavučiny zvuků: příjemný cvrkot cikád, kulometná palba karty, drnčící o dráty kola některého z kluků, který spěchal domů na pozdní večeři, obvykle studený nárez s chlazeným čajem; nevýrazný texaský hlas Buddyho Knoxe zpívající „Pojď se mnou na mejdan a já tě tam pomiluju“ a hlas baseballového komentátora, který se mísí s písní a

vůní posečené trávy: „Současný stav je tři odpaly, dva přeběhy. Whi-
tey Ford se předklání ... vybíhá z mety ... už je na další ... zvažuje si-
tuaci ... zůstává ... *a už je to tady! Williams boduje! Polibek na roz-
loučenou! RED SOX VEDOU TŘI KU JEDNÉ!*“

Hrál ještě Ted Williams v šedesátém za Red Sox? Jasně, vsadím se, oč chcete. Pamatuju si to naprosto přesně. V posledních několika letech pro mě baseball nabyl na důležitosti, asi od chvíle, kdy jsem se musel vypořádat s tím, že hráči baseballu jsou lidé z masa a kostí zrovna jako já. Tohle jsem poznal, když se Roz Campanella převrátil v autě a noviny vyřvávaly z prvních stran zprávy o jeho neštěstí: je nadosmrti vyřizený, zbytek života stráví na pojízdném křesle. Všechno se mi znovu vybavilo, i s tím pocitem doteku smrti, když jsem si před dvěma lety zapnul rádio a uslyšel jsem, že Thurman Munson zemřel, když přistával se svým letadlem.

Chodili jsme do kina Gem, které už je dávno zbouráno; dávali vědeckofantastické filmy jako Gog s Richardem Eganem a westerny s Audiem Murphym (Teddy viděl každý film s Audiem Murphym nejmíň třikrát; věřil, že Murphy je skoro bůh) a válečné filmy s Johnem Waynem. Hrály se hry a jídla se hltala, kosily se trávníky a chodilo se na různá místa, hrála se čára a lidé vás plácali po zádech. A já tu teď sedím a snažím se skrz klávesnici svého psacího stroje IBM nahlédnout do onoho roku, vybavit si dobré i zlé z toho zeleného a hnědého léta. Skoro cítím toho hubeného, věčně odřeného kluka ve svém stárnoucím těle, skoro slyším zvuky onoho léta. Ale apoteózou paměti a času je Gordon Lachance utíkající po silnici k obchodu Florida Market s drobnými v kapse a potom stékajícím po zádech.

Kupoval jsem půldruhého kila mletého na hamburgery a nějaké hamburgerové žemle, čtyři láhve koly a k nim dvoucentový otvírák. Majitel obchodu George Dusset připravil hamburgery a pak se naklonil přes pokladnu, jednu obrovskou ruku položil na pult vedle velké láhve s uvařenými vejci, párátka v ústech, obrovské pивní břicho nadouvající bílé tričko jako dobrý vítr plachtu. Takhle tam stál, když jsem nakupoval, a pozoroval mě, jestli se nesnažím něco ukrást. Promluvil až při vážení masa.

„Já tě znám, jsi bráška Dennyho Lachance. Nebo se mejlím?“ Párátka putovalo z jednoho koutku do druhého, jako by bylo na kulič-

kových ložiskách.

Sáhl za pokladnu po tlakové láhvi se slazenou sodovkou s vanilkovou příchutí a protřepal ji.

„Ano, pane. Ale Denny ... “

„Ano, já vím. To je smutné, chlapče. Bible praví: ‚Od poloviny života spějeme k smrti.‘ Znáš? Jo. Já jsem ztratil bráchu v Koreji. Vypadáš přesně jako Denny, řekl ti to někdo? Jo. Neuvěřitelná podoba.“

„Ano, pane. Několikrát,“ řekl jsem otráveně.

„Pamatuju ten rok, kdy hrál národní ligu. Záložníka. Jo. Jestli uměl běhat? Panebože! Jenže ty jseš asi moc mladej, aby sis to pamatoval.“ Díval se přes mou hlavu, skrz výlohu do třesutého vedra, jako by měl nádherné vidění mého bratra.

„Pamatuju si to ... Pane Dussete?“

„Copak, chlapče?“ Jeho oči byly stále zamžené vzpomínkou; párátko se neznatelně chvělo mezi rty.

„Zapomněl jste si palec na váze.“

„Cože?“ Užasle se podíval na svůj palec, který pevně spočíval na bílém emailu. Kdybych od něj neustoupil, když začal mluvit o Dennisovi, měl bych výhled zakrytý hromadou mletého masa. „No jo, vidíš. Jo. Myslím, že jsem se nechal drobet unýst vzpomínkama na tvýho bráchu. Bůh s ním.“ George Dusset se pokřižoval. Když stáhl prst z váhy, ručička poskočila o patnáct deka zpátky. Přihodil na hromadu kousek masa a zabalil ji do bílého řeznického papíru.

„Tak jo,“ řekl přes párátko. „Tak to sčítmem. Půldruhýho kila mletýho, to je dolar čtyřicet čtyři. Hamburgerový žemle, to je sedmadvacet centíků. Čtyři koly za čtyřicet. Otvírák dva centíky. To máme ... “ Sčítal na pytlíku, do kterého se chystal nákup dát. „Dva dolary dvacet devět.“

„Třináct,“ řekl jsem.

Zvolna ke mně zdvihl oči a zamračil se. „Cože?“

„Dva dolary třináct. Blbě jste to sečet.“

„Ty kluku ... “

„Je to blbě sečtený,“ řekl jsem. „Nejdřív jste položil palec na váhu a pak jste mě chtěl vzít na prachách, pane Dussete. Původně jsem vám chtěl dát nějaký dýško, ale nic z toho asi nebude.“ Na tácek

s reklamou Schlitzova piva jsem před něj vysázel dva dolary třináct centů.

Podíval se na peníze a pak na mě. Mračil se tak, že rýhy na jeho obličejí vypadaly jako praskliny. „Co si o sobě myslíš, kluku?“ řekl hlubokým, výhružně důvěrným tónem. „Že jsi sežral všechnu moudrost?“

„Ne, pane,“ řekl jsem. „Ale nenechám se od vás okrádat. Co by na to řekla vaše matka, že okrádáte malé děti?“

Naházel rychle můj nákup do papírového pytle, až láhve cinkaly. Hrubě mi pytel hodil a bylo mu jedno, Jestli ho upustím a koly se rozbijí. Jeho snědá tvář byla teď brunátná a tupá. Stále se mračil. „Oukej, chlapče. Máš, cos chtěl. A teď se koukej rychle vypařit z mého krámu. Jestli tě tu ještě jednou uvidím, vyhodím tě ven. Jo. Ty malej vychcanej spratku.“

„Sem já už nepříjdu,“ řekl jsem už na cestě ke dveřím. Venku podle jakéhosi stanoveného řádu ospale bzučelo žhavé odpoledne. Znělo zeleně a hnědě a bylo plné tichého světla. „Ani nikdo z mejch kámošů. Mám jich kolem padesáti.“

„Tvůj brácha takhle vychcanej nebyl!“ řval George Dusset.

„Vyliž mi prdel,“ zajechel jsem a rozběhl jsem se po silnici, jako by šlo o život. Slyšel jsem, jak s třísknutím otevřel dveře a v uších mi zazněl jeho býčí řev: „Jestli se tu ještě ukážeš, udělám ti z držky fašírku, ty grázlíku.“

Utíkal jsem až za první vršek. Byl jsem trochu vylekaný, ale pod vousy jsem se smál. Srdce mi divoce poskakovalo. Zvolnil jsem do rychlé chůze a každou chvíli jsem se ohlížel přes rameno, jestli za mnou nejede autem.

Nejel. U brány na skládku jsem byl ve chvílce. Strčil jsem si pytel za košili, vyšplhal na bránu a spustil se na druhé straně dolů. Byl jsem asi v polovině skládky, když jsem uviděl buick s kulatými okénky, model 1956. Byl zaparkován za chatrčí. Jestli mě Milo upozoroval, ocitl jsem se v pěkné kaši. Přestože po něm ani po zlověstném Chopperovi nebylo zatím ani památky, zadní plot skládky se zdál nedozírně vzdálený. Říkal jsem si, že jsem měl skládku obejít, ale byl jsem už příliš daleko na to, abych se vracel. Kdyby mě Milo přistihl, jak lezu přes plot, asi by bylo doma dusno, až bych se vrátil,

ale to mě zdaleka neděsilo tolik, jako kdyby Milo dal Chopperovi jeden ze svých povelů.

Hlavou se mi honily děsivé představy. Šel jsem dál a snažil se chovat nenuceně, jako bych sem patřil i s tím papírovým pytle, který mi koukal z košile, a mířil jsem k plotu, který stál mezi skládkou a železniční tratí.

Už jsem byl necelých dvacet metrů od plotu a začínal jsem si myslet, že nakonec všechno hladce prošlo, když jsem uslyšel Milův křik: „Hej! Hej ty tam! Kluku! Zmiz od toho plotu. Koukej vypadnout!“

Bylo by bývalo chytré souhlasit s ním a obejít to, ale já už byl tak zpitomělý, že místo konání chytrých věcí jsem se s divokým rykem rozběhl k plotu. Kecky vířily prach. Z jednoho keře na druhé straně plotu vylezli Vern, Teddy s Chris a s obavami sledovali dění.

„Pojď zpátky!“ řval Milo. „Okamžitě se vrať, nebo na tebe pošlu psa, sakra!“

Nezdálo se mi, že by v jeho hlase zaznívala zrovna rozvážnost nebo smířlivost, takže jsem jen zrychlil běh. Mával jsem rukama a hnědý pytel s potravinami mi narážel na holou kůži.

Teddy se začal řehtat tím svým idiotským vítězoslavným smíchem - *hýýý - iíí - iíí* - znělo to, jako když šílenec hraje na nějaký rákosový nástroj.

„Zdrhej, Gordie! Zdrhej!“ vykřikl Vern.

A Milo ječel: „Trhej, Choppere! Vem si ho!“

Přehodil jsem pytel přes plot a Vern odstrčil Teddyho, aby ho mohl chytit. Za sebou jsem slyšel přibíhajícího Choppera. Země se třásla. Z jedné rozšířené nozdry mu šlehal oheň, z druhé trčel ledový rampouch. Ze slintajících čelistí mu odkapávala síra. Jedním skokem jsem byl v polovině plotu. Na vrcholek jsem to dokázal za míň než tři vteřiny. Pak jsem se prostě pustil. Nepřemýšlel jsem o tom, nepodíval jsem se dolů, abych viděl, kam dopadnu. Dopadl jsem těsně vedle Teddyho, který se válel po zemi v šíleném záchvatu smíchu. Brýle mu spadly a z očí mu tryskaly slzy. Minul jsem ho jen o pár centimetrů a dopadl na hromádku štěrku s jílem. V témže okamžiku narazil Chopper do plotu za mnou a vydal ze sebe bolestivé zavytí, v němž byla příměs zklamání. Chytil jsem se za odřené koleno a otočil se.

Poprvé jsem spatřil slavného Choppera - a dostal jsem svou první lekci o tom, jak propastný rozdíl je mezi mýtem a skutečností.

Místo obrovského pekelného psa s rudýma, divokýma očima a zuby čnicími z jeho mordy jako kly tu přede mnou stál vořech střední velikosti a naprosto obyčejného černobílého zbarvení. Bezvýsledně štěkal, skákal a stavěl se na zadní; předníma se opíral o plot.

Teddy se předváděl. V ruce držel brýle a vydražďoval Choppera k ještě větší zuřivosti.

„Polib mi prdel, Choppíku!“ vyzval ho Teddy a plivl na něj. „Polib mi prdel! A taky vyliž!“

Vrážel zadkem do plotu a Chopper dělal, co mohl, aby vyhověl jeho výzvam. Jeho snažení bylo zatím odměněno jednou slušnou ránou do čumáku. Začal zběsile štěkat a z tlamy mu odkapávala pěna. Teddy dál vrážel zadkem do plotu a Chopper neustával ve svých neúspěšných výpadech. Jen si znovu otloukal čumák, který mu už krvácel. Teddy ho neustále pobízel, něžně ho oslovuje Choppíku. Chris s Vernem po přestálých záchvatech smíchu zesláble leželi na náspu a už jen chroptěli.

To už se blížil Milo Pressman, oblečený do propocených montérek. Na hlavě měl baseballovou čepici s nápisem New York Giants. Jeho ústa byla hněvivě stažená.

„Co je, co je? Okamžitě toho nech!“ zařval Milo.

„Kousni si, Choppíku,“ ječel Teddy a vrážel do plotu hned nahore, hned dole, jako potrhlý Prušák, který drezíruje své mužstvo. „No tak, vem si mě! Trhej!“

Chopper šílel. To myslím doslova. Běhal ve velkém kruhu, ňafal, štěkal a pěnil a jeho zadní nohy zdvihaly mračna prachu. Oběhl asi třikrát, zřejmě sbíral odvalu, a pak udělal prudký výpad proti plotu. Musel běžet padesátkou, když to napálil do plotu. Pysky měl ohrnuté a uši plápolaly za ním. Plot se rozezněl hlubokým melodickým tónem, jako by ho Chopper nejen promáčkl, ale přímo vypjal. Znělo to jak citem - jimmm. Z Chopperovy tlamy se ozvalo přidušené zavytí a oči se mu obrátily v sloup. Předvedl úžasné salto vzad a s těžkým zuchnutím přistál na zádech. Vůkol se zvedl oblak prachu. Na chvíli zůstal ležet, pak se obrátil. Jazyk mu visel z huby.

Milo byl vzteky bez sebe. Dočista zřít. I pod nakrátko ostří-

haným ježkem mu prosvítal purpur. Srdce mi ještě bušilo po zdařilém úniku. Jak jsem tak seděl v prachu v džínách, z nichž mi vykukovala kolena, napadlo mě, že Milo vypadá jako lidská mutace Choppera.

„Já tě znám!“ běsnil Milo. „Ty jseš Teddy Duchamp! Znáš vás všechny. Já ti zmaluju prdel, jestli budeš dráždit mého psa!“

„Jen to zkus!“ řval Teddy. „Uvidíme, jestli přežeš plot a chytíš mě, tlustoprde!“

„Cože? Jaks mi to řekl?“

„Tlustoprde!“ křičel Teddy šťastně. „Špekoune! Sračko májová! Pojd'! No tak!“ Vyskakoval, pěsti zaťaté, pot stékající po vlasech. „Já toho tvýho blbýho čokla naučím trhat lidi! Tak pojd'! Chci tě vidět!“

„Ty vychytralej žebráckej parchante bláznivýho fotra! Už vidím tvou mámu, jak si povídá se soudcem o tom, cos proved mýmu psovi!“

„Jaks mi to řekl?“ zeptal se Teddy chraplavě. V té chvíli přestal poskakovat. Rozšířené oči nabyly skelného výrazu a jeho kůže dostala barvu olova.

Milo použil mnoha nadávek, a přesto dokázal zpětně najít tu pravou. Najít to správné tlačítko a nejen je stisknout, ale tvrdě do něj bušit.

„Tvůj fotr byl bláznivej,“ řekl s úšklebkem. „Obecní blázen, nic jinýho nebyl. Bláznivější než záchodová krysa. Šílenej magor. Šílenější než dlouhovocasá kočka v pokoji plným houpacích křesel. Blázen. Vůbec se nedivím, že se tu takhle producíruješ, když jsi měl za fotra takovýho ...“

„Tvoje máma kouří vocasy mrtvejm krysám!“ vykřikl Teddy. „A jestli ještě jednou řekneš o mém tátovi, že byl blázen, zabiju tě, ty čuráku!“

„Blázen,“ řekl Milo roztomile. Našel to správné tlačítko. „Máš fotra blázna, magora, kterej si na půdě schovává hračky, ty grázle.“

Vern s Chrisem už ve zdraví vyvázli z šíleného záchvatu smíchu a zřejmě si začali uvědomovat vážnost situace, a dokonce se snažili Teddyho odvolat, ale když Teddy řekl Milovi, že jeho máma kouří vocasy mrtvejm krysám, popadlo je to znovu. Váleli se po náspu z boku na bok, kopali nohama a drželi se za břicha. „Nechte toho,“ úpěl Chris z posledních sil, „já už nemůžu, nemůžu, já se z toho po-

seru, přísámbůh!“

Chopper za Milem omámeně opisoval velikou osmu. Vypadal jako poražený borec deset vteřin poté, co soudce ukončil zápas vyhlášením technického k.o. Teddy s Milem mezitím pokračovali v debatě o Teddyho otci. Stáli těsně u sebe, odděleni plotem, na jehož zdolání byl Milo příliš starý a příliš tlustý.

„Už o mým tátovi ani necekneš! Můj táta se vylodil v Normandii, ty zasranej všiváku.“

„To jo, ale kde je teď, ty vošklivej čtyřvokej sráčí? V Togosu, ne? Je v Togosu, protože se zvencnul!“

„Tak jo,“ řekl Teddy. „Tím jsi skončil. Teď tě zabiju.“ Vrhł se na plot a začal šplhat nahoru.

„Jen to pojď zkusit, ty odpornej malej parchante.“ Milo s úšklebkem odstoupil a vyčkával.

„Ne!“ vykřikl jsem. Vyskočil jsem, popadl Teddyho za volnější džíny a stáhl ho z plotu. Oba jsme se zapotáceli a upadli. Teddy byl nahoře. Chytl mě za přirození, až jsem vyjekl. Neznám větší bolest, než když člověku někdo zmáčkne kulky. Ale držel jsem Teddyho kolem pasu.

„Pust' mě na něj!“ vzlykal Teddy a kroutil mi ruce. „Pust' mě na něj, Gordie! Nikdo se nebude povyšovat nad mého tátu. Tak mě na něj sakra púúúst!“

„Na to on čeká!“ řval jsem mu do ucha. „Chce tě dostat přes plot, seřezat tě jako psa a pak tě odvíst k policajtům!“

„Cože?“ zvedl Teddy hlavu a natočil ji ke mně. V obličejí měl zmatený výraz.

„Ty se do toho nesar, chytráku,“ řekl Milo a pokročil znovu k plotu. Ruce měl zaťaté v pěsti. Vypadaly jako šunky. „Jen ho nech, ať se popere.“

„To jistě,“ řekl jsem. „Vážíte o dva metráky víc.“

„Tebe já znám taky,“ řekl Milo hrozivě. „Jmenuješ se Lachance.“ Ukázal na Verna s Chrisem, kteří se teprve sbírali ze země a těžce oddychovali po přestálých záchvatech smíchu. „A támhlety pacholci jsou Chris Chambers a jeden z těch Tessiovejch blbců. Zavolám všem vašim fotrům, kromě toho blázna v Togosu. Pošlou vás všechny do polepšovny. Kriminálníci!“ Vyčerpaně zůstal stát a těžce oddy-

choval. Obrovské pihovaté ruce měl vytrčené, jako by si chtěl s někým plácát do dlaní, v zúžených očích se mu zračilo očekávání, že se snad rozbrečíme nebo omluvíme nebo mu vydáme Teddyho, aby mohl nakrmit Choppera.

Chris spojil palec s ukazováčkem do kroužku a plivl skrz něj. Vern si něco broukal a díval se do nebe.

Teddy řekl: „Pojď, Gordie. Jdem pryč od toho zasrana, než se z něj pobleju.“

„Jen počkej, ty to schytáš, ty zkurvenej nevy cválanej parchante. Počkej, až tě odvedu k policajtům.“

„Všichni jsme slyšeli, co jste říkal o jeho otci,“ řekl jsem mu. „Všichni jsme svědci. A taky jste na mě poštvál psa. To je protiprávní.“

Milo trochu znejistěl. „Vlámal ses sem.“

„Leda hovno. Skládka je veřejnej majetek.“

„Přelezl jsi plot.“

„Samozřejmě, když jste na mě poštvál svýho psa,“ řekl jsem. Doufal jsem, že Milovi to nedojde. Musel jsem přece přelézt plot i dovnitř. „Co jste si myslel, že udělám? Že zůstanu stát a nechám se rozcupovat na kusy? Jdeme, pánové. Zvedejte se. Tady to smrdí.“

„Polepšovnu,“ sliboval Milo chraplavě, „polepšovnu na takový chytráky.“

„Už se nemůžu dočkat, až řeknu poldům, jak jste nadával válečným veteránovi do zasranejch bláznů,“ zavolal Chris přes rameno, když jsme odcházeli. „Co vy jste dělal ve válce, pane Pressmane?“

„Do toho vám nic není!“ křičel Milo. „Poranili jste mýho psa!“

„Hod' to na papír a pošli to velebníčkov,“ zabručel Vern. Pak jsme začali šplhat na násep.

„Vraťte se!“ řval Milo, ale jeho hlas byl ochablý a zdálo se, že ztrácí zájem.

Teddy na něj ještě udělal sprosté gesto a pak už jsme se vydali na cestu. Nahoře na náspu jsem se Ještě ohlédl. Milo stál za plotem, veliký chlap v baseballové čepici se psem u nohy. Prsty měl zaháknuté v okách plotu, jak na nás řval, a já jsem k němu pocítil náhlou lítost. Vypadal jako ten největší třet'ák na světě, omylem zamčený na hřišti a volající, aby ho někdo přišel pustit ven. Ještě chvíli hulákal a pak to

buď vzdal, nebo už jsme byli z doslechu. Toho dne už jsme o Milovi Pressmanovi ani Chopperovi neslyšeli.

13

V počestném duchu, do kterého jsme se tak trochu nutili, jsme vedli debatu o tom, jak jsme tomu prašivci Milovi ukázali, že nejsme nějaká banda poserů. Vyprávěl jsem, jak mě ten chlapík ve Florida Market chtěl vzít na hůl. Poté jsme upadli v zádumčivé mlčení, v němž jsme si všechno nechávali znovu projít hlavou.

Co se týče mě, byl jsem přesvědčen, že na těch čtyřech orlech něco bylo. Věci se nemohly vyvinout hůř. Snad by bylo lepší jít pořád dál a ušetřit své rodiče bolestného vědomí, že jeden jejich syn je na hřbitově v Castle Rock a druhý v polepšovně v South Windhamu. Vůbec jsem nepochyboval o tom, že Milo navštíví policajty, jakmile se mu v té jeho baňaté lebce rozsvítí a on si uvědomí, že v době incidentu byla skládka zavřená. Až k tomu dojde, bude mu jasné, že jsem na skládce neměl co dělat, ať už je veřejná nebo ne. Nejspíš taky bylo úplně v pořádku, že na mě poštvál toho pitomého čokla. A i když Chopper nebyl navzdory své pověsti pekelný pes, jistě by mi pěkně potřhal džiny na zadku, kdybych byl nevyhrál ten závod k plotu. Ta záležitost vrhala na celý ten den temný stín. A ještě jedna chmurná myšlenka se mi líhla v hlavě - že to nakonec žádná velká legrace nebyla a že jsme si svou smůlu vykoledovali. Třeba nás varoval Bůh, abychom se vrátili domů. Vždyť k čemu jsme se chystali? Jít se podívat na nějakého kluka, kterého přejel nákladní vlak.

Jenže už jsme byli na cestě a nikdo z nás neměl v úmyslu se vracet.

Už jsme byli skoro u železničního mostu, po němž jezdily vlaky přes řeku, když se Teddy rozbrečel. Bylo to, jako když nějaká obrovská vnitřní příbojová vlna protrhne pečlivě vystavěné duchovní hráze. Pláč byl vážně náhlý a divoký. Vzlyky jím otřásaly jako údery a Teddy se složil a stočil do klubíčka. Pustil si břicho a přikryl si rukama spečené chuchvalce masa, které bývaly ušima. Pláč se vracel v usilovných, zběsilých vlnách.

Nikdo z nás nevěděl, co dělat. Nebyl to takový pláč, jako když někdo dostane baseballovým míčkem nebo se při ragby praští do hlavy nebo spadne z kola. Teddy žádné zranění neutrpěl. Kousek jsme poodešli a pozorovali jsme ho s rukama v kapsách.

„No tak, člověče ...“ řekl Vern tiše. Podívali jsme se na něj s Chrisem plni očekávání. Začal dobře. Jenže nevěděl, jak dál. Teddy se v pokleku předklonil nad koleje a položil si ruku přes oči. Vypadal, jako když se modlí k Alláhovi - „Salám, salám, balón,“ jak říká Bulva. Až na to, že tohle nebyla legrace.

Nakonec k němu přistoupil Chris, když intenzita pláče začala opadat. Byl to nejtvrďší kluk z naší party (možná dokonce tvrdší než Jamie Gallant, myslel jsem si soukromě), ale byl to také kluk, který uměl nejlíp uklidňovat. Měl na to systém. Viděl jsem ho přisednout na obrubník k malému dítěti s odřeným kolenem, které navíc vůbec neznal, a dát se s ním do řeči. Plkal o Shrineově cirkusu, který přijede do města nebo o psovi Huckleberrym v televizi, dokud dítě nezapomnělo, že má nějakou bolístku. Chris to uměl. Byl dostatečně tvrdý, aby to uměl.

„Poslouchej, Teddy, co ti záleží na tom, jak ten starej tlustej prd'ola mluvil o tvým tátovi? No? Ne, vážně. To přece nic neznamená, nebo jo? Nějaký kecý starýho tlustýho prd'oly? Ne? Ne? Nebo jo?“

Teddy divoce zavrtěl hlavou. Nic to neznamená. Ale když za jasného dne uslyšel něco, co už si musel znovu a znovu prohánět myslí vleže v posteli, když měsíc nahlíží do místnosti jednou postranní okenní tabulkou, něco, co musel ve své pomalé a pošramocené mysli přemítat tak dlouho, až se mu to zdálo svaté, až se dobral smyslu, a náhle se mu to všechno zhroutilo poznáním, že téměř všichni ostatní považují jeho otce za blázna, otrásl to jím. Ale nic to nemění. Nic.

„Vyloдил se přece v Normandii, ne?“ řekl Chris. Vzal jednu Teddyho zpocenou, umouněnou ruku a pohladil mu ji.

Plačící Teddy horlivě pokýval hlavou. Teklo mu z nosu.

„A ty myslíš, že ten tlustoprđ byl v Normandii?“

Teddy divoce zavrtěl hlavou. „Ne. Ne. Né.“

„A myslíš, že tě zná?“

„Ne. Ne, a-a-ale ...“

„Nebo tvýho fotra. Je to snad jeho kumpán?“

„NE!“ Hněv, zděšení. Myšlenka. Teddyho hrud' se zvedla a vydala další vzlyky. Odhrnul si vlasy z uší a já jsem viděl okrouhlý hnědý knoflík naslouchátka v jeho pravém uchu. Tvar naslouchátka byl smysluplnější než tvar jeho ucha, jestli mi rozumíte.

Chris řekl tiše: „Řeči se říkají.“

Teddy přikývl, ale oči měl stále sklopené.

„A ať už to bylo mezi tebou a tvým tátou jak chtělo, žádný řeči na tom nic nezměň.“

Teddy nerozhodně zavrtěl hlavou. Nebyl si jistý, jestli je to pravda. Někdo pojmenoval jeho bolest a pojmenoval ji otřesně jednoduchými slovy. To se bude

(blázen)

muset promyslet

(Togus, zatracený osmý oddělení)

později. Do hloubky. Za dlouhých bezesných nocí.

Chris jím zatřásl. „On se na tebe jen tak vytahoval, vole,“ řekl konejšivě, že to znělo skoro jako ukolébavka. „Snažil se tě dostat přes ten zasranej plot, víš o tom? Jen se nenervuj. Uvolni se. On o tvým tátovi neví vůbec nic. Neví nic, kromě pár keců od těch ožralů od Něžnýho tygra. Je to sračkař, vole. Rozumíš, Teddy? Co? Rozumíš?“

Teddy už jen popotahoval. Rozmazal si špínu kolem očí a posadil se.

„Už je to dobrý,“ řekl a vlastní hlas ho zřejmě přesvědčil. „Jo, už jsem dobrej.“ Postavil se a nasadil si brýle. Připadalo mi, jako by si nahý obličej oblékl. Slabě se usmál a holým předloktím si utřel nos. „Uřvanej usmrkánek, co?“

„Ale ne,“ řekl Vern, celý nesvůj. „Kdyby někdo urážel mého fotra ...“

„Tak bys ho musel zabít,“ vyhrkl Teddy téměř arogantně. „Rozsekat ho na kousky, ne Chriši?“

„Jasně,“ řekl Chris laskavě a plácl Teddyho po zádech.

„A podle tebe, Gordie?“

„Naprosto jasně,“ řekl jsem. V duchu jsem se divil, jak může Teddy mít takovou starost o svého otce, který ho málem zabil, zatím-

co mně byl můj otec víceméně lhostejný, ačkoliv co si pamatuju na mě nevztáhl ruku od mých tří let, kdy jsem zpod dřezu vytáhl odbarvovač a začal ho jíst.

Ušli jsme dalších asi dvě stě metrů po kolejích a Teddy tiše řekl: „Jestli jsem vám zkazil náladu, tak mě to mrzí. Myslím, že u toho plotu to byla pěkná blbost.“

„Já si nejsem jistej, jestli jsem vůbec nějakou náladu měl,“ řekl náhle Vern.

Chris se na něj podíval. „Chceš se snad vrátit?“

„Ale ne.“ Vernův obličej dostal záдумčivý výraz. „Chci jen říct, že jít se koukat na mrtvýho kluka - no, snad to může bejt zábava. Myslím, že se vám to bude třeba líbit. Myslím ... “ Rozčileně na nás pohlédl. „Já myslím, že bych mohl mít kapku strach, jestli mi rozumíte.“

Nikdo nic neříkal a Vern překotně pokračoval:

„Někdy mám divoký sny. Jako ... jestli si pamatujete, jak Danny Naughton přinesl hromadu těch starých knížek, těch s těma upírama a podřezanejma lidma a tak. Pánové, já jsem se budil ze snů o různých oběšencích v pustejch domech. Tváře měli celý zelený a tak podobně, znáte to, a měl jsem pocit, že je něco pod postelí, a jestli dám ruku přes pelest, tak mě to chňapne ... “

Všichni jsme začali přikyvovat. Věděli jsme, o co jde. Byl bych se tehdy smál, kdybyste mi řekli, že za nějakých pár let prodám své dětské sny a noční můry za milión dolarů.

„A to jsem se doma neodvážil nic říct, protože ten můj blbej brácha ... vždyť znáte Billyho ... by to roztroubil ... “ Beznadějně pokrčil rameny. „A tak se bojím kouknout na toho kluka, protože jestli, rozumíte, jestli vypadá blbě ... “

Polkl jsem a podíval se na Chrise. Zasmušile zíral na Verna a nanačoval mu, aby to dokončil.

„Jestli opravdu vypadá blbě,“ shrnul to Vern, „bude se mi o něm zdát a bude mě probouzet a budu si myslet, že je pod mou postelí rozsekanej nacimprcampr v louži krve, jako by se vyloup z nějakýho televizního hororu, jak jsou vidět jen oči a vlasy, ale je v tom nějaký skrytej pohyb, chápete, nějak se to hejbe a každou chvíli to člověka může popadnout ... “

„Do prdele,“ řekl Teddy stísněně. „To je pohádka na dobrou noc!“

„Já si nemůžu pomoci,“ řekl Vern, jako by se chtěl bránit. „Jenže mám pocit, že se na něj musíme jít kouknout, i kdybysme pak měli mít těžký sny. Chápete? Jako bysme museli. Ale ... asi to nebude žádná sranda.“

„To ne,“ řekl Chris tiše. „To asi ne.“

Vern řekl prosebně: „Neřeknete to jinejm klukům, že ne. Já nemyslím to o těch strašidelnejch snech, ty má každěj, ale to o tom pocitu, že je něco pod postelí. Na to už jsem asi dost starej.“

Všichni jsme slíbili, že to neřekneme, a znovu se rozhostilo ponuré ticho. Bylo teprve tři čtvrtě na tři, ale nám to připadalo, že je později. Bylo příliš horko a příliš mnoho se toho přihodilo. A to jsme ještě nebyli ani v Harlow. Museli jsme se trochu vzchopit a přidat do kroku, jestli jsme chtěli před setměním urazit pár mil.

Došli jsme k výhybkám a návěstidlu na vysokém rezavém sloupu a všichni jsme se zastavili a pokoušeli se zasáhnout rameno návěstidla, ale nikomu se to nepodařilo. Kolem půl čtvrté jsme došli k řece a železničnímu mostu, který se přes ni klenul.

14

Řeka byla tehdy v šedesátém roce kolem sta metrů široká, byl jsem se tam podívat později a zjistil jsem, že se lety zúžila. S tou řekou pořád nějak čarují, snaží se ji využít pro fabriky a už na ní nasekali takových jezů, že je docela slušně krotká. Tehdy však na celé řece byly jen tři jezy, a to křížovala celý New Hampshire a polovinu Maine. Byl to nespoutaný tok, který se každé třetí jaro rozvodnil a zaplavil silnici 136 buď v Harlow, nebo v Denvers Junction nebo na obou místech současně.

V onom nejsušším létě, jaké stát Maine pamatoval od dob hospodářské krize, byla řeka deště široká. Ze strany od Castle Rock, kde jsme stáli, vypadal hustý les na harlowské straně jako z jiného světa. V horečnatém odpoledním oparu byly borovice a jedle modravé. Koleje vedly patnáct metrů nad hladinou, podepřené konstrukcí z deh-

tem natřených dřevěných pilotů a křížených trámů. Řeka byla tak mělká, že při pohledu dolů jste viděli cementové patky, které byly ukotveny tři metry do dna, aby udržely konstrukci železničního mostu.

Most sám působil dost chatrně - koleje byly položeny na dlouhé, úzké plošině vybudované z trámů deset na patnáct centimetrů. Mezi jednotlivými trámkami byly deseticentimetrové mezery, jimiž jste viděli řeku pod sebou. Trámky přečnivaly asi pětáctýřicet centimetrů přes koleje, takže když jel vlak, bylo kam uhnout, aby člověka nerozdřtil ... ale proud vzduchu od rychle jedoucího vlaku by vás určitě smetl z mostu do mělké řeky s kamenitým dnem, kde byste našli jistou smrt.

Když jsme se dívali na most, všichni jsme cítili svírání v břiše ze strachu, před tou cestou. Strach se však mísil se vzrušením z možnosti prokázat ďábelskou odvahu, takovou, jíž by se člověk mohl chvástat ještě pár týdnů po návratu domů ... pokud by se vrátil. Do Teddyho očí se začalo vkrádat ono podivné světlo a mě napadlo, že nevidí železniční most s kolejemi, po nichž jezdí vlaky společnosti GS&WM, ale dlouhou písčitou pláž, na mělčině ve zpěněných vlnách tisíc invazních člunů, deset tisíc vyloďujících se uniformovaných mužů, jejich bagančata vířící písek pláže. Roztahují klubka ostnatého drátu! Vrhají granáty na nepřátelská opevnění! Dobývají kulometná hnízda!

Stáli jsme vedle kolejí v místě, kde se škvárový násep svažoval k říčnímu břehu a začínal most. Při pohledu dolů bylo vidět místo, kde se svah nořil do vody. Rostlo tam pár zakrslých jedlí s obnaženými kořeny, které si hledaly cestu skalními puklinami; zdálo se, že si prohlížejí svůj bedný odraz v tekoucí vodě. Nad stromky byly řídké poházené, houževnatě vyhlížející keře mezi šedými plotnami skal, které vrůstaly do škvárového náspu.

V tomto místě byla řeka poměrně čistá - v Castle Rock mýjela pouze maineskou textilku. Nebyly tu však žádné ryby, přestože bylo vidět na dno - museli byste jít takových deset mil proti proudu směrem k New Hampshire, abyste v Castle River zahlédli rybu. Tady žádné nebyly a u vyčnívajících balvanů se tvořily chuchvalce špinavé pěny - měla barvu zašlé slonoviny. Ani její pach nebyl zvlášť příjem-

ný; smrděla jak prádelní koš plný plesnivých ručníků. Nad hladinou poletovaly vážky a nerušeně kladly svá vajíčka. Nebyl tu žádný pstruh, který by je snědl. Nebyly tu dokonce ani žádné odolnější ryby.

„Ty vole,“ řekl Chris tiše.

„Jdeme,“ řekl Teddy tím svým úsečným, arogantním tónem. „Jdeme na to.“ A vykročil po pražcích mezi zářícími kolejiemi.

„Hele,“ řekl Vern stísněně, „ví někdo z vás, kdy má jet další vlak?“

Všichni jsme zrozpačitěli.

„Je tu ještě ten most na silnici 136 ...“ řekl jsem.

„Na ten se vyserte!“ křikl Teddy: „To by znamenalo pět mil po proudu po týhle straně a pak zas pět mil zpátky po druhý ... to bysme šli do tmy! Když přejdeme tenhle můstek, budem tam za deset minut!“

„Ale jestli pojede vlak, už nebude kam pokračovat,“ řekl Vern. Na Teddyho se nepodíval: Upíral oči na rychle plynoucí, nevýrazný tok.

„Žádněj nepojede,“ rozhorlil se Teddy. Spustil se dolů a rukama se držel jednoho pražce. Nebyl ještě příliš daleko, takže se jeho tenisky bezmála dotýkaly země. Když si ale člověk představil, že by něco podobného měl udělat uprostřed řeky s patnácti metry pod sebou a vlakem, který mu mohl do vlasů a za krk nasypat pár žhavých jisker, nad sebou ... Tohle pomyšlení mi nedělalo dvakrát dobře.

„Vidíte, je to sranda,“ řekl Teddy. Seskočil, dolů, oprášil si ruce a vyšplhal po náspu zpátky k nám.

„A to mi chceš nakukat, že tam budeš viset, dokud nepřejede dvě stě vagónů?“ zeptal se Chris. „Že se tam nějak udržíš pět nebo deset minut?“

„Bojíš se?“ křičel Teddy.

„Ne, jen se tě ptám, co budeš dělat,“ ušklíbl se Chris. „Jen klid, vole.“

„Tak jdi okolo, jestli chceš!“ hýkal Teddy. „Mně je to fuk! Já na tebe počkám! Zatím si schrupnu!“

„Jeden vlak už projel,“ řekl jsem váhavě. „A Harlow projíždí tak jeden dva vlaky denně. Koukněte na tohle.“ Nakopl jsem teniskou

plevel, který rostl na kolejišti. Na trati mezi Castle Rock a Lewistonem žádný plevel nerostl.

„Vidíte?“ triumfoval Teddy.

„Ale pořád je tu ta možnost,“ dodal jsem.

„To jo, řekl Chris. V očích mu jiskřilo, když se na mě podíval.

„Tak jdi, když jsi tak odvážnej, Lachanci.“

„Odvážný jdou napřed.“

„Oukej,“ řekl Chris. Podíval se při tom ještě na Teddyho a Vernu. „Jsou tu nějaký poserové?“

„Ne!“ vykřikl Teddy.

Vern si odkašlal, zamručel, znovu si odkašlal a velice tiše řekl: „Ne.“ Nuceně se pousmál.

„Oukej,“ řekl Chris ... ale všichni jsme na chvíli zaváhali, dokonce i Teddy, který ustaraně přehlédł koleje. Klekl jsem si a pevně sevřel jednu kolejnici bez ohledu na to, že mě páčila do dlaně. Kolejnice byla němá.

„Oukej,“ řekl jsem a v tu chvíli mi v žaludku skočil nějaký chlápek o tyči. Zapíchl mi ji až někam do koulí a usadil se rozkročmo na mém srdci. Na most jsme vykročili po jednom. Chris šel první, za ním Teddy, pak Vern a nakonec já, protože jsem řekl, že odvážní jdou první. Šli jsme po pražcích a museli jsme se dívat pod nohy, ať už jsme se báli výšek nebo ne. Chybný krok mohl znamenat pád na rozkrok, a to ještě nejspíš se zlomeným kotníkem.

Země pod námi se svažovala a každý další krok pečtil naše rozhodnutí ... a přesvědčoval nás o jeho sebevražedné pitomosti. Na chvíli jsem se zastavil a odvrátil oči od skal, jimiž si voda hluboko pode mnou prodírala cestu. Chris s Teddym už byli daleko vpředu, skoro za prostředkem, a Vern pomalu klopýtal za nimi s pohledem upřeným pod nohy. Vypadal jako stará dáma, která se skloněnou hlavou a nahrbenými zády zkouší chodit na chůdách. Ohlédł jsem se přes rameno. Už jsem byl příliš daleko. Už jsem musel jít dál, a nejen proto, že mohl přijet vlak. Kdybych se vrátil, byl bych nadosmrti posera.

A tak jsem šel. Když jsem se podíval na nekonečné koleje a na ubíhající vodu, zamotala se mi hlava a ztratil jsem orientaci. Kdykoliv jsem našlápl, něco mi říkalo, že se propadnu, i když jsem viděl, že

ne.

Začal jsem ostře vnímat všechny své vnitřní zvuky i zvuky z okolí, bylo to jako šílený orchestr, který ladí nástroje. Pravidelné údery mého srdce, bušení krve v uších, jako když se hraje na buben štetkami, skřípání šlach připomínající prudce napínané struny laděných houslí, nekonečné šumění řeky, vášnivé bzučení kobylky přecházející v ostrý cvrkot, monofonní zpěv cikád a někde v dáli štěkot psa. Snad Choppera. Plesnivý pach řeky mě dráždil v nose. Dlouhé stehenní svaly se mi chvěly. Neustále jsem myslel na to, oč bezpečnější (a zřejmě i rychlejší) by bylo, kdybych si klekl a šel po čtyřech. Ale neudělal. Jsem to - nikdo z nás to neudělal. Jestli jsme si vzali nějaké poučení ze sobotních odpoledních filmových představení, pak to určitě bylo heslo Plazí se jen ztroskotanci. Bylo to jedno z ústředních hesel Evangelia po hollywoodsku. Správní chlapíci chodí hrdě vzpřímení, i když jim šlachy skřípou jak přepínané houslové struny, v žilách hučí adrenalin a dlouhé stehenní svaly se z nějakého důvodu chvějí. Tak to prostě je.

Musel jsem se zastavit uprostřed mostu a na chvíli se podívat na oblohu. Pocit závratí se deště prohloubil. Viděl jsem přeludné pražce, které se vznášely přímo před mým nosem. Pak zmizely a já se začal cítit dobře. Podíval jsem se před sebe a viděl jsem, že jsem skoro dohonil Verna, který se loudal čím dál víc. Chris a Teddy byli skoro na konci mostu.

Ačkoliv jsem od té doby napsal sedm knih o lidech, kteří dokážou číst myšlenky a předvídat budoucnost, tehdy jsem měl první a jediný podobný záchvěv. Zcela jistě patřil do této oblasti, jak jinak si to vysvětlit? Dřepl jsem si a sevřel do dlaně jednu kolejnici. Chvěla se tak silně, jako bych svíral klubko smrtících kovových hadů.

Už jste slyšeli to úsloví „Jeho útroby se proměnily ve vodu“? Já vím, co znamená - vím to přesně. Je to zřejmě nejtrefnější metafora, kterou jsem kdy slyšel. Už jsem od té doby zažil strach, ošklivý strach, ale nikdy takový, jaký mě zachvátil v té chvíli, kdy jsem držel tu rozpálenou kolejnici. Zazdalo se mi, že veškeré mé ústrojí pod úrovní hrdla ochablo a bezvládně leželo v jakési vnitřní mdlobě. Po vnitřní straně stehna stékal tenký čůrek moči. Ústa se mi otevřela. Neměl jsem s tím co do činění, otevřela se sama. Čelist mi poklesla

jako padací dveře, u nichž se náhle uvolnily panty. Jazyk se mi přilepil na patro a ztěžoval mi dýchání. Svalstvo ztuhlo. To bylo nejhorší. Útroby zemdlely, ale svaly byly ztuhlé hrůzou a já se nemohl pohnout. Byla to jen chvíle, ale podle vnitřního času uplynula věčnost.

Pak se všechny smysly vzchopily, jako by byly nabuzeny elektrickým výbojem z mozku, který přepnul napětí ze sta deseti na dvě stě dvacet voltů. Uslyšel jsem letadlo putující někde poblíž oblohou a zatoužil jsem být na jeho palubě, jen si tak sedět u okénka a usrkávat kolu a nečinně shlížet na zářící linku nějaké neznámé řeky. Vnímal jsem každou třísku, každou rýhu pražce, na němž jsem dřepěl. A koutkem oka jsem viděl šíleně blyštivou kolejnici, již svírala má dlaň. Její chvění prostupovalo tak hluboce mou rukou, že když jsem ji odtáhl, neustalo. Konečky nervů na sebe opětovně narážely a chvěly se, jako se chvěje ruka nebo noha při probouzení ze spánku. Cítil jsem chuť svých slin, náhle elektrizovaných a trpkých, sražených na dásních. Nejhorší na tom snad bylo, že jsem dosud neslyšel vlak a nemohl vědět, z které strany přijíždí a jak je daleko. Byl neviditelný. Prozrazovala ho pouze chvějící se kolejnice, jediné znamení bezprostředně hrozícího nebezpečí. Před očima se mi odvíjela představa Raye Browera, strašlivě zhmožděného a odhozeného někam do příkopu jako potrhaný balík prádla. Mohli jsme ho následovat, aspoň Vern a já, nebo přinejmenším já. Poslali jsme si pozvánku na vlastní pohřeb.

Ta poslední myšlenka prolomila mé ochrnutí a já se prudce postavil. Náhodnému pozorovateli jsem mohl připadat jak čertík z krabičky, ale mně připadalo, že se pohybuji pod vodou, že místo půldruha metru vzduchu překonávám nesmírně pomalu a strašlivě malátně sto padesát metrů zdráhavě se otevírající vody.

Konečně jsem však rozrazil hladinu:

„Vlak!!!“ vykřikl jsem.

Strnulost mě dočista opustila a já se rozběhl. Vern se nervózně ohlédl. Překvapení v jeho tváři bylo komicky přemrštěné a vepsané tak výrazně jako první velká písmena ve slabikáři. Viděl, jak jsem se těžkopádně a klopýtavě rozběhl, jak tančím z jednoho pražce na druhý, a poznal, že to myslím vážně. Dal se také do běhu.

Daleko před sebou jsem viděl Chrise, jak sestupuje z kolejiště na

pevnou půdu. Projela mnou náhlá nenávisť, zelená, šťavnatá a hořká jako míza z farního listu. Byl v bezpečí. Ten všivák byl v bezpečí. Sledoval jsem, jak si kleká a sahá na kolejnici. Levou nohou jsem málem šlápl vedle. Oči jsem měl přehřáté jako kuličková ložiska nějakého zastaralého stroje. Zamával jsem rukama, získal rovnováhu a běžel dál. Už jsem byl těsně za Vernem. Byli jsme za polovinou. Zaleschl jsem vlak. Příjížděl zezadu od Castle Rock. Vydával temně dunivý zvuk, který postupně sílil do hřmění naftového motoru, a také vyšší, zlověstnější zvuk velkých kol, která se těžce valí po kolejích.

„Do prrrdele!“ vykřikl Vern.

„Zdrhej, posero!“ zaječel jsem a plácl ho do zad. „Nemůžu! Sletěl bych!“

„Rychlejc!“

„Do prrrdele!“

Ale běžel rychleji, patřhavý strašák s nahými opálenými zády, límec košile plápolající pod zadkem. Viděl jsem malé kapky potu, které mu vyrážely na loupajících se lopatkách. Viděl jsem i ty jemnější na zátylku. Jeho svaly se napínaly a uvolňovaly, napínaly a uvolňovaly, napínaly a uvolňovaly. Jednotlivé obratle vystupovaly v hrbolcích z páteře a každý vrhal svůj půlměsíčný stín - viděl jsem, jak jsou si výše položené hrbolky bližší. Oba jsme stále nesli naše stočené pokrývky. Vernovy kroky duněly po pražcích. Jeden málem minul. Trochu klopýtl a vytrčil ruce. Musel jsem ho znovu plácnout, aby běžel dál.

„Gordie, já nemůžu, do prrrdele!!!“

„Rychlejc, kurva!“ zařval jsem. Líbilo se mi to? Snad - nějakým podivným, sebezničujícím způsobem. Podobný pocit jsem od té doby poznal jen v naprosté opilosti. Hnal jsem Verna Tessia jako obchodník s dobyt看em nějakou zvláště dobrou krávu na trh. Třeba se i jemu líbil jeho vlastní strach, řval jako ta kráva, remcal a potil se a hrudní koš se mu zdvihal a klesal jako měch zfetovaného kováře; nemotorně hledal oporu pro nohy a potácel se dopředu.

Vlak už se nechával pořádně slyšet a řev jeho motoru se prohluboval v burácivé dunění. Když míjel semafor, do něhož jsme se třefovali kamínky, zahoukal. Konečně jsem potkal svého Kerbera, ať už se mi to líbilo nebo ne. Čekal jsem jen, až se mi most začne třást pod

15

Asi čtvrt míle odsud na harlowské straně zajížděly vlaky do lesů. Na mlat vyschlá půda přecházela v bažiny. Bylo tam plno komárů velkých bezmála jak bojové letouny, ale byl tam chládek ... božský chládek.

Usadili jsme se do stínu, abychom si vypili své koly. Vern a já jsme si přehodili košile přes ramena, abychom se chránili před hmyzem, ale Chris s Teddym zůstali do pasu nazí. Vypadali klidně a soustředěně jako dva Eskymáci v iglú. Neseděli jsme ani pět minut, když si Vern musel odskočit do křoví. Po návratu musel čelit četným žertíkům.

„To tě tak vyděsil ten vlak, Verne?“

„Ne,“ řekl Vern. „Chtělo se mi už na mostě, už tam jsem měl namále, víte?“

„Verrrne?“ zapěli Chris s Teddym.

„Nechte toho, volové, fakt jsem musel.“

„Pak ti snad nebude vádu, když si prohlédneme tvý trenýrky, ne?“ řekl Teddy a Vern se zasmál, když konečně pochopil, že si z něj dělají legraci.

„Jděte se vysrat, volové.“

Chris se obrátil na mě. „Tebe ten vlak vyděsil, Gordie?“

„Ne,“ řekl jsem a upil koly.

„Moc ne, vole,“ plácl mě do ruky.

„Vůbec ne, fakt.“

„Ne? Tys neměl strach?“ zahleděl se na mě Teddy.

„Ne. Byl jsem dočista tuhej.“

To je rozbilo. Dokonce i Verna. Řehtali jsme se jako blázni. Pak jsme si jen tak lehli, nechali vtípkování a jen jsme tiše upíjeli kolu. Cítil jsem po těle teplo, únavu a naprostý klid. Všechny orgány pracovaly normálně. Byl jsem naživu a byl jsem tomu rád. Všechno mi připadalo vroucně přátelské, a ačkoliv jsem to nemohl vyslovit nahlas, nevadilo mi to - snad jsem ten pocit chtěl mít jen sám pro sebe.

Myslím, že jsem toho dne začal trochu chápat, co vnuká mužům ďábelskou odvahu. Před několika lety jsem zaplatil dvacet dolarů,

abych viděl, jak se Evel Kneivel pokouší přeskocit kaňon Hadí řeky. Manželka z toho byla zděšená. Říkala, že kdybych se narodil jako Říman, určitě bych vysedával v Koloseu, pojídal hrozny a díval se, jak lvi cupují křesťany. Mýlila se, i když bylo obtížné vysvětlit proč (ve skutečnosti si asi myslela, že si z ní utahuju). Nevyhodil jsem těch dvacet dolarů, abych viděl na obrazovce průmyslové televize umírat člověka, ačkoliv jsem si byl téměř jistý, že k tomu dojde. Šel jsem tam pro ten stín, který se vždycky skrývá kdesi za vašimi očima, pro tu tmu na okraji města, jak o ní zpívá v jedné své písni Bruce Springsteen a již chce každý někdy rozbít svou odvahou, ač má křehké tělo bytosti nazývané nějakým božím žertěm člověk. Nikoliv tedy navzdory oné křehkosti, ale pro ni.

„Hej, řekni nám tu historku,“ vybídl mě Chris náhle a posadil se.

„Jakou historku?“ zeptal jsem se, ačkoliv jsem věděl.

Nikdy jsem se necítil moc dobře, když se hovor stočil na mé povídky, ačkoliv všem se zřejmě líbily - chtěli, abych je vyprávěl, chtěli dokonce, abych je psal ... bylo to zvláštní, úžasné předurčení - jako když si někdo odmala přeje stát se inspektorem kanalizací nebo mechanikem Velkých cen. První, kdo zjistil, že se chci stát spisovatelem, byl Richie Jenner, který s námi kamarádil, dokud se v devětapadesátém neodstěhoval s rodiči do Nebrasky. Byli jsme tehdy nahoře v mém pokoji a jen tak jsme lelkovali, když v mé skříni v lepenkové krabici pod nějakými komiksy objevil haldu popsanych stránek. Co je to? ptá se Richie. Nic, říkám a zkouším mu je sebrat. Richie se nedal ... a já musím přiznat, že jsem se ani moc nesnažil mu je vzít. Chtěl jsem, aby si je přečetl, a zároveň jsem to nechtěl. Zaplavil mě smíšený pocit pýchy a plachosti, který se ve mně nikdy příliš nezměnil, když mě někdo prosil, jestli smí nahlédnout. Samotné psaní probíhá v samotě, jako masturbace - i když, měl jsem jednoho přítele, který psával povídky ve výkladních skříních knihkupectví a obchodních domů, jenže to je člověk, který má téměř nepřičetnou odvalu, člověk, jehož byste chtěli mít nablízku, kdyby vás náhodou postihl infarkt ve městě, kde nikoho neznáte. Pro mě je psaní něco jako sex a také u toho dlouho nevydržím - je to stále ona adolescentní samohana za zamčenými dveřmi koupelny.

Richie seděl na mé posteli skoro celé odpoledne a pročítal se

mým dílem značně ovlivněným týmiž komiksy, které Vernovi působily noční můry. Když skončil, podíval se na mě Richie takovým podivným, novým pohledem, který mi navodil velice zvláštní pocit - jako by byl nucen přehodnotit celou mou osobnost. Řekl mi: Jseš docela dobrej. Proč to neukážeš Chrisovi? A já řekl ne, chci to mít jako tajemství a Richie řekl: Proč? Dyť to není blbý. Nejsi žádnej teplouš, dyť to není poezie.

Přesto jsem ho přinutil ke slibu, že o mých povídkách nikomu neřekne, ale on to samozřejmě vyžvanil, a tak se stalo, že se většinou ně z nich zalíbilo číst si v mých povídkách, které většinou pojednávaly o tom, jak byl někdo upálen zaživa nebo jak nějaký zločinec vstal z mrtvých a zmasakroval porotu, která ho odsoudila všemi hlasy, nebo o maniakovi, který zešílel a rozsekal spoustu lidí na telecí kotlety, než se na scéně objevil hrdina, Curt Cannon, a „rozstřílel toho nelidského ječícího šílence na kousky, střelu po střele, ze své kouřící automatické pětačtyřicítky“.

V mých povídkách byly vždycky střely. Nikdy kulky.

Pro zpestření jsem psal také povídky z Le Dia. Le Dio bylo město ve Francii, které se ve dvačtyřicátém snaží nelítostné komando amerických pěšáků dobýt na Němcích (psal jsem to dva roky před tím, než jsem se dozvěděl, že Spojenci se vylodili ve Francii až ve čtyřiačtyřicátém). Chtěli je získat zpět, probíjeli si cestu od ulice k ulici, přes asi čtyřicet povídek, které jsem napsal od devíti do čtrnácti let. Teddy z těch povídek úplně šílel. Mám takový dojem, že poslední tucet jsem psal jen pro něj - tehdy už jsem měl plné zuby Le Dia i věčného Mon Dieu a Cherchez le Boche! a Feremez le porte! V Le Diu francouzští křupani neustále sykali na hochy v uniformách Feremez le porte! Ale Teddy se zažraně hrbil nad stránkami s rozšířenýma očima, zpoceným čelem a kroutícím se obličejem. Byly chvíle, kdy jsem málem slyšel vzduchem chlazené browniny a svištící osmaosmdesátky v jeho lebce. Způsob, jímž si vynucoval další pokračování povídek z Le Dia, byl příjemný i děsivý.

Dnes mám psaní jako práci a radost se z něj trochu vytratila. Onen pocit masturbačního potěšení byl vystřídán chladnou klinickou představou umělé inseminace: řídil jsem se pokyny a pravidly zakotvenými v mé nakladatelské smlouvě. Ačkoliv mě zřejmě nikdo nebu-

de nazývat Thomasem Wolfem mé generace, zřídka kdy se cítím jako podvodník: celou dobu do toho dávám všechno, co ve mně je. Kdybych pro to dělal míň, znamenalo by to něco jako stát se teploušem – aspoň v naší tehdejší klukovské terminologii. Na psaní mě děsí, jak často mě dnes bolí. Tehdy jsem byl kolikrát znechucen, jak mi to dělá dobře. Dnes se často zahledím na tenhle psací stroj a přemýšlím, kdy mi dojdou příhodná slova. Nechci, aby se to stalo. Myslím, že to dokážu.

„Jakou povídku?“ zeptal se Vern stísněně. „Není to žádný horor, že ne, Gordie? Myslím, že na horor nemám zrovna chuť. Nejsem na to naladěnej.“

„Žádný horor,“ řekl Chris. „Je to fakt sranda. Trochu drsný, ale srandovní. No tak, Gordie. Per to do nás.“

„Je to z Le Dia?“ zeptal se Teddy.

„Ne, není to z Le Dia, ty blázne,“ řekl Chris a něžně ho praštil. „Je to o soutěži jedlíků.“

„Jenže já to ještě nenapsal,“ řekl jsem.

„Tak to vyprávěj.“

„Vy to chcete slyšet?“

„Jasně, šéfe,“ řekl Teddy.

„Je to o takovém vymyšleném městě. Nazval jsem ho Gretna. Gretna ve státě Maine.“

„Gretna?“ zasmál se Vern. „Co je to za jméno? Takový město v Maine neexistuje.“

„Drž hubu, pitomče,“ řekl Chris. „Přece ti řekl, že je vymyšlený, ne?“

„To jo, ale Gretna zní pěkně blbě ...“

„Spousta skutečnějších měst má blbý jména. Co takhle Alfred v Maine? Nebo Saco v Maine. Nebo Jerusalem's Lot? Nebo zsranej Castle Rock? Většina názvů měst je pitomejch. Jen ti to nepřijde, protože je užíváš. Nemám pravdu, Gordie?“

„Jasně,“ řekl jsem, ale pomyslel jsem si, že Vern má pravdu. Gretna bylo pěkně pitomé jméno města. Prostě jsem nepřišel na jiné. „Každopádně tam jednou do roka slavili výročí založení města, stejně jako v Castle Rock ...“

„Jo, tyhle oslavy jsou pěkná hovadina,“ řekl Vern vážně. „Jednou

jsem zamkl celou rodinu do toho pojízdného vězení, co tam s tím jezděj, dokonce i toho zasnana Billyho. Bylo to jen na půl hodiny a stálo mě to celý kapesný, ale stálo za to vědět, kde ten parchant je ...“

„Zavřeš už hubu a necháš ho vyprávět?“ zařval Teddy.

Vern zamrkal. „Jasně. Jo. Dobrý.“

„Pokračuj, Gordie,“ řekl Chris.

„Není to vážně moc ...“

„My taky od takovýho chcípáka, jako jseš ty, nic moc nečekáme,“ řekl Teddy, „ale stejně povídej.“

Odkašlal jsem si. „Takže. Jsou ty oslavy a poslední den se odehrávají tři velké události. Válání sudů pro malé děti a závody v pytlích pro ty větší a pak je tu ta soutěž jedlíků v pojídání koláčů. A hlavní hrdina téhle povídky je tlust'och Dave Hogan, kterého nemá nikdo rád.“

„Jako brácha Charlieho Hogana, jestli někdy nějakýho měl,“ řekl Vern, ale po Chrisově přátelském štulci se stáhl.

„Tenhle kluk je tak v našem věku, ale je tlustý. Váží skoro devadesát a pořád ho někdo bije a odstrkuje. A všichni kluci mu říkají Čuňas místo Davie, a kde jen můžou, něco mu provedou.“

Vážně přikývli, jako by dávali najevo jistou sympatii k Čuňasovi, ačkoliv kdyby se podobný zjev někdy vyskytl v Castle Rock, všichni bychom se po něm pěkně povozili.

„No a on se rozhodne, že se pomstí, protože už toho má dost. Zúčastní se jen té soutěže jedlíků, ale je to hlavní událost oslav a všichni se na to těší. Hlavní cena je pět doláčů ...“

„A tak to vyhraje a dá jim všem na prdel!“ řekl Teddy. „Ty vole!“

„Ne, je to ještě lepší,“ řekl Chris. „Držte huby a poslouchajte.“

„Čuňas si myslí, co je to pět dolarů? Jestli si někdo za čtrnáct dní vůbec ještě na něco vzpomene, pak jen na to, že to prase Hoganovic všechny přežralo, takže jdeme k němu a trochu ho propleskeme. Taky mu můžem říkat Žralok místo Čuňas.“

Všichni pokývali na souhlas, že ten Davie Hogan byl liška podšitá. Má vlastní povídka mě začala těšit.

„Jenže všichni očekávají, že se do soutěže přihlásí. Dokonce i je-

ho máma a táta. Těch pět dolarů už do něj prakticky vrazili.“

„Bodejť ne,“ řekl Chris.

„Čuñas o tom přemýšlí a celou tu záležitost nenávidí, protože svou tloušťku nepovažuje za svou chybu. To způsobily nějaké podivné žlázy nebo co, a ...“

„Jako moje sestřenice,“ řekl Vern vzrušeně. „Fakticky! Váží skoro půldruhého metráku. Snad je to štítná žláza nebo něco takového. Já teda o její štítný žláze nic nevím, ale vypadá jak hlídkovej balón, nekecám, jak vypasenej krocan, co se žere na Den díkůvzdání, a ona jednou ...“

„Budeš už držet hubu, Verne?“ vykřikl Chris vztekle. „To bylo naposled, přísámboh!“ Dopil svou kolu, vzal zelenou láhev tvaru přesýpacích hodin za hrdlo a zamával jí nad Vernovou hlavou.

„Tak jo, promiňte. Povídej dál, Gordie. Je to fantastický.“

Usmál jsem se. Vernovi vstupy mi vůbec nevadily, ale přirozeně jsem to nemohl říct Chrisovi: byl teď samozvaným průvodcem po chrámu umění.

„A tak si to týden před soutěží srovná všechno v hlavě. Ve škole za ním stále přicházejí kluci a říkají: Tak co, Čuñas, kolik koláčů sežereš? Sežereš deset? Dvacet? Nebo osmdesát? A Čuñas povídá: Jak to můžu vědět. Dyt' ani nevím, jaký budou. A ta soutěž mě nijak zvlášť nezajímá, protože tam bude ten loňskej vítěz, jak se ten chlap jmenuje, Bill Traynor, myslím. Tenhle Traynor vůbec není tlustej. Je to vlastně takovej houžvička. Ale koláče žere, jen to hvízdá, minulej rok jich sežral šest za pět minut.“

„Celejch koláčů?“ zeptal se Teddy nevěřicně.

„Přesně tak. A Čuñas je vůbec nejmladším jedlíkem, co se kdy soutěže zúčastnil.“

„Do toho, Čuñas,“ zakřičel Teddy vzrušeně. „Zblajzni ty zasraný koláče!“

„Řekni jim o těch druhejch jedlíkách,“ vybídl mě Chris.

„Oukej. Kromě Čuňase Hogana a Billa Traynora tam byl Calvin Spier, nejtlustší chlápek ve městě - klenotník ...“

„Gretenský klenotnictví,“ zahihňal se Vern. Chris mu věnoval výhružný pohled.

„Pak je tam ten chlápek, co dělá diskžokeje v Lewistonské roz-

hlasové stanici, ten není přímo tlustý, ale takový podsaditý. A poslední je Hubert Gretna Třetí, který dělá ředitele Čuňasovy školy.“

„To on bude žrát proti svému říd'ovi?“ zeptal se Teddy.

Chris si objal kolena a pobaveně se zakolébal dozadu a zpět. „To je maso, co? Povídej, Gordie!“

Už jsem je měl. Všichni se nakláněli dopředu. Pocítil jsem opojnou chuť moci. Odhodil jsem svou láhev od koly do lesa a trochu se zavrtěl, abych si udělal pohodlí. Vzpomínám si, že jsem znovu uslyšel cikády, někde v lese, teď už z větší dálky. Jednotvárně a nekonečně vyzpěvovaly své dýý-dýý-dýý-dýý ...

„A tak dostane ten nápad,“ řekl jsem. „Nejpomstychtivější nápad, jaký kdy kluk dostal. Nadchází jeho velký večer - zakončení oslav založení města. Soutěž jedlíků je na programu před ohňostrojem. Hlavní třída Gretny byla pro silniční provoz uzavřena, takže se tam lidé můžou volně procházet. Přímo na ní je vybudováno velké jeviště. Je ověncené vlajkoslávou a před ním stojí dav lidí. Je tam fotograf z místních novin, který pořídí snímek vítěze s obličejem zamazaným od borůvek, protože už vyšlo najevo, že letos to bude soutěž v pojídání borůvkových koláčů. To jsem vám taky málem zapomněl říct, oni při tom musí mít ruce svázané za zády. A to už přicházejí na jeviště ...“

16

Z povídky Pomsta Čuňase Hogana od Gordona Lachance. Původně publikováno v časopisu Cavalier v březnu 1975. Povoleno autorem.

Po jednom vystoupili na jeviště a postavili se za velikou tabuli prostřenou lněným ubrusem. Na okraji jeviště byl stůl plný koláčů. Nad jevištěm se táhly šňůry se stowattovými žárovkami, na něž jemně naráželi noční motýli a můry a obkružovali je svatozářemi. Nade vším se v záři reflektorů skvěl nápis VELKÁ GRETENSKÁ SOUTĚŽ JEDLÍKŮ 1960. Po obou stranách transparentu byly kose zavěšeny reproduktory, zapůjčené Chuckem Dayem z Velké-

ho Dayova obchodu domácími potřebami. Bill Travis, vítěz minulého ročníku, byl Chuckův bratranec.

Jak jednotliví účastníci soutěže vstupovali na jeviště s rukama svázanýma za zády a rozhalenou košilí, jako Sydney Carton na cestě ke gilotině, starosta Charbonneau je postupně představoval přes Chuckův mikrofon a uvazoval jim velké bílé bryndáky. Calvin Spier, navzdory svému břichu velikostí dvacetigalonového sudu považovaný spolu s mladým Hoganem (nadějným, ale příliš nezkušeným jedlíkem známým spíše pod přezdívkou Čuňas) za outsidera, sklidil jen chabý potlesk.

Po Spierovi byl představen Bob Cormier. Pracoval jako diskžokej, který uváděl oblíbený odpolední program na stanici WLAM, vysílaný z Lewistonu. Znatelně větší potlesk byl provázen výkřiky mladých dívek z publika. Děvčátka si myslela, že je rozkošný. Za Cormierem vstoupil John Wiggins, ředitel gretenské základní školy. Byl povzbuzován jásotem starší části publika a rozptýleným pískotem vzpurných žáků. Wiggins se stačil zároveň zářivě usmát a přísně zamračit na obecenstvo.

Jako dalšího představil starosta Charbonneau Čuňase.

„Nový účastník každoroční Velké gretenské soutěže jedlíků, do něhož v budoucnu vkládáme velké naděje ... mladý pán David Hogan!“ Zatímco mu starosta uvazoval bryndák, Čuňas sklízel ovace. Když potlesk ochaboval, ozvalo se ze zadu sborové skandování: „Nan - dej - jim - to - Ču - ňa - si!“

Ozval se tlumený smích, dusot prchajících nohou, mihlo se pár neidentifikovatelných stínů, bylo slyšet nervózní smích, na několika tvářích se objevil odsuzující výraz (nejviditelněji na tváři Hizzonera Charbonneaua, představitele nejvyšší autority). Zdálo se, že Čuňase to všechno vůbec nezajímá. Na masitých rtech se mu usídlil úsměv, který se zařízl do tučných tváří. Nepřestal se usmívat, ani když mu podmračený starosta uvazoval kolem krku bryndák a říkal mu, aby si těch pitomců v obecenstvu nevšímal. (Jako by starosta vzdáleně tušil, co už Čuňas od těch pitomců vytrpěl a ještě bude muset vytrpět za to, že se valí životem jako německý tank typu Tiger.) Starostův dech byl horký a páchl pivem.

Poslední jedlík, který vystoupil na vyšňořené jeviš-

tě, vzbudil nejhalasnější a nejvytrvalejší potlesk; byl to legendární Bill Travis, bezmála dvoumetrový nenasytný čahoun. Pracoval jako mechanik u benzínové pumpy poblíž železniční stanice Amoco a byl to sympaták k pohledání.

Po městě se všeobecně vědělo, že v Gretenské soutěži jedlíků jde o víc než o pouhých pět dolarů, přinejmenším Billu Travisovi šlo o víc. Především lidé po soutěži přijížděli k pumpě poblahopřát Billovi k vítězství, a při té příležitosti si doplnili nádrže. A dva opravárenské boxy byly po soutěži ještě dobrý měsíc plně vytížené. Lidé si nechávali vyměňovat tlumiče nebo promazávat ložiska, sedávali na divadelních židlích podél zdi (bývalý vlastník Jerry Maling je získal v sedmapadesátém roce při bourání starého divadla), popíjeli kolu a džus z automatu a tlachali s Billem o soutěži, zatímco on vyměňoval svíčky nebo se plazil pod zemědělskou dodávkou a hledal díry ve výfuku. Bill byl vždy naladěný k rozhovoru, a proto byl v Gretně tak oblíbený.

Ve městě panovaly jisté dohady, zda Jerry Maling vyplácí Billovi za zvýšený obrat paušální prémie nebo zda mu je každoročně zvyšuje. Ať už tomu bylo jakkoliv, nemohlo být pochyb, že Travis si vede mnohem lépe než mnozí maloměstští mechanikové. Měl hezký patrový dům na Sabbatus Road označovaný jistými jízlivými lidmi jako „dům postavený z koláčů“. To bylo nejspíš přehnané, protože Bill si dokázal přilepšit i jinak. To nás vede k dalšímu vysvětlení skutečnosti, že Travis nehrál jen o pět dolarů.

Soutěž jedlíků byla v Gretně velkou sázkařskou událostí. Většina lidí se sem přicházela zřejmě jen za smát, ale poměrně slušná menšina si přišla také vsadit. Sázkaři pozorně sledovali jedlíky a diskutovali o nich, stejně jako prodavači dostihových informací sledují plnokrevníky. Otukávali přátele jedlíků, jejich příbuzné i pouhé známé. Pátrali po sebemenším detailu týkajícím se jedlíkových zvyklostí. Četné dohady padaly kolem letošního druhu koláče - jablečný byl považován za těžký, meruňkový za lehký (ačkoliv jedlík se po třech čtyřech meruňkových koláčích musel den dva vyvarovat rychlejší chůze). Úředně stanoveným koláčem toho roku byl borůvkový, považovaný co do obtížnosti za šťastný střed.

Sázkaři se pochopitelně u jednotlivých soutěžících zvláště zajímali o míru snubitelnosti borůvkových pokr-
mů s žaludky jedlíků. Jak se tváří na borůvkový nákyp?
Dává přednost borůvkovému džemu před jahodovou zavaře-
ninou? Jí své ranní ovesné vločky s borůvkami, nebo si
spíše pochutnává na banánech se šlehačkou?

Byly zkoumány i další oblasti. Je to rychlý jedlík,
který postupně zpomaluje, nebo pomalý jedlík, který do-
káže přidat, když jde do tuhého, nebo vytrvalec neměn-
ného tempa? Kolik párků dokáže spořádat během jedné hry
baseballového utkání na hřišti St. Dom? Je to především
pivař? A pokud ano, kolik jich dokáže urazit za jeden
večer? Řihá? Věřilo se, že takový jedlík má větší vý-
drž. Veškeré informace byly prověřeny a utříděny, kursy
stanoveny, sázky uzavřeny. Nemám ponětí, kolik peněz
mohlo být ve hře, ale kdybyste mi podrželi pistoli na
spánku a donutili mě hádat, řekl bych něco kolem tisíce
dolarů - vypadá to jako pěkně ubohá částka, ale před
patnácti lety to byla na malém městě hezká sumička.

A protože soutěž byla poctivá a časový limit deseti
minut přesně dodržován, nikdo nic nenamítal, když si
jedlík vsadil sám na sebe, což Bill Travis činil každým
rokem. Když stál oné letní noci šedesátého roku na pó-
diu a s úsměvem kynul svým fanouškům, lidé si šuškali,
že na sebe tentokrát vsadil balík a že nejlepší poměr
jeho kursovní sázky bude pět ku jedné. Pokud nesázíte,
řeknu vám to jinak: musel by vsadit dvě stě padesát do-
larů, aby s rizikem vyhrál padesát. To nebyl zrovna
příznivý poměr, ale takovou cenu musel Bill platit za
své úspěchy. A když tam tak stál a těšil se potleskem a
lehce se usmíval, žádné starosti si nejspíš nepřipouš-
těl.

„A máme tu obhájce titulu,“ vytruboval starosta
Charbonneau, „gretenského šampióna Billa Travise!“

„Těbůh Bille!“

„Kolik jich do sebe dneska nalámeš, Bille?“

„Zmákneš jich deset, chlapče?“

„Vsadil jsem na tebe dvojku, Bille. Nenech mě na ho-
ličkách, hochu.“

„Schovej mi jeden koláč, Trave!“

Bill patřičně skromně kynul a usmíval se. Pak dovo-
lil starostovi, aby mu kolem krku uvázal bryndák, usa-

díl se na pravý konec tabule poblíž místa, kde bude během soutěže stát starosta Charbonneau. Zprava doleva seděli jedlíci v tomto pořadí: Bill Travis, David „Čuňas“ Hogan, Bob Cormier, ředitel John Wiggins a Calvin Spier.

Starosta Charbonneau představil Sylvii Dodgeovou, která patřila k soutěži snad víc než Bill Travis. Byla předsedkyní Gretenského ženského pomocného sboru snad od časů občanské války a byla to právě ona, kdo každoročně dozíral na pečení koláčů, přísně podrobuje každý kousek náročné kontrole, která zahrnovala i obřadné vážení na řeznických vahách pana Bancicheka na náměstí Svobody, jež připouštělo rozdíl vah v rozmezí pouhé unce.

Sylvia obdařovala publikum královskými úsměvy a její modré vlasy se třpytily v horkém světle žárovek. Pronesla krátký projev o tom, jak je ráda, že se město rozhodlo oslavovat své houževnaté průkopnické předky, kteří vybudovali slávu této země, neboť tato země byla veliká, a to nejen na místní úrovni, kde starosta povede zdejší republikány k listopadovým volbám a k získání křesel v městském parlamentu, ale také na celonárodní úrovni, kde Nixonův a Lodgeův tým převezme pochodeň svobody od našeho velikého a milovaného generála a pozdvihne ji do výše, aby ...

Calvinovi Spierovi hlasitě zakručelo v břiše. Ozval se potlesk a Sylvia Dodgeová, která moc dobře věděla, že Calvin je demokrat a katolík (samostatně se tato přesvědčení dala prominout, ale v kombinaci nikdy), současně zčervenala, usmála se a rozzuřila. Odkáslala si a zakončila projev vášnivým nabádáním všech chlapců a děvčat v publiku, aby vždy hrdě a vysoko nesli červenou, bílou a modrou, aby tyto národní barvy nosili v ruce i v srdci a aby si pamatovali, že kouření je ošklivý zlovyk, který nutí ke kašli. Chlapci a dívky v publiku, kteří měli v následujících osmi letech nosit na klopách mírové symboly a místo camelek kouřit marihuanu, rozpačitě přešlapovali a čekali, až se začne něco dít.

„Nekecejte a žerte!“ zvolal někdo v zadních řadách a vyvolal salvu potlesku, tentokrát o poznání vřelejšího.

Starosta Charbonneau podal Sylvii stopky a stříbrnou

policejní píšťalku, jíž měla ukončit desetiminutovou soutěž jedlíků. Poté měl starosta Charbonneau přistoupit k vítězi a zdvihnout mu ruku.

„Jste připraveni?“ Hizzonerův hlas zazněl triumfálně z Dayových reproduktorů na celou hlavní třídu.

Všech pět jedlíků oznámilo, že je připraveno.

„Tak tedy PŘIPRAVENI??“ vyzvídal dále Hizzoner.

Jedlíci zabručeli, že jsou opravdu připraveni. Na druhém konci ulice odpálil nějaký chlapec žabky.

Starosta Charbonneau zvedl buclatou ruku a spustil ji. „TEĎ!“

Pět hlav se ponořilo do pěti talířů s koláči. Vydalo to zvuk, jako když pět velkých chodidel šlápne do bláta. Příjemným večerním vzduchem pronikly mlaskavé zvuky, aby byly vzápětí přehlušeny výkřiky sázkařů i dalších lidí z davu, kteří začínali povzbuzovat své oblíbence. A ještě než byly spořádány první koláče, mnozí si všimli, že se zřejmě začíná rodit velké překvapení.

Čuñas Hogan, jehož kurs zněl vzhledem k jeho mládí a nezkušenosti jedna ku sedmi, jedl jako posedlý. Jeho čelisti hbitě zpracovaly vrchní kůrku (pravidla soutěže vyžadovala sníst pouze vrchní kůrku, nikoliv spodní), a když zmizela, ozval se z jeho rtů mocný srkavý zvuk, který připomínal rozbíhající se vysavač. Poté celá jeho hlava zmizela v talíři s koláčem. Po patnácti vteřinách ji zvedl na znamení, že je hotov. Jeho tváře i čelo byly potřísněny borůvkovou šťávou, takže vypadal jako protagonista minstrelské skupiny. Měl za sebou první koláč, dříve než se legendární Bill Travis dostal k polovině svého.

Když starosta prozkoumal Čuñasův talíř a uznal jej za dostatečně vymetený, ozval se překvapený potlesk. Rychle položil před jedlíka druhý koláč. Čuñas zhltal koláč soutěžní velikosti v pouhých dvaadvaceti vteřinách. Byl to rekord soutěže.

Do druhého se pustil ještě zuřivěji. Prudce vrážel hlavu do koláče a máčel ji v měkké borůvkové náplni. Bill Travis mu věnoval ustaraný pohled, když žádal o svůj druhý koláč. Jak řekl později přátelům, od sedmadesátého roku měl poprvé dojem, že skutečně soutěží. Tehdy George Gamache zhltal tři koláče za čtyři minuty, pak však odpadl. Bill musel přemýšlet, jak se vyjádřil,

jestli má proti sobě kluka nebo démona. Vzpomněl si na peníze, které do toho vložil, a zdvojnásobil své úsilí.

Jestliže je však Travis zdvojnásobil, Čuñas je ztrojnásobil. Z jeho druhého koláče odletovaly borůvky a třísnily ubrus, který začal připomínat obraz Jacksona Pollocka. Měl borůvky ve vlasech, borůvky na bryndáku, borůvky na čele, jako by v agonickém soustředění ty borůvky potil.

„Hotovo!“ vykřikl a zvedl hlavu od svého druhého talíře, ještě než se Bill Trams vypořádal s kůrkou.

„Radši přibrzdi, chlapče,“ zamumlal Hizzoner, který měl vsazeno deset dolarů na Billa Travise. „Musíš se trochu krotit, jestli chceš vydržet.“

Čuñas jako by neslyšel. S šílenou vervou se zahryznul do třetího koláče a jeho čelisti se hýbaly rychlostí blesku. A pak ...

Teď však musím na chvíli odbočit, abych vám řekl o prázdné láhvi v lékárnice u Čuñasů. Ta láhev byla ještě nedávno do tří čtvrtin naplněna světle žlutým ricinovým olejem, patrně nejnechutnější kapalinou, kterou Bůh ve své nekonečné moudrosti lidstvu věnoval. Čuñas láhev vyprázdnil do poslední kapky a pak ještě olízl hrdlo. Ústa se mu kroutila, žaludek nepříjemně obracel, ale jeho mysl byla naplněna myšlenkou na sladkou pomstu.

A jak tak rychle pracoval na svém třetím koláči (Calvin Spier, podle předpokladů beznadějně poslední, ještě nedojedl ani první), Čuñas se začal úmyslně mučit strašlivými představami. Neměl před sebou koláč, ale kravinec. Jedl obrovský chuchvalec slizkých špinavých želvích vnitřností. Jedl kusy svištích střev politých borůvkovou štávou. Odpornou borůvkovou štávou.

Dojeda třetí koláč a řekl si o čtvrtý, teď už o celý jeden kus před legendárním Bille Travisem. Vrtkavý dav v předtuše nového nečekaného šampióna ho začal bujaře povzbuzovat.

Jenže Čuñas neměl v úmyslu zvítězit. Nebyl schopen pokračovat v nasazeném tempu, i kdyby byl v sázce život jeho matky. Krom toho by pro něho výhra znamenala prohru. Jeho Modrou stuhou byla pomsta. Jeho žaludek sténal z ricinového oleje, jícen se mu v nevolnosti otvíral a zavíral. Dojeda čtvrtý koláč a řekl si o pátý,

poslední koláč. Zanořoval do kůrky a šnulpl si borůvek. Další borůvky mu padly na bryndák. Obsah jeho žaludku jako by náhle ztěžkl. Rozžvýkal nechutné listové těsto a polkl. Nasál borůvky.

To už nadešel čas jeho pomsty. Jeho žaludek, přecpaný za hranici snesitelnosti, se vzbouřil. Jako by ho sevřela silná ruka v kluzké gumové rukavici. Čuňasovi se otevřel jícen.

Čuňas zdvihl hlavu.

Vycenil na Billa Travise modré zuby.

Proud zvratků mu zahřměl v krku, jako by šestitunový peterbilt vystřelil do tunelu. Z úst mu vyrazil mocný modrožlutý proud. Zasáhl Billa Travise, který ze sebe stačil jen vydat jednu nesmyslnou slabiku - „Gúúúg!“ nebo tak nějak to znělo. Ženy v obecenstvu vykřikly. Calvin Spier, který sledoval nečekanou událost v němém úžasu, se konverzačně naklonil přes stůl, jako by chtěl vysvětlit ohromenému obecenstvu, co se děje, a vrhl na hlavu Marguerite Charbonneauové, starostovy manželky. S výkřikem couvla a zcela marně si prohrábla vlasy, které byly potřísněny směsí borůvek, pečených fazolí a částečně strávených párků (posledně jmenované dvě složky byly pozůstatkem Spierovy večeře). Obrátila se ke své dobré přítelkyni Marii Lavinové a pozvracela ji semišový kabátek.

Následující dění mělo neuvěřitelně rychlý spád:

Bill Travis mocně a jakoby pod přetlakem vrhl na první dvě řady diváků, na ohromené tváři výraz, který říkal Panebože, nemůžu uvěřit tomu, že to dělám já.

Chuck Day, který obdržel značnou část Billova překvapivého dárku, na sebe zvrátil kukuřičné vdolky, pak se na ně užasle podíval a bylo mu jasné, že tohle z dyftýnu nedostane.

John Wiggins, ředitel základní školy, otevřel svá modrá ústa a řekl káravě: „No tohle je tedy ... “ a jako člověk, který je si vědom své dobré výchovy a postavení, se vyzvracel na svůj talíř.

Hizzoner Charbonneau, který náhle zjistil; že předseda spíše shromáždění nemocničního personálu postiženého žaludeční nevolností než soutěži jedlíků, otevřel ústa, aby celou tu záležitost odvolal, a pozvracel mikrofon.

„Ježíši, zachraň nás,“ zaúpěla Sylvu Dodgeová a její znásilněná večeře - smažené škebličky, zelný salát, kukurice s máslem a cukrem (celé dva klasy) a řádná porce čokoládového koláče od Muriel Harringtonové - vyběhla nouzovým východem a s vlhkým plácnutím přistála na zádech starostova obleku od Roberta Halle.

Čuñas Hogan, který cítil absolutní vyvrcholení svého mladého života, se zářivě usmíval na obecenstvo. Zvratky byly všude. Lidé se potáceli v opileckých kruzích, drželi se za hrdla a vydávali slabé bučivé zvuky. Něčí pekinéz běžel kolem jeviště s šíleným ňafáním. Muž v džínách a hedvábné košili westernového stylu na něj vrhl a málem ho utopil. Paní Brockwayová, manželka metodistického duchovního, vydala táhlé, hluboké říhnutí, jež bylo následováno gejířem degenerovaného rostbífů, bramborové kaše a jablečného koláče. Koláč vypadal, že mohl být dobrý, než sestoupil dolů. Jeny Maling, který se přišel podívat na svého hýčkaného mechanika, jak opětovně odchází ověncen vavříny, se rozhodl, že z toho proklatého místa kvapem zmizí. Uběhl asi patnáct metrů a zakopl o červené dětské autíčko. Zjistil, že upadl do louže teplé žluči. Jerry si nezvracel do klína a později vykládal lidem, že jen díky prozřetelnosti měl na sobě montérky. A slečna Normanová, která na gretenské střední škole vyučovala základům latiny a angličtině, si nazvracela do kabelky.

Čuñas Hogan to všechno pozoroval, ve velké klidné tváři široký úsměv, žaludek jako v bavlnce, hýčkaný balzámem naprosté a úplné spokojenosti. Povstal, vzal z chvějící se starostovy ruky mírně lepkavý mikrofon, a řekl ...

17

„,Prohlašuji tuto soutěž za nerozhodnou.‘ Pak položí mikrofon, přejde jeviště a odebere se rovnou domů. Tam už čeká jeho matka, která nesehnala hlídání pro Čuñasovu malou dvouletou sestřičku. Jakmile Čuñas vstoupí do dveří, celý poblitý a pocintaný koláčem, bryndák pořád kolem krku, matka se ho ptá: „Tak co, Davie, vyhrál

jsi?“ Ale on neřekne jediné slovo. Jen vyjde nahoru do svého pokoje, zamkne za sebou a lehne si na postel.“

Dopil jsem zbyteček Chrisovy koly a prázdnou láhev odhodil do lesa.

„To je skvělý, a co se stalo pak?“ zeptal se Teddy dychtivě.

„Nevím.“

„Jak to myslíš, že nevíš?“ dotíral Teddy.

„Myslím to tak, že je konec. Když nevíš, co bude dál, tak je to konec.“

„Cóóó?“ vykřikl Vern. Na tváři se mu usídlil překvapený a podezíravý výraz, jako by ho právě oškubali v bingu na Topsharn Fair. „Co je to za kecy? Jak to končí?“

„Musíš použít svou fantazii,“ řekl Chris trpělivě.

„To teda ne,“ rozčiloval se Vern. „To on musí použít svou fantazii. On si tu zkurvenou historku vymyslel!“

„No tak, co se stalo s tím klukem?“ trval na svém Teddy. „Řekni nám to, Gordie.“

„Mám dojem, že tam byl jeho fotr, a když přišel domů, ztřískal Čuňase jak psa.“

„To jo,“ řekl Chris. „Vsadím se, že přesně tak to bylo.“

„A taky,“ pokračoval jsem, „mu kluci dál říkali Čuňas. Až na to, že pár mu jich taky začalo říkat Pobljón.“

„To Je blbej konec,“ řekl Teddy smutně.

„Proto jsem ho nechtěl říct.“

„Mohls to vymyslet tak, že svýho fotra vodbouch a zdrhl a dal se v Texasu ke kovbojům,“ řekl Teddy. „Co tomu říkáš?“

Vyměnili jsme si s Chrisem pohledy. Chris pokrčil jedním ramenem v jasně srozumitelném gestu.

„Mohlo to tak bejt,“ řekl jsem. .

„Nemáš nějakou novou povídku z Le Dia, Gordie?“

„Ted' zrovna ne. Třeba o nějaký podumám.“ Nechtěl jsem Teddyho podráždit, ale zároveň mě nijak zvlášť nebavilo vymýšlet, co se děje v Le Diu. „Škoda že se ti tahle tolik nelíbila.“

„To ne, byla dobrá,“ řekl Teddy. „Až na ten konec byla dobrá. Všechno to blití bylo naprosto skvělý.“

„Jo, to bylo skvělý, fakt dokonalý,“ souhlasil Vern. „Ale s tím

koncem má Teddy pravdu. To byl tak trochu podfuk.“

„No jo,“ povzdychl jsem si.

Chris vstal. „Měli bysme zas kousek popojít,“ řekl. Byl stále bílý den, žhoucí obloha ocelově modrá, ale naše stíny už se začaly prodlužovat. Pamatuji, jak mě v dětství zářijové dny vždycky překvapovaly svým náhlým koncem, jako by mi srdce našeptávalo, že je stále červenec, kdy je světlo málem do půl desáté. „Kolik je hodin, Gordie?“

Podíval jsem se na hodinky a s údivem jsem zjistil, že je pět pryč.

„Tak jdem,“ řekl Teddy. „Ale musíme se utábořit, než bude tma, abysme stačili nasbírat dřevo a tak. A taky začínám dostávat hlad.“

„V půl sedmý,“ slíbil Chris. „Bude vám to tak vyhovovat, chlapci?“

Vyhovovalo. Vyrazili jsme na cestu po škvárovém náspu vedle kolejí. Brzy byla řeka tak daleko za námi, že už jsme ji ani neslyšeli. Komáři bzučeli a já jsem plácl jednoho na svém krku. Vern a Teddy šli napřed a domlouvali si nějaký složitý obchod s komiksy. Chris šel vedle mě. Ruce měl v kapsách a košile mu pleskala o kolena a stehna jako zástěra.

„Mám nějaký winstonky,“ řekl. „Vyfouk jsem je fotrovi. Pro každého jednu. Dáme si po večeři.“

„Fakt? To je skvělý.“

„To cigáro šmakuje nejlíp,“ řekl Chris. „Po večeři.“

„To jo.“

Chvíli jsme šli mlčky.

„Je to fakt báječná povídka,“ řekl zničehonic Chris. „Oni jsou trochu blbí na to, aby jí rozuměli.“

„Ale ne, tak dobrá zas není.“

„To říkáš vždycky. Nechtěj mi nakecat něco, čemu sám nevěříš. Napíšeš to? Tu povídku?“

„Snad. Ale ne hned. Nemůžu je psát, hned jak je dovyprávím. Chvíli to trvá.“

„Co říkal Vern? Že ten konec je podfuk?“

„Jo?“

Chris se zasmál. „Život je podfuk, víš o tom? Podívej se třeba na nás.“

„Ale ne, vždyť si užíváme.“

„Jasně,“ řekl Chris. „Žijem si, ty vole.“

Oba jsme se zasmáli.

„Jdu z tebe jak bublinky ze sodovky,“ řekl Chris po chvíli.

„Co ze mě jde?“ Ale myslel jsem si, že vím, co má na mysli.

„Ty povídky. To mě fakt zajímá. Je to jako bys vyprávěl milión povídek a furt měl nějaký v zásobě. Jednou z tebe bude velkej spisovatel, Gordie.“

„Myslím, že ne.“

„Ale jo, bude. Možná jednou napíšeš dokonce i o nás, až budeš mít nouzi o náměty.“

„To už bych musel mít velkou nouzi,“ popíchl jsem ho.

Nastalo další ticho. Pak se Chris náhle zeptal: „Těšíš se do školy?“

Pokrčil jsem rameny. Kdo se kdy těšil? Člověk byl trochu vzrušený z toho, že se tam zas vrátí a uvidí kamarády; byl zvědavý na nové učitele - jestli to budou zelenáči z fakulty, které lze snadno rozcupovat, nebo staří harcovníci, kteří tam učili od nepaměti. Paradoxně se mohl těšit i na přeplněné hučící třídy, neboť jak se letní prázdniny nacylovaly k svému konci, byl už někdy natolik otrávený, že dokonce věřil v možnost nějakého vzdělání. Prázdninová nuda se však nedala srovnávat s nudou školní, která na nás padla koncem druhého školního týdne, takže začátkem třetího týdne se do našich myslí začaly vkrádat myšlenky, zda trefit Stinkyho Fiska gumou do hlavy, zatímco učitel vypisuje na tabuli základní druhy zboží exportovaného do Jižní Ameriky, nebo kolik hlasitých zavržení vydá lakovaný povrch lavice třený mokrou rukou, nebo kdo se nejhřmotněji ubzdí v šatně při převlékání na tělocvik, neb kdo nepozorovaně plácne co nejvíc holek přes zadek během polední přestávky. To už je vyšší učení, kamarádi.

„Nižší střední,“ řekl Chris. „Víš o tom, Gordie, že se příští rok v červnu rozejdem?“

„O čem to mluvíš? Proč bysme se měli rozejít?“

„To už nebude jako teď na základce, proto. Ty se budeš připravovat na další vzdělání a já, Teddy a Vern budem hrát kuličky s ostatními blbcema, vyrábět popelníky a ptačí budky. A Vern bude

možná v pomocný třídě. Ty se potkáš se spoustou novejšch kluků, chytřejch kluků. Takhle to chodí, Gordie. Takhle nám to nalajnovali.“

„To jako myslíš, že se potkám se spoustou poseroutků,“ řekl jsem.

Vzal mě za předloktí. „To ne, to neříkej. Ani na to takhle nemysli. Oni budou chápat tvý povídky, ne jako Vern a Teddy.“

„Vyser se na povídky. Nebudu se kamarádit se spoustou pose-
routků, to ne, pane.“

„Jestli ne, tak jseš vůl.“

„Jakej vůl, když chci zůstat se svejma kámošema?“

Zamyšleně se na mě podíval, jako by se rozhodoval, jestli mi má něco říct nebo ne. Šli jsme pomalu, Vern s Teddym už byli skoro půl míle napřed. Nízké slunce prosvítalo korunami stromů v rozptýlených uprášených paprscích, které po všem rozsévaly zlato, ale bylo to bezcenné, kočičí zlato, jestli mi rozumíte. Koleje se před námi táhly v jakémisi soumrácném oparu, který začal padat, a skoro se zdálo, že se chvějí. Byly poházené mžitkami světla, jako by do nich nějaký pomatený boháč převlečený za dělníka zapustil na každých padesáti metrech diamanty. Bylo stále horko. Těla se nám leskla potem.

„To je přece blbost, když tě kámoši táhnou dolů,“ řekl Chris konečně. „Já vím, jak to máš s rodičema. Serou na tebe. Starali se jen o tvýho velkýho bráchu. Jako můj fotr, když měl Frank ten průser v Portsmouthu. Začal nás ostatní řezat hlava nehlava. Tvůj fotr tě neřeže, ale to je možná ještě horší. Jseš pro něj vzduch. Můžeš mu říct, že půjdeš na učňák, a víš, co udělá? Obran stránku novin a řekne: „Ano, to je skvělé, Gordie, jdi se zeptat matky, co bude k večeři.“ A nezkoušej mi napovídat něco jinýho. Já tvýho fotra viděl.“

Nezkoušel jsem mu nic napovídat. Je úděsné poznat, že někdo druhý ví, jak to s vámi je, i když je to kamarád.

„Jsi ještě dítě, Gordie ...“

„Díky, tatínku.“

„To bych si sakra přál, bejt tvůj táta!“ rozehrál se. „To bys mi s nějakým učňákem nesměl přijít na oči! Je to, jako by ti pámbu něco nadělil, všecy ty povídky, který si dokážeš vymejšlet, a řekl: „Tak tady pro tebe něco máme, hochu. Vypořádej se s tím, jak chceš.“ Jenže každý dítě se na to vysere, dokud na něj nikdo nedohlíží, a když

jsou tví rodiče takoví idioti, že na tebe nedohlídnou, tak bych měl asi já.“

Vypadal, jako když ode mě očekává ránu. Vyjadřoval to výraz jeho obličeje, který byl v tom zelenozlatém pozdně odpoledním světle podbarvený smutkem. Porušil hlavní zásadu tehdejších dětí. Člověk mohl říct cokoli o jiném klukovi, mohl mu nadávat, jak chtěl, ale nikdy nesměl říct křivé slovo o jeho mámě a tátovi. To bylo naprosto samozřejmé, stejně jako bylo samozřejmé, že když si v pátek pozvete na večeri kamaráda z katolické rodiny, nejdřív se ujistíte, že nemáte maso. Když někdo urazil vašeho otce a matku, museli jste ho zbít.

„Ty tvoje povídky, Gordie, ty jsou dobrý především pro tebe samotnýho. Jestli s náma chodíš jen proto, že nechceš rozbít partu, je to jako by sis do svýho týmu obsadil samý béčka. Půjdeš do toho samýho zasranýho učňáku a povlečeš se s pěšákama. Budeš s nima po škole a půjdeš dolů. A za chvíli se začneš starat jen o to, abys měl nějaký fáro, kam by sis nasadil buchtu a odvezl si ji někam do lesa nebo do hospody. Pak ji zbouchneš a strávíš zbytek života ve fabrice nebo v nějakým obchodě s botama v Auburnu, nebo, dokonce budeš škubat kuřata v hillcrestský drůbežárně. A ten příběh o tý soutěži jedlíků zůstane nenapsanej. Nenapíšeš už nic. Bude z tebe jen další z těch chytřáků se sračkama místo mozku.“

Chrisovi Chambersovi bylo dvanáct, když mi tohle všechno říkal. Měl však při tom obličej zvrásněný něčím starším, nejstarším, bezvěkým. Mluvil nezvučně, bezbarvě, ale to, co říkal, ve mně vzbuzovalo hrůzu. Bylo to, jako by si už prožil celý život, ten život, v němž vám říkají, že máte jít kupředu a roztočit kolo štěstí, a ono se tak krásně točí a chlápek šlape na pedál a pak se zastaví na dvou nulách a to je číslo vašeho baráku a všichni prohrajou. Nechají vás odejít a pak spustí umělý déšť, jo, to je legrace, tenhle vtip by ocenil i Vern Tessio.

Chris mě vzal za ruku a stiskl mi ji tak silně, až se mi v ní udělaly důlky, hluboké až na kost. Jeho oči byly zastřené, mrtvé - tak mrtvé, jako by právě vypadl z rakve.

„Já vím, co si lidi v tomhle městě myslejí o mé rodině. Víím, co si myslejí o mně a co ode mě čekají. Nikdo se ani nenamáhal se mě ze-

ptat, jestli jsem tenkrát ukrad ty prachy na mlíko. Měl jsem prostě tři dny volno.“

„Vzals je?“ zeptal jsem se. Ještě jsem to nikdy nezkusil, a kdybyste mi řekli, že to jednou udělám, považoval bych vás za blázny. Vylítlo to ze mě, ani jsem nevěděl jak.

„Jo,“ řekl. „Jo, vzal jsem je.“ Na chvíli zmlkl a podíval se dopředu na Teddyho a Verna. „Tys věděl, že jsem je vzal, Teddy to věděl, každej to věděl. I Vern to snad věděl.“

Začal jsem to popírat, ale pak jsem ztichl. Měl pravdu. I když jsem otci a matce vysvětloval, že člověk je snad považován za nevinného až do chvíle, kdy mu prokážou vinu, věděl jsem to.

„Pak jsem toho možná litoval a zkoušel ty prachy vrátit,“ řekl Chris.

Civěl jsem na něho s otevřenýma očima. „Tys je zkoušel vrátit?“

„Řekl jsem možná. Jen možná. Možná že jsem je donesl starý Simonsový a všechno jí řekl, a možná, že tam ty prachy už byly, ale já měl pak stejně tři dny prázdniny. A možná že za tejdén přišla stará Simonska do školy ve zbrusu nový sukni.“

Zíral jsem na Chrise, oněmělý hrůzou. Usmíval se na mě, ale byl to nucený, příšerný úsměv, který se mu nepromítl v očích.

„Jen možná,“ řekl, ale já si na tu novou sukni vzpomněl - byla to našasená kašmírová sukně. Učitelka v ní vypadala mladší, tak nějak hezčí.

„Chrisi, kolik to bylo peněz?“

„Skoro sedm vdolků.“

„Panebože,“ zašeptal jsem.

„Třeba jsem ty prachy vzal a pak mi je stará Simonsová ukradla. Ber to tak, že jsem ti vyprávěl příběh. Já, Chris Chambers. Mladší brácha Franka Chamberse a Bulvy Chamberse. Myslíš, že by tomu někdo uvěřil?“

„Nikdy,“ zašeptal jsem. „Panebože.“

Usmál se tím svým mrazivým, strašným úsměvem. „A myslíš, že by to zkusila, kdyby ty prachy ukrad někdo z těch nadutců z View?“

„Ne,“ řekl jsem.

„Jó, kdyby to byl někdo z nich, Simonska by řekla: „Dobrá, dobrá, protentokrát na to zapomeneme, ale plácne tě pořádně přes ru-

ku, a kdybys to zkusil znovu, plácne tě přes obě.“ Ale já ... třeba tu sukni měla už dávno vyhlídnutou. Každopádně zavěťřila příležitost a chytla se jí. Byl jsem blbec, že jsem ty prachy vracel. Ale nikdy jsem si nepomyslel ... nikdy bych neřek, že učitelka ... ale koho to vůbec zajímá? Proč o tom vůbec mluvím?“

Rozčileně si přejel oči rukou a já jsem si všiml, že skoro brečí.

„Chrisi,“ řekl jsem, „proč nejdeš studovat? Jseš dost chytrej.“

„Tohle rozhodují ve sborovně. Na těch jejich chytřejích sedánkách. Učitelé seděj v tom svým kreténským kroužku a říkaj jen: „Jo, jo, správně, správně.“ A staraj se jen o to, jak ses choval na základce a jak se ve městě koukaj na tvou rodinu. A rozhodují jen podle toho, jestli bys náhodou nenakazil ty elitní mazánky. Ale možná že se zkusím vypracovat. Nevím, jestli to dokážu, ale zkusit to můžu. Protože se chci dostat z Castle Rock a na vejšku a už nikdy nevidět fotra a žádnýho z mejch bráchů. Chci jít někam, kde mě nikdo nezná a kde proti mně předem nikdo nebude nic mít. Jenže nevím, jestli to zmáknou.“

„Proč ne?“

„Kvůli lidem. Lidi tě stáhnou dolů.“

„Který?“, zeptal jsem se a pomyslel jsem si, že myslí učitele, nebo takové zrůdy jako slečna Simonsová, která chtěla novou sukni, nebo svého bratra Bulvu, který se dal do party s Esem a Billym a Charliem a jinými, nebo své rodiče.

Ale on řekl: „To kamarádi tě táhnou dolů, Gordie. Ty to nevíš?“ Ukázal na Verna s Teddym, kteří stáli a čekali, až je doženeme. Něčemu se smáli, Vern se až prohýbal. „To dělaj kamarádi. Jako když se topěj a držej ti nohy. Nemůžeš je zachránit. Můžeš se jen utopit s nima.“

„Polezte, vy zasraný slimejšové!“ křičel Vern, který se nepřestával smát.

„Už jdem!“ zavolal Chris, a než jsem stačil něco říct, dal se do běhu. Rozběhl jsem se také, ale byl u nich dřív, než jsem ho mohl dohonit.

18

Ušli jsme ještě míli a pak jsme se rozhodli utábořit se na noc. Bylo ještě vidět, ale nikdo už neměl náladu jít dál. Byli jsme utahaní z té scény na skládce a z toho strachu na železničním mostě, ale bylo v tom ještě něco jiného. Byli jsme teď v harlowských lesích. Někde před námi byl mrtvý kluk, nejspíš znetvořený a posetý mouchami. A teď už i červy. Nikomu se teď k němu nechtělo, když padala noc. Někde jsem četl - myslím že v povídce Algernona Blackwooda - že duch bloudí kolem těla, dokud není řádně křesťansky pohřbeno, a já se v žádném případě nechtěl v noci vzbudit tváří v tvář odhmotněnému duchu Raye Browera, který sténá, drmolí a vznáší se mezi potměšilými šumícími borovicemi. Měli jsme za to, že mezi ním a námi je přinejmenším deset mil, a ačkoliv nikdo z nás čtyř na takové věci jako na duchy nevěřil, deset mil vypadalo jako bezpečná vzdálenost i pro případ, že by byla pravda to, co každý považoval za nmysl.

Vern, Chris a Teddy nasbírali dříví a rozdělali na škvárovém podkladu skromný ohýnek. Chris vyhloubil kolem ohně mělkou rýhu - dřevo bylo suché jako troud a on nechtěl nic riskovat. Zatímco se obírali ohněm, naostřil jsem několik prutů a udělal průkopnické špízy, jak tomu říkal můj bratr Denny - kuličky mletého ochuceného masa jsem napíchal na konce zelených prutů. Ti tři se hašteřili a smáli svému zálesáckému umění (které bylo takřka nulové; v Castle Rock byl sice skautský oddíl, ale kluci z našeho okruhu jej považovali za organizaci pro mazánky), přeli se o to, jestli je lepší opékat nad ohněm nebo nad uhlíky (což byla akademická debata, protože při našem hladu jsme nebyli ochotni čekat, až oheň vyhoří), jestli je k podpálení ohně vhodný suchý mech a co by dělali, kdyby jim došly sirky. Teddy prohlašoval, že by oheň zažehl třením dvou dřívěk. Chris mu řekl, že na to je moc blbej. Naštěstí to nemuseli zkoušet - Vernovi se podařilo vznítit suchý mech a chrástí druhou zápalkou. Bylo naprosto bezvětrí, takže ohni nehrozilo žádné nebezpečí. Střídali jsme se v živení plamínků, dokud se nerozhořely silné větve ze soušky přinesené z lesa. Když plameny trochu ochably, zapíchal jsem pruty s průkopnickými špínou pevně do země v takovém úhlu, aby jejich kon-

ce dosáhly nad oheň. Seděli jsme kolem a pozorovali, jak se špízy začínají matně lesknout, jak z nich odkapává tuk a jak nakonec hnědnou. Naše žaludky vedly kulinární konverzaci.

Nedokázali jsme vyčkat, až se maso propeče. Každý jsme vzali svůj špíz, sevřeli jej do rozříznuté žemle a vytáhli z něj horký prut. Maso bylo navrch spálené, uvnitř syrové a chutnalo báječně. Zhltili jsme je a otřeli si rukama mastná ústa. Chris otevřel svůj ruksak a vyndal z něj krabičku od leukoplasti. Otevřel ji a rozdal nám vyklepané winstonky. Zapálili jsme si hořícími větvičkami z ohně, zaklonili se a světácky pozorovali, jak se cigaretový dým rozplývá v hebkém soumraku. Nikdo z nás nešlukoval, protože bychom se mohli rozkašlat, a to by znamenalo den dva nejapných žertíků od ostatních. I tak bylo příjemné jen potahovat a vyfukovat a plivat do ohně, kde to vždycky zasyčelo (toho léta jsem se naučil, jak načapat kuřáckého začátečníka: každý nadměrně plive). Cítili jsme se skvěle. Dokouřili jsme winstonky až k filtrům a ty pak odhodili do ohně.

„Není nad pokouřeníčko po jídle,“ řekl Teddy.

„Jedničková záležitost,“ přisvědčil Vern.

V zeleném přitímní spustili cvrčkové. Průsekem trati jsem se podíval na oblohu. Modř se měnila v purpur. Ta předzvěst setmění mě naplnila poklidným smutkem, pocitem příjemné osamělosti a odvahy, která odvahou nebyla.

Udusali jsme si rovné místo v podrostu poblíž náspu a rozhodili pokrývky. Pak jsme asi hodinu přihazovali do ohně a vedli řeč. Byl to ten druh hovoru, který člověk zapomene, jakmile je mu patnáct a objeví holky. Bavili jsme se o tom, kdo v Castle Rock jezdí nejrychleji v autě, o tom, že Boston snad letos nebude poslední, o právě pomínuvším létě. Teddy nám vyprávěl, jak byl na Whiteově pláži v Brunswicku a při potápění z voru ho nějaký kluk kopl do hlavy, že se málem utopil. Poměrně dlouho jsme probírali relativní přednosti našich bývalých učitelů. Shodli jsme se na tom, že pan Brooks je největší poseroutka na škole - když mu člověk odmlouval, jen si tak trochu zakřičel. Na druhé straně tu byla paní Coteová, zvaná Codyová - byla to nejpodlejší svině, jakou kdy Bůh stvořil. Vern slyšel, že před dvěma lety praštila jednoho kluka tak, že málem oslepl. Díval jsem se na Chrise a přemítal, jestli řekne něco o slečně Simonsově, ale on vůbec

nepromluvil, ani neviděl, že ho pozoruju. Díval se na Verna a lehce příkyvoval jeho historce.

Nemluvili jsme o Rayi Browerovi, když se snesla tma, ale já jsem na něho myslel. Je něco hrůzného a fascinujícího na tom, jak se tma vkrádá do lesů. Přichází nemírněna světly automobilů, pouličními světly či světly lidských příbytků. Přichází nekonejšena a neohlašována mateřskými hlasy, které volají děti domů. Když je člověk zvyklý na město, stmívání v lesích mu připadá spíše jako přírodní katastrofa než přirozený jev; přichází tak náhle, jako jaro v Castle Rock.

Když jsem v těch chvílích myslel na tělo Raye Browera, nepocítil jsem náhlou úzkost či strach, neviděl jsem zelenou nesrozumitelně drmolící vílu, která v irských a skotských pohádkách věští smrt a která by nás přinutila k návratu, abychom nerušili její klid, ale postihl mě náhlý a nečekaný záchvěv lítosti, tak osamělé a bezbranné v té tmě, že přesahovala hranice tohoto světa. Jeho tělo mohlo být klidně něčím ožíráno. Nebyla tu jeho matka, aby tomu zabránila, ani jeho otec, ani Ježíš Kristus ve společnosti všech svatých. Ray Brower byl mrtvý a osamělý, odhozený z kolejí do příkopu. Bylo mi jasné, že pokud na to nepřestanu myslet, rozbrečím se.

A tak jsem vyprávěl příběh z Le Dia, který jsem si pohotově vymyslel. Končil jako většina mých příběhů z Le Dia - umírající americký pěšák v záchvatech kašle povídá svému seržantovi o lásce k vlasti a k děvčeti, které zanechal doma. Seržantova tvář byla bledá a chápací, ale já při tom vyprávění neviděl před sebou bledou a utrápenou tvář někoho z Castle Rock nebo White River Junction, ale tvář někoho mnohem mladšího, už mrtvého, se zavřenýma očima, ztrhanými rysy a čůrkem krve stékajícím z levého koutku úst k hraně spodní čelisti. A v pozadí, namísto zničených obchodů a chrámů vymyšleného Le Dia, jsem viděl jen temný les a šterkový železniční násep vzpínající se k hvězdnaté obloze jako prehistorická pohřební mohyla.

19

Probudil jsem se uprostřed noci v údivu nad tím, proč je v mém

pokoji taková zima a kdo nechal otevřená okna. Asi Denny. Zdálo se mi, jak se mnou byl na klouzačce v Harrisonově parku, ale tam jsme byli už před čtyřmi lety.

Tohle nebyl můj pokoj, tohle bylo jiné místo. Někdo mě svíral v mocném medvědím objetí, někdo jiný se ke mně tiskl zezadu, třetí nezřetelná postava ležela poblíž v poloze skrčence a zdvihala hlavu, jako by naslouchala.

„Co se sakra děje?“ zeptal jsem se zmateně.

V odpověď se mi ozvalo táhlé záupnění. To vypadalo na Verna.

Vzpamatoval jsem se a uvědomil si, kde jsem ... Ale proč jsem vzhůru uprostřed noci? Nebo jsem jen chvílku zdřímil? Ne, to zřejmě ne, protože srpek měsíce se vznášel uprostřed inkoustově temné oblohy.

„Zachraňte mě před tím!“ drmolil Vern. „Přísahám, že budu hodnej, neprovedu nic špatnýho. Na záchodě budu zvedat prkýnko, budu ... budu ...“ S úžasem jsem si uvědomil, že naslouchám motlitbě - lépe řečeno její úpravě v podání Verna Tessia.

V úděsu jsem se prudce posadil. „Chrisi?“

„Zavři hubu, Verne,“ řekl Chris v poloze naslouchajícího skrčence. „To nic není.“

„Ale je,“ řekl Teddy nezřetelně. „Něco to je.“

„Ale co?“ zeptal jsem se. Byl jsem stále ospalý a dezorientovaný, nezakotvený v čase a prostoru. Děsilo mě, že jsem zaspal něco důležitého a že je příliš pozdě, abych se mohl pořádně bránit.

Jako odpověď na mou otázku se z lesů slabě ozval táhlý, dutý skřek, jaký byste čekali od ženy, umírající v agónii příšerným strachem.

„Ježíšku můj,“ zakňoural Vern vysokým slzavým hlasem. Znovu mě sevřel v objetí, které mě vzbudilo. Jen stěží jsem mohl dýchat a dostal jsem ještě větší strach. Usilovně jsem se vymanil, ale on se po mně sápal jako štěně, které nemá kam jít.

„To je ten Browerovic kluk,“ zašeptal chraptavě Teddy. „Jeho duch obchází lesama.“

„Panebože!“ vykřikl Vern, zděšený tím pomyšlením. „Slibuju, že už nebudu krást prasácký knížky! Slibuju, že už psovi nedám ani jednu mrkev ze svý svačiny! Slibuju ...“ Zmítal sebou v úsilí uplatit

Boha nějakým slibem, ale strachy nemohl vymyslet žádný dobrý skutek. „Už nebudu kouřit cigára bez filtru!“ vykřikl v náhlé inspiraci. „Nebudu křivě přísahat! A do kasičky v kostele už nebudu házet nic jiného než peníze! Nebudu ...“

„Drž hubu, Verne,“ řekl Chris, ale pod jeho obvyklým autoritativním tónem zazněl strach. Byl bych rád věděl, jestli má na rukou, zádech a břiše husí kůže jako já a jestli se mu taky ježí chloupky na temeni.

Vern pokračoval šeptem ve svých reformních slibech, jen aby ho Bůh nechal přežít aspoň tuhle noc.

„To je nějaká holka, ne?“ zeptal jsem se Chrise.

„Ne, to bych neřekl. Myslím, že je to divoká kočka. Fotr říkal, že při mrouskání řvou jako když je na nože bere. Je to, jako když řve ženská, ne?“

„To jó,“ řekl jsem. Hlas mi selhával a slova mi padala z úst jako kostky ledu.

„Jenže žádná ženská nedokáže řvát takhle hlasitě,“ řekl Chris ... a pak bezradně dodal: „Že ne, Gordie?“

„Je to jeho duch,“ zašeptal znovu Teddy. Jeho brýle slabě odrážely snový měsíční svit. „Jdu se na to kouknout.“

Zřejmě to nemyslel vážně, ale nechtěli jsme riskovat. Jakmile se začal zvedat, strhli jsme ho s Chrisem zpátky. Možná jsme byli trochu suroví, ale naše svaly se strachem proměnily v ocel.

„Nechte mě vstát, vy blbci!“ slyšel zmítající se Teddy. „Když říkám, že se jdu kouknout, tak se taky jdu kouknout. Chci to vidět! Chci vidět ducha! Chci vidět, jestli ...“

Nocí se znovu ozval divoký, naříkavý výkřik, který rozřízl vzduch jako nůž s kalenou čepelí a přimrazil naše ruce k Teddyho tělu - kdyby byl vlajka, vypadali bychom jako obraz námořníků přebírajících pod správu ostrov Iwo Jima. Výkřik se s šílenou lehkostí šplhal z oktávy do oktávy, až dosáhl křehce mrazivého vrcholu. Chvilí na něm setrval a pak se zřítíl dolů a odezněl v neuvěřitelném basu, který připomínal bzukot nějaké obrovité včely. Následoval zvuk, který zněl jako šílený smích ... a pak se znovu rozhostilo ticho.

„Ježíšku na křížku,“ zašeptal Teddy a už se ani nezmínil o tom, že se půjde podívat do lesa, co vydává ten příšerný zvuk. Přimkli

jsme se k sobě a já začal přemýšlet o tom, že odsud uteču. Pochybuju, že jsem byl sám. Kdybychom stanovali u Verna na zahradě - a naši rodiče si mysleli, že tam jsme - nejspíš bychom vzali do zaječích. Jenže do Castle Rock bylo daleko a při pomýšlení a útěk ve tmě přes železniční most mi tuhla krev v žilách. Útěk opačným směrem blíže k mrtvole Raye Browera byl stejně nemyslitelný. Zůstali jsme připraveni na místě. Jestli ten les měl nějakého obyvatele - můj otec mluvil o nějakém hejkalovi - a jestli nás ten tvor chtěl dostat, klidně nás dostat mohl.

Chris navrhl držet hlídky a všichni jsme s tím souhlasili. Hodili jsme si o pořadí. Vern začínal a já byl poslední. Vern si sedl se zkříženými nohama k dohasínajícímu ohni, zatímco my jsme se znovu uložili. Přimkli jsme se k sobě jako ovce. Byl jsem si jist, že spánek nepřichází v úvahu, ale usnul jsem - lehkým neklidným spánkem, jehož nevědomím jsem klouzal jako ponorka s vystrčeným periskopem. Sny mého polospánku byly prostoupeny divokými výkřiky, které mohly být skutečné, ale zrovna tak je mohla vydávat má fantazie. Viděl jsem - nebo jsem si myslel, že vidím - něco bílého a beztvareho, jak se krade lesem jako groteskní nemocniční prostěradlo.

Konečně psem upadl do skutečného spánku. Zdálo se mi, že se s Chrisem koupeme na White's Beach, ve šterkovém lomu v Brunswicku, který se změnil v nepatrné jezírko, do jehož vod plácali lamači. Bylo to tam, kde ten kluk kopl Teddyho do hlavy a ten se málem utopil.

V mém snu jsme se poflakovali a líně plavali v horkém červencovém slunci. Zpoza nás, z voru, se ozývaly výkřiky a výbuchy smíchu, jak se děti šplhaly na vor a skákaly z něj nebo byly sráženy. Slyšel jsem, jak do sebe narážejí sudy od petroleje, které tvořily základ voru, a vydávají zvuk ne nepodobný kostelním zvonům, slavnostní a vážný. Na šterkopískové pláži ležela na dekách lesklá těla, děti s kyblíčky dřepěly u vody nebo si šťastně kydaly lopatičkami bahno do vlasů. Mladíci se shlukovali do rozesmátých skupinek a pozorovali dívky, nekonečně promenující sem tam ve dvojících nebo trojících, nikdy samotné, tajná místa svých těl skryta v Jantzenových jednoduchých plavkách. Opatrně našlapující lidé proudili ke stánku s občerstvením a nosili si odtud brambůrky, párky a nanuky.

Podél nás proplula paní Coteová na gumovém nafukovacím lehátku. Ležela na zádech, oblečena ve svou typickou uniformu, v níž absolvovala celý školní rok - šedé dvoudílné šaty, místo blůzky tlustý svetr, květinu přišpendlenou na jednom téměř neexistujícím řádu, nohy vězící v tlustých punčochách barvy karamel. Její černé staromódní střevíce na vysokém podpatku brázdily vodu a vytvářely malá věčka. Měla modrý přeliv jako moje matka, vlasy naondulované do pevných kudrn tvaru hodinářských pér, které vydávaly nemocniční puch. Její brýle se ve slunci nesnesitelně blýskaly.

„Dávejte si pozor, chlapci,“ říkala. „Dávejte si pozor, nebo vás zbiju, až oslepnete. To můžu udělat, tuto pravomoc mi udělila školní rada. A nyní, prosím ‚Opravu zdi‘, pane Chambersi, no prosím. Ale z paměti.“

„Zkoušel jsem ty peníze vrátit,“ řekl Chris. „A Simonsová řekla, že tedy dobře, a pak je ukradla! Slyšíte mě? Ukradla je. A co s tím teda uděláte? Dáte jí ránu, až oslepne?“

„Oprava zdi, pane Chambersi, tak mluvíte. Ale z paměti.“

Chris po mně vrhl pohled, jako by chtěl říct, „Neříkal jsem ti, že to takhle dopadne?“ a začal šlapat vodu. „Do zdi se dostane nějaký cizorodej prvek, a utvoří tam takovej zmrzlej chuchvalec hlíny ...“ A pak se mu potopila hlava a hovořící ústa se naplnila vodou.

Vzápětí se vynořil a zakřičel: „Pomoz mi, Gordie! Pomoz mi!“

Pak byl znovu stažen pod hladinu. Když jsem se podíval do průzračné vody, viděl jsem dvě odulé nahé mrtvolky, které ho držely za kotníky. Byli to Vern a Teddy. Jejich oči byly prázdné jako oči řeckých soch. Jejich malé prepubescentní penisy splihle visely z nafouklých břich jako albínské chaluhy. Chrisova hlava znovu rozrazila hladinu. Ochable ke mně vztáhl jednu ruku a vydal zoufalý zženstilý výkřik, který se stále zesiloval a nesl se horkým prosluněným letním vzduchem. Podíval jsem se zoufale na pláž, ale nikdo nás neslyšel. Opálený plavčík se půvabně rozvaloval v sedačce na vrcholku bíle natřené dřevěné věže ve tvaru kříže a dál se usmíval na dívku v červených plavkách. Chrisův výkřik odezněl v bublavé kloktání, jak ho mrtvolky znovu táhly pod hladinu. Viděl jsem jeho zvlněné, znetvořené oči, jak se ke mně obracejí v prosebné agónii; viděl jsem jeho bílé ruce, které se jak cípy hvězdice snažily držet prosluněné hladiny.

Místo toho, abych se potopil a snažil se ho zachránit, šíleně jsem se plácal ke břehu, nebo aspoň tam, kde bych dosáhl. Než jsem se tam dostal - než jsem se tam vůbec přiblížil, ucítil jsem, jak mi nějaká ruka jemně, ale neúprosně svírá stehno a začíná tahat. Z prsou se mi dral výkřik, ale než jsem ho ze sebe vydal, probudil jsem se ze sna do drsné skutečnosti. Teddy mě tahal za nohu, abych se probudil. Měl jsem hlídku.

Stále ještě napůl spící jsem se ho tupě zeptal: „Jseš živej, Teddy?“

„Ne. Jsem mrtvej a ty jseš negr,“ řekl podrážděně. Zbytky snu zmizely. Sedl jsem si k ohni a Teddy se uložil.

20

Zbytek noci trávili ostatní hlubokým spánkem. Já jsem střídavě dřímал a budil se a znovu dřímал. Noc zdaleka nebyla tichá; slyšel jsem vítězné vřeštivé zaskřehotání sovy uchvacující kořist, slabý křik nějakého malého zvířete, které nejspíš mělo být sežráno; nějaké větší zvíře, divoce se pohybující podrostem. Na pozadí toho všeho koncertovali cvrčci. Žádné výkřiky se už neozvaly. Dřímал jsem a budil se, budil se a dřímал. Myslím, že kdybych byl přistižen při takové ledabylé hlídce v Le Diu, byl bych nejspíš postaven před polní soud a zastřelen.

Z poslední dřímoty jsem se probral trochu trvaleji a uvědomil jsem si, že se něco změnilo. Trvalo mi chvíli, než jsem na to přišel: ačkoliv měsíc už zmizel, viděl jsem ruce spočívající na mých dřínách. Hodinky ukazovaly tři čtvrti na pět. Začínalo svítat.

Se slyšitelným zapraskáním v páteři jsem vstal, poodešel pár kroků od směstnaných těl mých kamarádů a vymočil se do keřů ruje. Začal jsem setřásat noční strachy; úplně psem cítil, jak odpadají. Byl to báječný pocit.

Vyškrábal jsem se na trať a sedl si na jednu kolejnici. Jen tak jsem nohama hrnul štěrk a vůbec jsem nespíchal vzbudit ostatní. V té chvíli se mi nový den zdál příliš krásný, než abych se o něj dělil.

Ráno přišlo rychle. Cvrčkové začali utichat a stíny pod stromy a

keři se začaly vytrácet jako kaluže po přehánce. Vzduch postrádal jakoukoliv chuť, a tím věstil poslední horký den ve vyznačené řadě horkých dnů. Ptáci, kteří se stejně jako my nejspíš celou noc krčili někde strachem, začali sebevědomě švitořit. Na zbytku soušky, kterou jsme přitáhli z lesa, se usadil střízlík, načechrál si peří a odlétl.

Nevím, jak dlouho jsem seděl na té kolejnici a pozoroval purpur vytrácející se bezelstně z oblohy, do níž se včera večer vkradl. Rozhodně dost dlouho na to, aby mě rozbolela zadnice. Už jsem chtěl vstát, když jsem na kolejišti, necelých deset metrů vpravo od svého stanoviště, uviděl srnu.

Srdce mi poskočilo tak vysoko, že kdybych si dal ruku do úst, mohl jsem se ho dotknout. Žaludek a genitálie prostoupilo horečnaté vzrušení. Ani jsem se nepohnul. Nešlo by to, i kdybych chtěl. Její oči nebyly hnědé, ale matově černé, jako samet, na němž spočívají klenoty. Ouška měla potažena odřeným semišem. Klidně mě pozorovala. Mírně skloněná hlava jí dodávala zvědavého výrazu. Viděla chlapce s vlasy poznamenanými četnými nočními vzpourami a přežehlenými, v džínách s ohrnutými manžetami a khaki košili se záplatovanými lokty a frajersky ohrnutým límcem. Byl jsem obdarován pohledem na její bezelstnou neopatrnost.

Dívali jsme se na sebe dlouho ... aspoň myslím, že to bylo dlouho. Pak se obrátila a odešla na druhou stranu trati, vrtíc bezstarostně bílým ocáskem. Objevila trávu a začala se pást. Neohlédla se na mě a ani nemusela; zůstal jsem jako přimrazený.

Pak se pode mnou začala chvět kolena a vzápětí nato srna zvedla hlavu a natočila ji směrem ke Castle Rock. Stála tam a něžně větrila svým rozpůleným černým čenicem. Pak třemi mocnými skoky zmizela mezi stromy. Ozvalo se prasknutí jediné suché větvičky, připomínající startérův výstřel.

Hypnotizovaně jsem hleděl na místo, kam zmizela, dokud vzduch neprořalo naléhavé zahoukání nákladního vlaku. Sklouzl jsem dolů po náspu ke svým spícím druhům.

Pomalý a hlučný průjezd vlaku je vzbudil do zívání a šubání. Dali jsme se do zmateného, nervózního hovoru o „Případu křičícího ducha“, jak to nazval Chris, ale nebylo to tak zlé. Za denního světla se to jevilo spíš bláznivě než zajímavě. Celá ta záležitost nás přivádě-

la do rozpaků a bylo nejlépe na ni zapomenout.

Už už jsem jim chtěl povědět o setkání se srnou, ale nakonec jsem si to nechal pro sebe. Od té doby až do dneška jsem o tom nikdy nemluvil ani nepsal. Ta příhoda napsáním hodně ztrácí, ale pro mě znamenala nejlepší část onoho výletu, jeho nejčistší část, k níž jsem se od té doby vždycky bezděčně vracel, když mi bylo nejhůř - prvního dne ve vietnamském buší, kdy jeden chlapík přišel k nám na paseku a rukou si držel nos, a když ji dal pryč, žádný nos tam neměl, protože mu ho ustřelili; nebo onoho dne, kdy nám doktor řekl, že náš nejmladší syn je zřejmě hydrocefalický (naštěstí se ukázalo, že má jen abnormálně velkou hlavu); nebo v oné šílené době, kdy má matka zvolna umírala. Tehdy jsem si vždycky vzpomněl na to ráno, na odřený semš jejich oušek, na bílý záblesk jejího ocásku. Jenže nejdůležitější věci se nejhůře vyjadřují, protože slova umenšují jejich skutečný význam. Je těžké zaujmout cizí lidi výklady o světlých stránkách svého života.

21

Koleje se stáčely na jihozápad a vedly nízkým jedlovím s hustým podrostem. Posnídali jsme trochu ostružin, ale lesní plody člověka nikdy nenasytí; žaludek je na půl hodiny přijme a pak začne znovu kručet. Vrátili jsme se na trat' - bylo kolem osmé - a vydali se na pochod. Měli jsme temně červená ústa a těla poškrábaná ostružinovým trním. Vern si s mrzutostí v hlase přál pár smažených vajíček se slaninou.

Byl to poslední a zřejmě nejhorší den veder. Jitřní obláčky se rozplynuly a obloha měla světle ocelovou barvu. Když jste se na ni podívali, bylo vám ještě větší horko. Pot nám stékal po prsou i po zádech a zanechával po sobě v nahromaděné špíně stružky. Komáři a mouchy vířili kolem našich hlav a vráželi do nás v útočných formacích. Vědomí daleké cesty nebylo nijak povzbuzující. Cíl cesty nás však přitahoval a nutil nás i v tom horku udržovat svižné tempo. Všichni jsme toužili vidět tělo toho chlapce - nedokážu to vyjádřit jednodušeji a poctivěji. Ať už ta touha byla bezelstná nebo nám měla

pomoci od těžkých zmatených snů, byla silná. Myslím, že jsme dospěli k přesvědčení, že si ten pohled zasloužíme.

Bylo kolem půl desáté, když Teddy s Chrisem uviděli před námi vodu. Zavolali na mě a na Verna. Rozběhli jsme se k nim. Chris se radostně smál. „Koukněte se tamhle! To udělali bobři,“ ukazoval.

Bylo to nepochybně bobří dílo. Pod náspem vedla velká propust', jejíž pravý konec bobří přehradili jedním ze svých dokonalých vodních děl - klacky a větve byly stmeleny listím, větvičkami a blátem. Bobři jsou zatraceně pilné potvory. Za hrází se vytvořila nádrž čiré vody, která se zářivě zrcadlila ve slunci. Na několika místech vyčnívala z vody bobří obydlí, která vypadala jako dřevěná iglú. Na vzdálenějším konci přitékal do nádrže potůček, obklopený stromy dobřela ohryzanými, místy až do metrové výše.

„Tohle ajznboňáci zlikvidují,“ řekl Chris.

„Proč?“ zeptal se Vern.

„Přece tady nemůžou mít rybník,“ řekl Chris. „Vždyť by jim podemlel jejich dokonalou trať. Proto tam vybudovali tu propust'. Postřílejí pár bobrů a tím vystrašej ostatní. Pak jim to zbouraj a bude z toho zase velká bažina jako na začátku.“

„To je ale velká škoda,“ prohlásil Teddy.

„Kdo by se staral o bobry. Ajznboňáci určitě ne.“

„Myslíš, že je to tak hluboký, aby se v tom dalo plavat?“ zeptal se Vern a toužebně se zahleděl na vodu.

„To se musí vyzkoušet,“ řekl Teddy.

„Kdo jde první?“ zeptal jsem se.

„Já!“ vykřikl Chris. Rozběhl se ke břehu, shodil tenisky a strhl si košili od pasu. Jedním palcem si naráz svlékl kalhoty i trenýrky. Zabalancoval nejprve na jedné a vzápětí na druhé noze, když si sundával ponožky. A pak sebou plácl do vody. Vynořil se a pohazoval hlavou, aby dostal mokré vlasy z očí. „Je to skvělý,“ zavolal.

„Jak je tam hluboko?“ křičel na něj Teddy. Nikdy se nenaučil plavat.

Chris se postavil a voda mu byla po prsa. Zahlédl jsem něco černošedého na jeho rameni. Pomyslel jsem si, že je to kousek bláta, a pustil jsem to z hlavy. Kdybych se byl podíval trochu pozorněji, mohl jsem si do budoucna ušetřit spoustu nepříjemných snů. „Pojďte do

vody, poserové!“

Otočil se a neuměle odplaval těžkopádnými tempy, otočil se a plaval zpátky. Mezitím jsme se všichni svlékli. Skočil jsem do vody za Vernem.

Jetí dotyk byl nádherný - čistý a chladivý. Plaval jsem ke Chrisovi a vychutnával na těle hedvábné laskání vody. Postavil jsem se a vzájemně jsme se na sebe zakřenili.

„Tý vole!“ řekli jsme současně.

„Kurva štelunk,“ stříkl mi vodu do obličeje a odplaval.

Cákali jsme se v rybníčku asi půl hodiny, než jsme zjistili, že je plný pijavic. Skákali jsme, plavali pod vodou a vzájemně se potápěli. To jsme ještě nic nevěděli. Pak Vern doplaval na mělčinu, potopil se a udělal stojku. Když se jeho nohy vynořily z vody a utvořily rozkolísané, ale triumfální V, viděl jsem, že je má poseté čenošedými hrudkami, stejnými, jakou jsem viděl na Chrisově rameni. Byly to velké pijavky.

Chris otevřel ústa a já jsem ucítil, jak mi tuhne krev v žilách. Teddy vykřikl a zbledl. Všichni tři jsme se začali plácet co nejrychleji ke břehu. Teď už o těchhle pijavicích vím víc než tehdy, ale ani vědomí, že jsou téměř neškodné, nemůže zmírnit tu téměř šílenou hrůzu, kterou z nich mám od onoho dne, kdy jsme se koupali v bobřím rybníčku. Mají ve svých slinách místní anestetikum a antikoagulans, takže člověk necítí, když se k němu přisávají. Pokud je nezpozorujete, sají tak dlouho, pokud jejich zduřelá hnusná těla v nasycení neodpadnou nebo pokud skutečně neprasknou.

Vylezli jsme na břeh a Teddy dostal hysterický záchvat, když se na sebe podíval. Řval a trhal si pijavky z nahého těla.

Vern se vynořil z vody a zmateně se na nás podíval. „Co se sakra děje ...?“

„Pijavky!“ vykřikl Teddy, odtrhl si dvě z rozklepaných stehen a odhodil je co nejdál od sebe. „Zasraný zkurvený pijavice!“ Poslední slovo zaječel.

„Panebožepanebožepanebože!“ zaúpěl Vern. Přeplaval rybníček a vypotácel se ven.

Bylo mi stále zima; zapomněl jsem, že je horko. Říkal jsem si, že nesmím propadnout panice. Nesmím křičet. Nesmím být posera. Po-

sbíral jsem jich asi šest na rukách a pár dalších na prsou.

Chris se ke mně natočil zády. „Gordie? Mám tam ještě nějaký? Sundej mi je, prosím tě, jestli tam jsou.“ Bylo jich tam pět nebo šest. Vypadaly jako legrační černé knoflíky. Odtrhal jsem z něj jejich měkká těla.

Pak jsem si očistil nohy a Chris se pustil do mých zad. Začalo mi být trochu líp, ale vtom jsem se podíval dolů a uviděl jsem na svých genitáliích jejich pradědečka, který byl nacucán do čtyřnásobné velikosti. Jeho černošedá kůže rudla. Přestával jsem se kontrolovat. Ani ne tak navenek, aspoň nijak výrazně, ale uvnitř jsem propadl zmatku.

Snažil jsem se srazit to lesklé a lepkavé tělo hřbetem ruky. Drželo to. Zkusil jsem to znovu. Nebyl jsem schopen normálně na to sáhnout. Obrátil jsem se ke Chrisovi a zkusil promluvit, ale nešlo to. Jen jsem na to ukázal. Jeho už tak popelavé tváře zbělely.

„Já to nemůžu sundat,“ řekly mé němé rty: „Ty ... nemohs bys ...“

Ale on ucouvl, zavrtěl hlavou a ústa se mu roztrásla. „Nemůžu, Gordie,“ řekl. Nemohl od toho odtrhnout oči. „Promiň, ale nemůžu. Nejde to. Ne.“ Odvrátil se a pak se zlomil v pase přes jednu paži jako sklepník v nějaké operetě a vyzvracel se do jalovcových keřů.

Musíš se držet, říkal jsem si a díval se na pijavici, která na mě visela jako podivný přívěsek. Stále viditelně sála. Musíš se vzpamatovat a dostat ji. Drž se. Je to poslední. Po. Sled. Ni. Hmátl jsem po ní a zkusil ji odtrhnout, ale ona mi praskla mezi prsty. Má vlastní krev se mi teple rozlila po dlani a zápěstí. Začal jsem plakat.

Došel jsem ke svým svrškům a oblékl se. Byl bych rád přestal brečet, ale nedokázal jsem spustit stavidla. Pak jsem se začal třást a bylo to ještě horší. Přiběhl ke mně nahý Vern.

„Už jsou pryč, Gordie? Už je tam nemám? Nemám je tam?“

Jeho oči na mně visely a připomínaly oči koně z dětského kolo-toče.

Přikývl jsem, že jsou pryč, a brečel dál. Vypadalo to, že si na brečení chci postavit kariéru. Navlékl jsem si košili a zapnul všechny knoflíky až ke krku. Natáhl jsem si ponožky a nazul tenisky. Slzy pomaloučku ustávaly. Vydal jsem ještě pár vzlyků a pak to přešlo.

Chris popošel ke mně a utíral si pusou hrstí jilmových listů. Němýma rozšířenýma očima se mi omlouval.

Když jsme se všichni oblékli, zůstali jsme stát a chvíli jsme se na sebe dívali. Pak jsme se začali drápat na násep. Ještě jednou jsem se ohlédl na puklou pijavici, která ležela na zdupané trávě, kde jsme tančili a řvali a strhávali je ze sebe. Byla splasklá, ale stále vypadala zlověstně.

Za čtrnáct let jsem vydal první román a poprvé se podíval do New Yorku. „Uděláme si třídní oslavu,“ řekl mi můj vydavatel do telefonu. „To budou ti jaloví pisálkové koukat.“ Byly to však tři naprosto jalové dny.

Chtěl jsem vidět to, co každý návštěvník New Yorku - nějaké představení v Radio City Music Hall, město z vrcholku Empire State Building (čert vem World Trade Center; pro mě byl stále nejvyšší ten mrakodrap, na který ve třiatřicátém vylezl King Kong), noční Times Square. Keith, můj vydavatel, vypadal víc než potěšeně, že mi město může ukázat. Posledním naším turistickým počinem byla vyjížďka lodí na Staten Island. Když jsem se nakláněl přes zábradlí, náhodou jsem se podíval do vody a uviděl spoustu použitých prezervativů, vznášejících se na mírných vlnách. V té chvíli se mi vrátila vzpomínka - nebo jsem se opravdu vrátil v čase. Každopádně jsem se na vteřinu ocitl v minulosti. Zastavil jsem se uprostřed náspu a ohlédl se na puklou pijavici: mrtvou a splasklou ... ale stále zlověstnou.

Keith si musel všimnout výrazu mé tváře, protože řekl: „To není moc pěkný pohled, co?“

Jen jsem zavrtěl hlavou a chtěl jsem mu říct, aby se neomlouval, že člověk nemusí podniknout zrovna tuhle vyjížďku, aby viděl použité prezervativy, chtěl jsem mu říct: Člověk píše, aby porozuměl minulosti a nějak se připravil na smrt; proto jsou všechna slovesa v minulém čase, Keithi, ty dobrý člověče, dokonce i ta, která prodávají milióny knih. Jediné dvě umělecké formy jsou víra a příběh.

Té noci jsem byl pěkně opilý, jak si asi dokážete představit.

Řekl jsem mu jen: „Myslel jsem na něco jiného, to je všechno.“ Nejdůležitější věci se nejhůře vyjadřují.

22

Šli jsme dál po kolejích - ani nevím, jak daleko - a začínal jsem si myslet: *Dobrá, určitě se s tím vypořádám, stejně už je to pryč, bylo to jen pár pijavek, no a co*; na to jsem myslel, ještě když se mi začaly dělat kruhy před očima. Pak jsem se složil.

Musel jsem dopadnout dost tvrdě, ale mně to připadalo, že jsem se položil do teplých a nadýchaných peřin. Někdo mě obrátil. Dotyky rukou jsem sotva vnímal a připadaly mi nepodstatné. Jejich tváře byly jako balóny, které na mě shlížejí z obrovské výšky. Takhle nějak musí sražený borec vnímat tvář rozhodčího, který ho po úderu odpočítává. Slova ke mně doléhala ve zvukových vlnách - objevovala se a mizela.

„... ho?“

„... bejt celej ...“

„... myslíš slunce ...“

„Gordie, jseš ...“

Pak jsem musel něco říct, něco nesmyslného, protože teprve potom začali vypadat opravdu ustaraně.

„Radši bysme s ním měli jít zpátky,“ řekl Teddy a mně se zase zamžilo před očima.

Když jsem přišel k sobě, připadalo mi, že mi nic není. Chris dřepěl vedle mě a říkal: „Slyšíš mě, Gordie? Jsi tady, člověče?“

„Jo,“ řekl jsem a posadil se. Před očima se mi rozprskly černé skvrny, ale hned zmizely. Počkal jsem, jestli se nevrátí, a pak jsem vstal.

„Tys mě ale vyděsil, Gordie,“ řekl Chris. „Nechceš napít vody?“

„Jo.“

Podal mi poloprázdnou polní láhev a já polkl tři teplé doušky. „Proč jsi omdlel, Gordie?“ zeptal se zvědavě Vern.

„Udělal jsem tu blbost, že jsem se podíval na tvůj ksicht,“ řekl jsem.

„Hýýý-ííí-ííí!“ kuckal Teddy. „To je vůl, ten Gordie. Ty pitomče!“

„Je ti fakt dobře?“ dotíral Vern.

„Jo. Jasně. Byla to jen ... slabá chvílka. Vzpomněl jsem si na ty

pijavy.“

Vážně přikývli. Odpočinuli jsme si ve stínu a vydali se na cestu, já s Vernem po jedné straně trati, Chris s Teddym po druhé. Mysleli jsme si, že už musíme být blízko.

23

Nebyli jsme tak blízko, jak jsme si mysleli, a kdyby nás napadlo podívat se do automapy, byli bychom viděli, jak si stojíme. Věděli jsme, že mrtvola Raye Browera leží někde poblíž harlowské okresky. Je to slepá silnice, která končí na břehu Royal River. Přes ni vede další železniční most společnosti GS&WM. Představovali jsme si to tak, že když se dostaneme k řece, ocitneme se v místech, kde Billy s Charliem nechali své vozy toho dne, kdy objevili chlapcovo tělo. A protože obě řeky - Royal River a Castle River - byly od sebe asi deset mil vzdálené, mysleli jsme, že už je to jen kousek. Jenže deset mil to bylo vzdušnou čarou, a koleje mezi oběma řekami nevedly přímo, ale tvořily mírný oblouk, jímž se trať vyhýbala kopcovitému území. Kdybychom se byli podívali do mapy, mohli jsme ten oblouk jasně vidět a uvědomit si, že to nebude deset, ale šestnáct mil.

Chris začal něco tušit, když už bylo poledne a řeka stále nebyla v dohledu. Zastavili jsme se, Chris vylezl na vysokou borovici a rozhlédl se kolem. Když slezl dolů, podal nám stručnou zprávu: „K řece dorazíme nejdříve kolem čtvrté, když sebou pořádně hodíme.“

„Do prdele!“ vykřikl Teddy. „Tak co teda budem dělat?“

Podívali jsme se na své unavené, zpocené obličej. Byli jsme hladoví a bez nálady. Velké dobrodružství se změnilo v bezbřehou dřinu - špinavou a někdy děsivou. Teď už nás mohli postrádat i doma, a pokud na nás ještě Milo Pressman nezavolal policajty, mohl na nás upozornit ten strojuvůdce, jehož vlak nás míjel na mostě. Zpátky do Castle Rock jsme chtěli jet stopem, ale ve čtyři odpoledne chybějí do tmy pouhé tři hodiny, a po setmění čtyři kluky na zapadlé silničce nikdo nevezme.

Snažil jsem se vyvolat si představu smry pasoucí se na zelené ranní travičce, ale i ta vypadala jako zaprášená vycpaná trofej nad kr-

bovou římsou v nějaké lovecké chajdě, s očima nastříkanýma lakem, který jim má dát onu živoucí jiskru.

Konečně Chris řekl: „Je to pořád blíž dopředu. Jdeme.“

Otočil se a v uprášených teniskách, s hlavou skloněnou, se vydal na cestu. Kratičký stín se mu pletl pod nohama. Po chvíli jsme se za ním vydali husím pochodem.

24

V letech, která uplynula od té doby do psaní těchto vzpomínek, jsem na ty dva zářijové dny myslel pozoruhodně málo, alespoň vědomě. Představy vyvolávané těmi vzpomínkami jsou nepříjemné jako pohled na mrtvoly, které při dělostřelbě po týdnu vyplavou na hladinu. Z toho důvodu jsem nikdy nepátral po tom, proč jsme se vydali po kolejích. Jinak řečeno, někdy jsem se zamýšlel nad naším rozhodnutím, ale nikdy nad jeho uskutečněním.

Teď už vím, že jsme mohli zvolit jednodušší cestu. Věřím tomu, že i kdyby tehdy s tím nápadem někdo přišel, byli bychom jej zamítli - cesta po kolejích se nám zdála hezčí, senzačnější, jak jsme tenkrát říkali. Pokud bychom však ten nápad byli přijali, nepříhodilo by se mnohé z toho, co se později přihodilo. Snad mohli být Chris, Teddy a Vern ještě naživu. Ne, nezahynuli v lesích nebo na kolejích: v tomto příběhu nezemře nikdo kromě pijavic a Raye Browera, ale pokud máme být přesní, ten byl mrtvý už před tím, než příběh vůbec začal. Je však pravda, že z nás čtyř, kteří jsme házeli mincemi, abychom určili, kdo půjde do Florida Market pro zásoby, zůstal ve skutečnosti naživu jen ten, který tam šel. Starý čtyřiatřicetiletý námořník, a ty, Vážený čtenáři, v roli Svatebního hosta (nepodíváš se teď na fotografii na obálce, zda tě mé oko ještě drží v dobách příběhu?). A pokud teď z mé strany cítíš jistou uštěpačnost, máš pravdu, ale já mám zřejmě důvod. Ve věku, kdy každý z nás čtyř by byl považován za příliš mladého a nezralého, aby mohl být prezidentem, jsou tři z nás mrtvi. A pokud malé události nacházejí časem odezvu ve větších, mohli jsme zvolit jednoduchou cestu a stopovat do Harlow, a oni mohli být ještě naživu.

Mohli jsme stopovat po silnici číslo sedm až k shilohskému kostelu, který ležel na křižovatce dálnice a harlowské okresky (aspoň do roku 1967, kdy lehl popelem poté, co tam nějaký tulák odhodil doutnající nedopalek). Při troše štěstí jsme se mohli dostat k tělu za soumraku předešlého dne.

Jenže tenhle plán bychom nebyli přijali. Nebyl by zamítnut pádnými argumenty a znamenitými rétorickými výkony, ale mručením, podmračenými pohledy a zdviženými prostředníky. Verbální projevy by byly neseny v duchu britkých a bystrých replik typu „Kurva, to ne“, „Kravina“, či spolehlivého bonmotu „Porodila tvoje máma vůbec nějaký živý děti?“

Nevyslovena - snad proto, že byla příliš elementární - zůstala myšlenka, že se jedná o Velkou věc. To nebylo jako házet žabky nebo dívat se na holky dírou po suku na dámském záchodě v parku. Tohle bylo srovnatelné s první souložím nebo narukováním nebo první legální koupí láhve alkoholu, při níž člověk ledabyly vejde do obchodu, jestli to chápete, vybere si láhev dobré skotské, ukáže prodavači povolávací rozkaz nebo řidičský průkaz, a pak úsměvně vyjde s hnědým sáčkem v ruce, když se byl právě stal členem klubu s více právy a výsadami, než měl třeba v nějakém bunkru s plechovou střešou na stromě.

Všechny životně důležité události mají svůj vznešený rituál, obřad míjení, magickou chodbu; v níž se odehrávají rozhodující změny. Nákup kondomů. Setkání s ministrem. Pozdvihnutí ruky k přísaze. Nebo cesta po kolejích, při níž se setkáte se svým vrstevníkem, stejně jako jsem se na polovině cesty na Pine Street potkal s Chrisem, který mířil k mému domu, nebo Teddy se mnou na Gates Street, když jsem mířil k jeho domu. Tak to asi muselo být, neboť obřad míjení se odehrává v oné magické chodbě, z níž se vždycky snažíme nalézt a ponechat si ještě další chodbičku - to, co necháváme za sebou, když vstupujeme do manželství, nebo to, co si odnášíme do hrobu. Naší chodbou byly dvě kolejnice, mezi nimiž jsme kráčeli ve společné naději vstříc čemukoliv podobně významnému. Za takovým setkáním se patrně nejezdí stopem. Snad jsme si mysleli, že i ty neočekávané těžkosti patří k věci. Události provázející naši cestu ji proměnily v něco, co jsme celou dobu tušili - ve vážnou záležitost.

Když jsme však šli onou nucenou oklikou, nevěděli jsme, že ke stejnému cíli - tělu Raye Browera - míří také Billy Tessio, Charlie Hogan, Jack Mudgett, Norman „Chlupáč“ Bracowicz, Vince Desjardins, Chrisův starší bratr Bulva a Eso Merrill. Podivným řízením osudu se Ray Brower stal slavným a naše tajemství veřejným. Ve chvíli, kdy jsme vyráželi na poslední úsek naší pouti, se ostří hoši z druhé party vtěsňovali do Esovy pomlácené a prorezavělé fordky a do Vincova růžového studebakeru.

Billy a Charlie dokázali udržet své velké tajemství jen asi šestatřicet hodin. Pak to Charlie při kulečnicku vyslepičil Esovi a Billy při pytláčení z mostu Jacku Mudgettovi. Eso i Jack slavnostně přísahali na čest svých matek, že zachovají tajemství, a tak už to kolem poledního věděla celá parta. Z toho se dá usoudit, co si ti všiváci mysleli o svých matkách.

Všichni se sešli v kulečnickové hale a Chlupáč Bracowicz vyvinul teorii (kterou už jsi jednou slyšel, Vážený čtenáři), podle níž se všichni měli stát hrdiny - nehladě na okamžitou rozhlasovou a televizní popularitu - „objevením“ těla. Stačí jen naložit do kufrů spoustu rybářských šňůr, pokračoval Chlupáč, a až objeví mrtvolu, jejich historka bude stoprocentně důvěryhodná. Chtěli jsme jen vytáhnout pár štiček z Royal River, seržante. Hehehe. A koukněte, co jsme našli.

Hranice okresu přejížděli ve chvíli, kdy jsme se blížili k tělu.

25

Mraky se na obloze začaly kupit kolem druhé hodiny, ale zpočátku je nikdo z nás nebral vážně. Nepršelo od začátku července, tak proč by mělo začít zrovna teď? Kupily se jižně od nás a stále jich přibývalo, hromové hlavy na mocných podstavcích barvy purpuru, sunoucí se směrem k nám. Zkoumavě jsem je pozoroval a odhadoval, jestli už prší dvacet nebo padesát mil od nás. Žádný dešťový závoj jsem však neviděl, zatím se jen kupily.

Vernovi se udělal na patě puchýř, a tak jsme se zastavili k odpočinku než si vycpe patu levé tenisky mechem odloupeným ze starého dubu.

„Bude pršet, Gordie?“ zeptal se Teddy.

„Asi jo.“

„Skvěle,“ povzdychl si. „Skvělejší konec skvělého dne.“

Mrkl němě a já se zasmál.

Znovu jsme se vydali na cestu, teď už trochu pomaleji s ohledem na Vernovu bolavou nohu. Mezi druhou a třetí se začalo stmívat a nám bylo jasné, že se blíží déšť. Bylo stále stejné horko, snad ještě vlhčí, ale bylo nám to jasné. A ptákům taky. Náhle se objevili odnikud a míhali se po obloze, štěbetali a překřikovali se. Denní, světlo se měnilo z ubíjejícího jasu do perlového odstínu. Naše stíny, které se už zase začínaly prodlužovat, se zamžily a ztratily kontury. Slunce se začínalo nořit do houstnoucích mračných shluků a jižní obloha dostala měděný odstín. Pozorovali jsme přibližující se bouřkové mraky, ohromeni jejich velikostí a němou hrozbou, která z nich vyzařovala. Každou chvíli se zdálo, že se v některém z nich mocně zablýskalo, když se jeho purpurová barva změnila v světlou šed'. Náhle jsem uviděl, jak se ze spodního okraje nejbližšího mraku spustil skutečný klikatý blesk. Byl tak jasný, že mi na sítnici zanechal svou modře vyteťovanou podobu. Následovalo dlouhé burácivé zahřmění. Trochu jsme si zanařovali, že nás chytí déšť, ale to jen aby se neřeklo - přirozeně jsme se těšili na studenou, osvěžující vodu ... bez pijavic.

Něco po půl čtvrté jsme lesním průsekem zahlédli dešťovou clonu.

„To je vono!“ zvolal Chris slavnostně. „Královské dešťiček!“

Chytili jsme druhý dech a přidali jsme do kroku. Bouřka už byla blízko. Vzduch se začal čerit a zdálo se, že se v několika vteřinách ochladilo o deset stupňů. Podíval jsem se pod nohy a zjistil jsem, že můj stín úplně zmizel.

Šli jsme znovu ve dvojicích po stranách trati. Vyschlá ústa se mi chvěla nepříjemným napětím. Slunce znovu vplulo do hradby mračen a tentokrát už se nevynořilo. Jejich okraje zezlataly, přesně jako na obrázku ze Starého zákona, a pak už vínově zbarvené těžké břicho bouřkového mraku pohltilo veškeré sluneční stopy. Den potemněl - mraky rychle požíraly zbytky modří. Cítili jsme řeku tak výrazně, jako bychom byli koně. Mohla to však také být vůně deště, která se varovně šířila vzduchem. Nad námi bylo moře uzavřené v tenkém vác-

ku, který se mohl co chvíli protrhnout a způsobit potopu.

Zkoušel jsem se stále dívat do podrostu, ale mé oči byly přitahovány tou rozháranou oblohou; v jejich temnějících barvách jste mohli vyčíst libovolný rozsudek: vodu, oheň, vítr, kroupy. Stále naléhavější studený vítr syčel v korunách jedlí. Náhle sjel z oblohy přímo nad námi klikatý blesk. Vykřikl jsem a zakryl jsem si dlaněmi oči. To si Bůh pořizoval snímek malého kluka s košilí uvázanou kolem pasu, se ztvrdlými pubertálními bradavkami a umouněným obličejem. Neceľých padesát metrů od nás se ozval tříštivý zvuk padajícího velkého stromu. Před následným zaburácením hromu jsem se přikrčil. Přál jsem si být doma a na bezpečném místě číst nějakou pěknou knížku ... třeba ve sklepě, kde jsme skladovali brambory.

„Ježíšmarjá!“ vykřikl Vern vysokým hláskem. „Ježíšikriste, koukněte se na to!“

Podíval jsem se směrem, kam Vern ukazoval, a uviděl jsem modrobílý kulový blesk, který se s praskotem a syčením valil po levé kolejnici. Minul nás a my jsme se za ním otočili v němém úžasu, poprvé si uvědomujeme, že takové jevy existují. Pár metrů za námi se ozvalo prasknutí a blesk náhle zmizel. Zůstala po něm vtíravá vůně ozónu.

„Co já tu vlastně dělám?“ mumlal Teddy.

„To Je nádhera,“ vykřikl šťastně Chris a podíval se nahoru. „Tomu se nechce ani věřit.“

Já jsem však sdílel Teddyho pocity. Když jsem se podíval na oblohu, jímala mě ohromující závrať. Měl jsem spíš pocit, že se dívám do nějaké záhadné mramorové rokle. Před dalším bleskem jsme sklonili hlavy. Ozónová vůně byla ostřejší a vtíravější. Úder hromu následoval okamžitě.

Ještě mi odezníval v uších, když Vern začal vítězně křičet: „Támhle! Támhle je! Přímo tam! Vidím ho!“

Verna v tu chvíli vidím před sebou, kdykoliv se mi zachce - stačí jen na chvíli si sednout a zavřít oči. Stojí tam na levé kolejnici jako objevitel na přídi svého korábu, jednou rukou si zaclání oči před bleskem, který se právě spustil, druhou ukazuje.

Doběhli jsme k němu a podívali se tím směrem. Pomyslel jsem si, že Vern prostě blouzní. Pijavice, horko, a teď ta bouřka ... má zřejmě vidiny. Ale nebylo tomu tak, ačkoliv jsem si ve zlomku vteři-

ny stačil přát, aby vidiny skutečně měl. V tom zlomku vteřiny jsem pochopil, že žádnou mrtvolu vidět nechci, i kdyby to byl přejetý svišť.

V místě, na kterém jsme stáli, odplavily jarní deště kus náspu, takže tu vznikla více než metrová štěrková prohlubeň. Železniční údržbářské čety na svých žlutých dieselových drezínách se k ní buď ještě nedostaly, nebo mohla vzniknout nedávno, takže ji ještě nikdo neobjevil. Na dně výmolu byla mokřinatá odumřelá tráva, která přílišně páchla. Z divokého ostružiní trčela bledá ruka.

Dýchal někdo z nás? Já ne.

Vítr zesílil. Vanul v ostrých nárazech ze všech stran. Poskakoval a vířil, plácal nás po zpocených tělech a vnikal do otevřených pórů. Stěží jsem si to uvědomoval. Myslím, že část mé mysli očekávala Teddyho povel *Paragáni vpřed!*, a kdyby ho byl vydal, asi bych zešlélel. Bylo by bývalo lepší uvidět celé tělo najednou, ale místo toho tu byla ta ochable vytrčená ruka, strašlivě bílá, s rozevřenými splihlými prsty jako ruka utopence. Prozradila nám úplně všechno. Ospravedlnila každý hrob na této zemi. Vidina té ruky se mi vracela, kdykoliv jsem slyšel o nějakém zvěrstvu. A tam někde, spojeno s tou rukou, leželo tělo Raye Browera.

Blesk se zachvěl a udeřil. Stejně jako ostatní byl provázen zahřměním, jako by nad našimi hlavami začal automobilový závod.

„Týýýý ...“ řekl Chris a nemínil tím nic - byla to jen bezobsažná nezpěvná slabika, jen povzdech, který mu náhodně rozechvěl hlasivky.

Vern si nutkavě olízl rty, jako by právě ochutnal nějakou neznámou lahůdku, devětadvacátou příchuť Howarda Johnsona, tibetskou zapékanou klobásu, mezihvězdné hlemýžďe, něco tak zvláštního, že ho to zároveň vzrušovalo i odpuzovalo.

Teddy jen stál a zíral. Vítr mu nejdřív odvál mastné splepené vlasy z uší a pak mu je zas připlácl. Jeho obličej byl bezvýrazný. Mohl bych vám říct, že se z něj dalo něco vyčíst, a snad i dalo, někde hluboko v pozadí, ale ne v ten okamžik.

Po ruce pobíhali sem a tam černí mravenci.

Po obou stranách kolejí se z lesa ozval šepot, jako by si stromy právě všimly naší přítomnosti a komentovaly ji. Začínalo pršet. Ob-

rovité kapky mi zabubnovaly na hlavu a ruce. Dopadly na násep, který na chvíli potemněl - když však žíznivá země vsákla namoklý prach, barva se mu vrátila.

Velké kapky padaly asi pět vteřin a pak ustaly. Podíval jsem se na Chrise. Zamrkal na mě.

Pak se náhle rozpršelo, jako by v nebi otevřeli kohoutky všech sprch. Šepot se změnil v hašteření. Jako bychom byli plísňeni za svůj objev. Bylo to strašidelné. O animismu nám ve škole vyprávěli až později ... a i pak jsem si všiml, že nikdo kromě totálních zabeďněnců nevěřil tomu, že lidské vlastnosti jsou přírodě pouze přisuzovány.

Chris seskočil do výmolu. Vlasy už měl nasáklé a přilepené k hlavě. Já jsem ho následoval. V těsném závěsu za námi seskočili Vern s Teddym, ale byl jsem to já a Chris, kteří se jako první přiblížili k tělu Raye Browera. Ležel obličejem dolů. Chris se mi podíval do očí. Měl vážný výraz dospělého. Lehce jsem přikývl, jako kdyby byl na mě nahlas promluvil.

Myslím, že v poslední chvíli zkoušel vlaku uhnout, a proto teď ležel tady, relativně nedotčený, místo na kolejích, kde by dopadl mnohem hůř. Ležel hlavou k trati, ruce vystřené přes hlavu jako skokan do voda přichystaný na můstku. Dopadl do téhleté bažinaté prolákliny, která se měnila v malý močál. Měl tmavé nazrzlé vlasy. Vlhkost vzduchu je na konečcích mírně zkroutila. Byly zakrvácené, ale nijak moc. Mravenci byli vidět víc. Měl na sobě jednobarevné temně zelené tričko a modré džíny. Byl bosý. Kousek od něj byly zachycené v ostružině sešlapané tenisky. Chvilku jsem byl zmaten - proč je tady a jeho boty tam? Pak jsem si to uvědomil a bylo to jako rána pod pás. Moje žena, děti i přátelé si myslí, že musí být báječné mít mou představitost; kromě toho, že mi vydělá peníze, umožňuje mi pustit si náhradní film, když se ocitnu v hloupé situaci. Většinou mají pravdu. Ale občas se to obrátí a pak mě má představitost hryže naostřenými kanibalskými zuby. Vidím předčasně věci, na které ještě nejsem připraven, věci, které mě udržují v bdělosti až do svítání. I tehdy mi bylo náhle všechno naprosto jasné. Byl vyražen z tenisek. Vlak ho z nich vyrazil, stejně jako vyrazil život z jeho těla.

Pronásledovalo mě to pak celou cestu domů. Ten kluk byl mrtvý. Nebylo mu špatně, nespal. Ten kluk už se neměl nikdy ráno vzbudit,

nikdy neměl dostat běhavku z přemíry snědených jablek, popálit se škumpou, vymazat gumu na konci své tužky během obtížné matematické prověrky. Ten kluk byl mrtvý, dočista mrtvý. Ten kluk už neměl jít s kamarády s jutovým pytlem přes rameno sbírat vratné láhve, které odhalilo jarní tání. Ten kluk už se nikdy neměl probudit ve dvě ráno prvního listopadu, běžet do koupelny a zvrátit tam záplavu levného halloweenového cukroví, ten kluk už nikdy neměl ve třídě zatahat za cop jedinou holku. Neměl už od nikoho dostat ránu ani ji nikomu uštedřit. Ten kluk už neměl smět, chtít, moci. Byl záporným pólem baterie. Rozbitou pojistkou. Košem u katedry, který je cítit odřezky z ořezávek a pomerančovými slupkami od svačiny. Byl jako lovecká chata za městem s vytlučеныmi okny, jako cedule se zákazem vstupu, jako podkroví plné netopýrů a sklep plný krys. Ten kluk byl mrtvý, pane, paní, mladý pane, slečno. Mohl bych pokračovat celý den, a stejně by se mi nepodařilo překlenout vzdálenost mezi jeho bosýma nohama a špinavýma teniskama v ostružiní. Byl to necelý metr, byly to miliardy světelných let. Ten kluk byl oddělen od svých tenisek bez jakékoliv naděje na sloučení. Byl mrtvý.

Otočili jsme ho na záda, vstříc padajícímu dešti, bleskům a úpornému hřmění.

V obličejí a na krku měl plno mravenců a drobného hmyzu. Rychle vybíhali zpod trička a stejně rychle tam zabíhali. Oči měl otevřené, ale strašlivě rozběhnuté. Jedno bylo obrácené vzhůru, takže jsme viděli jen malý srpek duhovky, druhé se dívalo přímo do zuřící bouře. Na horním rtu a na bradě měl zaschlé krvavé skvrny - zřejmě z krvácejícího nosu - a levou stranu obličejí měl odřenou a posetou modřinami. Pomyslel jsem si, že ještě nevypadá tak zle. Jednou jsem viděl otevřenými dveřmi Dennisova pokoje, jak se vrátil zřízený, s daleko horšími modřinami a se zakrváceným nosem, a přesto si dal při večeři naložit dvakrát.

Teddy s Vernem stáli za námi, a kdyby nás Ray Brower mohl aspoň tím jedním okem vidět, museli jsme mu připadat jako nosiči rakve v nějakém filmovém hororu.

Z jeho úst vylezl nějaký brouk, přeběhl mu přes tvář a zmizel v kopřivách.

„Viděli jste to?“ špitl Teddy podivným, vysokým hláskem.

„Vsadím se, že je plnej brouků. Vsadím se, že jeho mozek je ...“

„Drž hubu, Teddy,“ řekl Chris, a Teddy ho s úlevou poslechl. Na obloze se zamodral blesk a rozsvítil chlapcovo normální oko. Málem by se dalo věřit, že se raduje ze svého objevení, dokonce svými vrstevníky. Jeho tělo se vzdulo a my jsme ucítili slabý plyný zápach

Otočil jsem se a myslel jsem, že budu zvracet, ale můj žaludek byl suchý, tvrdý, pevný. Z náhlého popudu jsem si vrazil dva prsty do krku, abych se přinutil zvracet; potřeboval jsem to dostat ze sebe a zbavit se toho, ale žaludek mi jen trochu poskočil.

Běsnící liják podporovaný hřměním úplně přehlušil zvuk aut, která přijížděla po harlowské okresce. Byla vzdálena jen pár kroků od téhle bažinaté houštiny. Nebylo ani slyšet, jak se prodírali od slepého konce silnice, kde zaparkovali vozy.

Poprvé jsme se o nich dověděli, když k nám hlukem bouřky pronikl hlas Esa Merrilla: „Jak, o tom kurva víte?“

Polekaně jsme vyskočili a Vern vykřikl - jak přiznal později, na chvíli si myslel, že promluvil mrtvý chlapec.

V místě, kde začínaly stromy zakrývající výhled na silnici, stáli spolu Eso Merrill a Bulva Chambers, poněkud rozplizlí za šedou clonou deště. Měli na sobě červené silonové bundy, jaké nosí středoškolaři a jaké si můžete jako řádní studenti koupit nebo jaké dávají zdarma univerzitním sportovcům. Ježky měli připlácnuté k lebkám a po tvářích jim stékala voda s brilantinou Jako umělé slzy.

„A kurva,“ řekl Bulva. „To je můj malej bráška.“

Chris civěl na Bulvu s otevřenou pusou. Košili měl stále uvázanou kolem hubeného pasu. Ruksak, zbarvený deštěm do tmavé zeleni, mu visel na nahých zádech.

„Vypadni, Richi,“ řekl traslávým hlasem. „My jsme ho našli. My na něj máme právo.“

„Seru na tvý právo. Ohlásíme to my.“

„To teda ne,“ řekl jsem. Najednou jsem na ně dostal vztek, že se tu objevili na poslední chvíli. Kdybychom trochu přemýšleli, mohl jsem si uvědomit, že se něco takového může stát ... ale tenkrát se mi zdálo, že ho ti starší kluci nemůžou ukradnout - nemůžou ukradnout něco, co chtěli získat nějakým vyšším právem, jako by ta jejich cesta byla správná a jediná. Přijeli v autech - a to mě zřejmě rozčilovalo

nejvíc. Přijeli v *autech*. „Jsme čtyři, Bulvo. Jen to zkus.“

„To víš, že si zkusím, jen se neboj,“ řekl Bulva a stromy za ním a za Esem se rozhýbaly. Vystoupili z nich Charlie Hogan a Vernův brácha Billy. Kleli a otírali si vodu z očí. Cítil jsem, jak se uvnitř chvěju. Ten pocit ještě zesílil, když za Charliem a Billym vystoupili Jack Mudgett, Chlupáč Bracowicz a Vince Desjardins.

„Tak už jsme tu všichni,“ zašklebil se Eso. „Takže vy teď ...“

„Verne!“ zařval Billy Tessio strašlivým, obviňujícím hlasem, v němž zazněla výhrůžka. Zařal pěsti. „Ty hajzle zsranej! Tys byl pod verandou! Ty chcípáku!“

Vern sebou trhl.

Charlie Hogan se rozzuřil málem lyricky: „Ty malej šmíráckej kundolize! Já tě naporcuju na deset malejch!“

„Fakt? Tak dělej!“ zavřeštěl zničehonic Teddy. Jeho oči blýskaly za mokkými skly brýlí. „Tak pojď, rozdáme si to! No tak! Jdem na to, velikáne!“

Billy a Charlie nepotřebovali dvakrát pobízet. Vykročili současně a Vern sebou znovu trhl - nepochybně si vybavil všechny minulé i nadcházející výprasky. Trhl sebou ... ale zůstal stát. Byl tu se svými kamarády a hodně jsme toho spolu prodělali a nepřijeli jsme žádnými auty.

Ale Eso zadržel Billyho a Charlieho jen tím, že se dotkl jejich ramen.

„Teď poslouchejte, chlapi,“ řekl Eso. Mluvil trpělivě, jako bychom nestáli v běsnící bouřce. „Nás je víc. Jsme větší. Dáme vám šanci, abyste se vypařili. Je mi u prdele, kam. Prostě vyčichněte.“

Chrisův brácha se zařehtal a Chlupáč poplácal Esa po zádech v ocenění jeho dobrého vtipu. Eso byl nepochybně král téhle kriminálnícké bandy.

„Protože my si ho vezmeme,“ usmál se Eso mírně a člověk si ho dokáže představit se stejným úsměvem, jak přeráží tágo o hlavu nějakého nevychovaného hajzlíka, který udělal tu strašlivou chybu a nahnul se přes okraj stolu, zrovna když se Eso chystal ke šřouchu. „Když zmizíte, tak je náš. Když tu zůstanete, dostanete přes držku a je taky náš. Kromě toho,“ dodal ve snaze příkrášlit jejich banditismus trochou spravedlnosti, „Charlie s Billym ho našli, takže na něj mají

právo.“

„Vždyť byli dočista posraný!“ křičel Teddy. „Vern nám o tom vyprávěj! Byli posraný až za ušima!“ Zkroutil obličej do vyděšeného, ukňouraného výrazu a napodobil Charlieho Hogana: „Kéž bysme si to auto nikdy nevypučili! Kéž bysme nikdy neslezli z té harlowský silnice! Ach, Billíčku, co budeme dělat? Ach, Billíčku, to jsem si narsal do bot! Ach, Billíčku ...“

„No a je to,“ řekl Charlie a znovu vykročil kupředu. Obličej měl stažený hněvem. „Ty parchante, ať se jmenuješ jak chceš, budeš si muset najít rypák, až se příště budeš chtít vysmrkat.“

Mimoděk jsem se podíval na Raye Browera. Svým jedním okem zdola vzhlížel tiše do deště, a přece byl nad tím vším. Bouřka stále zuřila, ale liják už ustával.

„Co ty na to, Gordie?“ oslovil mě Eso. Jemně držel Charlieho za paži jako dokonalý psovod, který drží na vodítku zdivočelé zvíře. „Musíš mít aspoň něco ze svého bráchy. Řekni jim, ať se na to vyserou. Teď nechám Charlieho, ať trochu propleskne toho čtyřvokýho parchanta a pak si půjdem každej po svém, co říkáš?“

Dennyho mi neměl připomínat. Původně jsem si chtěl s Esem popovídat a přesvědčit ho o tom, co sám moc dobře věděl, že totiž od chvíle, kdy se Billy s Charliem vzdali svých práv, a Vern je slyšel, přešla veškerá práva na nás. Chtěl jsem mu říct, jak mě s Vernem div nepřejel vlak, když jsme přecházeli železniční most přes Castle River. O Milovi Pressmanovi a jeho neohroženém - i když pitomém - Chopperovi Pověstném. A taky o pijavicích. Myslím, že jsem mu vážně chtěl říct, No tak, Eso, spravedlnost je jen jedna, a ty to víš. Ale on do toho musel zatáhnout Dennyho, a tak z mých úst namísto poklidné argumentace vyšla smrtelná výhrůžka: „Vyliž mi prdel, ty méněcennej kripole.“

Eso překvapením otevřel pusou. Jeho rty vykroužily dokonalé O. Ten výraz byl tak zženštilý, že za jiných okolností by vyvolal nespoutaný smích. Všichni ostatní - na obou stranách močálu - na mě civěli v němém úžasu.

Pak Teddy škodolibě vykřikl: „Teď jsi mu to nandal, Gordie! Ty vole! To bylo přesný!“

Ochromeně jsem stál a nemohl jsem tomu uvěřit. Bylo to, jako

když nějaký pomatený kandradas na záskoku odříkal něco zcela mimo roli. To, co jsem mu řekl, bylo téměř tak zlé, jako bych urazil jeho matku. Koutkem oka jsem viděl, jak si Chris sundává ruksak a horečnatě v něm hledá, ale v tu chvíli mi to nedošlo.

„Tak jo,“ řekl Eso tiše. „Nešetřete nikoho kromě Lachance. Tomu já osobně zpřerážím obě pazoury.“

Úplně jsem ztuhl. Nepomocil jsem se jako na tom železničním mostě, ale to jen proto, že jsem neměl co močit. On to myslel doopravdy; od té doby jsem změnil náhled na spoustu věcí, ale ne na tuhle situaci. Když Eso řekl, že mi zlomí obě ruce, myslel to smrtelně vážně.

Vyкроčili k nám slábnoucím deštěm. Jackie Mudgett vyndal z kapsy vyhazovací nůž a stiskl péro. Do odpoledního pološera vyskočila šedá šestipalcová ocel. Vern a Teddy, kteří mi stáli každý po jednom boku, zaujali bojové postoje. Teddy nedočkavý, Vern obranný a zoufalý.

Naši protivníci postupovali v řadě. Jejich nohy mlaskaly v močálu, který bouře rozvodnila ve velkou blátivou louži. Tělo Raye Browera nám leželo u nohou jako přeplněný sud. Připravil jsem se ke rvačce. V tu chvíli Chris vypálil z pistole, kterou ukradl svému otci. **PRÁSK!**

Bože, to byl nádherný zvuk! Charlie Hogan poskočil. Eso Merrill, který ze mě do té chvíle nespouštěl oči, sebou trhl a podíval se na Chrise. Znovu zkroutil rty do O. Bulva byl naprosto ohromený.

„Hej, Chrisi, to je fotrova,“ řekl. „Ty dostaneš přes držku.“

„To není nic proti tomu, co dostaneš ty,“ řekl Chris. Obličej měl strašlivě bílý. Živé byly jen jeho oči, z nichž šlehaly plameny. „Gordie měl pravdu. Jste jen banda méněcennejch kriplů. Charlie s Billym se vzdali svejch práv a vy všichni to víte. Kdyby to neudělali, tak jsme se sem neplahočili. Uměli to akorát někde vyslepičit a pak nechali Esa, aby za ně myslel.“ Ted’ už začal křičet. „Ale vy ho nedostanete, slyšíte mě?“

„Ted’ poslouvej ty,“ řekl Eso. „Měl by sis tu hračku odložit, než si ustřelíš hnátu. Ty bys nezastřelil ani sviště.“ Znovu vykročil kupředu a přitom se usmíval tím svým mírným úsměvem. „Jseš jenom takovej připosranej chcípáckej pochcanej záprtek a já ti tu zkur-

venou pistoli nacpu do chřtánu.“

„Eso, jestli nezůstaneš stát a nebudeš držet hubu, tak to do tebe naperu. Přísahám.“

„Tak tě zavřou do vězeníí,“ zazpíval Eso bez váhání. Stále se usmíval. Ostatní ho vyděšeně sledovali ... stejně jako jsme já, Teddy a Vern sledovali Chrise. Eso Merrill byl největší grázl široko daleko a já jsem nevěřil, že by ho Chris dokázal přesvědčit. Co z toho plynulo? Eso si nemyslel, že by po něm dvanáctiletý kluk skutečně střelil. Myslel jsem si, že je vedle; Chris by ho byl odpráskl, než by mu stačil vzít pistoli. V těch pár okamžicích jsem si uvědomil, že se schyluje k velkému maléru, největšímu, jaký jsem zažil. Možná k vraždě. A to všechno kvůli sporu, kdo má právo na mrtvé tělo.

Chris řekl tiše, s lítostí v hlase: „Tak kam to chceš, Eso? Do ruky nebo do nohy? Já se nějak nemůžu rozhodnout. Vyber si sám.“

A Eso se zastavil.

27

Obličej se mu propadl a já v něm uviděl hrůzu. Byla způsobena spíš tónem Chrisova hlasu než obsahem jeho slov, nelíčenou lítostí, že se ještě zhoršuje už tak dost mizerná situace. Jestli to byla jenom finta, byla nejlepší, jakou jsem kdy viděl. Ostatní už byli zcela přesvědčeni; tvářili se, jako by někdo přikládal zápalku k rozbušce s krátkou zápalnou šňůrou.

Eso se pomalu vzpamatovával. Svaly v obličejí znovu zpevněly, rty se přimkly k sobě a pohled se upřel na Chrise, jako by od něho vzešel nějaký seriózní obchodní návrh - že se sloučí s Esovou společností, nebo mu opatří mimořádný úvěr, nebo mu ustřelí koule. Eso měl teď ve tváři vyčkávací, téměř zvědavý výraz, který přesvědčivě vypovídal o tom, že strach buď zmizel, nebo byl pod kontrolou. Znovu si spočítal pravděpodobnost, že nebude zastřelen, a usoudil, že situace mu není příliš nakloněna. Byl však stále nebezpečný - možná víc než před tím. Od té doby jsem se nesetkal s tak otevřenou hrou na ostří nože. Nikdo z nich neblafoval a oba chtěli vydělat.

„Tak dobře,“ řekl Eso tiše. „Jenže já vím, jak tohle pro tebe do-

padne, ty hajzle.“

„Víš hovno,“ řekl Chris.

„Ty pazgřivče!“ vykřikl Bulva. „Za tohle skončíš na oprátce.“

„Vyliž mi prdel,“ odpověděl mu Chris.

Bulva se s neartikulovaným zuřivým výkřikem rozběhl k nám a Chris vystřelil do vody asi tři metry před něj. Voda se rozstříkla a Bulva s klením zabrzdil.

„Takže co teď?“ zeptal se Eso.

„Teď si vlezte do svezch aut a pošviháte do Castle Rock. Pak jste mi ukradený. Ale v žádném případě ho nedostanete.“ Lehce, téměř uctivě se dotkl Raye Browera špičkou promáčené tenisky. „Rozumíte mi?“

„Ale tebe dostaneme,“ řekl Eso. Znovu se začal usmívat. „To nevíš?“

„Možná jo. A možná taky ne.“

„To si piš, že tě dostanem,“ řekl Eso s úsměvem. „A dáme ti pěkně pokouřit. Není mi jasný, jak můžeš bejt tak blbej. Pošlem tě do špitálu celýho rozlámanýho. Fakt.“

„Proč nejdeš domů a nerozdáš si to se svou mámou? Slyšel jsem, že to má od tebe zvlášť ráda.“

Esův úsměv ztuhl. „Za tohle tě zabiju. Nikdo nebude urážet mou mámu.“

„Taky jsem slyšel, že šuká za prachy,“ informoval ho Chris. Eso příšerně zbledl. „A taky že kouří péra za desetáky,“ dodal Chris. „Ještě jsem slyšel ...“

Bouřka najednou chytla druhý dech. Děšť se změnil v kroupy. Stromy ožily a místo šepotu se teď z lesa ozývalo plačtivé bubnování, které vydávaly velké kroupy odrážející se od kmenů. Na záda mi bolestně dopadaly kusy ledu, jakoby vrhány nějakou zlovlnou silou. Horší bylo, že utočily i na nekrytý obličej Raye Browera a vydávaly strašlivé pleskání, které nám ho znovu připomnělo v jeho příšerné a nekonečné trpělivosti.

První kapituloval Vern. Zakvílel a mohutnými skoky prchal po náspu. Teddy vydržel jen o chvíli déle a pak se s rukama přes hlavu pustil za Vernem. Na druhé straně vycouval pod stromy Vince Desjardins následovaný Chlupáčem Bracowiczem. Ostatní však setrvali

a Eso se začal znovu usmívat.

„Zůstaň tu se mnou, Gordie,“ řekl Chris tichým třaslavým hlasem. „Zůstaň tu se mnou, kamaráde.“

„Jsem tu.“

„No tak pokračuj,“ vybídl Chris Esa a nějakým zázrakem se mu podařilo zbavit se třasu v hlase. Znělo to, jako když nabádá hloupé dítě.

„My tě dostanem,“ řekl Eso. „Nikdy ti to nezapomeneme. Tohle je velká chvíle, chlapče.“

„Výborně, pokračuj. Dneska mě nedostaneš.“

„My si na tebe počkáme, Chambersi. My ...“

„Vypadni!“ zařval Chris a namířil na něho revolver. Eso ustoupil.

Chvilí se ještě díval na Chrise, pak pokýval hlavou a otočil se „Jdeme,“ řekl ostatním. Ještě jednou se na nás ohlédl. „Určitě se uvidíme.“

Zmizeli ve stromoví mezi močálem a silnicí. Stáli jsme v naprosté tichosti. Při ledové masáži nám zrudla kůže. Kroupy pokryly všechno kolem nás jako letní sněh. Stáli jsme a naslouchali a přes šílené bubnování krup na kmeny stromů jsme zachytili zvuk dvou startujících motorů.

„Zůstaň tady,“ řekl mi Chris a vydal se přes močál.

„Chrisi!“ zavolal jsem vyděšeně.

„Musím tam jít. Zůstaň tady.“

Byl pryč nekonečně dlouho. Byl jsem přesvědčen, že Eso nebo Bulva se někde schovali a chytli ho. Stál jsem tam osamělý, jen ve společnosti Raye Browera, a čekal jsem, až se někdo, kdokoli vrátí. Za chvíli se vrátil Chris.

„Dokázali jsme to,“ řekl. „Jsou v prdeli.“

„Určitě?“

„Jasně. Obě auta. Uchopil revolver oběma rukama, zdvihl je nad hlavu a potřásl jimi ve vítězném gestu. Pak je spustil a usmál se na mě. Myslím, že to byl nejsmutnější a nejvyděšenější úsměv, jaký jsem kdy viděl. „Tys jim to ale nandal. Co to do tebe vjelo, Gordie?“

„Nevím. Ale nebylo to nejhorší, co?“ Třásl jsem se po celém těle.

Na krátkou chvíli jsme se na sebe přátelsky zadívali a pak jsme v rozpacích sklopili oči. Zachvěl jsem se strachem. Zašplouchání, způ-

sobené Chrisovým přešlápnutím, mi prozradilo, že to viděl taky. Oči Raye Browera se široce rozevřely. Bylo vidět jen vyboulená bělma bez duhovek, připomínající oči řeckých soch. Trvalo nám jen chvíli, než jsme pochopili, co se stalo, ale to nijak nezmenšilo naši hrůzu. V jeho očích seděly okrouhlé bílé kroupy, které teď tály a voda mu stékala po tvářích, jako by plakal nad svou groteskní pozicí - on byl tou lacinou cenou vybojovanou mezi dvěma partami hloupých venkovských kluků. I šaty měl poseté kroupami. Vypadalo to, že tu leží v bílém rubáši.

„Ty, Gordie,“ řekl Chris roztřeseně. „Povídám, to pro něj muselo bejt pěkně nechutný divadýlko.“

„Mně se nezdá, že by věděl ...“

„Třeba to byl jeho duch, co jsme slyšeli. Třeba věděl, že se to stane. Hrozný divadýlko, fakt.“

Za námi zapraskaly větve. Otočil jsem se; byl jsem přesvědčený, že nám vpadli do zad. Chris jen zdvihl oči a pak se znovu pozorně zadíval na tělo. Byli to Vern s Teddym. Džíny měli dočerna nasáklé vodou a přilepené k nohám. Tvářili se jako psi, kteří vypili vejce.

„Tak co uděláme, pánové?“ zeptal se Chris a já pocítil podivný chlad. Snad mluvil ke mně, snad ... ale nespouštěl oči z mrtvého těla.

„Vezmeme ho s sebou, ne?“ řekl Teddy zmateně. „Budem hrdinové, ne?“ Podíval se z Chrise na mě a pak znovu na Chrise.

Chris vzhlédl, jako by byl probuzen ze sna. Se zkřivenými ústy přešel rychle k Teddymu, položil mu ruce na prsa a prudce ho odstrčil. Teddy zakopl, zamával rukama a s tupým mlasknutím se posadil do bahna. Mžoural na Chrise jako vypukaná ondatra. Vern se na Chrise udiveně podíval, jako by z něj cítil šílenství. Možná nebyl daleko od pravdy.

„Budeš držet hubu,“ řekl Chris Teddymu. „Paragáni, vpřed do mý prdele. Ty všívej zasranej zbabělče.“

„Vždyť padaly kroupy,“ vykřikl Teddy hněvivě a zahanbeně. „To nebylo kvůli těm klukům, Chrisi! Já se bojím bouřky! Do prdele! Já si nemůžu pomoci!“ Teddy seděl v bahně a vzlykal.

„A co ty?“ obrátil se, Chris na Verna. „Ty se taky bojíš bouřky?“

Vern tupě zavrtěl hlavou, užaslý Chrisovým hněvem. „Ty vole, já myslel, že zdrháme všichni.“

„Tos nám asi musel číst myšlenky, protože jsi zdrhal první.“

Vern dvakrát němě polkl.

Chris se na něj podrážděně a divoce podíval. Pak se obrátil na mě. „Uděláme mu nosítka, Gordie.“

„Když myslíš, Chrisi.“

„Jasně! Jako ve Skautu.“ Hlas mu vystoupal do podivné řezavosti. „Jak v tom zasraným Skautu. Větve a košile. Jak podle příručky. Co říkáš, Gordie?“

„Tak jo, jestli chceš. Ale jestli ty parchanti ...“

„Seru na ně!“ zařval Chris. „Všichni jste poserové. Zmizte, kriplové!“

„Chrisi, mohli by zavolat policajty. Aby si pro nás přišli.“

„Je náš a my ho odsud odnesem!“

„Ty parchanti si vymyslej cokoliv, aby nás dostali do průseru,“ řekl jsem mu. Znělo to slabě, hloupě, horečnatě. „Vymyslej si cokoliv a pak se v tom budou vzájemně utvrzovat. Víš přece, jak lidi dostávají jiný lidi do maléru lhaním. Zrovna jako s těma prachama za mlí ...“

„To je mi fuk!“ zařval a rozběhl se proti mě se zařatými pěstmi. Jednou nohou však zakopl o hrudník Raye Browera, až se tělo rozechvělo. Natáhl se do bláta. Čekal jsem, že vstane a dá mi pěstí, ale on ležel, kde padl, hlavou k trati, ruce vystřené přes hlavu jako skokan do vody, přichystaný na můstku, v naprosto stejné pozici, v jaké jsme našli Raye Browera. Podíval jsem se rozrušeně na Chrisovy nohy, abych se ujistil, jestli má ještě tenisky. Pak začal brečet a křičet, jeho tělo se zmítalo v bahnité vodě a rozstříkovalo ji. Chris svíral a rozvíral pěsti a otáčel hlavou ze strany na stranu. Teddy s Vernem ho vzrušeně pozorovali, protože nikdo nikdy neviděl Chrise Chamberse brečet. Po chvíli jsem došel k náspu, vylezl na něj a usadil se na jedné kolejnici. Teddy s Vernem mě následovali. A tak jsme tam beze slova seděli v dešti a vypadali jsme jako ty tři ctnostné opice, co se prodávají v laciných krámech, které vždycky vypadají, že jsou na pokraji úpadku.

28

Asi za dvacet minut vylezl Chris na násep a sedl si vedle nás. Mraky se začaly trhat. Mezerami pronikaly dolů sluneční paprsky. Keře za těch pětadvaceti minut potemněly o tři odstíny. Chris byl zablácený od hlavy k patě. Vlasy mu trčely v bahnem splepených špičkách. Čistě měl jen kruhy kolem očí.

„Máš pravdu, Gordie,“ řekla „Nikdo nemá poslední právo. Souhlasíte s tím všichni, ne?“

Přikývl jsem. Uplynulo pět minut a nikdo nic neřikal. Něco mě napadlo - pro případ, že by přece jen zavolali policajty. Slezl jsem z náspu až k místu, kde stál předtím Chris. Klekl jsem si a prsty začal pročešávat trávu pod vodou.

„Co děláš?“ zeptal se Teddy, který přišel až ke mně.

„Myslím, že je to víc nalevo,“ ukázal Chris.

Podíval jsem se tam a v minutě jsem našel obě prázdné nábojnice. Zablýskaly se ve slunci. Dal jsem je Chrisovi. Přikývl a nacpal si je do kapsy u džín.

„Teď už můžem jít,“ řekl Chris.

„Počkejte!“ zaječel Teddy hystericky. „Chci ho vzít s sebou!“

„Poslouchej, blbečku,“ řekl Chris, „když ho vezmem s sebou, můžem taky všichni skončit v polepšovně. Je to, jak říká Gordie. Ty parchanti si na nás můžou vymyslet, co budou chtít. Co když řeknou, že jsme ho zabili, co? Jak by se ti to líbilo?“

„Bylo by mi to fuk,“ řekl Teddy vzpurně. Pak se po nás v absurdní naději podíval. „Kromě toho nám můžou napařit nejvyšší pár měsíců, jako mladistvej. Je nám dvanáct, a tak nás nemůžou šoupnout do Shawshanku.“

Chris řekl tiše: „Nevezmou tě do armády, jestli budeš mít záznam, Teddy.“

Bylo mi jasné, že je to průhledná lež - ale nějak nebyla vhodná doba, abych to komentoval. Teddy se dlouze zadíval na Chrise a rty se mu chvěly. Konečně ze sebe vypravil: „A nekecáš?“

„Zeptej se Gordieho.“

Teddy se na mě v naději obrátil.

„Má pravdu,“ řekl jsem a cítil jsem se jako největší špinavec.

„Fakt, Teddy. První, co prověřujou u dobrovolníků, je jejich trestní rejstřík.“

„A kurva!“

„Měli bysme se rychle vrátit k železničnímu mostu,“ řekl Chris. Tam sejdeme z trati a dorazíme do Castle Rock z jinýho směru. Když se nás lidi budou ptát, kde jsme byli, tak řeknem, že jsme šli stanovat na Brickyard Hill a zabloudili jsme.“

„Milo Pressman to ví nejlíp,“ řekl jsem. „A ten všivák prodavačskej ve Florida Market taky.“

„Řeknem, že nás Milo vystrašil, a tak jsme se pak rozhodli jít na Brickyard.“

Přikývl jsem. To by mohlo vyjít. Jestli si to ovšem Vern s Teddym budou pamatovat.

„A co když se potkaj naši rodiče?“ zeptal se Vern.

„Ty si s tím klidně dělej hlavu,“ řekl Chris. „Můj fotr bude ještě zkoulovaněj.“

„Tak teda jdem,“ řekl Vern a zahleděl se do stromoví, které nás dělilo od harlowské okresky. Vypadal, jako když vyhlíží policajty se psy, kteří by se odtud měli každou chvíli vynořit. „Pojďte, dokud je čas.“

Už jsme byli na nohou, připraveni k odchodu. Ptáci zpívali jako pomínutí, radovali se z deště a sluníčka a žížal a nejspíš z celého světa. Všichni jsme se jako na povel ohlédli na Raye Browera.

Znovu osaměl. Měl teď rozpřažené ruce, jak jsme ho obrátili, a vypadal, že vítá slunce. Při zběžném pohledu se jevil mnohem přirozeněji, než mrtvola naaranžovaná zřízencem ve výstavní síni pohřebního ústavu. Pak jste si všimli modřin, sražené krve na bradě a pod nosem, a taky toho, jak se mrtvola začínala nadýmat. Viděli jste sluncem probuzené modré masařky, které obletovaly tělo a lhostejně buzčely. Vzpomněli jste si na ten plynný puch, odporný a zatuchlý jako v nevětrané místnosti. Byl to náš vrstevník, byl mrtvý a já jsem zaplašil myšlenku, že by na tom mohlo být cokoliv přirozeného; v hrůze jsem ji od sebe odvrhl.

„Oukej,“ řekl Chris a myslel tím, abychom si pospíšili, ale nešlo mu to vyslovit. „Pomalů poběžíme.“

Dali jsme se do mírného klusu stejnou cestou, jako jsme přišli.

Nevím, jak ostatní, ale já jsem byl příliš zaměstnán svými myšlenkami, než abych mohl mluvit. Trápily mě některé věci kolem mrtvolvy Raye Browera. Trápily mě tehdy a trápí mě i dnes.

Ošklivá modřina na straně obličeje, odřenininy na temeni, zakrvácený nos. To bylo všechno - alespoň všechno, co bylo vidět. Lidé se vracejí domů z hospodských rvaček v mnohem horším stavu a ještě pokračují v pití. Ten vlak ho určitě srazil, proč by jinak byl vyzutý z tenisek? A jak to, že ho strojvůdce neviděl? Mohlo se stát, že ho vlak jen odmrštil, ale neusmrtil? Myslel jsem, že za určitých okolností se to stát mohlo. Zasadil mu vlak těžký boční úder, když se mu snažil uhnout z cesty? Srazil ho tak, že udělal salto nazad a dopadl do toho výmolu? Neležel tam a nechvěl se celé hodiny zimou, nejen ztracený, ale naprosto dezorientovaný a odříznutý od světa? Možná umřel strachy. Takhle mi jednou umřel v ruce ptáček s pochroumanými ocasními pery. Jeho tělíčko se lehce chvělo, otevíral a zavíral zobáček a díval se na mě temnými, jasnými očima. Pak chvění ustalo, zobáček zůstal pootevřený a černé oči se zamžily a pohasly. Stejně to mohlo být s Rayem Browerem. Třeba zemřel jen proto, že byl příliš vydešený, než aby mohl žít.

Ale bylo tu deště něco jiného, co mě trápilo snad nejvíc. Původně šel na borůvky. Myslím, že si pamatuju novinové zmínky o hrnku, který si nesl. Když jsme se vrátili, zašel jsem do knihovny, abych znovu nahlédl a ujistil se o tom; a měl jsem pravdu. Šel na borůvky a měl s sebou bandasku nebo hrnek nebo něco podobného. Ale my jsme nic nenašli. Našli jsme jeho a našli jsme jeho tenisky. Musel to odhodit někde mezi Chamberlainem a malým močálem, v němž zemřel. Možná to zpočátku pevně svíral, jako by ho to spojovalo s domovem a s bezpečím. Ale jak začal dostávat strach a vtíral se mu pocit naprosté osamocenosti, jak ho začala zachvacovat opravdová hrůza, zřejmě to odhodil do lesa na jedné nebo druhé straně trati, aniž si příliš uvědomoval, co dělá.

Přemýšlel jsem o tom, že se tam vrátím a podívám se po tom. Působí to na vás morbidně? Přemýšlel jsem o tom, že si ve své nové dodávce Ford dojedu na konec harlowské okresky, a odtud se vydám jasným letním ránem, jen já sám - ženu a děti nechám v jiném světě, kde se dá rozsvítit, když se setmí. Představoval jsem si, jak to pro-

běhne. Vytáhnu z vozu ruksak, odložím si ho na zadní nárazník svého vozu; vyrobeného na zakázku, pečlivě si svléknu košili a uvážu si ji kolem pasu. Natřu si prsa a ramena repelentem a pak projdu lesem k tomu bažinatému místu, kde jsme ho našli. Zežloutla tráva, na níž leželo jeho tělo? Přirozeně ne, nebude tam po něm ani památky, ale vy o tom přemýšlíte a zjistíte, jak tenké dělítko je mezi vaší oficiální podobou spisovatele v manšestrovém saku s koženými záplatami na loktech a ztřeštěnými gorgonskými mýty vašeho dětství. Pak vyšplhám na násep, teď už zarostlý plevelem, a půjdu pomalu podél zrezivělých kolejí a shnilých pražců směrem k Chamberlainu.

Hloupá představa. Výprava za dvacet let starou bandaskou na borůvky, která je nejspíš hluboko zapadlá v lesích nebo zahrnutá buldozerem při úpravě půlakrové parcely pro železničářský domek nebo zarostlá plevelem a trním tak, že je neviditelná. Ale já cítím, že tam stále leží, někde poblíž zrušené trati společnosti GS&WM, a mé nutkání vypravit se tam chvílemi hraničí s posedlostí. Přichází to na mě obvykle časně ráno, když se žena sprchuje a děti se dívají na Batmana na osmatřicátém bostonském kanálu, a já se zase cítím jako prepubertální Gordon Lachance, který rázuje po trati a rozjímá a občas se plazí po bříše jako had. Ten chlapec jsem tuším já. A ta myšlenka, která následuje, mě zamrazí jako ledová voda: *Kterého chlapce myslíš?*

Upíjím z šálku čaje a pozoruji sluneční paprsky, které sem kose pronikají kuchyňskými okny, z jednoho konce domu slyším televizi a z druhého šum sprchy, cítím za očima tep, což znamená, že den předtím jsem vypil o jedno pivo víc, než jsem měl, a jsem si jist, že bych to našel. Ze rzi na mě blýskne kov nasvícený jasným letním sluncem. Slezu dolů z náspu, odhrnu trávu, která pevně obrostla drážadlo a pak ... co? Nic, jen ji vytrhnu času. Budu ji převracet v rukách, udiven tím pocitem, že poslední, kdo se té věci dotýkal, už je léta v hrobě. Nebude uvnitř vzkaz? Pomozte, zabloudil jsem. Samozřejmě nebude - chlapeci nechodí na borůvky s papírem a tužkou - ale co když? Představuji si, že hrůza, kterou pocítím, bude temná jak zatmělé slunce. Ale je to jen myšlenka na to, jak držím oběma rukama tu bandasku jako symbol svého bytí a jeho nebytí, důkaz, že skutečně vím, který chlapec to byl - který z nás pěti. Držím ji a každý rok si čtu v její rzi a

matnějším lesku. Cítím ji, snažím se jí porozumět, snažím se vyčíst slunce, jež na ni svítilo, i déšť, který ji smáčel, i sníh, který ji zakrýval. Snažím se přemýšlet, kde jsem byl, když se to všechno dalo, co jsem dělal, koho jsem miloval, jak jsem vycházel s penězi. Držím ji, čtu v ní, cítím ji ... a hledám v ní svou tvář. Dokážete tomu porozumět?

29

Do Castle Rock jsme se dostali krátce po páté hodině ranní, v neděli před Svátkem práce. Šli jsme celou noc. Nikdo si nestěžoval, ačkoliv jsme všichni měli puchýře a byli jsme strašlivě hladoví. Hlava mi třeštila šílenou bolestí a mé ztýrané nohy hořely únavou. Dvakrát jsme museli slézt z náspu, abychom se vyhnuli projíždějícím nákladním vlakům. Jeden z nich jel naším směrem, ale příliš rychle na to, aby se dalo naskočit. Začínalo svítat, když jsme se dostali k železničnímu mostu přes Castle river. Chris ho změřil pohledem, pak se podíval na řeku a nakonec na nás.

„Seru na to. Jdu přes most. Jestli mě přejede vlak, aspoň se nebudu muset koukat na blbej ksicht Esa Merrilla.“

Všichni jsme šli přes most, i když přesnější by bylo říct, že jsme se plahočili. Žádný vlak nejel. Když jsme se dostali ke skládce, přešli jsme plot (po Milovi a Chopperovi nebylo ani památky - bylo časně a bylo nedělní ráno) a šli přímo k pumpě. Vern ji zalil, a pak jsme jen střídavě nastavovali hlavy ledovému proudu vody. Cákali jsme na sebe a pili vodu, dokud jsme mohli. Potom jsme si znovu museli natáhnout košile, protože ráno bylo chladné. Došli jsme - dobelhali jsme se - do města a na chvíli jsme se zastavili na chodníku před prázdnou parcelou. Dívali jsme se na náš bunkr, abychom se nemuseli dívat na sebe.

„No,“ řekl Teddy konečně, „tak se uvidíme ve středu ve škole. Myslím, že do té doby budu spát.“

„Já taky,“ řekl Vern. „Jsem moc unavený na to, abych se někde ukazoval.“

Chris nemelodicky hvízdal skrz zuby a neřekl nic.

„Hele,“ řekl Teddy rozpačitě, „všechno dobrý, jo?“

„Jasně,“ řekl Chris a jeho zasmušilý, unavený obličej se roztáhl do krásného širokého úsměvu. „Dokázali jsme to, ne? Dostali jsme toho parchanta.“

„Jo,“ řekl Vern. „Jseš jednička. Billy teď dostane mě.“

„No a co?“ řekl Chris. „Mě zase zrajtuje Richie a Gordieho Eso a někdo další si vezme na starost Teddyho. Ale dokázali jsme to.“

„To je fakt,“ řekl Vern, ale nevypadal nijak šťastně.

Chris se podíval na mě. „Dokázali jsme to, ne?“ zeptal se tiše. „Stálo to za to, co?“

„To bych písk,“ přisvědčil jsem.

„Vždyť je to fuk,“ řekl Teddy, jako by dával najevo, že ztrácí zájem. „Mluvíte o tom, jako by vás zpovídali novináři. Klidně mě zprdněte, volové. Já to teď ohnu domů a mrknu se, jestli mě máma nedala na seznam deseti nejhledanějších osob.“

Všichni jsme se zasmáli, Teddy se překvapeně podíval, jako by nevěděl, co dál, my jsme mu podali ruce a on se s Vernem odporoučel k domovu. Měl jsem odejít taky ... ale na vteřinku jsem zaváhal.

„Půjdu s tebou,“ nabídl Chris.

„Jasně, tak jo.“

Asi jeden blok jsme přešli beze slova. Město bylo za úsvitu děsivě tiché a já jsem měl pocit, že ze mě padá únava. My jsme byli vzhůru a celý svět spal a já jsem málem čekal, že zahnu za roh a vyjukne tam na mě moje srnka, která bude stát na konci Carbine Street, kde koleje GS&WM procházely dvorem továrny.

Konečně Chris promluvil. „Oni to vyžvaněj,“ řekl.

„Jasně že to vyžvaněj. Ale ne dneska ani zítra, jestli tě trápí tohle. Myslím, že to bude trvat dost dlouho, možná léta.“

Překvapeně se na mě podíval.

„Oni se bojej, Chrisi. Zvlášť Teddy, protože má vítr, že ho nevezmou na vojnu. Ale Vern je taky podělanej. Budou kvůli tomu špatně spát a ještě tenhle podzim to budou mít párkrát na jazyku, ale nemyslím, že by to vyslepičili. A pak ... víš co? Myslím, že to zní šíleně, ale ... Já myslím, že už skoro zapomněli, co se stalo.“

Pomalu pokýval hlavou. „Takhle jsem o tom neuvažoval. Ty vidíš do lidí, Gordie.“

„Chtěl bych do nich vidět.“

„Vidíš do nich.“

Přešli jsme mlčky další blok.

„Já se z tohotohle města nikdy nevybabráám,“ vzdychl Chris.

„Až přijedeš z koleje na prázdniny, najdeš mě s Vernem a s Teddym po ranní šichtě sedět v hospodě u Sukeyho. Když budeš chtít. Až na to, že ty asi chtít nebudeš.“ Falešně se zasmál.

„Sebe vynech,“ řekl jsem a snažil jsem se být tvrdší, než jsem se cítil. Myslel jsem na tu chvíli v lesích, kdy Chris říkal: *Možná že jsem je donesl starý Simonsový a všechno jí řekl, a možná že tam ty prachy už byly, ale já měl pak stejně tři dni prázdniny. A možná že za tejdenn přišla stará Simonska do školy ve zbrusu nový sukni ...* Ten pohled. Ten jeho pohled.

„Žádný vynechávání, tatínku,“ řekl Chris.

Poškrábal jsem si v gestu palec ukazováčkem. „Tohle jsou nejmenší housle na světě, který hrajou „Mý srdce pro tebe chčije purpur.“

„Ale byl náš,“ řekl Chris a jeho oči byly v ranním světle temné.

Došli jsme na roh ulice, kde jsem bydlel, a zastavili jsme se. Bylo čtvrt na sedm. Když jsme se podívali ulicí za sebe směrem k centru, viděli jsme poštovní vůz, který rozvážel nedělní telegramy, jak zastavuje před papírnictvím Teddyho strýce. Muž v modrých džínách a tričku vyhodil nějaké balíky. Dopadly na chodník a my jsme uviděli barevné obálky, na nichž byli Dick Tracy a Blondie. Pak vůz odjel a řidič pokračoval v doručování zásilek z okolního světa do dalších městeček v řadě - Otisfield, Norway-South Paris, Waterford, Stoneham. Chtěl jsem Chrisovi ještě něco říct, ale nevěděl jsem jak.

„Tak se rozloučíme, ne?“ řekl Chris unaveně.

„Chrisi ... “

„Ahoj.“

Podal jsem mu ruku. „Tak zatím.“

Usmál se tím svým milým, širokým úsměvem. „Za čím, vole?“

Odcházel a ještě se usmíval. Šel lehce a elegantně, jako by ho nic nebolelo, jako by neměl puchýře, jako by nebyl pokousaný od komárů, blech a much. Jako by ho vůbec nezajímalo svět, jako by se ubíral k nějakému fantastickému místu a ne k domku o třech místnostech

(chatrč by bylo výstižnější pojmenování) bez kanalizace a s rozbitými okny s igelitem místo skel, kde na něj hned na dvorku číhal jeho brácha. I kdybych přesně věděl, co mám říct, asi bych to stejně neřekl. Řeč ničí lásku - a to se spisovateli špatně říká - ale myslím, že je to pravda. Pokud mluvíte na srnu, abyste jí řekli, že jí nechcete ublížit, slova odplynou jediným mávnutím jejího ocásku. Slovo dokáže napáchat škodu. Láska není to, co vám vnucují špatní básníci jako McKuen. Láska má zuby, které dokážou pořádně kousnout, a zranění po nich se nikdy nehojí. A nezahojí je žádné slovo ani žádná kombinace slov. To nic, to byl jen vtip, je to naopak. Když zranění zaschnou, slova umírají s nimi. Mně můžete věřit. Já jsem si na slovech vybuřoval celý život a vím, že je to tak.

30

Zadní dveře byly zamčené, a tak jsem zpod rohožky vylovil náhradní klíč a odemkl si. Kuchyně byla prázdná, tichá, neskutečně čistá. Když jsem rozsvítil, uslyšel jsem šumění zářivek umístěných nad dřezem. Léta už se nestalo, že bych byl vzhůru před matkou; vlastně si vůbec nepamatuju, kdy se to naposled stalo.

Svlékl jsem si košili a dal p do koše na špinavé prádlo za pračkou. Pod umyvadlem jsem si vzal čistý hadr a otřel jsem si jím obličej, krk, podpaží, břicho. Pak jsem si rozepnul kalhoty a drhl jsem si rozkrok, zvláště varlata, až do bolestivosti. Připadalo mi, že se nemůžu dočistit, ačkoliv podlitina způsobená pijavicí už mizela. Dodnes mám na tom místě malou jizvičku ve tvaru půlměsíčku. Má žena se mě na ni jednou ptala a já jí zalhal, než jsem si vůbec uvědomil, co povídám.

Když jsem skončil s otíráním, hadr jsem vyhodil, protože byl příliš špinavý. Vyndal jsem tučet vajec a polovinu z nich hodil na pánev. Když byly tak napůl usmažené, přidal jsem drcený ananas a trochu mléka. Zrovna jsem usedal k jídlu, když do kuchyně přišla matka. Šedé vlasy měla vzadu svázané do uzlíku. Měla na sobě obnošený růžový župan a kouřila camelku.

„Gordone, kde jsi byl?“

„Stanovat,“ řekl jsem a pustil jsem se, do jídla. „Začali jsme u Verna na zahradě, ale pak jsme se přemístili na Brickyard Hill. Vernova máma říkala, že ti zavolá. Nevolala?“

„Možná mluvila s otcem,“ řekla a sklouzla pohledem na dřez. Vypadala jako růžový duch. Světlo zářivek k ní nebylo příliš laskavé; její kůže v něm vypadala téměř žlutá. Povzdychla si - byl to skoro vzlyk. „Dennis mi chybí nejvíc takhle po ránu,“ řekla. „Vždycky se podívám do jeho pokoje a vždycky ho najdu prázdný, Gordone. Vždycky.“

„Jo, to je blbý,“ řekl jsem.

„Vždycky spal při otevřeném okně a deku měl ... Gordone? Říkal jsi něco?“

„Nic důležitého, mami.“

„... a deku měl nataženou až k bradě,“ dokončila vzpomínku. Pak se postavila ke mně zády a prostě koukala z okna. Dal jsem se znovu do jídla. Celý jsem se chvěl.

31

Náš příběh zůstal utajen.

Tím nemyslím, že by se tělo Raye Browera nikdy nenašlo. Ale ani jedna zúčastněná parta nezískala slávu. Eso se nakonec rozhodl, že nejbezpečnější bude anonymní telefonát, jímž se oznámí místo nálezu. Nikdo z našich rodičů se však nikdy nedověděl, co jsme prožili o tom víkendu před Svátkem práce.

Chrisův táta ještě chlastal, jak správně předpověděl Chris. Jeho matka odjela do Lewistonu za sestrou jako vždycky, když měl pan Chambers štreku. Odjela a nechala mladší děti na starost Bulvovi. Bulva plnil své povinnosti tak, že se odebral za Esem a ostatními kriminálníky a nechal devítiletého Sheldona, pětiletého Emeryho a dvouletou Deboru na pospas osudu.

Teddyho matka měla druhý večer starost, a tak zavolala Vernově matce. Vernova matka, kterou ani nenapadlo se na nás přijít podívat, řekla, že jsme pořád ve Vernově stanu. Věděla to, protože tam minulou noc viděla světlo. Teddyho matka se zděsila, jestli tam snad pro-

bůh nekouříme, a Vernova matka jí sdělila, že to vypadalo spíš na baterku a kromě toho si je jistá, že žádný z Vernových ani Billyho kamarádů nekouří.

Můj otec mi položil pár neurčitých otázek a vypadal mírně znepokojen mými mlhavými odpověďmi. Řekl, že si spolu musíme někdy vyjít na ryby, a tím to skončilo. Kdyby se naši rodiče do týdne nebo dvou setkali, všechno by vyšlo nalevo ... ale oni se nesetkali.

Ani Milo Pressman nikdy nepromluvil. Myslím, že si to dvakrát rozmyslel, protože by jeho slovo stálo proti našemu, a on už viděl, jak přísaháme, že na mě poštvá Choppera.

A tak náš příběh zůstal utajen - ale ještě neskončil.

32

Jednoho dne koncem měsíce, když jsem šel ze školy, přirazila k chodníku přede mnou černá fordka. Nebylo pochyb, co je to za vůz. Gangstersky bílé boky a nablýskané poklice, vysoko posazené chromované nárazníky, knoflík houkačky z netříštivého skla se zapuštěnou růží vprostřed volantu. Na zadní kapotě namalovaný ďábel a jednooký chlap a mezi nimi gotickým písmem vyveden nápis OSTRÝ HOCH.

Dveře se rozlétly a z vozu vystoupili Eso Merrill a Chlupáč Brawcowicz.

„Méněcennej kripl, pokud se nemejlím?“ řekl Eso a nasadil ten svůj mírný úsměv. „Moje máma to má ode mě zvlášť ráda, není-liž pravda?“

„Mytě teď trochu potejráme, chlapče,“ řekl Chlupáč.

Odhodil jsem tašku a dal se do běhu. Div jsem nevyplivl plíce, a stejně mě chytili, než jsem stačil doběhnout na konec bloku. Eso mi podrazil nohy a já jsem se natáhl na chodník. Narazil jsem hlavou na beton a neviděl jsem jen hvězdičky; viděl jsem celá souhvězdí, celou mlhovinu. Když mě postavili na nohy, brečel jsem - ani ne tak kvůli odřeným loktům a kolenům nebo ze strachu, ale nezměrným, bezmocným vztekem. Chris měl pravdu. Ten kluk byl náš.

Zakroutil jsem se, otočil jsem se a málem jsem se jim vyprostil.

Pak mi Chlupáč vrazil koleno do rozkroku. Ta bolest byla ohromující, neuvěřitelná, nepopsatelná - umožnila mi poznat rejstřík bolestí v celé panoramatické šíři. Začal jsem křičet. V křiku jsem viděl svou největší šanci.

Eso mi uštědřil dvě solidní, překvapivé rány do obličeje. Ta první mi zavřela levé oko - poprvé jsem se jím znovu podíval na svět až za čtyři dny. Ta druhá mi přerazila nos. Vydalo to zvuk, jako když chroupáte lupínky. Pak vyšla na verandu svého domu stará paní Chalmersová s hůlkou v jedné artritidou pokroucené ruce a s cigaretou v koutku úst. Zakřičela na ně: „Hej, vy tam, hoši! Nechte toho. Policie! Policieééé!“

„Ať už tě nevidím, sráči,“ řekl Eso s úsměvem a oba trochu podstoupili. Posadil jsem se a předklonil, chytil jsem se za rozkrok a měl jsem pocit, že se pozvracím a umřu. Pořád jsem brečel. Ale když šel Chlupáč kolem mě, pohled na jeho nohy v obepnutých džínách a motoristických holínkách mě znovu rozzuřil. Chytil jsem jeho nohu a přes džíny ho kousl do stehna. Vložil jsem do toho veškerou sílu. Chlupáč začal vykřikovat. Taky začal poskakovat po jedné noze a zcela nepochopitelně mi nadávat do nečestných rváčů. Díval jsem se, jak poskakuje dokolečka, a v tu chvíli mi Eso dupl na levou ruku a zlomil mi ukazováček a prostředníček. Slyšel jsem, jak se lámou. Tentokrát to neznělo jako chřupání lupínků. Tentokrát to znělo jako lámání preclíků. Nato Eso s Chlupáčem odešli ke své fordce; Eso se bezstarostně klátil s rukama v zadních kapsách džín, Chlupáč poskakoval po jedné noze a přes rameno na mě chrlil nadávky. Svíjel jsem se na chodníku a brečel jsem. Tetička Evvie Chalmersová se vydala ke mně a zlostně mávala hůlkou. Zeptala se mě, jestli nepotřebuju doktora. Posadil jsem se a skoro se mi podařilo přestat brečet. Řekl jsem jí, že nepotřebuju.

„Leda hovno,“ zařvala - tetička Evvie byla hluchá a řvala. „Já jsem viděla, kam tě ten grázl nakopl. Chlapče, chlapče, kulky ti natečou jak Masonovy zavařovačky.“

Vzala mě k sobě domů, dala mi mokrý hadr na nos, který začal vypadat jako tykev, a nalila mi velký šálek kávy s nějakou léčivou příchutí, která měla opravdu utišující účinky. Neustále na mě řvala, že zavolá doktora, a já jí to vylouval. Nakonec to vzdala a já jsem

odešel domů. Šel jsem velice pomalu. Mezi nohama jsem ještě neměl Masonovy zavařovačky, ale byl jsem na dobré cestě.

Matka s otcem se na mě podívali a ten pohled je zjevně rozrušil. Překvapilo mě, že si vůbec něčeho všimli, abych řekl pravdu. Kdo byli ti kluci? Dokázal bych je identifikovat mezi jinými? To se ptal otec, který nevynechal jediný televizní seriál. Řekl jsem, že bych je asi nedokázal identifikovat. Řekl jsem, že jsem unavený. Ve skutečnosti jsem byl zřejmě v šoku - a taky nemálo omámený kávou tetičky Evvie, v které muselo být nejmíň šedesát procent kvalitního koňaku. Řekl jsem, že ti kluci byli asi odjinud, nebo z horního konce - čímž každý rozuměl Lewiston-Auburn.

Rodiče mě v dodávce odvezli k doktoru Clarksonovi, který dodnes žije, ačkoliv už tenkrát byl tak starý, že si mohl tykat s Pánem bohem. Ošetřil mi nos a prsty a dal matce recept na sedativa. Pak je pod nějakou záminkou vyvedl z ordinace a šouravě se vrátil ke mně, s hlavou nachýlenou dopředu jako Boris Karloff, který přistupuje k Igorovi.

„Kdo ti to udělal, Gordone?“

„Já nevím, pane dok ...“

„Lžeš.“

„Ne pane. Uf.“

Jeho nažloutlé tváře se zabarvily. „Proč kryješ takové syčáky? Ty myslíš, že si tě za to budou vážit? Budou se ti smát a nazývat tě pitomcem! „Ale,“ řeknou, „to je ten pitomec, kterého jsme včera zmlátili. Ha ha, ho ho. He he he!“

„Fakt jsem je neznal.“

Díval jsem se na jeho ruce, které se chvěly touhou vytrást ze mě pravdu, ale to zřejmě nemohl udělat. A tak mě poslal za rodiči, potřásl bílou hlavou a bručel něco o mladých kriminálních. Nepochybně o tom ještě téhož večera při doutníku a sklínce sherry vyprávěl svému kamarádu Pánubohu.

Bylo mi jedno, jestli si mě Eso a Chlupáč a celá ta jejich banda bude vážit, nebo jestli si budou myslet, že jsem pitomeček, nebo jestli si na mě vůbec nevzpomenou. Ale musel jsem myslet na Chrise. Jeho bratr Bulva mu nadvakrát přerazil ruku a jeho obličej upravil podle předlohy kanadského východu slunce. Zlomeninu lokte mu museli

sešroubovat. Paní McGinnová z dolního konce ulice viděla Chrise, jak se potácí s bezvládnou paží, krvácí z obou uší a čte si nějaký komiks. Dopravila ho na stanici první pomoci, kde Chris sdělil doktorovi, že ve tmě spadl ze schodů do sklepa.

„Tak dobře,“ řekl doktor, který byl Chrisem stejně znechucen jako doktor Clarkson mnou, a odešel telefonovat na policii. Chris se mezitím vyplížil do haly. Ruku měl na pásce, která mu měla fixovat kosti. Vhodil do telefonního automatu minci a vyžádal si na centrále stanici paní McGinnové na účet volaného - později mi řekl, že to byl jeho první ÚV hovor v životě a že měl strašný strach, že nebude přijat, ale paní McGinnová ho vzala.

„Chrisi, jsi v pořádku?“ zeptala se.

„Ano, děkuju,“ řekl Chris.

„Mrzí mě, že jsem tam s tebou nemohla počkat, Chrisi, ale měla jsem koláč v ... “

„To nevadí, paní McGinnová,“ řekl Chris. „Nevidíte na zahradě před domem buicka?“ Buickem jezdila Chrisova matka. Byl deset let starý, a když se motor přehřál, smrděl, jako když se pečou kukuřičné vdolky.

„Je tam,“ řekla obezřetně. S Chambersovými je lepší si moc nezačínat. Je to bílá lůza, irští přistěhovalci.

„Nezastavila byste se u mámy a neřekla jí, aby sešla do sklepa a vyšroubovala žárovku?“

„Chrisi, vážně, ten koláč ... “

„Řekněte jí,“ řekl Chris neúprosně, „ať to udělá okamžitě. Ledaže by chtěla, aby zavřeli mého bráchu.“

Telefon se dlouze odmlčel a pak paní McGinnová souhlasila. Na nic se neptala a Chris jí nelhal. Strážník Bannerman opravdu k Chambersům přijel, ale Richie Chambers do vězení nešel.

Vern a Teddy dostali také svůj díl, ale nedopadli tak zle jako Chris nebo já. Billy už na Verna číhal, když se vracel domů. Pustil se do něj polínkem a Vern po čtyřech pěti zdařilých úderech upadl do bezvědomí. Byl jenom omráčený, ale Billy se vyděsil, že ho mohl zabít, a nechal toho. Na Teddyho si počkali tři, když se vracel odpoledne z bunkru domů. Zbili ho a rozbili mu brýle. Pral se s nimi, ale oni ho nechali být, když viděli jeho slepecké tápání.

Sešli jsme se ve škole a vypadali jsme jako trosky bojové jednotky z korejské války. Nikdo přesně nevěděl, co se nám stalo, ale všichni tušili, že jsme měli vážnou rozepři s velkými kluky, a chovali se k nám jako k mužům. Kolovalo několik verzí, ale všechny byly naprosto vedle.

Když nám sundali sádrové obvazy a naše zranění se zahojila, Vern s Teddym prostě zmizeli. Našli si partu vrstevníků, kterým mohli poroučet. Byli to většinou smrkáči - prašiví ošuntělí mrňaví pátáci - ale Teddy s Vernem je pořád tahali do bunkru, komandovali je a naparovali se jako nacističtí generálové.

Chris a já jsme docházeli do bunkru stále řidčeji, až jim nakonec bunkr zůstal úplně. Pamatuju si, že jsem tam jednou přišel na jaře jedenašedesátého roku a zjistil jsem, že to tam příšerně páchne. Víckrát už jsem tam nešel, pokud si vzpomínám. Teddy a Vern byli čím dál tím víc jen obličej, které člověk vídal na chodbách nebo v poškolácké třídě. Kývli jsme na sebe a řekli si ahoj. To bylo všechno. To se stává. Přátelé vstupují do našich životů a odcházejí z nich jako sběrači nádobí v restauraci, všimli jste si toho? Ale když si vzpomenu na ten sen, jak mě mrtvolky neúprosně stahují za nohy pod vodu, je asi dobře, že k tomu došlo. Někteří lidé se utopí. Není to spravedlivé, ale je to tak. Někteří lidé se prostě utopí.

33

Vern Tessio zemřel při požáru, který zachvátil lewistonský činžák v roce 1966 - v Brooklynu nebo v Bronxu se podobným činžákům říká tuším dумы. Hasiči říkali, že oheň vypukl kolem druhé v noci, a ráno z celé budovy zbyl jen popel ve sklepní jámě. Odehrával se tam velký mejdan, kterého se Vern zúčastnil. Někdo usnul v jedné z ložnic s hořící cigaretou. Možná to byl sám Vern, který snil o svém hrnci s mincemi. Podle zubů identifikovali jeho a čtyři další zemřelé.

Teddy skončil při nechutné automobilové nehodě. Bylo to myslím v jedenasedmdesátém nebo na začátku dvaasedmdesátého roku. Když jsem vyrůstal, platilo takové pořekadlo: Když v tom zůstaneš sám, jsi hrdina. Jak vezmeš někoho s sebou, jsi vůl. Teddy, který od

chvíle, kdy začal brát rozum, netoužil po ničem jiném než po službě v armádě, byl odmítnut letectvem a u obvodní komise dostat klasifikaci 4-F. Každému, kdo viděl jeho brýle a naslouchátka, bylo jasné, že to tak dopadne - jen Teddymu ne. V prvním ročníku střední školy byl na tři dny vyloučen ze školy, protože nazval výchovného poradce prolhanou sviní. Teddy k němu docházel téměř každý den a pídil se po novinkách ve vojenské literatuře, až mu nakonec poradce řekl, že by snad měl radši přemýšlet o jiné budoucnosti. A v tom okamžiku se Teddy neudržel.

Asi rok byl trestán pro opakované absence a pozdní příchody a musel chodit na doučovací kurzy ... ale nakonec absolvoval. Měl staříčkého chevroleta Bel Air a potloukal se v místech, kde se už před ním potloukali Eso a Chlupáč a ostatní; v kulečnickové hale, v tančírně, Sujceyho hospodě, která už je dneska zavřená, a U něžného tygra, která zavřená není. Nakonec dostal práci v městském podniku služeb a spravoval silnice.

Ta nehoda se stala v Harlow. Teddyho Bel Air byl plný jeho kamarádů (dva z nich byli z té party, jíž v šedesátém s Vernem šéfovali). Projížděli se, pokuřovali marjánku a popíjeli vodku. Porazili sloup a chevrolet se šestkrát otočil. Jen jedna dívka z toho vyvázla relativně živá. Ležela půl roku na oddělení, kterému nemocniční personál Ústřední Maineské nemocnice říká BP - beznadějně případy, až ji nějaká soucitná duše odpojila od dýchacího přístroje. Teddy Duchamp dostal posmrtně titul „Největší vůl roku“.

Chris se v druhém ročníku střední školy zapsal do přípravných kursů na univerzitní studium. Oba jsme věděli, že kdyby ještě čekal, mohlo být pozdě; už by učivo nikdy nedohonil. Všichni mu to měli za zlé: rodiče, kteří si mysleli, že se chce nad ně vyvyšovat, přátelé, kteří ho odepsali pro zženštilost, výchovný poradce, který začal pochybovat o své odborné způsobilosti, i většina učitelů, kteří nesouhlasili s tím, že se ve třídě bez varování ocitl chuligán v kožené bundě a vysokých botách. Pohled na ty boty a bundu s mnoha zipy jim nešel dohromady s tak vznešenými předměty jako algebra, latina a geologie; takové oblečení se snad hodilo na nestudijní obory. Chris seděl mezi dobře oblečenými, veselými chlapci a dívkami ze středostavovských rodin z Castle View a Brickyard Hill jako nějaký mlčenlivý,

vyvržený Grendel, který se na ně může každou chvíli obrátit, vydat příšerný skřek a pak je schlamstnout - i s jejich mokasíny, bílými límečky a kašmírovými košilemi a vůbec se vším všudy.

Za ten rok to několikrát málem vzdal. Zvláště ho pronásledoval jeho otec, který ho neustále obviňoval, že se na něj vytahuje, že chce jít na univerzitu, aby ho finančně zruinoval. Jednou mu rozbil o hlavu láhev od rýnského, takže Chris skončil znovu na stanici první pomoci, kde ho sešili čtyřmi stehy. Jeho staří přátelé, z nichž většina v současnosti bručí, ho vypískávali na ulici. Výchovní poradce se s ním handrkoval, ať navštěvuje aspoň nějaké nestudijní kursy, aby úplně nepropadl. A nejhorší na tom všem bylo, že celých sedm let na školu kašlal, a to se mu teď vracelo i s úroky.

Učili jsme se spolu skoro každý večer, někdy až šest hodin v jednom kuse. Tahle sezení mě vždycky vyčerpala a jednou jsem se dokonce vyděsil. Vyděsila mě jeho zuřivost nad strašlivě zanedbaným vzděláním. Než byl vůbec schopen porozumět základům algebry, musel se doučovat zlomky, při nichž v páté třídě s Vernem a s Teddym hráli kapesní kulečník. Než byl vůbec schopen porozumět větě *Pater noster qui est in caelis*, muselo se mu vysvětlit, co je podstatné jméno, předložka, předmět. Uvnitř jeho Anglické gramatiky bylo pečlivě napsáno „Zasraný přechodníky“. Jeho nápady při slohových kompozicích byly dobré a promyšlené, ale gramatika byla příšerná a interpunkce zcela nahodilá. Úplně opotřeboval knihu Warrinerovy gramatiky a koupil si v portlandském knihkupectví novou - byla to první kniha s tvrdými deskami, kterou vlastnil, a stala se pro něj jakousi biblí.

Ale po prvním ročníku už ho brali. Nikdo z nás nevystudoval s nejvyšším oceněním, ale já jsem skončil sedmý a Chris devatenáctý. Oba jsme byli přijati na Maineskou univerzitu, ale já jsem byl na Oronské koleji, zatímco Chris na Portlandské. Práva, věřili byste tomu? Ještě víc latiny.

Už na střední škole jsme chodili s děvčaty, ale žádná nás nikdy neroztrhla. Vypadá to, jako bychom byli přihřátí? To by se bylo dalo říct o většině našich starých kamarádů včetně Verna a Teddyho. Ale byla to jen otázka přežití. Přilnuli jsme k sobě v hluboké vodě. Chrisovy pohnutky jsem snad vysvětlil; ty moje byly neurčitější. Nejvíce

jsem mu zřejmě pomohl v jeho touze dostat se z Castle Rock a ze stínu fabriky - v tom jsem ho nemohl nechat plavat samotného. Kdyby se utopil, myslím že by vzal s sebou i kus mě.

Koncem jednadsmesátého roku si šel Chris koupit svačinu do Drůbežích lahůdek v Portlandu. Před ním se dva muži začali hádat, kdo z nich je na řadě. Jeden z nich vytáhl nůž. Chris, který nejlíp z nás uměl usmiřovat, vstoupil mezi ně a skončil s propíchnutým hrdlem. Ten chlap, co ho zabil, si odseděl trest ve čtyřech různých věznicích a před týdnem ho pustili ze Státní věznice Shawshank. Chris byl na místě mrtvý.

Četl jsem o tom v novinách - Chris končil druhý ročník univerzitních studií. A já, já už jsem byl půldruhého roku ženatý a učil jsem na střední škole angličtinu. Má žena byla těhotná a já se pokoušel psát knihu. Když jsem si přečetl novinový článek s titulkem **STUDENT OSUDOVĚ PROBODNUTÝ V PORTLANDSKÉ RESTAURACI**, řekl jsem ženě, že si jdu někam vypít mléčný koktejl. Odjel jsem za město, zaparkoval a brečel jsem pro něj. Brečel jsem asi půl hodiny. Nemohl jsem to udělat před ženou, jakkoli ji mám rád. Bylo by to zženštilé.

34

A já?

Jsem spisovatel, jak už jsem řekl. Spousta kritiků si myslí, že píšu brak. Mnohdy si myslím, že mají pravdu ... ale stále mě vzrušuje vyplňovat kolonku Zaměstnání na formulářích u lékaře nebo v bance slovem Spisovatel. Můj příběh vyznívá jako absurdní pohádka.

Kniha se prodala a byl podle ní natočen film, který měl dobré recenze a dokonce i kasovní úspěch. To už mi bylo šestadvacet. Podle druhé knihy byl také natočen film, stejně jako podle třetí. Mezitím si žena zvykla na to, že jsem doma. Máme spolu tři děti. Všechny mi připadají skvělé a většinou se cítím šťastný.

Ale jak už jsem řekl, psaní není taková legrace, jako bývala. Často tu zvoní telefon. Někdy mě ošklivě bolí hlava a pak si musím jít lehnout do nějaké temnější místnosti, dokud mě to nepřejde. Doktoři

říkají, že to není migréna, že je to bolest způsobená stresem, a radí mi, abych trochu vysadil. Někdy o sebe dostanu strach - to je hloupý zvyk, ale nedaří se mi ho odbourat. Přemýšlím o tom, jestli má moje práce vůbec nějaký význam nebo čím přispívám světu, v němž může člověk zbohatnout tím, že si hraje s představitostí.

Prožil jsem legrační setkání s Esem Merrillem. Mí přátelé jsou mrtvi, ale Eso žije. Viděl jsem ho, jak po třetí hodině odpolední vyjíždí z továrního parkoviště, když jsem naposled s dětmi navštívil otce.

Fordku model 52 vyměnil za dodávku stejné značky z roku 77. Zašlá nálepka na nárazníku hlásala REAGAN/BUSH 1980. Byl nakrátko ostříhaný a ztloustl. Ostré, hezké rysy, které jsem si pamatoval, zmizely pod záplavou tuku. Děti byly u otce a já jsem si mohl zajet do města pro noviny. Stál jsem na rohu Hlavní třídy a Carbine Street a čekal jsem na zelenou, když mě uviděl. Ani záblesk poznání se neobjevil v tváři toho dvaatřicetiletého muže, který mi kdysi v jiném čase přerazil nos.

Pozoroval jsem, jak zajíždí s dodávkou na špinavé parkoviště vedle Něžného tygra, vystupuje z vozu, napěchovaný v kalhotách, a vchází do hospody. Z průhledu ve výseči otvíraných dveří jsem si představil westernový interiér, nakyslý pach kuchyně, privátý vzniklým průvanem, uvítací výkřiky dalších štamgastů, když zavírá dveře a tlustou zadnici usazuje na touž židli, která ho hostí nejméně tři hodiny denně - kromě nedělí - ode dne, kdy oslavil jednadvacáté narozeniny.

Pomyslel jsem si: *Tak tohle se stalo z Esa.*

Podíval jsem se nalevo, kde za továrnou plynula Castle River. Nebyla už tak široká, ale byla trochu čistší. Stále protékala pod mostem mezi Castle Rock a Harlow. Železniční most pět mil proti proudu už nestojí. Ale řeka tu je. A já taky.

Konec